

Magazin bibliologic 2017, nr. 1-2

Revistă științifică și bibliopraxiologică

Editori:

Ministerul Culturii al Republicii Moldova
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
Societatea Științifică de Bibliofilie și Ex-libris „Paul Mihail” din Moldova

Directorii publicației:

dr. Igor Șarov, Elena Pintilei

Colegiul de redacție:

dr. hab. Gheorghe Postică, Chișinău, R. Moldova; acad. Andrei Eșanu, Chișinău, R. Moldova; acad. Mihai Cimpoi, Chișinău, R. Moldova; acad. Valeriu Matei, Chișinău, R. Moldova; Iurie Colesnic, Chișinău, R. Moldova; Vera Osoianu, Chișinău, R. Moldova; dr. hab. Roman Motulski, Minsk, Belarus; dr. Hermina G. B. Anghelescu, SUA; dr. Adolf Knoll, Praga, Republica Cehă; Sorina Stanca, Cluj Napoca, România; dr. hab. Nelly Țurcan, Chișinău, R. Moldova; dr. Mariana Harjevschi, Chișinău, R. Moldova;

Redactor-șef:

Ludmila Corghenci

Secretar de redacție:

Tatiana Bahmuteanu

Redactori:

Raisa Plăieșu, Tatiana Bahmuteanu, Cornelia Hîncu

Redactor artistic:

Dragoș Popa-Miu

Pocesare computerizată:

Diana Odobescu

Răspunderea asupra conținutului materialelor revine în întregime autorilor

SUMAR

EDITORIAL

- 4-5 **Ludmila CORGHENCI.** Vrem o schimbare: o revistă cu cea mai mare influență asupra bibliotecarilor

SUB CUPOLA BIBLIOTECII NAȚIONALE

- 6-10 Elena PINTILEI, Svetlana BARBEL. Uși către progresul profesional: proiecte de succes ale anului 2016
- 11-19 Vera OSOIANU. Domeniul biblioteconomic 2017: Tendințe. Provocări. Priorități
- 20-28 Elena BOLGARINA. Cărți cu autograful Mariei Rapp

CONSOLIDAREA SISTEMULUI NAȚIONAL DE BIBLIOTECI

- 29-34 Evan TRACZ: „...Cred că cea mai mare contribuție a Programului Novateca este revigorarea bibliotecilor și ajutorul în crearea serviciilor noi și atragerea noilor utilizatori”
- 35-42 Valentina CHITOROAGĂ. Producția editorială în anul 2016 în Republica Moldova: indicatori statistici și logistici
- 43-48 Elena BORDIAN. Standardizarea în domeniul Biblioteconomiei, Informării și Documentării: avantaje, probleme și perspective

VALORI BIBLIOFILE

- 49-54 Lucia ARGINT. Colaborare Școală - Biblioteca Publică din orașul Chișinău la sfârșitul sec. XIX
- 55-59 Marius TĂRIȚĂ. Manuscrisele vechi slavo-române – univers bibliofil dat uitării
- 60-76 Igor CERETEU. Valori bibliofile din Mănăstirea Răciula

STUDII ȘI CERCETĂRI

- 77-81 Ane LANDØY, Silvia GHINCULOV, Angela REPANOVICI, Natalia CHERADI. Provocările culturii informației în bibliotecile universitare din Republica Moldova
- 82-88 Mihaela STAVER. Surse electronice de informare utilizate în formarea culturii informației utilizatorului
- 89-94 Olga DASCAL, Snejana ZADAINOVA. Noi paradigme informaționale oferite de distribuitorii conținuturilor științifice EBSCO și SpringerLink
- 95-101 Anișoara NAGHERNEAC, Marina MAGHER. MENDELEY – instrument util de organizare a referințelor bibliografice

OAMENI ÎN PROFESIE. PROFESIE PRIN OAMENI

- 102 Ludmila CORGHENCI. Oameni în profesie. Profesie prin Oameni
- 103-104 Aliona TOSTOGAN. Numai un loc însuflețit poate fi un loc frumos de muncă
- 105-107 Maria FURDUI: „Nu poți avea succes în carieră, dacă nu ai personalitate și o echipă de buni profesioniști”...
- 108-110 Petru RACU. Specialist de vocație în domeniul biblioteconomiei

ISTORII DE SUCCES. EVENIMENTE

- 111-114 Ludmila CORGHENCI. *Nocturna Bibliotecilor* – modalitate de identificare și valorificare a creativității personalului: din experiența Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova

REMEMBER (Din sertarul lui Iurie Colesnic)

- 115-125 Dr. H. C. Iurie COLESNIC. Surpriza unei bibliografii

RECENZII. INFORAFT

- 126-127 Ludmila CORGHENCI. Univox pentru bibliotecă și bibliotecari
- 128-129 Ludmila CORGHENCI. Pledoarie pentru autoritatea tehnologiei de bibliotecă
- 130-134 Raisa PLĂIEȘU. Omul Cuvântului, omul Bibliotecii

- 135-136 **Autorii articolelor**
- 137 **Ghid pentru autori**

SUMMARY

EDITORIAL

4-5 Ludmila CORGHENCI. We want a change: a magazine of great impact for librarians

UNDER THE CUPOLA OF THE NATIONAL LIBRARY

6-10 Elena PINTILEI, Svetlana BARBEI. National Library of the Republic of Moldova: Successful projects of the year 2016

11-19 Vera OSOIANU. Library Science in 2017: Tendencies. Challenges. Priorities

20-28 Elina BOLGARINA. Books with the autograph of Maria Rapp

CONSOLIDATION OF THE NATIONAL LIBRARY SYSTEM

29-34 Evan Tracz: „ I think the main impact of the Novateca Program is the revival of libraries, help in rendering new services and attracting of new library users”

35-42 Valentina CHITOROAGĂ. Printing and publishing in the Republic of Moldova in 2016: statistic and logistic indicators

43-48 Elena BORDIAN. Standards in Library Science, Information and Documentation: advantages, problems and perspectives

BIBLIOGRAPHICAL VALUES

49-54 Lucia ARGINT. The collaboration between the School and the Public Library of Chişinău at the end of XIXth century.

55-59 Marius TĂRÎŢĂ. Old Slavic-Romanian manuscripts – the forgotten bibliographical world

60-76 Igor CERETEU. Bibliographical values from the Răciula Monastery

STUDIES AND RESEARCHES

77-81 Ane LANDØY, Silvia GHINCULOV, Angela REPANOVICI, Natalia CHERADI. Challenges of information culture at the university libraries of the Republic of Moldova

82-88 Mihaela STAVER. Electronic resources used in the process of user's information education

89-94 Olga DASCĂL, Snejana ZADAINOVA. New information paradigms offered to distributors of the scientific databases EBSCO and SpringerLink

95-101 Anișoara NAGHERNEAC, Marina MAGHER. MENDELEY, an useful instrument for organizing bibliographical records

PEOPLE IN PROFESSION. PROFESSION IN PEOPLE

102 Ludmila CORGHENCI. People in Profession. Profession in People

103-104 Aliona TOSTOGAN. Only a lively place can turn your career into something beautiful

105-107 Maria FURDUI. “You cannot have a successful career if you don't have a strong personality and a team of professionals next to you”: An interview with the director of the Teleneşti District Public Library “Vasile Alecsandri”

108-110 Petru RACU. A specialist who has a vocation for library science

STORIES OF SUCCESS. EVENTS

111-114 Ludmila CORGHENCI. “Night at the Library” – a method to identify and valorize the library staff creativity: from the experience of the National Library of the Republic of Moldova

REMEMBER (From the works of Iurie Colesnic)

115-125 Iurie COLESNIC. A wonder of one bibliography

REVIEWS

126-127 Ludmila CORGHENCI. Univox for Library and Librarians

128-129 Ludmila CORGHENCI. Pleading for authority of library technology

130-134 Raisa PLĂIEŞU. The light of the words, the light of the library

135-136 **The article's authors**

137 **Guide for the authors**

VREM O SCHIMBARE: O REVISTĂ CU CEA MAI MARE INFLUENȚĂ ASUPRA BIBLIOTECARILOR

Ludmila CORGHENCI,
Biblioteca Națională a Republicii
Moldova

Revista „Magazin bibliologic” (MB) la cel de-al 26-lea an de la prima apariție, este „portretul de grup al mai multor generații de bibliotecari” [1, p. 254]. Un moment remarcabil din istoria acestei publicații este legat de numele domnului Alexe Rău, dirigitor și îngrijitor chiar de la primele apariții editoriale. Respectând și continuând cele investite de nume de referință din biblioteconomia națională pentru succesul revistei, echipa MB se concentrează pe o deplină consacrare, angajându-se în crearea unui brand de calitate, în susținerea comunicării profesionale, inițiind dialoguri și schimb de experiențe inovative, schițând tablouri de valori profesionale și orientând comunitatea bibliotecară spre schimbare.

Cum vom activa în continuare? În primul rând, ne dorim să fim o platformă de prezentare a realizărilor și experiențelor, de promovare a imaginii Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, principala bibliotecă din țară, ea fiind de fapt și o expresie a identității naționale, platformă de coeziune și consolidare a activității bibliotecilor din Republica Moldova.

În al doilea rând, revista MB încurajează relaționarea și socializarea bibliotecarilor din cadrul Sistemului Național de

Bibliotecii, reflectând unicitatea rețelilor/instituțiilor bibliotecare (publice naționale și teritoriale, din învățământ, specializate, centre de informare etc.) și optând pentru asigurarea unității naționale în domeniu. Deci, să investim în scris, pentru a crea / promova profiluri omniprezente de biblioteci și bibliotecari. Vom încuraja participarea, vom oferi deschidere, vom facilita dialogul profesional.

În al treilea rând, revista MB se va adresa mai mult intelectului, dar și emoțiilor cititorului, fiind un spațiu sigur și primitor. Din acest motiv autorii trebuie să aibă ceva de spus, să fie corecți, să se exprime simplu, asociind subiectul cu nevoile și dorințele cititorilor. Am vrea ca fiecare material să fie rodul unei activități de analiză și sinteză, de reflectare, de gândire critică.

Pentru asigurarea content-ului atractiv, echipa revistei va ține cont de principalele legi ale marketingului în social-media: ascultare (subiecte, dialoguri care adaugă valoare domeniului); concentrare (pe crearea unui brand favorabil bibliotecii și bibliotecarului); calitate; împărtășirea informațiilor (facilitarea accesului prin statutul de revistă cu Acces Deschis, deținerea e-ISSN etc.); influență (analize de impact,

feed-back-uri); apreciere (construire de relații în contextul Sistemului Național de Biblioteci); accesibilitate și disponibilitate.

Menționăm mai sus privind respectarea unei continuități clasice a conținutului revistei MB, îmbinată cu noi rubrici, noi conținuturi, noi modalități de acces la revistă. Astfel, fiind prezente în continuare rubricile: *Studii și cercetări*, *Valori Bibliofile*, *Remember*, sunt instituite și altele noi: *Sub cupola Bibliotecii Naționale*, *Consolidarea Sistemului Național de Biblioteci*, *Oameni în profesie*, *Profesie prin Oameni*, *Istории de succes*, *Evenimente*. Încurajăm îndeosebi participarea specialiștilor prin recenzii sau gânduri pe marginea publicațiilor din domeniul biblioteconomiei și științelor informării (dar și alte conținuturi, care prezintă

interes profesional și contribuie la argumentarea nivelului de cunoaștere pentru reprezentanții domeniului).

În sfera de preocupări a echipei MB, precum și a colegiului redacțional, se înscrie solicitarea recunoașterii ca publicație științifică în domeniul biblioteconomiei și științelor informării de către organismul de resort. Astfel, autorii materialelor promovate spre publicare, sunt rugați să respecte criteriile de eligibilitate stabilite de „Regulamentul de evaluare, clasificare și monitorizare a revistelor științifice”, aprobat prin hotărârea din 25 iunie 2015 a Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al Academiei de Științe a Moldovei și Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare (2).

Referințe bibliografice:

1. OSOIANU, Vera. Magazin Bibliologic și impactul său asupra comunității bibliotecare. În: *Biblioteca*. 2016, nr. 8, pp.252-254.
2. Regulamentul de evaluare, clasificare și monitorizare a revistelor științifice”. Aprobat prin hotărârea din 25 iunie 2015 a Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al Academiei de Științe a Moldovei și Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare. [Accesat 9 martie 2017]. Disponibil: http://www.usefs.md/PDF/Regulamentul_cu_privire_la_evaluarea_si_clasificarea_revistelor_stiintifice.pdf.

Uși către progresul profesional: proiecte de succes ale anului 2016

**Elena PINTILEI,
Svetlana BARBEI,
Biblioteca Națională a Republicii
Moldova**

Abstract:

Articolul reflectă proiectele de rezonanță, implementate de către Biblioteca Națională în anul 2016 în context național și internațional. Acestea au fost realizate la diverse nivele organizațional-funcționale, prin tehnici și tehnologii variate, fiind implicate echipe de angajați creativi și responsabili.

Cuvinte-cheie: proiect de succes; managementul proiectului; creativitate.

Abstract:

The article reflects some resonance projects of the year 2016, implemented by the National Library in national and international context. They were realized at different organizational and functional levels, using various techniques and technologies, by creative and responsible teams of professionals.

Keywords: Successful project, project management, creativity.

Managementul proiectului este „învățat” și aplicat de mai mulți ani la Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM), aici fiind conștientizate avantajele acestuia: posibilitatea soluționării unor probleme complexe în intervale de timp reduse; promovarea unei structuri organizaționale bi-modale, care favorizează schimbarea și creativitatea angajaților; crearea unor echipe de manageri profesioniști etc. (1, p. 9).

Biblioteca Națională concepe majoritatea activităților drept proiecte moderne, orientate pentru consolidarea instituțională, diversificarea/personalizarea serviciilor și produselor oferite comunității. Astfel, în anul 2016 au fost inițiate/continuate mai multe proiecte naționale și internaționale (3).

Biblioteca Europeană (The European Library - TEL); coordonatori: Conferin-

ța Europeană a Bibliotecilor Naționale (CENL), Asociația de Cercetare a Bibliotecilor Europene (LIBER) și Consorțiul de Cercetare a Bibliotecilor Europene (CERL). Proiectul se desfășoară începând cu anul 2011, întrunind în calitate de parteneri 48 de biblioteci naționale. **Scopul proiectului:** Agregarea conținutului digital de informație al marilor biblioteci de cercetare europene, oferind utilizatorilor acces la varianta integrală a documentelor de bibliotecă, indiferent de format (cărți, manuscrise, fotografie, stampe, CD etc.), precum și consultanță în utilizarea celor mai simple și eficiente modalități de căutare și găsire a informației.

BNRM este parte integrantă a rețelei bibliotecilor naționale europene. Prin portalul TEL, care este un punct de acces unic, patrimoniul național al Republicii Mol-

dova poate fi accesat cu ușurință de orice cetățean din diferite colțuri ale lumii. În anul 2016, BNRM a digitalizat 360 de documente patrimoniale, incluse în Registrul Programului Național „Memoria Moldovei”.

Participarea la proiectul *TEL* este o acțiune, prin care BNRM își poate îndeplini misiunea sa esențială – de a asigura accesul la colecțiile sale, atât generațiilor de azi, cât și celor viitoare.

Colecțiile Europei de Sud-Est în Europeana (Collections of South and East Europe in Europeana). Manager de proiect: Biblioteca Europeană, Biblioteca Națională a Serbiei, Universitatea din Zagreb. Partenerii proiectului: bibliotecile naționale din Republica Moldova, Albania, Bosnia și Herțegovina, Macedonia, Muntenegru. Perioada de desfășurare a proiectului: anul 2016. *Scopul proiectului:* de a face disponibile mai multe elemente digitale în Europeana din partea bibliotecilor-membre ale CENL, din țările care sunt în afara UE (Albania, Bosnia și Herțegovina, Macedonia, Republica Moldova), prin descoperirea și reutilizarea obiectelor digitale de noi categorii de public. Realizarea anului 2016 – elaborarea *Procedurii de pregătire și digitalizare a colecției de muzică*.

Inaugurarea Centrului de Informare și Documentare al ONU în cadrul BNRM – un alt proiect reprezentativ al anului, coordonat în cadrul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova. CID ONU în cadrul BNRM are *misiunea* de a asigura/a lărgi accesul utilizatorilor (cercetători, studenți, cadre didactice, elevi și alte categorii) la informațiile privind Cadrul de parteneriat ONU – Republica Moldova „Unitate în Acțiune” în trei domenii prioritare: Guvernarea democratică, justiția, egalitatea și drepturile omului; Dezvoltarea umană și incluziunea socială; Mediul, schimbările climatice și gestionarea riscurilor dezastrilor; de a promova politicile, instrumentele, strategiile și activitățile ONU în scopul cunoașterii și facilitării procesului de globalizare; de a contribui la accesarea operativă, evaluarea și utilizarea publicațiilor ONU prin formarea/dezvoltarea culturii informației.

CID ONU se integrează în conceptul globalizării fenomenelor sociale și informaționale, urmărind următoarele *obiective*: dezvoltarea colecției de publicații ale, și despre, ONU; crearea și ținerea la zi a unei sub-colecții în scopul susținerii realizării prevederilor „Agendei de Dezvoltare Durabilă – 2030”; instituirea unui sistem de servicii informațional-documentare pentru utilizatori de diferite categorii socio-profesionale; asistență informațională și consultativă; promovarea resurselor, serviciilor și produselor prin activități biblioteconomice, reuniuni științifice și sociale; editarea materialelor de prezentare/promoționale și reflectarea activităților pe paginile de socializare.

Un proiect unicat este realizat de Biblioteca Națională a Republicii Moldova **în parteneriat cu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova și Ambasadele acreditate în Moldova**. Perioada de desfășurare a proiectului: începând cu anul 2012. *Scopul proiectului:* lărgirea/facilitarea accesului utilizatorilor la istoria, cultura, tradițiile și valorile naționale, reflectate în publicațiile străine, donate pentru colecțiile BNRM de către partenerii proiectului. Prin intermediul proiectului, în anul 2016 BNRM a recepționat cca 800 de publicații valoroase.

Ambasada SUA în Republica Moldova a donat 26 de ediții originale de beletristică americană contemporană, critică literară și lingvistică. BNRM a recepționat deja 625 de titluri de cărți, editate în SUA, urmare a colaborării fructuoase cu Ambasada SUA. Ambasada Republicii Populare Chineze a donat Bibliotecii Naționale un set de cărți ale celor mai cunoscuți autori chinezi (600 de volume). Ambasada Poloniei a oferit în dar Bibliotecii Naționale o colecție repre-

zentativă de produse editoriale, cuprinzând opere recente și clasice ale literaturii și artei poloneze (80 de volume).

Este vorba despre un proiect de succes, orientat pentru sprijinirea și încurajarea accesului la informație din prim sursă.

În anul 2016 Centrul Pro-European de Servicii și Comunicare al BNRM (CPESC) a devenit partenerul Centrului de Resurse Umane „Dialog-Pro” în procesul de creare a Cluburilor pentru Cetățenie Activă „Cetățenii informați dezvoltă comunitățile” în 5 localități din Republica Moldova: or. Cahul, or. Căușeni, s. Elizaveta (mun. Bălți), s. Ciolacu-Nou (r. Fălești), s. Costești (r. Ialoveni). Perioada de desfășurare a proiectului: 1 martie - 31 decembrie 2016. *Scopul proiectului:* Încurajarea cetățeniei active și a participării la viața comunității, precum și sporirea rolului cetățeniei active în comunitate. Corespunzător scopului este și sloganul proiectului: *Dezvoltare prin participare.*

Specificăm, că proiectul prevedea crearea Cluburilor pentru Cetățenie Activă ca celule la nivel de comunitate, orientate pentru promovarea activismului cetățenesc, buna guvernare și implicarea cetățenilor la viața comunității. În cadrul vizitelor prealabile în teritoriu, specialiștii CPESC au sugerat celor prezenți, inclusiv reprezentanților APL, implicarea bibliotecilor publice în acest proiect, fie prin găzduirea Cluburilor, fie prin participare în calitate de membri ai Cluburilor, fie prin acordarea membrilor a unui suport informațional și acces la Internet. Ideea a fost susținută, astfel încât bibliotecile publice din aceste localități beneficiază de încă o oportunitate de a contribui la dezvoltarea comunităților.

Prezentăm în continuare câțiva indicatori statistici ai proiectului: 68 de membri ai Cluburilor au învățat să mobilizeze comunitatea pentru dezbaterile problemelor locale și consolidarea cooperării cu APL; 100 de publicații/materiale cu tematică europeană distribuite de CPESC în bibliotecile localităților participante la proiect; 45 de membri ai Cluburilor instruiți ca formatori în domeniul cetățeniei active și comunicării eficiente; 300 de locuitori au participat la dezbateri publice privind dezvoltarea comunităților; peste 20000 de

persoane sensibilizate, privind beneficiile cetățeniei active prin intermediul rețelelor de socializare.

Proiectul: „Arhiva de voci: interviuri cu personalități din domeniul culturii naționale”, a fost inițiat de Biblioteca Națională a Republicii Moldova în parteneriat cu Institutul de Filologie al Academiei de Științe a Moldovei. Perioada de desfășurare a proiectului: începând cu anul 2016. Prin realizarea acestui proiect BNRM promovează personalitățile notorii în domeniul culturii, înregistrează pentru viitor relațiile informatorilor din Republica Moldova privind valorile patrimoniului cultural imaterial național, care trebuie promovat și redescoperit integral.

Printre primele 10 personalități, care au fost incluse în colecția *Arhiva de voci* sunt: Ion Dască, dirijorul Orchestrei de muzică populară „Mugurel”, Artist al Poporului; Vladimir Cobasnean, actor, regizor și profesor universitar, Maestru în Artă; Andrei Tamazlăcaru, folclorist; interpreții Victor Botnaru, Zinaida Bolboceanu și Rodica Buhnă; coregrafii Anatol Magdâl și Mihai Chiriac etc.

Viabilitatea proiectului are multiplele sensuri pe care le comportă mesajele personalităților din domeniul culturii și informatorii, fiind acele tezaure umane vii care cunosc trecutul. Interviul este nu doar o sursă autorizată de documente, ci și un model de abordare profundă, util pentru cercetări științifice, cu semnificații practice, în măsură să faciliteze cunoașterea universului patrimoniului cultural. Poetul Iulian Filip menționează: „Valoarea colecției „Arhiva de voci” va crește tot mai mult o dată cu trecerea timpului, astfel încât va dori să o cunoască tot mai multă lume îndrăgită de creația artistică a poporului nostru”.

Proiectul „*Clubul coregrafilor din Moldova*” a fost inițiat de Biblioteca Națională în anul 2016, în parteneriat cu instituțiile de profil coreografic din țară. *Scopul Clubului* ține de promovarea coregrafiei naționale în toate formele ei. Este simbolic *Sloganul Clubului*: „Vatra jocului străbun!”. Dintre activitățile preconizate și realizate evidențiem: organizarea activităților cultural-științifice (master-class, atelier profesional, conferință științifică, simpozion ș.a.) privind promovarea dansului; crearea unei baze de date (date despre coregrafi, dansatori, ansambluri, articole în publicațiile naționale și internaționale, festivaluri naționale și internaționale, laboratoare de creație, lecții deschise etc.); editarea materialelor informative (pliante, broșuri și alte materiale promoționale); elaborarea paginii de Facebook – „Coregrafii din Republica Moldova”; editarea materialelor video despre activitatea coregrafilor; colaborarea cu instituții de profil coreografic din țară; promovarea activității Clubului în revistele de specialitate și emisiuni radio/TV.

Prima ședință a Clubului a avut loc sub forma atelierului profesional „Metafora dansului popular”. Din programul atelierului: „De trei ori în jurul mesei” (horă de scos mireasa din casă), informator Zinaida Bolboceanu, satul Saiț, Căușeni; „Sârba de la Tomai, raionul Leova și „Troanca de la Mileștii Mici”, raionul Ialoveni, coreograf Pavel Popa. Aceste din urmă apreciază în felul următor activitatea Clubului: „Sunt recunoscător tuturor coregrafilor care au promovat pasul coregrafic de la vatră. Amabilitatea și profesionalismul lucrătorilor Bibliotecii Naționale în scopul fondării și asigurării Clubului cu condiții bune de activitate este de invidiat”(<https://www.facebook.com/Clubul-Coregrafilor-din-Moldova-213513022343963/>).

Proiectul *Salonului Literar – Artistic „HOMO ESTHETICUS”* a fost dezvoltat de Biblioteca Națională a Republicii Moldova sub președinția Academicianului Mihai Cimpoi.

Scopurile Salonului: promovarea valorilor culturii, literaturii și civilizației; educația estetică a cercurilor largi de cititori; diversificarea metodelor de cercetare și promovare a valorilor culturii, literaturii și civilizației; descoperirea și încurajarea tinerelor talente, îmbunătățirea prin critică constructivă a creațiilor literare prezentate în cadrul ședințelor; editarea anuală a unei antologii a Salonului; editarea unei reviste on-line; obținerea de sprijin din partea autorităților locale, naționale, de stat sau private, pentru editarea cărților membrilor săi; organizarea unor concursuri de creație literară; găzduirea de colocvii, conferințe, lansări de carte, comunicări științifice.

Salonul a desfășurat activitatea pe două direcții: creația literară: poezie, proză, eseu, dramaturgie, epigramă etc.; organizarea activităților cultural-artistice.

Obiectivele de Dezvoltare Durabilă a Societății 2030 orientează instituțiile cu potențial educațional, inclusiv bibliotecile, pentru o educație de calitate, aceasta integrând și componentele culturii intelectuale (cultura estetică, etică, literară, a informației etc.). Biblioteca este capabilă să susțină acest obiectiv, abordând integrat fenomenul educațional, prin instituirea și asigurarea funcționării Salonului literar-artistic „Homo Estheticus”.

NOCTURNA BIBLIOTECILOR 2016, cu genericul „*Cărți care inspiră. Povestea de dincolo de cuvinte*”, a fost lansată la Biblioteca Națională la 30 septembrie 2016. În calitate de organizatori ai evenimentului național se prezintă: Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, Programul

Național Novateca, Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Proiectul a fost organizat în parteneriat cu Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România (ANBPR) și cu Portalul ZUGO.

La eveniment au participat personalități din domeniul culturii, bibliotecari și oficiali, printre invitații de onoare fiind Dragoș Neagu, președintele ANBPR, reprezentanți ai Programului Național Novateca, precum și membrii formației „Akord” - ambasadorii campaniei „Ne vedem la bibliotecă!” Printre cele mai așteptate activități, desfășurate la Biblioteca Națională, a fost inaugurarea Salonului literar-artistic „Homo Estheticus”, condus de academicianul Mihai Cimpoi, „Movie Night” – proiecție de filme tematice, master-class de canto pentru adolescenți cu membrii formației „Akord”, conferința publică „Lectura în viața mea”, conferențiar dr. Maria Șlehtițchi, ședința Salonului Muzical „Laureații Festivalului Internațional de la Iurmala, Letonia, din Republica Moldova”, moderator - compozitorul C. Rusnac etc.

În cadrul Nocturnei au fost organizate lansări și prezentări de carte, lecturi publice, întâlniri cu personalități precum scriitori, artiști, istorici, cercetători, profesori, bibliotecari, jurnaliști și alți oameni de cultură. De asemenea, au fost organizate expoziții de pictură, grafică, sculptură, fotografie, artă decorativă și arta aranjamentelor florale. Organizatorii au pregătit și mici sur-

prize: proiecții și prezentări de filme, concursuri cu premii de cărți/materiale oferite de biblioteci, editurile participante, autori.

Nocturna la BNRM a fost deosebită: cei prezenți au luat act de o „altă” Bibliotecă: cu acces la colecții intangibile, operații de restaurare a documentelor vechi, cunoașterea „nevoilor” Bibliotecii etc. Cea mai importantă concluzie – personalul BNRM a demonstrat capacități de creativitate cu impact pozitiv în comunitatea profesională și pentru utilizatori.

În anul 2016 BNRM a dezvoltat și alte proiecte/parteneriate: „Prezervarea actelor oficiale basarabene în limba română din perioada țaristă (1812-1917), păstrate în colecțiile Bibliotecii Naționale”; „Muzeul Virtual *Maria Cebotari*”; „Accesul persoanelor dezavantajate (cu dificultăți locomotorii) la serviciile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova prin implicarea voluntarilor”; „Valorificarea patrimoniului documentar național al Moldovei”.

Managementul proiectelor va cunoaște la BNRM o dezvoltare extraordinară în anii viitori. În acest sens considerăm important de a investi în formarea personalului pentru un nou rol în bibliotecă – manager de proiect, în deosebi de proiecte internaționale, europene (Balog, p. 58). Este important de a ne consolida și din punct de vedere al lucrului în echipă – o condiție de succes pentru implementarea unui proiect.

Axarea pe managementul proiectului este determinată de avantajele fenomenului: soluție eficientă pentru atingerea obiectivelor de anvergură; atragerea resurselor (materiale, financiare, umane și informaționale); îmbunătățirea relațiilor cu partenerii reali și promovarea imaginii față de partenerii potențiali; economisirea resurselor de cercetare-dezvoltare; creșterea calității/modernizarea produselor/serviciilor oferite; coordonarea mai bună a activităților; augmentarea gradului de satisfacție, motivare și implicare a personalului; creșterea capacității de implementare a schimbării din interiorul organizației (2, p. 1)

Referințe bibliografice:

1. BALOG, Marton, BALOG, Natalia. Managementul proiectului. Cluj, 2015. 115 p. [Accesat la 2 februarie 2017]. Disponibil: <http://fspac.ubbcluj.ro/moodle/pluginfile.php/10070/course/overviewfiles/suport%20de%20curs%20MP%202014-2015.pdf?fo>.
2. PASCU, Radu V. Managementul proiectelor. [Accesat la 9 februarie 2017]. Disponibil: http://ccimn.ulbsibiu.ro/documente/carti/introducere_in_managementul_proiectelor.pdf.
3. Raport anual de activitate 2016. Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Chișinău, 2017. 132 p.

Domeniul biblioteconomic 2017: Tendențe. Provocări. Priorități

Vera OSOIANU,
Biblioteca Națională a Republicii
Moldova

Abstract:

Articolul reflectă proiectele de rezonanță, implementate de către Biblioteca Națională în anul 2016 în context național și internațional. Acestea au fost realizate la diverse nivele organizațional-funcționale, prin tehnici și tehnologii variate, fiind implicate echipe de angajați creativi și responsabili.

Cuvinte-cheie: proiect de succes; managementul proiectului; creativitate.

Abstract:

In his article the author underlines the objectives of the library activity for 2017: promotion of Global Objectives 2030; collection, use and capitalizing of the library statistics. The global tendencies in librarianship are analyzed in context of achievements at the national and local level.

Keywords: global tendencies; strategic directions; integration.

Prin tradiții, întrunirea managerilor de biblioteci, care are loc la sfârșitul anului, este platforma pe care se discută despre tendințele în domeniu și se stabilesc prioritățile pentru anul care vine.

Este unanim recunoscut faptul că trendul în domeniu vine din SUA. În acest sens, în perioada de pre-planificare a activității pentru anul viitor, este oportună o trecere în revistă a tuturor noutăților: ideilor inovaționale, practicilor de calitate, experiențelor avansate atât în SUA, cât și în bibliotecile din alte țări cu puternice tradiții în domeniu. Procesul de planificare trebuie realizat cât mai concret, dar trebuie să lăsăm și loc pentru ideile care apar pe parcurs.

După cum reiese din genericul Forumului Managerilor, prioritățile anului 2017 la nivelul sistemului național vor fi axate pe „Implicarea Bibliotecilor în promovarea și realizarea Obiectivelor Globale 2030”. Pe această temă își vor fundamenta activitatea

toate bibliotecile lumii, tonul fiind dat și de această dată de IFLA, care a folosit Agenda ONU 2030 ca bază pentru Planul Strategic IFLA 2016-2021, a elaborat Ghidul de advocacy IFLA „Bibliotecile și implementarea Agendei 2030 a ONU”, oglindește și diseminează prin site-ul IFLA, prin conturile de pe Facebook etc., prin toate evenimentele importante tot ce au loc la această temă în bibliotecile de pe diferite meridiane.

La nivelul rețelei de biblioteci publice, o prioritate a anului 2017, va fi statistica de bibliotecă. Implementarea sistemului on-line de raportare a datelor statistice a scos în prim-plan un șir de probleme care s-au acumulat pe parcursul anilor la nivel de percepere a prevederilor Standardului Internațional de Statistică, care stă la baza formularului 6-C. Fără rezolvarea acestor probleme, îmbunătățirea calității datelor raportate este, practic, imposibilă.

Raportul actualizat al IFLA privind tendințele 2016

La programarea activității bibliotecare, atât pe termen scurt, cât și la planificarea strategică, trebuie să se țină cont de recomandările forumurilor internaționale de profil, care, ca regulă, sunt fundamentate pe studii serioase, realizate cu participarea bibliotecilor din diverse țări.

În cadrul Conferinței IFLA 2016, au fost prezentate mai multe documente originale sau actualizate, inclusiv *Raportul actualizat al IFLA privind tendințele 2016* și *Ghidul IFLA privind dezvoltarea profesională continuă: principii și cele mai bune practici*. Lansat în august 2013, Raportul original privind tendințele reliefează următoarele:

- Tehnologiile noi vor extinde și vor limita, în egală măsură, accesul persoanelor la informații;
- Educația on-line va democratiza învățarea la nivel mondial;
- Limitele de protecție a vieții private și a datelor vor fi redefinite;
- Societățile hyper-conectate vor face noi voci și grupuri mai puternice;
- Ecosistemul informațional global va fi transformat de noile tehnologii.

Varianta de raport prezentată la Congresul IFLA 2016, reprezintă o sinteză a trei ani de dezbateri intensive în cadrul comunității profesionale internaționale. Dezbateri relevante au avut loc în peste 30 de țări, toate reflectând tendințele și viitorul bibliotecii.

Concluziile raportului sunt focusate și scot în evidență următoarele aspecte:

Importanța bibliotecilor.

În mediul profesional există un consens general, privind necesitatea de a oferi noi servicii pentru o audiență mai largă. Există riscul ca bibliotecile să-și piardă rolul firesc în domenii-cheie precum cultura informației, proprietatea intelectuală și managementul datelor. Este recunoscut faptul că există o tensiune în creștere între acceptarea oportunităților oferite de noile tehnologii și menținerea funcțiilor curente de servire a audienței existente.

O concluzie comună este că, în mediul biblioteconomic trebuie diagnosticate cu

atenție necesitățile în evoluție ale utilizatorilor și abandonarea, reinventarea sau actualizarea funcțiilor și serviciilor corespunzătoare. O altă temă actuală a fost importanța bibliotecarilor în regândirea principiilor bibliotecii tradiționale într-o lume în continuă schimbare. Serviciile oferite trebuie să maximalizeze incluziunea socială și egalitatea oportunităților în spațiul fizic și digital. Bibliotecarii trebuie să facă mai mult pentru ca bibliotecile să fie recunoscute ca motoare de dezvoltare și infrastructură esențială pentru comunități.

Majoritatea bibliotecilor devin comitent spații fizice și virtuale. Aceasta creează probleme privind menținerea în același timp a infrastructurii și serviciilor atât fizice, cât și virtuale. Așa cum serviciile de bibliotecă sunt digitizate și accesibile de la distanță, există o atenție sporită pentru păstrarea bibliotecii ca spațiu fizic. La programarea serviciilor viitoare, o atenție aparte trebuie acordată experiențelor care nu pot fi digitizate, axate pe interacțiunea umană, față în față.

Abilități, infrastructură și finanțare.

Discuțiile privind tendințele au avut o focusare pronunțată pe abilități. Acestea includ atât abilitățile solicitate de utilizatori pentru accesarea noilor servicii și oportunități digitale, cât și abilitățile necesare pentru realizarea misiunii bibliotecii într-un mediu informațional în schimbare. Trebuie menționat că asociațiile de biblioteci din Austria, Australia și Estonia au fost influențate de discuțiile din jurul raportului privind tendințele și au întreprins deja pași concreți de actualizare a curriculei naționale pentru profesioniștii din biblioteci pentru a încorpora competențele digitale noi, incluzând managementul datelor, confidențialitatea și securitatea lor.

În timp ce creșterea așteptărilor clienților pune presiune pe transformarea bibliotecii și evoluția serviciilor, prevalarea percepției politice despre rolul tradițional al bibliotecii riscă să restrângă finanțarea necesară pentru realizarea acestor obiective.

O concluzie-cheie a fost că bibliotecile trebuie să-și pledeze cauza mai activ, să dezvolte politici de promovare a rezultatelor obținute, susținute de cifre și fapte.

Coordonare și colaborare strategică.

Este tot mai accentuată necesitatea colaborării și coordonării strategice între biblioteci. Pentru a rezista, bibliotecile trebuie să-și reducă cheltuielile. La nivel regional și național, bibliotecile trebuie să colaboreze una cu alta, precum și cu autoritățile și decidenții pe marginea unui șir larg de probleme, incluzând competențe, politici, servicii, infrastructură. La nivel internațional, colaborarea se va concentra pe probleme de advocacy de proporții mari, inclusiv confidențialitate, copyright, libertatea de exprimare, acces liber și egal la informație.

Misiunea fundamentală a bibliotecii publice este îmbunătățirea calității vieții cetățenilor. În acest sens este foarte elocventă concluzia făcută de președintele IFLA în aprilie 2016: „lucrând împreună vom crea acea viziune a viitorului în care fiecare bibliotecar va fi bucuros să conștientizeze că în fiecare zi contribuie la schimbarea în bine a vieții oamenilor”.

Integrarea acestor tendințe în strategia viitoare a bibliotecii.

Concluziile pe marginea discuțiilor privind tendințele au constituit fundamentul *Agendei schimbării IFLA*. Bazată pe Raportul IFLA privind tendințele, Agenda schimbării propune o abordare segmentată pe patru nivele:

- Nivel individual: pentru a fi de succes în secolul XXI, bibliotecarii trebuie să se ocupe de învățarea individuală continuă, susținută de agenda revitalizată a sistemului de educație în domeniu care permite adaptarea, renovarea și transformarea profesiei;
- Nivel instituțional: bibliotecarii trebuie să eficientizeze activitatea instituției cu ajutorul tehnologiilor de informare și comunicare, prin mobilizarea și antrenarea comunității la dezvoltarea unei strategii clare de viitor;
- Nivel național: identificarea, analiza și semnalarea barierelor politice și legislative care împiedică bibliotecile să satisfacă necesitățile comunităților prin activități de advocacy bine targetate, colaborative și bazate pe fapte;
- Nivel global: elaborarea unei viziuni globale unanime pentru biblioteci,

bazate pe asociații naționale puternice și o IFLA puternică pentru a crea un cadru politic internațional sustenabil și pe termen lung, privind mediul informațional.

Studii privind tendințele și viitorul bibliotecii în SUA

În anul 2016 în SUA au fost realizate mai multe studii privind viitorul, tendințele și prioritățile bibliotecii. Printre cele mai relevante menționăm:

- Bibliotecile 2016. Sondaj efectuat de PewResearch Center;
- Tendințe de top în activitatea bibliotecilor de cercetare 2016;
- Raportul Institutului Tehnologic Massachusetts „Viitorul bibliotecii”.

Raportul Bibliotecile 2016, publicat la 9 septembrie, realizat în baza unui sondaj efectuat de PewResearch Center în martie-aprilie 2016, privind utilizarea bibliotecilor publice de către americani, constată următoarele tendințe:

- 80% din americani cred că bibliotecile publice trebuie să ofere programe de dezvoltare a competențelor digitale;
- 64% dintre utilizatorii bibliotecii împrumută cărți;
- 57% cred că bibliotecile trebuie să aibă mai multe spații confortabile pentru lectură, muncă și relaxare;
- 53% au avut o interacțiune cu biblioteca publică pe parcursul ultimului an;
- 50% cred că bibliotecile trebuie să cumpere printere 3D și alte echipamente digitale moderne;
- 29% utilizează calculatorul;
- Împrumutul cărților rămâne cea mai frecventă interacțiune cu biblioteca;
- Cărțile în format tradițional sunt mai solicitate decât cele în format digital.

Tendințe de top în activitatea bibliotecilor de cercetare 2016

În octombrie 2016 a fost publicat raportul *Tendințe de top în activitatea bibliotecilor de cercetare 2016*. Raportul este elaborat o dată la doi ani. Din grupul de lucru fac parte personalități notorii din mediul bibliotecilor de cercetare. Foarte interesante, în acest studiu, sunt competențele solicitate pentru poziția de bibliotecar. În aprilie

2015, Școala de Informare de la San Jose State University a analizat 400 de anunțuri privind angajarea profesioniștilor din biblioteconomie și știința informării. Conform studiului, angajatorii sunt tot mai interesați de următorul set de competențe: familiarizarea cu tehnologiile și suportul tehnic, concentrarea pe experiența utilizatorului, suport pentru serviciile virtuale, managementul cunoașterii. Colaborarea, comunicarea și munca în echipă au fost printre cele mai solicitate aptitudini în toate descrierile de posturi. Solicitanții de locuri de muncă sunt încurajați să țină pasul cu tehnologiile emergente, analiza și identificarea datelor și sistemele de informare.

Viitorul bibliotecii în viziunea cercetătorilor de la Institutul Tehnologic Massachusetts (MIT)

Un interes deosebit în mediul profesioniștilor domeniului a suscitât raportul Institutului Tehnologic Massachusetts, privind „Viitorul bibliotecii”. În octombrie 2015, Institutul Tehnologic Massachusetts a creat un grup de lucru în componența căruia au fost incluse 30 de persoane, inclusiv cercetători, studenți, bibliotecari etc. După un an de muncă, la 24 octombrie 2016, a fost publicat raportul preliminar, care conține recomandări generale, menite să contribuie la dezvoltarea „unei biblioteci globale pentru o universitate globală”.

Propunerile grupului de lucru au scopul de a ghida sistemul de bibliotecă a MIT pentru a deveni o „platformă globală deschisă” care să permită „descoperirea, utilizarea și administrarea informației și a cunoașterii” pentru generațiile viitoare.

Raportul constată că „pentru bibliotecile MIT, lumea mai bună pe care o căutăm, este una în care există acces suficient, echitabil, semnificativ la cunoaștere și la rezultatele cercetării”. „Accesul global de durată la cunoaștere necesită modele sustenabile pentru siguranța că, cunoștințele trecute și viitoare vor fi disponibile pe termen lung în viitor”.

Chris Bourg, președintele grupului de lucru, directorul bibliotecii MIT, menționa că „Grupul de lucru a investit mult timp

pentru a înțelege de ce fel de bibliotecă are nevoie o instituție, scopul căreia este să schimbe lumea”.

Grupul a structurat ideile despre bibliotecile MIT în patru compartimente/piloni: „Comunitate și Relații”, implicând interacțiunea bibliotecii cu utilizatorii locali și globali; „Căutare și Utilizare”, privind promovarea informației; „Administrare și Sustenabilitate”, implicând managementul și protecția resurselor de cercetare ale MIT; și „Cercetare și Dezvoltare”, destinat analizei practicilor și necesităților bibliotecii.

Raportul preliminar conține 10 recomandări generale în aceste domenii.

Pentru „Comunitate și Relații”, raportul notează că utilizatorii bibliotecii MIT pot avea în viitor relații diferite cu sistemul și sugerează o abordare flexibilă privind servirea simultană a studenților, corpul profesoral, personalul, absolvenții, cercetătorii, comunitatea locală Cambridge și Boston și comunitatea globală a cercetătorilor. Grupul recomandă, de asemenea, studierea în continuare a schimbărilor spațiilor bibliotecilor din campus, care să permită atât studiul în liniște, cât și noile modele de învățare și colaborare.

Se sugerează că într-un domeniu informațional în continuă evoluție, bibliotecile trebuie să învețe studenții nu numai cum să acceseze și evalueze informația, ci și cum să genereze responsabil noi cunoștințe, să creeze sisteme și instrumente pe care alții le vor folosi, să descopere, distribuie și să analizeze informația.

În compartimentul „Căutare și Utilizare”, raportul sugerează că sistemul de bibliotecă sporește abilitățile de diseminare către lume a rezultatelor cercetărilor MIT; oferă acces digital cuprinzător la conținuturile din colecții; formează parteneriate pentru generarea conținuturilor deschise, interoperabile pentru distribuirea și prezervarea cunoașterii; actualizează Politica Institutului privind Accesul Deschis.

Privitor la „Administrare și Sustenabilitate”, membrii grupului văd bibliotecile MIT ca repozitorii principale ale istoriei Institutului și ca lider în eforturile de găsire a soluțiilor pentru prezervarea cercetărilor digitale, pe care raportul le descrie ca

„principalele probleme care încă n-au fost rezolvate”.

În domeniul „Cercetare și Dezvoltare”, raportul propune lansarea unei inițiative pentru cercetare în științele informării și comunicarea rezultatelor cercetătorilor, pentru a susține atât cercetarea, cât și dezvoltarea problemelor mari ale domeniului.

Raportul preliminar a examinat mai multe nuanțe ale practicilor bibliotecare, precum găsirea balanței corecte între resursele tradiționale și cele digitale, pe care o numesc o mare prioritate, menționând că resursele fizice contează pentru multe genuri de cercetări și instruirii. Raportul recomandă continuarea discuțiilor cu decidenții, privind problemele de confidențialitate.

Grupul de lucru consideră că „bibliotecile vor evolua datorită căilor creative prin care cercetătorii și utilizatorii globali vor exploata resursele, instrumentele, serviciile, spațiile și expertiza noastră pentru a accelera punerea științei și cunoașterii în serviciul soluționării celor mai mari provocări ale lumii”.

Deși toată activitatea bibliotecilor trebuie axată pe necesitățile utilizatorilor, bibliotecarii trebuie să înțeleagă bine ce se întâmplă în jur din simplu motiv că utilizatorii nu vor solicita un serviciu din cauza că uneori nici prin cap nu le trece că acesta poate fi obținut în bibliotecă.

La programarea priorităților strategice, bibliotecarii trebuie să țină cont de realitățile actuale, dar și de provocările prezente și viitoare și anume:

Inteligența artificială (AI) a devenit un concept care face parte din viața de zi cu zi.

Analfabetismul funcțional devine un fenomen deloc de neglijat de nativii digitali.

În septembrie 2016, revista *Computer World* a publicat sinteza studiului „Inteligența artificială și viața în anul 2030”. Analiza a încercat să prevadă modul în care **tehnologiile inteligente** vor afecta viața urbană.

Până în anul 2030, inteligența artificială (A.I.) va schimba foarte multe lucruri în lume, precum modul în care muncim, petrecem timpul liber, cum avem grijă de sănătatea noastră sau cum sunt educați co-

pii. Orice aplicație bazată pe inteligența artificială va deveni frecventă și mai utilă, îmbunătățind economia și calitatea vieții. Dar noua tehnologie va crea, de asemenea, provocări profunde, care vor afecta locurile de muncă și veniturile.

A.I. va dezvolta noi modalități de a accesa mass-media în diverse moduri interactive.

Marea problemă a lumii nu va fi foamea, ci lipsa locurilor de muncă

Este demonstrat deja că forța de muncă a viitorului va avea un aspect tot mai puțin uman. TIC vor prelua o mare parte dintre activitățile prin care oamenii își asigură existența. Venitul universal va deveni o realitate. Elveția deja a testat cetățenii care au respins propunerea. Discuțiile iau, însă, amploare. Olanda a inițiat un program privind testarea venitului universal de bază. Este clar că „Oamenii vor avea timp să facă alte lucruri, mai complexe, mai interesante. Cu siguranță vor avea mai mult timp liber”.

În anul 2014 NESTA (UK National Endowment for Science, Technology and the Arts) a publicat raportul „Creativity versus Robots, the creativity economy and the future of employment”. Raportul citează un studiu anterior realizat de Universitatea Oxford care sugerează că, în următoarele două decade, 47% din locurile de muncă din SUA și 35% din Regatul Unit vor fi influențate de noile tehnologii. Piața de muncă globală a viitorului va favoriza persoanele cu abilități tehnice creative. În acest context, NESTA argumentează că este esențial pentru angajatori și guverne să încurajeze și să angajeze tineri cu o cultură digitală orientată spre explorare și creativitate, decât pe cei care sunt doar consumatori de conținuturi digitale.

Analfabetismul funcțional devine un fenomen deloc de neglijat. Analfabeții funcționali știu să citească, dar nu înțeleg ceea ce citesc. În acest context, ne amintim de Alvin Toffler care scria că „Analfabetul viitorului nu va fi cel care nu știe să citească, ci acela care nu știe să înțeleagă”. „Creierul uman nu este conceput pentru a asimila un flux atât de mare de informații. Potrivit unui studiu al Centrului de Evaluare și Analize Educaționale din România,

aproximativ 42% dintre elevii români de 15 ani sunt analfabeți funcțional. Copiii pot să scrie și să citească, dar nu înțeleg textele asimilate, scria News.ro, în noiembrie 2016.

„Este un număr absolut nepermis de mare de tineri care finalizează școala fără ca ceea ce au acumulat în școală să le permită să funcționeze în societate... Media europeană este de 20%, cu o țintă de sub 15% până în 2020. Noi, la 42%, nici măcar nu puteam tinde spre așa ceva într-un timp atât de scurt, așa că în primul rând, ar trebui să avem o definiție a fenomenului”, explica Ligia Deca, consilier de stat în Departamentul Educație și Cercetare din Administrația Prezidențială.

Într-un mesaj pe lista de discuții *Biblos*, dna Hermina Anghelescu scria că acest fenomen poate fi „explicat prin superficialitatea învățământului. Acest fenomen al analfabetismului funcțional există și în America. Bibliotecile publice se implică serios și colaborează intens cu școala. Dacă veți intra pe pagina oricărei biblioteci publice, în programele de vară au cluburi/cercuri de lectură, pe vârste/nivele de lectură. Copiii primesc cadou o carte pe care o citesc pe capitole și o discută/dezbat cu bibliotecarele.

În România explic acest fenomen prin rata ridicată a abandonului școlar care este necontrolat și nu se iau măsuri de remediere a acestei probleme”. Trebuie discutate cauzele ce duc la abandonul școlar:

1. copii abandonați de părinți plecați la muncă în străinătate;
2. copii semi-abandonați de părinți/lăsați în grija bunicilor care nu au nici o autoritate asupra lor;
3. indiferența școlii când constată abandonul școlar;
4. sărăcia care îi împiedică pe unii copii din categoria 1 și 2 să ajungă la școală și să funcționeze decent în mediul școlar.

Situația reliefată de dna Hermina Anghelescu este specifică și în localitățile din Republica Moldova. Este evident că pentru combaterea analfabetismului funcțional este nevoie de programe speciale, iar bibliotecile pot ocupa o nișă foarte importantă, în acest sens.

Un exemplu pozitiv pe acest segment

este experiența Bibliotecii Județene Cluj. În perioada de 18-19 noiembrie 2016 la Biblioteca Județeană Cluj a avut loc prima întâlnire din cadrul proiectului „**Family literacyworks!**”, proiect finanțat în cadrul programului **Erasmus+**. Coordonatorul proiectului este Asociația „Learn&Vision” din Cluj-Napoca. Biblioteca este partener în acest proiect, alături de organizații din Bulgaria, Macedonia, Portugalia și Slovenia. Durata proiectului este de 30 de luni și are ca scop alfabetizarea funcțională cu implicarea mai multor parteneri, inclusiv a familiei.

Generația Z. La planificarea activității bibliotecile trebuie să țină cont de caracteristicile Generației Z. Generația Z, prima generație a nativilor digitali, sunt tinerii născuți începând cu anul 1995 și până după 2012, iar primii dintre ei sunt acum la facultate sau chiar au intrat pe piața muncii. Generație mult diferită față de cea a părinților, mai energică, mai entuziastă, foarte bună la tehnologie și social media, dar și cu abilități sociale și de interconectare umană. Sunt foarte buni la comunicarea pe Facebook și Twitter, dar sunt dornici și să interacționeze cu oamenii. În aceste condiții, Generația Z va aduce câteva schimbări majore pe piața muncii, schimbări pentru care recrutorii trebuie să se pregătească din timp. Care sunt caracteristicile generației Z?

- Sunt în permanență conectați;
- Optează pentru un program flexibil;
- Sunt responsabili, pragmatici și foarte sceptici;
- Admit că nu știu tot și sunt dornici să învețe în continuu;
- Răbdarea lor se limitează la secunde;
- Mobilitatea este cuvântul-cheie;
- Folosesc emoticoanele ca principală formă de exprimare a emoțiilor;
- Textul este principala formă de comunicare.

Concluziile sunt certe: vine la putere un val de tineri cu cunoștințe de tehnologie și de comunicare on-line mult peste generațiile anterioare, independenți, dispuși să muncească din greu și să fie plătiți pe măsură.

Activitatea bibliotecilor din toate timpu-

rile s-a bazat pe folosirea în comun a ideilor și resurselor. Acest postulat este mai actual ca niciodată în era digitală. În acest context studierea tendințelor și priorităților asumate de bibliotecari din alte țări este absolut necesară atunci când planificăm activitatea pe termen scurt sau mediu. Practica țărilor mari demonstrează că nu trebuie să inventăm bicicleta de fiecare dată.

Recent, a depus jurământul și a fost investită în post Carla Hayden, la 64 de ani, pe un termen renovabil de 10 ani (până la ea directorii Bibliotecii Congresului erau numiți pe viață), cel de-al 14-lea director al Bibliotecii Congresului, prima femeie, prima persoană de culoare și primul bibliotecar de profesie. Principiul după care a activat Carla Hayden în postul vechi de director al unei biblioteci publice, a fost de a păstra tot ce a fost bun în bibliotecă, dar acționând pe căi inovative. Preocupările / Prioritățile pe termen scurt ale Carlei Hayden includ: tehnologiile învechite. (Un raport guvernamental din 2015 a descoperit un management deficient al sistemelor IT pentru care James Bilington, fostul director, a fost aspru criticat); criza spațiilor de depozitare; personalul demoralizat; focusarea pe fundraising din sectorul privat.

De menționat, că *Planul strategic al Bibliotecii Congresului 2016-2020*, elaborat până la venirea noului director al Bibliotecii Congresului, cuprinde șapte priorități: servicii; colecții; creativitate; colaborare; resurse umane; tehnologii; structură organizațională.

Tendințele generale ale domeniului își găsesc reflecție la edificarea spațiilor noi sau la modernizarea spațiilor vechi. La începutul anului 2016, șase firme au concurat pentru proiectul Bibliotecii din Dubai în valoare de 272.47 de milioane de dolari. Este cea mai mare bibliotecă din lumea arabă, una din cele mai mari colecții electronice. Proiectul destinat pentru 4,5 milioane de cărți (inclusiv 1 milion audio books și 2 milioane e-books) va fi finalizat în anul 2017. Clădirea de șapte etaje va include câteva spații pentru activități interactive, educaționale și culturale, săli de lectură, bibliotecă pentru copii, bibliotecă de business, centru expozițional, centru

pentru conferințe, spații pentru diverse servicii, spații pentru instruire. Biblioteca va găzdui *Agenția de Turism din Dubai*. Pare a fi exemplu clasic al bibliotecii hybrid, în care vor conviețui împreună tehnologiile și cărțile atât în format electronic, cât și în format tradițional.

Cele mai bune biblioteci din lume sunt bibliotecile hybrid. La Conferința IFLA 2016, biblioteca Dokk1, Aarhus, Danemarca a primit premiul „Cea mai bună bibliotecă publică din lume”. Pe lângă rafturi cu cărți și spații de lectură, biblioteca oferă un șir larg de alte facilități destinate comunității: săli de conferințe, de spectacole, de artă, locuri de joacă, design modern, spații largi, priveliști către portul din apropiere și foarte multă lumină naturală. DOKK1 este o întâlnire dintre două tradiții daneze: ambițiile de a extinde toate ramurile cunoașterii către fiecare generație și clasă socială și simțul scandinav pentru design funcțional și frumos.

Dokk 1 este tabloul perfect al Modelului de bibliotecă publică modernă din Danemarca, reliefat acum câțiva ani în urma unui studiu, care trebuie să ofere: posibilități de socializare și întruniri neformale; posibilități și facilități pentru învățare; posibilități de studiu individual sau în grupuri mici pentru studenți și elevi; posibilități de folosire a serviciului clasic de împrumut; posibilități de oferte ca platformă culturală locală. Interesante sunt criteriile de selecție pentru cea mai bună bibliotecă a anului în SUA și Canada. „Biblioteca anului 2016”, Biblioteca Publică Topeka și Shawnee, a fost selectată din 9595 de biblioteci din SUA și Canada. Premiul oglindește efortul bibliotecii de susținere și consolidare a comunității, manifestate prin: crearea liderilor comunitari atât din interiorul bibliotecii, cât și prin programe educaționale pentru public; crearea facilitatorilor din rândul personalului bibliotecii care să intermedieze/organizeze discuții de interes vital pentru comunitate; creșterea unor ambasadori respectați de comunitate, din rândurile personalului; stabilirea conexiunilor între serviciile, colecțiile bibliotecii și rezidenți.

O problemă a lumii bibliotecare, care

va persista în continuare, este reducerea bibliotecilor. La 13 octombrie 2016, Camera Lorzilor a Parlamentului Regatului Unit, într-o dezbateră larg mediatizată, a condamnat tendința de închidere a bibliotecilor care se menține pe parcursul mai multor ani. Dezbateră a avut ca temei faptul că, începând cu anul 2010, RU a pierdut mai mult de 500 de biblioteci și aproape 9 000 de bibliotecari. Vorbitorii au pictat un tablou sumbru al RU, avertizând că reducerile vor duce la „dezordine, crime, probleme pentru școli”, precum și faptul că, la timpul potrivit, copiii nu vor putea obține un loc de muncă, deoarece ei nu vor avea abilitățile și cunoștințele necesare. Guvernul a fost somat să găsească de urgență bani pentru a opri autoritățile locale care fac aceste acte subversive. Bani „salvați” pe seama închiderii bibliotecilor vor trebui investiți în construirea mai multor pușcării sau cămine pentru persoane fără adăpost. Iar, ca rezultat, britanicii vor trebui să înconjoare casele cu garduri cât mai înalte. Baronesa Rebuck a menționat că „Dacă pierdem renumitele librării și biblioteci, niciodată nu se va îmbunătăți cultura națiunii noastre. De asemenea, vom pierde următoarea noastră generație de autori și sursa competitivității noastre în industriile creative. Acest lucru, pur și simplu, nu poate fi permis să se întâmple”.

Despre aceasta vorbea și cunoscutul scriitor englez Neil Gaiman în discursul „De ce viitorul nostru depinde de biblioteci, lectură și fantezie”, ținut la conferința anuală a „The Reading Agency”, 14 octombrie 2014.

Iată că, la peste 12 ani de la publicarea de către Tim Coates a raportului *Who's in charge? Responsibility for the Public Library Service* / A cui este responsabilitatea pentru serviciile bibliotecii publice, una dintre autoritățile principale ale statului intervine și cheamă să fie stopat acest proces care reprezintă un dezastru pentru orice stat.

În raportul amintit mai sus (<http://www.slideshare.net/cdbclub/a-cui-este-responsabilitatea-67333407>), Tim Coates avertiza că dacă autoritățile nu vor interveni pentru a schimba în bine situația bibliotecilor publice în următorii 20 de ani, acestea ar pu-

tea să dispară din formula cunoscută de noi toți. Avertizarea este comună pentru toți. Se vor autosesiza oare și decidenții de la noi? Britanicii demonstrează că *Lupta încă nu este pierdută!*

Programarea activității, având ca bază specificul localității, situația reală, necesitățile rezidenților, indicatorii de posibil impact, poate scuti biblioteca de situații în care nu mai încap rezolvări pozitive.

În lucrarea *Între creativitate și business: cinci reguli ale planificării strategice*, expertul în cursuri on-line David Parrish, propune cinci pași prin care o instituție își găsește albia sau nișa de afirmare:

1. Formulați parametrii succesului:

Nu este suficient să ne ghidăm de scopul „ne dorim ca afacerea noastră să fie de succes. „La urma urmei, se va crea o situație în care partenerii și angajații organizației vor înțelege în mod diferit succesul, și, prin urmare, se vor mișca în direcții opuse. Definiți parametrii cu ajutorul cărora veți constata că instituția atinge obiectivele și aceasta vă va ajuta să dezvoltați o viziune strategică.

2. Cunoaște-și potențialul:

Pentru a fi eficace, ar trebui să cunoașteți punctele forte și punctele slabe ale instituției. Aici vă ajută o analiză SWOT clasică (determinarea punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor). De asemenea, este necesar să știți ce vă deosebește de concurenți, adică, nu doar să conștientizați că faceți bine, dar să vă folosiți punctele forte în detrimentul concurenței.

3. Analizați factorii externi:

Schimbările politice și economice din lume vă pot afecta în mod considerabil organizația, aducând prejudicii sau, din contra, noi posibilități. David Parrish propune utilizarea analizelor SWOT și STEP în acest scop.

4. Găsiți un avantaj competitiv:

David Parrish recomandă să construiți strategia în jurul unui produs unic, pe care nu-l au concurenții. Avantajul tău poate fi construit în jurul caracteristicilor infrastructurii, a rețelelor de distribuție, sau statutului social. Dar, în scopul de a determina avantajul, aveți nevoie să studiați concurenții.

5. **Selectați piața:**

Este important să se înțeleagă care este nișa/domeniul/ segmentul Dvs. și pe care piațe nu are rost să vă orientați. Încercați să schimbați în mod radical gândirea „să încercați în toate direcțiile și să vindeți produsul tuturor și fiecăruia”. Încercați să lucrați doar cu acel produs pe care îl faceți

mai bine decât concurenții Dvs. pe piețele care sunt interesate în Dvs. ca lider.

În anul 2017 atât bibliotecile publice, cât și cele universitare vor elabora strategiile de dezvoltare 2017-2020. Ambele trebuie să se bazeze pe tendințele globale ale domeniului, dar și pe realitățile naționale și locale.

Referințe bibliografice:

1. 2016 top trends in academic libraries. A review of the trends and issues affecting academic libraries in higher education. [on-line] [Accesat 07.11.2016]. Disponibil: <http://crln.acrl.org/content/77/6/274>.
2. Circa 42% dintre elevii români de 15 ani sunt analfabeți funcțional, nu înțeleg ce citesc - studiu centru educațional [on-line] [Accesat 11.11.2016]. Disponibil: <http://www.hotnews.ro/stiri-esential-21401074-circa-42-dintre-elevii-romani-15-ani-sunt-analfabeti-functional-nu-inteleg-citesc-studiu-centru-educational.htm>.
3. DIZIKES, Peter. MIT task force releases preliminary „Future of Libraries” report Engaging the world’s libraries with Wikipedia – what are the opportunities? Placards. [on-line] [Accesat 07.11.2016]. Disponibil: <http://www.ifla.org/node/10871>.
4. GAUDIN, Sharon. Scientists look at how A.I. will change our lives by 2030 [on-line] [Accesat 15.11.2016]. Disponibil: <http://www.computerworld.com/article/3116124/artificial-intelligence/scientists-look-at-how-ai-will-change-our-lives-by-2030.html>.
5. Generația Z se angajează. Cum schimbă tinerii crescuți în „epoca” Apple piața muncii și care le sunt abilitățile [on-line] [Accesat 15.11.2016]. Disponibil: <https://hrp.ro/generatia-z-se-angajeaza-cum-schimba-tinerii-crescuti-in-epoca-apple-piata-muncii-si-care-le-sunt-abilitatile/>.
6. HERRIGAN, John B. Libraries 2016 [on-line] [Accesat 14.11.2016]. Disponibil: <http://www.pewinternet.org/2016/09/09/libraries-2016/>.
7. **În viitorul nu foarte îndepărtat, toți vom primi bani de la stat, necondiționat** [on-line] [Accesat 07.11.2016]. Disponibil: <http://independent.md/viitorul-nu-foarte-indepartat-toti-vom-primi-bani-de-la-stat-neconditionat/#.WCAi28m4F5Q>.
8. Între creativitate și business: cinci reguli ale planificării strategice [on-line] [Accesat 07.11.2016]. Disponibil: <https://www.culturepartnership.eu/article/balancing-creativity-and-business>.
9. McGlone, Peggy. ‘Rock star’ Baltimore librarian makes history at Library of Congress [on-line] [Accesat 15.11.2016]. Disponibil: https://www.washingtonpost.com/entertainment/rock-star-baltimore-librarian-makes-history-at-library-of-congress/2016/09/13/0fd9a878-7615-11e6-b786-19d0cb1ed06c_story.html?postshare=9371473856122550&tid=ss_tw.
10. National demonstrations in favour of libraries: #LoveToRead and Placards [on-line] [Accesat 14.11.2016]. Disponibil: <http://www.publiclibrariesnews.com/2016/11/national-demonstrations-in-favour-of-libraries-lovetoread-and-placards.html>.
11. New library proposals meant to enhance „meaningful access to knowledge.” [on-line] [Accesat 14.11.2016]. Disponibil: <https://news.mit.edu/2016/mit-task-force-releases-preliminary-future-libraries-report-1024>.
12. PERRIN, Andrew. Book Reading 2016 [on-line] [Accesat 15.11.2016]. Disponibil: <http://www.pewinternet.org/2016/09/01/book-reading-2016>.
13. Six firms currently bidding for Dubai Library project. [on-line] [Accesat 07.11.2016]. Disponibil: <https://www.thebig5hub.com/news/2016/august/six-firms-currently-bidding-for-dubai-library-project>.
14. Statistical Trends. [on-line] [Accesat 07.11.2016]. Disponibil: http://www.arl.org/focus-areas/statistics-assessment/statistical-trends#.V-E_WzW4F5Q.

Cărți cu autograful Mariei Rapp

Elina BOLGARINA,
Biblioteca Națională a Republicii
Moldova

Abstract:

În fondul serviciului Literaturile lumii al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova a fost depistată de autor și studiată o colecție privată de carte în limba germană, care conține autograful unei oarecare Maria Rapp. Cercetarea profundă a acestei colecții și căutarea datelor despre proprietară în documentele, istorice păstrate la Arhiva Națională a RM, mi-a ajutat la formarea imaginii acestei persoane, necunoscute până în ziua de azi, descendentă directă a unei familii prospere de negustori germani din Basarabia, care au trăit la Chișinău la sfârșitul secolului XIX-începutul secolului XX. Autograful Mariei Rapp, pus pe forzatul sau pe foaia de titlu a cărților, a contribuit la identificarea bibliotecii sale private. Iar numerele ordinale, aplicate manual de ea, ne arată că biblioteca era întreținută după toate rigorile bibliografice. Biblioteca Mariei Rapp era organizată după preferințele proprietarei și include opere artistice din literatura germană clasică și contemporană, precum și din literatura universală.

Cuvinte-cheie: Coloniști germani; Bibliotecă privată; Chișinău interbelic; Colecție de literatură artistică; Colecții BNRM; Personalități basarabene

Pentru introducere – o pagină din istoria Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Cu aproximativ 70 de ani în urmă, în luna august 1948, a fost inițiată prima carte de inventar a așa numitului „fond străin” («Иностранный фонд»). A fost completată pe parcursul a două săptămâni și identifică 1800 de exemplare de cărți străine. O parte predominantă

Abstract:

In the World Literature Department of the National Library of the Republic of Moldova the author discovered a private collection of books in German language, that belonged to some Maria Rapp. Thorough study of this collection, as well as the biographical search in the National Archive of the Republic of Moldova, brought to light some information about this remarkable person, unknown till now - the direct descent of rich family of German merchants from Bessarabia, who lived in Chișinău at the end of the 19th - the beginning of the 20th century. Autograph of Maria Rapp, left at fly-leaf or title-page of her books, helped to identify this private library; the ordinal numbers, that she applied manually, indicated that her collection was kept by all bibliographic norms. Maria Rapp collected the books according to her interests and needs, including in it mostly German literature, but also the European literature.

Keywords: German colonists; Private library; Interwar Chișinău; Collection of belletristic; The collections of the NLRM; Personalities of Bessarabia

din ea, începând de la numărul 1 și până la numărul 1450, sunt titluri în limba germană.

De la *Evgeni Oneghin* de Alexandru Pușkin, carte inclusă în registrul de inventar sub nr.1, publicat în orășelul Engels pe Volga, aici sunt prezente multe opere ale autorilor literaturii universale, precum și cărți de istorie, filosofie, științe naturale și

exacte, de politică contemporană. O mare parte sunt opere social-politice publicate în anii 30' în Rusia. Răsfoind paginile cărții de inventar, vedem că o altă parte din cărțile germane, dimpotrivă, sunt mai vechi, din secolul al XIX – începutul secolului XX, editate la Berlin, Leipzig, Stuttgart, Dusseldorf, Viena, cu o largă gamă tematică, care poate fi interesantă tuturor. Este evident, că acest masiv de carte a fost format, după cel de al Doilea Război Mondial, din diferite surse de carte germană, aflate la Chișinău. Ar fi interesant să cercetăm care au fost acestea: biblioteci, colecții, care au contribuit la formarea acestui bogat fond de carte în limba germană și de unde au provenit.

În continuare voi vorbi despre o sursă aparte, o bibliotecă privată, de valoare extraordinară din punct de vedere bibliografic și istoric, care se regăsește în registrul de inventar nr. 1: cărțile cu autograful unei oarecare Maria Rapp. Actualmente acestea sunt păstrate în colecția serviciului Literaturile lumii al Bibliotecii Naționale.

La moment, dispunem de două rafturi de cărți cu semnătura personală a Mariei Rapp. Nu toată colecția s-a păstrat până în ziua de azi. Din mai mult de 400 de exemplare semnate ordinal, am identificat, deocamdată, circa 70. Aceasta, fără îndoială, a fost o colecție privată a unei doamne dintr-o familie inteligentă, cu o educație formată din copilărie și dezvoltată pe parcursul vieții.

Potrivit datelor vagi, familia Rapp a fost una din cele mai prospere familii de negustori-chișinăueni de la sfârșitul secolului XIX - începutul secolului XX, provenită din coloniști germani. Avea în proprietate o fabrică de bere, localizată în centrul orașului („Berăria Rapp”) și o altă avere - fabrica și magazinul de carete. La moment sunt puține fapte cunoscute despre activitatea acestei familii de chișinăueni de origine germană, dar datele biografice descoperite despre aceștia sunt foarte interesante.

În anii '40 ai secolului al XIX-lea, Johann Rapp, locuitorul satului Bergdorf, județul Tiraspol, a cumpărat un loc viran, aflat în centrul Chișinăului, la intersecția străzilor Meșceanskaia și Leova (azi str. Sfatul Țării – str. Șciusev). În anul 1877 și-a amane-

tat proprietatea mobilă, care, spre anul 1915, a fost reconstruită și lărgită. [Clădirea nu mai există; a fost demolată cu cinci ani în urmă]. De fapt, în perioada respectivă sunt cunoscute mai multe persoane care au purtat numele Johann Rapp (cea ce în română înseamnă „Roșcat”). În afară de susmenționatul proprietar al conacului, mai există date și despre un alt tânăr, Johann Heinrich Rapp, originar din orașul Odesa, care în anii '70 s-a căsătorit cu Sofia, născută Schlichenmeier. Acest cuplu și cei patru copii ai lor (Johann, Alexander, Wilhelmine și Nicolai, născuți în 1874, 1877, 1880, 1883), după datele existente, au fost proprietarii fabricii de bere. Tot în proprietatea familiei a fost și conacul de pe strada Sadovaia (acum Mateevici, 47).

Un alt reprezentant al familiei Rapp, Johann Matthäus Rapp, provenea din satul coloniștilor Glücksthal, a fost căsătorit cu Elisabeth, născută Weihe. Cuplul a avut doi copii, Maria Elisabeth și Woldemar (născuți în 1879 și 1881). Interesant este faptul că nașul acestora a fost un oarecare Johann Rapp, fapt ce denotă relații foarte strânse între reprezentanții familiilor de coloniști germani. Fetița, Maria Elisabeth, născută probabil, la 4 decembrie, 1879, este și protagonista istoriei noastre. Alți purtători ai numelui Maria Rapp nu se regăsesc în cărțile de botez ale Bisericii Evanghelico-Luterane din Chișinău din perioada anilor '70 ai secolului al XIX – începutul secolului XX, pe care le-am studiat la Arhiva Națională.

Este greu de spus la moment în ce măsură familia Rapp s-a implicat în viața socială a Chișinăului. Unicul lucru pe care îl pot spune cu siguranță – pe lângă averea materială, familia Rapp a acumulat și o mare avere spirituală. Autograful Mariei Rapp, descendentă a familiei de comercianți, pus pe forzațul cărților, aflate la Biblioteca Națională, a contribuit la identificarea bibliotecii sale private. Iar numerele ordinale, aplicate manual de ea, ne arată că biblioteca era întreținută după toate rigorile bibliografice.

Colecția Mariei Rapp conține cărți în limba germană, tipărite cu caractere gotice. Una dintre acestea conține autograful tatălui tinere „J. Rapp”, cu indicarea

orașului, „Kischinew”, cu titlul: *Grundzüge der Neuhochdeutschen Grammatik, für höhere Bildungsanstalten (Gramatica limbii germane literare moderne, pentru instituțiile de învățământ superior)* / Friedrich Bauer, Konrad Duden, publicată la München în 1896). Cartea de limbă germană – limba maternă a Mariei – îi era destinată, pentru studiile sale. Un alt lucru interesant, pe al doilea forțat se găsește adresa poștală și telefonul de la Sankt-Petersburg, a revistei științifice «Сельский хозяин», scrisă, la fel, cu mâna de Johann Rapp. Ca proprietarii unei berării și fabrici de carete, familia Rapp a avut legături cu agricultura și industria, creșterea și prelucrarea grâului și hameiului, organizarea întreprinderii, tehnică, construcție, reparații – teme care toate erau reflectate în revista respectivă. Este foarte posibil ca, indicând adresa cu creionul pe manualul fiicei, stăpânul casei a avut în gând abonarea la acest jurnal – cel mai distribuit și popular jurnal din domeniul agriculturii în Imperiul Rus, care a susținut și editarea seriei de broșuri «Сельско-хозяйственная библиотека».

Revenind la cartea *Gramatica limbii germane literare moderne, pentru instituțiile de învățământ superior*, München, 1896, aceasta conține unul din primele autografe cunoscute ale Mariei Rapp. Cu scris caligrafic (la moment avea deja 17 ani) ea notează pe primul forțat: „M. Rapp, №18”. Maria Rapp, probabil, a studiat limba germană, folosind acest manual nu numai acasă, dar și în gimnaziul pentru fete. Despre înscrierea Mariei la cursul gimnazial putem conchide în baza listei manualelor de curs, scrisă cu mâna ei pe al doilea forțat (sub notița tatălui): de aritmetică, geometrie, algebră, limbă rusă, geografie și istorie, însoțite de numele renumiților autori de manuale din acea perioadă, în rusă.

La sfârșitul anilor '90 ai secolului XIX, Maria Rapp, probabil, a finisat studiile la gimnaziul orașenesc pentru fete. În perioada aceea fetele învățau de la vârsta de 10 ani, pe parcursul a 9 ani.

În cadrul serviciului Literaturile lumii al BNRM, a fost elaborat un catalog al cărților, ce au aparținut cândva Mariei Rapp, cele din urmă fiind aranjate după numerele

ordinale date de fosta posesoare. M-a surprins, spre exemplu, că Nr. 21 este o ediție din anul 1889, dar Nr. 31 și 32 – din anul 1917, apoi Nr. 33A și B, iarăși din sec. XIX, anul 1897. Probabil, Maria Rapp a semnat edițiile cărților din propria colecție – cele aflate în posesia sa pentru un moment – retrospectiv... Pe primele 50 de cărți din colecție a înscris doar numerele. Dar, peste o perioadă de timp, Maria Rapp a continuat semnarea cărților; apare scrisul unei persoane mature. Majoritatea cărților sunt semnate în felul următor: primul este numărul ordinal al cărții și alături – semnătura olografă, „Marie (sau Maria) Rapp-”. Această schimbare de stil (de asemenea și literele erau mai mari, probabil, din cauza problemei de vedere care s-a dezvoltat cu timpul) ne arată că volumele, totuși, au fost semnate treptat.

Prezintă interes de unde și cum a procurat aceste cărți din diferiți ani de ediție. Putem observa că în majoritatea cazurilor cărțile sunt noi. Proprietara ar fi putut comanda o parte din cărți, nemijlocit, la stock-urile caselor editoriale din Germania (spre exemplu, publicații de *Druck und Verlag von Philipp Reclam jun.* din Leipzig, care sunt foarte multe în colecție). Comanda de cărți ar fi putut făcută și la unul din distribuitorii de carte din străinătate (concluzie făcută în baza ștampilelor a trei anticari, doi din Viena și unul din Kiev, prezente pe exemplarele din colecție). Cel mai probabil, ea a procurat masivul de carte de la librăriile locale, care se găseau în număr mare în Chișinău în acea perioadă. În câteva ediții se găsesc însemnări interesante de o a doua mână lăsate de foști posesori, scrise în creion sau chiar pană, în limba rusă sau în limbi străine, care merită studiate.

Să trecem, totuși, la conținutul colecției. Biblioteca a fost alcătuită selectiv, după gustul și preferințele inteligentei doamne. Care au fost, totuși, interesele Mariei Rapp?

Foarte variate: cultura țării străbunilor, a Germaniei, literatura germană clasică și poezia. La baza colecției stau povești populare, legende, sage, epopei germanice: *Parzival*, semnat de autorul medieval Wolfram von Eschenbach; eposuri: *Gudrun* și *Nibelungenlied*, prelucrate de cel mai vestit

interpretator al literaturii germane medievale, Karl Simrock; operele poetice ale autorilor clasici din secolele XVIII-XIX: *Faust* a lui Goethe în 2 părți; 2 volume de Friedrich Schiller; opere poetice și dramatice de Jean-Paul, Christoph Martin Wieland, Clemens Brentano, Ludwig Uhland și Franz Grillparzer. Este evident că Maria Rapp a fost inspirată de proza romantică germană, de povești, nuvele fantastice și de grotesc. În colecție sunt prezente multe volume de Wilhelm Hauff și Frații Grimm, opere alese lui E. T. A. Hoffmann (Berlin, Verlag von G.Reimer, din 1845, deși nu toate volumele au fost procurate de la bun început, aceasta este cea mai veche ediție din colecție!) Sunt destule antologii destinate tinerilor și elevilor – almanahuri, culegeri de umor, piese de teatru, nuvele din perioada „belle époque”, dar și romane ale autorilor moderni, de la începutul secolului XX. Viul interes pentru aceste cărți este evident în rândurile cititorilor educați din comunitatea germană de la acea vreme, care au ținut legătura spirituală cu țara din care au provenit, cu țările europene vorbitoare de limbă germană – Austria, Elveția, Germania.

O pagină aparte o constituie literatura europeană în traduceri. Aici găsim drama *Julius Caesar* de Shakespeare, *Mica Fadette* de George Sand, dramele *Cain* și *Manfred* de Lord Byron, *Alice în Țara Minunilor* de Lewis Carroll ș.a. Toate acestea purtau numere ordinale mici (procurate mai devreme?), fiind baza de educație proprie fundamentală în domeniul literaturii universale.

Cu numere ordinale mai mari, după 250, sunt înregistrate monografiile de istoria literaturii germane, critică despre literatura perioadei Evului Mediu, Iluminismului, Clasicismului – veacul de aur al literaturii germane și europene. Spre exemplu, atrage atenția monografia fundamentală: *Alfred Biese. Deutsche Literaturgeschichte. Im 3 Bänden.* – München: C.H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1921. (pe forzaț: 381 Marie Rapp-).

Câteva cărți, care au fost citite mai detaliat, conțin notițe de traducere: cuvinte traduse din germană, semnate cu creionul.

Notițele sunt în limba rusă, în caligrafia veche, care a fost utilizată pe teritoriul Basarabiei înainte de Primul Război Mondial și în perioada interbelică și, mai rar, în limbă română. Se pare că acestea sunt scrise de un alt membru al familiei, ceea ce ne face să presupunem că, totuși, biblioteca a fost folosită nu numai de Maria Rapp, dar și de alte persoane.

Biblioteca Mariei Rapp a fost mult mai bogată tematic decât partea ce se află în gestiunea serviciului Literaturile lumii. În alte colecții a Bibliotecii Naționale am găsit ediții de istorie, geografie (lumea germanică, Rusia), de medicină, de viață cotidiană, cândva aflate în posesia sa. Manualul de geografie: Heinrich Fischer etc. *Erdkunde für höhere Schulen.* – Berlin und München, 1922, conține ultimul autograf din cele cunoscute ale Mariei Rapp (dublu autograf – șters „Grünfeld” – scris „Rapp”), cu Nr. 415 II.

Aici facem o remarcă. Coloniștii germani din Basarabia au fost foarte religioși. Cum a scris Zamfir Arbore despre ei în cartea sa *Basarabia*: „Scopul societății [de coloniști germani, Herrnhut] a fost realizarea pe pământ a unei vieți sociale conformă cu litera Sf. Scripturi”. Ce ne lipsește acum în colecția Mariei Rapp sunt cărțile religioase, *Biblia*, care nu sunt prezente din motivele destul de clare. Cărțile de acest fel nu ar fi putut fi încredințate altcuiva și mereu au rămas în posesia proprietarului, în orice circumstanțe ale vieții. Probabil, Maria Rapp le-a păstrat acasă. Această idee ne explică mai bine „drumul vieții” pe care l-a parcurs, cu ajutorul informației aflate recent din documentele publicate oficial.

Am găsit câteva date biografice importante despre Maria Rapp. Din edițiile de «*Адрес-календарь Бессарабской губернии*», este evident, că în anul 1914 Maria Rapp a lucrat ca profesoară de limbă germană la «*Кишиневское Общество распространения коммерческого образования и состоящее при немецком Коммерческом училище*», dar în anul 1916 ea activa deja la «*Общество пособия бедным при Евангелическо-Лютеранской церкви Св. Николая*», cea mai mare biserică luterană de la Chișinău. În sursele

susmenționate sunt publicate și adresele, unde a locuit – două case pe strada Podolskaia (P. I. Fedorov, actuala str. București), chiar în centrul orașului. A trecut Primul Război Mondial, apoi anul 1918 și nici în *Anuarul orașului Chișinău, 1924*, nici în *Anuarul Chișinăului, 1940*, nu mai putem găsi mențiuni ale activității familiei Rapp. Treptat, ei au dispărut de pe arena istoriei Chișinăului. Am o presupunere, familia, vânzând-uși averea, a plecat în Germania. Fabrica de bere, după decesul lui Johann Heinrich Rapp în 1889 la vârsta de 43 de ani, a trecut în proprietatea soției sale, Sofia Rapp, dar în 1904 berăria a fost arendată de frații Kelt și Kurtz și mai apoi a trecut în proprietatea familiei Kurtz. Însă, ca marcă comercială de succes, „Berăria Rapp” s-a păstrat până în anul 1940, sub conducerea lui V. Kurtz.

Probabil, înainte de plecare, familia Rapp a făcut un act de binefacere – a dăruit bibliotecii noastre colecția sa de carte. În favoarea acestei idei, de donația cărților pentru bibliotecă, ne spun toate exemplarele din colecția Mariei Rapp care purtau ștampila unică a bibliotecii noastre și numerele de inventar mici. Acest aspect din istoria familiei necesită, deasemenea, un studiu mai aprofundat, de către specialiștii

în domeniu.

Aș mai vrea să atrag atenția asupra apatitudinii Mariei Rapp de a lucra cu cărțile, talent căpătat la maturitate din profesia de, probabil, bibliotecar. Pe forțele câtorva cărți în limba germană, cu caractere gotice, la fel aflate în colecția serviciului Literaturile lumii, sunt înclieiate hârtiuțe cu traducerea titlurilor în limba rusă, făcute cu mâna ei. Cărțile, după unicele ștampile existente, au aparținut societății nemților pe lângă biserica luterană din Chișinău, unde, cum a fost reflectat mai sus, Maria Rapp a activat în anul 1916.

Pentru sfârșit, citez ce a scris Maria Rapp pe forțele manualului ei, susmenționat, de limbă germană. Ea a revenit la această carte mult mai târziu și, cu un scris mai matur, pe primul și pe al doilea forzaț, ca o întrebare și ca o afirmație, ea a notat: „Was giebt uns wohl den schönsten Frieden, als frei am eignen Glück zu schmieden” – citat din *Sprichwörtlich*, opera poetică a lui Johann Wolfgang Goethe (1815).

Poate că astfel Maria Rapp a văzut idealul său din anii de tinerețe, visul ei despre viața personală, atât de complicată între războaiele și revoluțiile, prin care a trecut.

În continuare, voi prezenta lista cărților cu autograful Mariei Rapp:

1. 820(73)Cummins=30/C-94 иф 164 *Miss Cummins. Der Lampenpucker.* /Deutsch von Creumund Whelp. – Leipzig: Verlag von Abel & Muller, 1900. – (N 15.)(pe foaia de titlu, cu cerneală neagră).

2. 803.0-5(075)/ B-47 иф 4629 *Grundzüge der Neuhochdeutschen Grammatik, für höhere Bildungsanstalten* (Gramatica de limbă germană literară modernă, pentru instituțiile de învățământ superior) / Friedrich Bauer, Konrad Duden. – 22. Auflage. – München: 1896. Beck'sche Verlagsbuchhandlung. Oskar Beck („M. Rapp # 18”) (pe ambele forzațe conține autografe, însemnări multiple de J. și „M. Rapp”)

3. 840Sand=30/S-20 иф 406 *Sand, George. Die Grille oder die kleine Fadette.* – Leipzig: : Druck und Verlag von Philipp Reclam jun., [1889] (cu cerneală neagră «N^o21»)

4. 830 Sudermann/S-91 иф 188 *Sudermann, Hermann. Litauische Geschichten.* – Berlin: Deutsche Buch-Gemeinschaft G.m.b.H., 1917 (cu cerneală neagră «31»)

5. 830(058)/ D-48 иф311 *Deutsches Knabenbuch: Ein Jahrbuch der Unterhaltung, Belehrung und Beschäftigung. 31. Band.* – Stuttgart: Thienemanns Verlag, [1917] (cu cerneală albastră pe forzaț «32», pe pagina următoare autograful „Marie Rapp”)

6. 830 Wolfram von Esch./W-81 иф170, иф458 *Wolfram v. Eschenbach. Parzival: Höfisches Epos. 1 & 2.* – Leipzig: Druck und Verlag von Philipp Reclam jun. [1897] – Universal-Bibliothek (cu cerneală neagră «N33a», «N33b»)

7. 830Seefeld/S-43 иф239 Von Seefeld, Alfred. Im Fluge durchs alte romantische Land: Sommerreise durch Spanien. – Leipzig: Druck und Verlag von Philipp Reclam jun. - (cu cerneală neagră «N 42»)

8. 830Brentano/B-85 иф217 Brentano, Clemens. Das Märchen von Gockel, Hinkel und Gackeleia, in seiner ursprünglichen Gestalt. – Leipzig: Verlag von Philipp Reclam jun. (cu cerneală neagră ștersă «Boris Grunfeld. N.1» și scrisă «N51. Marie Rapp»)

9. 830Uhland/U-27 иф4589 Uhland, Ludwig. Gedichte/ Hrsg. Von Friedrich Brandes. – Leipzig: Druck und Verlag von Philipp Reclam jun. (cu cerneală neagră “Marie Rapp N 54»)

10. 830 Kurz/K-92 иф401 Kurz, Hermann. Das Arcanum und andere Novellen. – Leipzig: Druck und Verlag von Philipp Reclam jun.[1917] – Volume 4175 of Reclams Universal-Bibliothek. – (cu cerneală neagră “N 56. Marie Rapp - »)

11. 830(436)Grilparzer/G-83 иф556 Grillparzer, Franz. Sappho: Ein Trauerspiel in Fünf Aufzügen (Universal-Bibliothek, Nr. 4378). – Leipzig: Druck und Verlag von Philipp Reclam jun., 1900. - (Pe pagina a treia scrisă cu cerneală neagră “N 61. Marie Rapp - ». Pe foaie de titlu – ștampila anticarului „L. Steckler: Buchhandlung & Antiquariat. WIEN”)

12. 820 Shak=30/S-53 иф757 Shakespeare, William, Julius Căsar / Übersetzt von August Wilhelm von Schlegel. – Leipzig: Druck und Verlag von Philipp Reclam jun. - (Pe pagina a cincia scrisă cu cerneală neagră „N 64. Marie Rapp - ». Pe copertă ștampila anticarului - “L. Idzikowski”)

13. 830Jean-Paul/J-35 иф250. Fără foaie de titlu. – Leipzig: Druck und Verlag von Philipp Reclam jun. – (pe forțaț cu cerneală neagră “N 65.»)

14. 820Scott=30/S-41 иф133. Scott, Sir Walter. Waverley, ober Esistsechzig Jahreher. Deutsch von M. von Borch. – Leipzig, Druck und Verlag von Philipp Reclam jun. (pe primul forțaț N 67., pe foaia de titlu N 67. Marie Rapp -); pe cotor este lipit un timbru poștal.

15. 575.8.001/D-22 иф1289. Darwin, Charles. Die Abstammung des Menschen und die Zuchtwahl in geschlechtlicher Beziehung. Erster Band. – Leipzig: *Philipp Reclam jun.*, keine Angabe. - (pe forțaț “N 69.; pe foaia de titlu “N 69. Marie Rapp - ») Ștampila anticarului: “L. Idzikowski. Kieff”.

16. 830Wieland/W-66 иф218 Wieland, Christoph Martin. Geschichte der Abderiten. – Leipzig: Druck und Verlag von Philipp Reclam jun, s.a. - (pe foaia de titlu cu cerneală neagră “N 74. Marie Rapp.»)

17. 830Saphir/S-21 иф125 Saphir, M. G. Meine Memoiren und anderes. – Leipzig: Druck und Verlag von Philipp Reclam jun. - (pe foaia de titlu cu cerneală neagră “Marie Rapp. 83»)

18. 830.09Goethe/S-82 иф494 Stein, Karl Heinrich. Goethe und Schiller. Beiträge zur Aesthetik der deutschen Klassiker. – Leipzig: Druck und Verlag von Philipp Reclam jun. - (pe foaia de titlu cu cerneală neagră “Marie Rapp. 84»)

19. 830-1(082)/N-57 иф354 Das Nibelungenlied / Übersetzt von Karl Simrock. Mit Simrock's Bildnis. – Leipzig: Max Hesses Verlag, 1920. - (Pe copertă cu cerneală neagră “99. Marie Rapp.») Tot acolo ștampilată și monograma : litere împletite M și R .

20. 830Hauff/H-37 Wilhelm Hauffs sämtliche Werke in sechs Bänden. 5. Band (Der Mann im Monde)– Stuttgart: J. G. Cotta'sche Buchhandlung. - (Pe foaia de titlu cu cerneală neagră “N 100. Marie Rapp.»)

21. 830Scherr/S-31 иф467 Scherr, Johannes. Das rote Quartal: Eine geschichtliche Episode (März-Mai 1871). – Leipzig: Verlag von Philipp Reclam jun. (Universal-Bibliothek, 1551). (Pe foaia de titlu cu cerneală neagră “N 107. Marie Rapp.»)

22. 839.6 Ibsen, H.=30/I-32 иф205 Gedichte von Henrik Ibsen. Vollständige Ausgabe/ Hrsg. L. Passarge. – Leipzig : Druck und Verlag von Philipp Reclam jun.[1893]) Universal-Bibliothek, 2130). – (pe forțaț și foaia de titlu: „110. Marie Rapp.”)

23. 830Zschokke/ Z-88 иф166 Zschokke, Heinrich. Der tote Gast: Novelle. – Leipzig: Druck und Verlag von Philipp Reclam jun. – (Pe foaia de titlu: „122. Marie Rapp.”)

24. 820Byron=30/B-99 иф503 Lord Byron. Cain: Ein Mysterium / Frei übersetzt von Adolf Seubert. – Leipzig: Druck und Verlag von Philipp Reclam jun. [1874] (Universal-Bib-

liothek, Nr. 779). – (Pe foaia de titlu: „**128. Marie Rapp**”, și tot acolo stampila „Robert Coën. Buchhandlung, Antiquariat und Leihbibliothek, Wien, Alserstrasse Nr. 6”)

25. 820820Byron=30/B-99 иф579 Lord Byron. Manfred: Dramatisches Gedicht/ Frei übersetzt von Adolf Seubert. – Leipzig: Druck und Verlag von Philipp Reclam jun. (Universalsbibliothek Nr. 586) – (Pe foaia de titlu: „**131. Marie Rapp**.”)

26. 830Mauthner /M-41 Иф373 Mauthner, Fritz. Der letzte Deutsche von Blatna : Erzählung aus Böhmen. – Berlin, Wien: Ullstein, s.a. (Pe forțaț și următoarele pagini . „**Marie Rapp. 141.**”)

27. 830-3(082) / B-56 иф333 Bibliothek der Unterhaltung und der Wissens (Bibliotecă de divertisment și cunoștințe). Jahrgang 1889. 11. Band. – Stuttgart: Verlag von Hermann Schönleins Nachfolger, 1889. - (Pe foaia de titlu: „**142. Marie Rapp**.”)

28. 820Carroll=30/C-25 иф267 Carroll, Lewis. Liese im Wunderland /Aus dem Englischen übertragen von Helene Scheu-Riesz. – Wien und Leipzig, Konegens Jugendschriftenverlag (Konegens Kinderbücher, 20-21) – (Pe coperta, pe foaia de titlu: „**143. Marie Rapp**.”) Illustrații superbe: Bilder von Maria Hofrichter.

29. 830Simrock / S-61 иф403 Simrock, Karl. Das kleine Heldenbuch (Малая книга героев). – Leipzig: Max Hesses Verlag [1899] – (*Max Hesses Volksbücherei*). (Pe coperta, pe foaia de titlu: „**151.II. Marie Rapp**.”)

30. 830Strobl/S-89 иф 347 Strobl, Karl Hans. Seide Borowitz: Roman. – Leipzig: L. Staackmann Verlag, 1918 (Pe forțaț cu creion # **157**, cu cerneală neagră „**Marie Rapp**” și stampila „Din biblioteca C. O. H.”) [societatea „Hernut”]?

31. 830Hauff/H-37 иф434 Wilhelm Hauff's sämtliche Werke, mit des Dichters leben, von Gustav Schwab. 1 Band. – Stuttgart: Rieger'sche Verlagsbuchhandlung, 1864 – (pe forțaț, foaia de titlu: „**N 158. Maria Rapp**.”) (pe forțaț este scris cu creion: „Из книг А. Иванова”)

32. 830.09-1/H-49 иф1087 Heinemann, Karl. Die Deutsche Dichtung: Grundriss der deutschen Literaturgeschichte. – Stuttgart: Alfred Kr öner Verlag, 1921 – (Kr öners Taschenausgabe). – (pe foaia de titlu: „**N 159. Maria Rapp** -”)

33. 830Heyse/H-64 иф437 Heyse, Paul. Gesammelte Novellen in Versen. – 2. Auflage. – Berlin: Verlag von Wilhelm Hertz, 1870 (pe foaia de titlu: **N 162. Maria Rapp** -)

34. 830Wildenbruch / W-68 иф204 Wildenbruch, Ernst von. Das wandernde Licht: Novelle. – Stuttgart: Verlag von J. Engelhorn, 1893. – (Engelhorn's Allgemeine Roman-Bibliothek #3). – (pe foaia de titlu și pe pagina următoare: **N 169. Marie Rapp** -)

35. 830.09(075.3)/ K-92 иф 13872 Краткий обзор немецкой литературы: Романтизм. 19 век. Современные поэты (III. Часть), изложенный для русских учебных заведений легко понятным языком. Ю. Шиллинг = Kurzer Überblick über die deutsche Literatur: Die Romantik. Das 19. Jahrhundert. Dichter der Gegenwart (3. Teil) / J. Schilling. – Рига: Издание Георг Нейнер, 1910 (pe foaia de titlu: **181. Marie Rapp**, și însemnare **ARDEAL** cu mâna de copil, la fel ca și cifrele (rândul ordinal) pe ultima pagină a ediției).

36. 830Schiller / S-32 иф186, иф238 Schiller's sämtliche Werke. Neue Ausgabe. Bd. 3, 4. – Stuttgart: Verlag der J. G. Cotta'schen Buchhandlung, 1871. – (Pe forțaț cu cerneală neagră „**187. Marie Rapp**-”; „**188. Marie Rapp**-”)

37. 830Goethe/G-58 иф562, иф 779 Goethes Faust / Hrsg. von Georg Witkowski. – 1. Band, 2. Band. – Leipzig: Max Hesses Verlag, 1910. – (pe forțaț, pe foaia de titlu: **190. Maria Rapp**; **191. Maria Rapp**).

38. 830Borne / B-78 иф367 Börne, Ludwig. Ludwig Börne's gesammelte Schriften. 2. Band. – (Pe foaia de titlu: **194. Maria Rapp**)

39. 830Hoffmann / H-73 иф135 E. T. A. Hoffmann's gesammelte Schriften. 2. Band. – Berlin: Verlag von G. Reimer, 1845. – (pe forțaț: **196. Maria Rapp**, pe foaia de titlu: **196**)

40. 830Hoffmann / H-73 иф523 E. T. A. Hoffmann's gesammelte Schriften. 3. Band. – Berlin: Verlag von G. Reimer, 1845. – (pe forțaț: **197. Maria Rapp**, pe foaia de titlu: **197**)

41. 830Hoffmann / H-73 иф168 E. T. A. Hoffmann's gesammelte Schriften. 4. Band. – Berlin: Verlag von G. Reimer, 1845. – (pe forțaț: **198. Maria Rapp**, pe foaia de titlu: **198**)

42. 830Hoffmann / H-73 иф126 E. T. A. Hoffmann's gesammelte Schriften. 7. Band. – Berlin: Verlag von G. Reimer, 1845. – (pe forțaț: **200. Maria Rapp**, pe foaia de titlu: **200**)
43. 830Hoffmann / H-73 иф152 E. T. A. Hoffmann's gesammelte Schriften. 8. Band. – Berlin: Verlag von G. Reimer, 1845. – (pe forțaț: **201. Maria Rapp-**, pe foaia de titlu: **201**)
44. 830Hoffmann / H-73 иф215 E. T. A. Hoffmann's gesammelte Schriften. 9. Band. – Berlin: Verlag von G. Reimer, 1845. – (pe forțaț: **202. Maria Rapp-**, pe foaia de titlu: **202**)
45. 830Hoffmann / H-73 иф184 E. T. A. Hoffmann's gesammelte Schriften. 11. Band. – Berlin: Verlag von G. Reimer, 1845. – (pe forțaț: **203. Maria Rapp-**, pe foaia de titlu: **203**)
46. 830Hoffmann / H-73 иф185 E. T. A. Hoffmann's gesammelte Schriften. 12. Band. – Berlin: Verlag von G. Reimer, 1845. – (pe forțaț: **204. Maria Rapp.**, pe foaia de titlu: **204**)
Pe toate volume: pe foaia de titlu, autograf: **S. de Pysarjevsky, pe pagina 5: Дед. Биб.** Opere procurate de la mâna a două, fostul proprietar – S. de Pysarjevsky.
47. 830Hauff/H-37 иф 200 Hauff, Wilhelm. Mitteilungen aus beit Memoiren des Satan / Wilhelm Hauff. – Leipzig: Druck und Verlag von Philipp Reclam jun. – (pe forțaț **211. Marie Rapp- 211**, și scrisă cu mână necunoscută № 242-244. Pe foaie de titlu, cu mâna Mariei Rapp: **211**)
48. 830-3(082) /D-80 иф 237 Die drei Tannenzapfen: Erzählungen für liebe Kinder (Trei conuri de pin). [Sunt incluse 2 povești : «Die drei Cannenzapfen», Weihnachtsmärchen von E. Ebeling, “Die Erdmännchen”, von W. Herchenbach.] – Berlin-Weitzensee, Verlagsdruck Jul. Bagel, s.a. – (pe forțaț **226. Marie Rapp-**)
49. 830 Grimm / G-84 иф372 Brüder Grimm. Die schönsten Märchen ausgewählt aus den Kinder-und Hausmärchen (Grimm's Märchen). – Berlin-Weitzensee, Verlagsdruck von G. Bartels, s.a. – (pe forțaț **227. Marie Rapp-**; notițe pe parcursul lecturii).
50. 615.838/K-60 иф1297 Kneipp, Sebastian. Meine Wasser-Kur. – Kempten (Bayern), 1893. – (pe forțaț **229. Marie Rapp-**)
51. 830Edstein / E-20 Edstein, Ernst. Katheder und Schulbank: Neue Gymnasiashumoresken. – Leipzig: Expedition des Allgemeinen Literarischen Wochenberichts, 1876. – (pe foaia de titlu: **230 Marie Rapp-**)
52. 830Ruth / R-96 иф447 Ruth, W. V. Drei Losungsworte: Erzählung. – Dresden, Leipzig und Wien: G. Pierson's Verlag, 1897. – (autograf de o persoană necunoscută, în lb. germană, din anul 1904; pe forțaț: **232. Marie Rapp-**)
53. 830Schanz / S-31 иф471 Schanz, Frida. Schulkindergeschichten / Bearb. Für Haus- und Schulgebrauch von S. West. – St. Petersburg, 1911 (pe foaie de titlu, **233. Marie Rapp.**)
54. 803.0:830(076.6) / G-17 иф4598 Ganghofer, L. “Was sich liebt, das neckt sich” (Der Santriegel): Erzählung. – Moskau, 1910: Книжные магазины М.О. Вольф в С. – Петербурге и в Москве (№20. Для школы и семьи). (pe foaie de titlu: **240. Marie Rapp**)
55. 839.6-91-34(082)=30 / E-75 иф 312 “Es mar einmal”: Märchen aus aller Welt Bd. 622.: Norwegisches Volksmärchen. – [Dresden, s.a.] – (pe foaie de titlu: **246. Marie Rapp-**)
56. 830.09 / L-81 иф 1236 Litteraturkunde: Abriss der Poetik und Geschichte der deutschen Poesie / Dr. Wilhelm Reuter. – Freiburg im Breisgau, 1891. – (pe forțaț: **263. Marie Rapp**)
57. 648.4 / P-90 иф 1242 Praktische Anleitung zur gründlichen Selbst-Erlernung der Plättereier aller Stoffe / Marie Goltze. – Langensalza, 1891. – (pe foaie de titlu: **265. Marie Rapp-**)
58. 830Wildermuth / W-68 иф51 Wildermuth, Ottilie. Aus Schlotz und Hütte [из замка и коттеджа]: Erz. für die Jugend. – Stuttgart, Berlin, Leipzig: Union Deutsche Verlagsgesellschaft (pe forțaț **282. Marie Rapp-**) (autograful precedent: Анриетта де Каппиерсус scris de un copil, litere latine și chirilice)
59. 830Klopstock / K-57 иф 888 Klopstocks gesammelte Werke, in 4 Bänden. 1. Band. – Stuttgart: J. G. Cotta'sche Buchhandlung etc. (pe forțaț: **294 Marie Rapp-**)
60. 830.09Goethe / G-58 иф 108 Goedeke, Karl. Goethes leben: Supplement zu den Werken des Dichters. – Stuttgart: J. G. Cotta'sche Buchhandlung etc. (pe forțaț: **295 Marie Rapp-**)

61. 17/W-18 иф1241 Waldeck, Friedrich Meyer von. Russland: Einrichtungen, Sitten und Gebrä uche. 2. Abteilung. – Leipzig: G. Freytag etc., 188 (Autograf: „Zum Andenken an Herrn Frennd” („В память о друзьяx. 1 1April 1914”); pe forzaț: **296 Marie Rapp-**)

62. 830Herder / H-57 иф113 Herders ausgewählte Werke, in 6 Bänden / Mit einer biographisch-litterarhistorischen Einleitung von Joseph Lautenbacher. 2. Band. – Stuttgart: J. G. Cotta'sche Buchhandlung etc., s.a. (pe forzaț: **297 Marie Rapp-**)

63. 943.0”1870/71”/ S-31 иф1099 Scherr, Johannes. 1870-1871: Vier Bücher deutscher Geschichte. 1. Band. 1.Buch: Der Mann, Das werk, Der Feind... – Leipzig: Verlag von Otto Wigand, 1879. – (pe forzaț: **346 Marie Rapp-**)

64. 830.09 /B-57 иф1140 Biese, Alfred. Deutsche Literaturgeschichte. Im 3 Bänden. – München: C.H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1921. (pe forzaț: **381 Marie Rapp-**, cu creion adăugat --1/3)

65. 646.21 / L-20 иф 1215 Lehrbuch der Damenschneiderei. Praktisches Handbuch... / von Minna Schroeder. – Hamburg: Verlag von G. Kramer, 1878. – Carte cu patron (выкройки). (Pe foaia de titlu doar însemnarea Nr **395**, făcută de M. Rapp. Cartea era în restaurare – copertile și forzațe sunt schimbate).

66. 830.09(075.8) / S-19 иф4733 Sammlung auserleseuer Werke deutscher Klassiker = Сборник образцовых произведений немецких классиков /Составили Р. Гретман и А. фон Биберштейн. – изд. 2. – М.: 1895. (pe forzaț: **399 Marie Rapp-**)

67. 913(100)(075) /F-57 иф1171 Fischer, Heinrich etc. Erdkunde für höhere Schulen. – Berlin und München, 1922. – (pe forzaț autograf: **415 II.**, Pe copertă autograful șters **Marie Grunfeld** – scris mai jos după numele de familie: **Rapp**).

Fără număr ordinal, doar autograf:

1. 830(436)Schnitzler/S-35 иф 91 Erzählende Schriften von Arthur Schnitzler. Zweiter Band: Novellen. – Berlin: S. Fischer, Verlag, 1912 (scris cu creion de o mână necunoscută, seamănă cu scrisul tatălui : «**M. Rapp**». Notițe făcute pe parcursul lecturii, cu creion, traduceri de cuvinte în lb. rusă).

2. 398.22(430)/G-92 иф 190 Gudrun. Deutsches Heldenlied / Übersetzt von Karl Simrock. – Leipzig: Max Hesses Verlag. (scris cu cerneală neagră „**María Rapp** –”)

3. 830Boy/B-83 иф 4690. Boy-Ed, Ida. Vor der Ehe: Roman. – Berlin: Verlag Ullstein & Co. [1915] – Ullstein-Bücher: Eine Sammlung zeitgenössischer Romane. (autograf cu cerneală albastră: “**Marie Rapp**”)

4. 830Spielhagen/S-78 иф 268. Spielhagen, Friedrich. Alles Flieszt: Novelle. – Leipzig: Druck und Verlag von Philipp Reclam jun., [1902]. (pe pagina de titlu, ruptă, a rămas doar semnul, cu cerneală neagră «№»)

5. 830Rosner/R-79 иф 203. Rosner, Karl. Die silberne Glocke: Roman. – Berlin-Wien: Ullstein & Co. - Ullstein-Bücher: Eine Sammlung zeitgenössischer Romane. (cu cerneală neagră “**M. Rapp**”)

6. 930.9/W-37 иф 872. Weber. Weltgeschichte. Drittes Buch: Die neue Zeit. (12. Auflage) (pe primul forzaț cu cerneală neagră “**Marie Rapp-**”)

7. 830Binzer/B-59 Иф 427. Von Binzer, Ina. Cante Cordulas Nichten. – Berlin: Verlag von Otto Janke. In 1 88 1 , *Ina Sot ie Amalie von Binzer* (1 856- 1 9 1 6?), a young German schoolteacher, sailed to Brazil. There she remained until 1 884, working as a... (cu cerneală neagră este indicat «**M.R.**», dar, posibil, și «**M.B.**”)

Evan Tracz : „... Cred că cea mai mare contribuție a Programului Novateca este revigorarea bibliotecilor și ajutorul în crearea serviciilor noi și atragerea noilor utilizatori”

Evan Tracz este directorul Programului Național Novateca, finanțat de inițiativa „Biblioteci Globale” a Fundației Bill și Melinda Gates în cooperare cu USAID și implementată de IREX (www.irex.org). Finanțatorii Programului investesc în biblioteci pentru că sunt conștienți de importanța majoră a bibliotecii în promovarea informației, culturii și cunoașterii, în activități de organizare a timpului liber și, respectiv, în îmbunătățirea calității vieții cetățenilor. Republica Moldova este a 16-a țară care implementează programul „Biblioteci Globale”, inițiat în scopul modernizării bibliotecilor publice. După aproape șase ani de la lansarea proiectului pilot și, mai apoi, a programului Național, bibliotecile publice, care au întrunit criteriile de selecție și au aderat la Program, au cunoscut o metamorfoză extraordinară. În anii de activitate în cadrul Programului, Evan Tracz a vizitat sute de biblioteci, a cutreierat țara în lung și-n lat și cunoaște, probabil ca nimeni altul, situația actuală și potențialul bibliotecilor publice. Era, deci, timpul, și foarte indicat, să împărtășească cititorilor revistei „Magazin bibliologic” impresiile, realizările și aspirațiile de viitor ale Programului Național Novateca.

Vera Osoianu: *Acceptarea bibliotecilor din R.M în inițiativa Global Libraries și realizarea megaproiectului național Novateca este cea mai mare reușită a bibliotecarilor țării. Ce înseamnă Programul pentru Moldova? Credeți că bibliotecarii, dar și factorii de decizie înțeleg proporțiile acestei oportunități?*

Evan Tracz: În primul rând, este o onoare să fiu în fruntea programului Novateca în

acești ultimi ani, pe parcursul cărora am învățat atât de multe despre Moldova, despre biblioteconomie, parteneriate și dezvoltare comunitară. În general, cred că cea mai mare contribuție a programului Novateca este revigorarea bibliotecilor și ajutorul în crearea serviciilor noi și atragerea noilor utilizatori. O bibliotecă bună poate fi mult mai mult decât un loc de unde se împrumută cărți și care servește ca spațiu pentru studiu. Ea poate fi un loc pentru învățarea continuă pe parcursul vieții, cooperare, dezvoltare a creativității, schimb de idei și dezvoltare. Acest lucru este la fel de valabil în țara mea de baștină, Statele Unite, ca și aici, în Moldova. Un alt lucru cu care Novateca se poate mândri este identificarea și promovarea activității și contribuției relevante a bibliotecarilor pentru comunitățile lor. Fără bibliotecari dedicați și curioși, bibliotecile sunt, cu adevărat, doar niște clădiri!

V. O.: *În ce se măsoară diferența dintre bibliotecile publice din Republica Moldova de la începutul Programului Național Novateca și situația de la începutul anului 2017?*

E. T.: De la începutul programului, atât de multe biblioteci s-au schimbat în diverse modalități. Cea mai evidentă schimbare este că multe dintre ele oferă acum acces liber la calculatoare și internet, precum și servicii care îmbină tehnologiile și resursele tradiționale de bibliotecă. Mai mult decât atât, sute de bibliotecari au devenit mult mai vizibili și mai importanți în comunitățile lor. Și, mai presus de toate, mai mulți oameni vizitează acum bibliotecile și beneficiază de mai multe categorii de servicii, activități și parteneriate.

V. O.: *Inițial, Programul Novateca prevedea modernizarea activității a 1000 de biblioteci publice și instruirea a 1500 de bibliotecari. Ar putea exceda Programul aceste cifre sau rămâneți la ținta propusă?*

E. T.: În primele săptămâni ale lunii februarie am atins deja pragul de 1000. Așadar, noi planificăm să depășim acest număr de biblioteci și vom lucra cu fiecare bibliotecară sau bibliotecar din Moldova care dorește să-și amplifice contribuția prin intermediul bibliotecii.

V. O.: *Potrivit datelor statistice, la începutul anului 2015 în Republica Moldova funcționau 1353 de biblioteci publice. Deci, în afara Programului ar rămâne cam 353 de biblioteci. Credeți că acestea ar putea ajunge la standardele atinse de bibliotecile din rețeaua Novateca sau sunt biblioteci cu un viitor incert?*

E. T.: Bine, numărul de 1353 include de asemenea filiale, precum și biblioteci care funcționează pe un număr redus de ore sau biblioteci care, la moment, nu dispun de personal. Întrucât la finalul programului acesta va avea 7 ani de activitate în Moldova, credem că putem ajunge și investi semnificativ în toate bibliotecile și comunitățile care sunt dedicate oamenilor pe care îi servesc și sunt interesate să-și îmbunătățească ofertele. Mai mult decât atât, multe resurse ale Programului Novateca, campanii promoționale și evenimente sunt și au fost de la bun început deschise tuturor bibliotecarilor și bibliotecilor publice. Cunoaștem chiar câteva biblioteci care nu s-au putut alătura programului, dar au reușit să atragă investiții suplimentare de la autoritățile publice locale și au început să implemen-

teze unele principii și tehnici promovate de Novateca.

V. O.: *Cum anume se poate realiza biblioteca noilor ritmuri ale societății?*

E. T.: Bună întrebare. O parte din răspuns este, oferind cetățenilor posibilitatea de a se implica în activitatea bibliotecii. O bibliotecă bună nu este o stradă cu circulație într-o singură direcție. Utilizatorii activi ai bibliotecii pot nu numai să facă advocacy pentru a obține mai multe investiții în biblioteci, dar pot, de asemenea, contribui organizând sau implicându-se în diverse activități.

Persoanele tinere trebuie, de asemenea, antrenate în activitatea bibliotecilor. Eu am vizitat câteva biblioteci din Suedia specializate pe tineri, unde colecțiile, activitățile și serviciile erau gestionate de tinerii care le utilizau. Ei organizau cu forțe proprii expoziții, traininguri/instruiri, servicii și ateliere de lucru, apelând foarte puțin la resursele și implicarea bibliotecarilor. În acest scenariu, bibliotecarul era doar ghid și susținător. Aceasta se întâmplă și în unele biblioteci din Moldova.

Utilizatorii activi și voluntarii trebuie să fie atrași și să li se atribuie un rol real în bibliotecile lor. Pentru a ține pasul cu schimbarea tehnologiilor, la rezolvarea acestor probleme trebuie să se implice în egală măsură autoritățile locale, bibliotecarul și comunitatea locală. Din experiența mea, atât din Moldova, cât și de peste hotare, o bibliotecă utilizată activ și respectată este capabilă să găsească resursele necesare pentru a continua să se dezvolte – îmbinând diverse investiții externe, precum granturi, fonduri din partea administrației publice locale, donații și parteneriate.

V. O.: *În încercarea de a-și demonstra utilitatea, biblioteca își revendică tot mai multe roluri: centru de informare, de cultură și cunoaștere, centru comunitar, spațiu pentru socializarea membrilor comunității, spațiu pentru instruire pe tot parcursul vieții, loc pentru lectură, suport pentru alfabetizare tehnologică, loc de instruire și dezvoltare pentru copii etc. Credeți că le poate face față la toate sau ar trebui să aleagă mai anumite priorități?*

E. T.: Cred că o bibliotecă publică modernă îmbină noul cu tradiționalul. Oamenii încă solicită cărți, periodice și un spațiu destinat învățării, dar au nevoie, de asemenea, de acces la tehnologii și internet, diverse servicii educaționale și culturale pentru diverse categorii de vârstă, și un spirit proactiv care concentrează energia comunității și o direcționează în scopuri utile. O bibliotecă nu trebuie să fie „totul”, dar ea poate fi o platformă unde abilitățile, interesele și ideile unei comunități se pot dezvolta și evolua.

Repet, un bibliotecar bun are abilitățile de a înțelege comunitatea și de a stabili parteneriate cu persoane și organizații care au ceva de oferit. Așadar, o bibliotecă modernă bună nu trebuie să încerce să facă totul, dar, mai degrabă trebuie să se uite în jur și să găsească resurse pentru a satisface necesitățile locale. Și așa cum fiecare comunitate este puțin diferită, unele biblioteci vor pune un accent mai mare pe anumite necesități și servicii, decât altele.

V. O.: Care este cea mai mare realizare a Programului Novateca? Sau care sunt cele mai mari realizări, pentru că bănuiesc că este foarte greu de nominalizat doar una dintre multele inițiative care au modelat bibliotecile publice din ultimii ani?

E. T.: Este greu să evidențiem doar una, dar cred că bibliotecarii, utilizatorii bibliotecilor, autoritățile publice locale și partenerii bibliotecilor au început să observe că o bibliotecă poate fi cu adevărat o instituție modernă și vitală, oferind valoare în chiar inima comunității. Când am venit, mulți oameni cu care discutam etichetau bibliotecile publice ca relicve ale unei ere apuse sau muzee pentru cărți vechi. Cred că am ajutat la schimbarea acelei percepții și aceasta este o realizare importantă.

V. O.: Care este zidul care stă în calea prosperării bibliotecilor publice și cum poate fi escaladat?

E. T.: Mulți vor spune din instinct că principalul obstacol este finanțarea. Și, deși finanțarea adecvată este importantă, nu

cred că acesta este cel mai mare obstacol pentru dezvoltarea bibliotecii. Am văzut biblioteci mici în sate modeste care oferă un mediu educațional energic și vibrant, și servicii care corespund necesităților extrem de importante fără prea multe fonduri suplimentare. Și am văzut de asemenea biblioteci bine finanțate din capitală și alte orașe mari, dar fără viață și în stare de stagnare. Diferența este, de multe ori, în bibliotecar și câțiva oameni din jurul lui sau al ei, care vor cu adevărat să facă schimbări pozitive, cărora le pasă cu adevărat de comunitate și care cred că pot învăța cum să utilizeze tehnologiile și echipamentele noi care îi vor ajuta să devină instituții mai puternice. Deci, oamenii, comunitatea și abilitățile câtorva persoane energice sunt cei care pot atrage și convinge pe alții. Odată ce se întâmplă aceasta, biblioteca își poate trasa un curs de dezvoltare continuă și își poate ajuta comunitatea pe căi noi și interesante.

V. O.: Cum poate rezista biblioteca într-o lume dominată de tehnologii?

E. T.: Cred că în primul rând, bibliotecile nu trebuie să încerce să reziste sau să se împotrivească schimbărilor care au loc în lume. Aceasta este rețeta spre a deveni o relicvă și, eventual, pentru a fi închisă. Novateca încurajează bibliotecile să identifice contribuția pe care o pot avea în cadrul comunităților, în dependență de mijloacele și resursele disponibile, și să descopere căile de a deveni relevante, oferind servicii și idei care sunt oportune acum și aici. Evident, nu este ușor, dar acesta este cursul normal al dezvoltării socio-economice. Totul trebuie adaptat. Novateca, în multe privințe, ajută la adaptarea acestui proces și le arată bibliotecarilor, APL și partenerilor modalități de abordare a schimbărilor și necesităților care sunt în curs de dezvoltare în prezent. Oare bibliotecile trebuie să promoveze întotdeauna lectura, literatura și alfabetizarea media? Categoriec da. Dar tehnicile și instrumentele utilizate în aceste scopuri trebuie schimbate și adaptate.

V. O.: Scriitorul englez John Galsworthy, premiant Nobel în literatură, este citat frecvent cu „Îmi place să ajut oamenii care se ajută singuri”. Bibliotecarii pe care i-ați întâlnit în acești ani încearcă să se ajute sin-

guri sau așteaptă doar ajutor din alte părți?

E. T.: Ei bine, am întâlnit mulți bibliotecari și, la fel ca toți oamenii, fiecare reacționează la un program gen Novateca în diferite moduri. Desigur, există mulți oameni care așteaptă până când vine cineva să-i susțină sau să le ofere ajutor. Acest lucru este valabil mai ales în cazul Novateca, din moment ce o parte a programului presupune echiparea bibliotecilor cu tehnologii. Acestea fiind spuse, bibliotecile care au cel mai mare succes în program sunt cele cu bibliotecari și autorități locale care au decis să folosească investiția noastră pentru a se ajuta pe ei înșiși și, la fel, propriile lor biblioteci și comunități. De asemenea, am aflat de la mulți primari și alte autorități că aceștia pot obține susținere din partea persoanelor și instituțiilor care încearcă cu adevărat să îmbunătățească lucrurile, folosind resursele de care dispun. Astfel, ideea de a demonstra că biblioteca „se ajută pe sine însăși” și comunitatea sa este un aspect cheie al abordării de advocacy promovată de Novateca.

Am fost destul de atenți în conceptualizarea programului Novateca și ne-am asigurat cât mai mult posibil că bibliotecile și comunitățile se vor angaja să contribuie în egală măsură la investițiile programului. Această abordare a ajutat mulți oameni să înceapă să preia controlul asupra propriei dezvoltări și să nu aștepte ca Novateca să direcționeze întotdeauna schimbarea.

V. O.: *În cei șase ani care s-au scurs de la lansarea proiectului-pilot și mai apoi a Programului Național Novateca, ați participat la numeroase inaugurări, întâlniri, reuniuni etc. Ce ați citit pe fețele participanților?*

E. T.: A existat o gamă largă de reacții. Unii oameni au reacționat cu neîncredere, alții cu entuziasm, alții - cu frică! Novateca a avut întotdeauna o abordare proactivă față de partenerii și beneficiarii săi, menționând în mod clar de ce suntem aici, ce așteptăm de la oameni și ce pot aștepta ei de la noi. Privind în urmă, cred că aceasta este cea mai bună abordare, evitând ideea că un program ca Novateca este doar o donație de calculatoare sau un program de granturi.

V. O.: *La 25 ianuarie 2017 a fost aprobat de către Guvernul Republicii Moldova proi-*

ectul Legii cu privire la biblioteci care, după ce va trece procedurile legale în Parlamentul țării, va fi documentul suprem ce va ghida și proteja bibliotecile în următorii ani. Cunoșc faptul că la elaborarea proiectului de lege s-a implicat Novateca și Dvs personal. Ce așteptări aveți de la acest document? Credeți că bibliotecile publice teritoriale vor avea susținerea de care duc actualmente lipsă?

E. T.: Ei bine, personalul Novateca nu a participat în mod direct la elaborarea legii, dar am fost fericiți să avem posibilitatea de a aduce expertiză tehnică locală și internațională, și să oferim exemple din alte părți ale lumii, care au putut susține acest proces. În cele din urmă, considerăm că proiectul de lege care a fost elaborat este unul foarte modern, promițând să sprijine dezvoltarea continuă a rețelei de biblioteci publice în anii următori. Și, desigur, sperăm că autoritățile locale și naționale vor percepe legea ca promotor și susținător al dezvoltării pe termen lung a comunităților lor.

V. O.: *Este cunoscut faptul că nimic din ceea ce este cu adevărat frumos nu durează prea mult. Balanța Programului Novateca înclină încet spre finalul pe care ni-l dorim cât mai îndepărtat. Cum vedeți sustenabilitatea Programului și dacă bibliotecile care au trecut școala Novateca vor reuși să mențină standardele la care au ajuns și chiar să atingă noi performanțe?*

E. T.: Ei bine, durabilitatea a fost o problemă majoră pentru noi de la bun început și este mai accentuată acum când sfârșitul programului se apropie. Deci, mai multe elemente vor contribui la durabilitatea generală a schimbărilor care au avut loc în domeniu - de la noua lege, la liderismul Ministerului Culturii, Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, Asociației Bibliotecarilor din Moldova, Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”, Centrelor de Excelență în Biblioteconomie atât din Chișinău, cât și din teritoriu la înființarea cărora am contribuit, schimbarea atitudinii APL-ului, interesul partenerilor externi din sectorul public și cel privat, capacitatea bibliotecarilor și a utilizatorilor de a pleda pentru obținerea investițiilor în bibliotecă și, desigur, atitudinea generală

și cererea publicului. Novateca lucrează la toate aceste probleme în moduri diferite și am văzut progrese în multe dintre ele. Totuși, mai rămâne încă mult de făcut și de aceea suntem recunoscători că mai avem doi ani pentru a ne continua activitatea.

V. O.: *Eu lucrez de câteva decenii cu bibliotecile publice și de fiecare dată când mă întorceam dintr-o deplasare mai complicată, după discuții mai dure cu câte un primar sau decidenți de alt rang, unde mă întâlneam față în față cu greutățile cotidianului, îmi propuneam să-mi caut de lucru în alt domeniu. Nu v-a încercat și pe Dvs acest gând?*

E. T.: Atunci când provocările și problemele încep să-mi domine programul de lucru, pot, desigur, să devin un pic descurajat. Dar, sincer, după ce am lucrat în domeniul diplomatic și cel al dezvoltării internaționale timp de douăzeci de ani, trebuie să recunosc că nu am avut ocazia de a conduce un proiect care este atât de bine conceput și bine intenționat ca acesta. Mai mult, îmi place foarte mult să lucrez cu personalul IREX/Novateca și cu toți partenerii și beneficiarii noștri, și să văd schimbările concrete pe care programul a fost în stare să le sprijine în întreaga țară. Așa că, deși am cu siguranță zile bune și zile rele, atunci când lucrurile devin dificile încerc să mă concentrez pe toate lucrurile bune pe care Novateca și bibliotecile publice le fac pentru a ajuta oamenii să se bucure de o mai bună calitate a vieții.

V. O.: *În anii de când munciți printre noi ați întâlnit oameni diferiți, unii deschiși comunicării și schimbărilor și oameni mai refractari acestora. Ce episod vă bucură când vă amintiți de el și de care ați vrea să uitați?*

E. T.: În anii de când administrez programul Novateca, am întâlnit o mulțime de oameni și, desigur, unii sunt mai deschiși către ideile noi față de alții. Dar, decât să numesc cazuri concrete, aș dori doar să spun că diferența de percepție față de programul Novateca de acum și cea de atunci când am ajuns pentru prima dată în Moldova, în 2011, este masivă. La început, cei mai mulți interlocutori priveau sceptic obiectivele Novateca, îmi spuneau că programul niciodată nu va funcționa și că banii investiți în biblioteci vor fi pierduți.

După mai mult de 5 ani, pot spune cu încredere că aproape nimeni - de la cele mai înalte niveluri de guvernare și mediu de afaceri, până la pensionarii de rând din satele mici, nu mai reacționează în acest fel. Deși poate nu toți sunt 100% de acord cu viziunea noastră, ei înțeleg că o bibliotecă publică poate fi o instituție vitală, care poate ajuta societatea contemporană și susține necesitățile și aspirațiile comunității. Consider această schimbare de atitudine foarte importantă și sper că bibliotecarii din toată Moldova simt același lucru.

V. O.: *Toate studiile realizate în ultimii ani demonstrează că, necătând la investițiile enorme în modernizarea bibliotecilor, marca bibliotecii rămâne a fi cartea. Dr. Steve Matthews autorul blogului XXI Century Library Blog, în articolul Physics of Your Library Brand menționează că mărcii bibliotecii îi poate fi aplicată Legea lui Newton care, adaptată la realitatea bibliotecii ar suna cam așa: Cu cât este mai masiv brandul, cu cât conține mai mult bagaj, cu atât mai multe forțe vor fi necesare pentru a-i schimba poziționarea. Credeți că marca bibliotecii trebuie și poate fi schimbată sau este o problemă falsă?*

E. T.: Noi, cei de la programul Novateca, a trebuit să ne apărăm de percepția că suntem într-un fel „împotriva cărților”. Nimic nu poate fi mai departe de adevăr. Așa cum am menționat la mai multe evenimente și forumuri, prima mea diplomă universitară este în literatură și eu, personal, și toată familia mea suntem cititori avizi. Așa că, pe scurt, eu sunt foarte „pro-carte”.

Cu toate acestea, motivul pentru care Novateca nu pune accent pe cărți în realizarea programului constă în faptul că bibliotecile sunt deja percepute ca instituții care împrumută cărți și promovează lectura și literatura. Acea zonă este în principiu acoperită și nu este, prin urmare, necesar pentru noi, ca proiect, să accentuăm acest domeniu. Mai mult decât atât, în epoca actuală, tot mai mulți oameni practică lectura on-line sau citeșc cărți electronice pe telefoane sau tablete. Așa că, în alte cuvinte, dacă cineva nu este un cititor avid SAU citește cărți electronice pe dispozitivele sale, ar putea gândi că în genere nu are ne-

voie de bibliotecă. Aceasta este o problemă în întreaga lume.

Pornind de la aceasta, poziția Novateca nu este „înlocuirea cărților” ci, mai degrabă, „bibliotecile oferă cărți ȘI... tehnologii, internet, instruire, servicii, cluburi etc. Noi credem că o bibliotecă își poate extinde și diversifica valoarea prin adăugarea acestor noi elemente. Mai mult, noi credem că pe măsură ce societatea și tehnologia continuă să se schimbe (cărțile electronice, de exemplu, sunt extrem de ușor de accesat și ieftine pentru toată lumea), o bibliotecă TREBUIE să dovedească valoarea ei în alte modalități, decât doar modelul tradițional bazat pe carte. Când, împreună cu familia mea, ne întorcem acasă în America, noi vizităm biblioteca publică din localitatea noastră (<http://www.cityofportsmouth.com/library/index.htm>) pentru a împrumuta cărți, dar, de asemenea, pentru a afla ce evenimente au loc în oraș, pentru a participa la activități sau training-uri cu copiii noștri, pentru a sta la o ceașcă de cafea, a ne relaxa sau conversa cu alte persoane din oraș. Așa că, brand-ul bibliotecii nu trebuie neapărat să se schimbe, trebuie doar să fie actualizat!

V. O.: *De câte ori contemplez mai adânc semnificația și importanța Programului Național Novateca îmi amintesc, prin asociere, de un cântec foarte popular la noi „Moldovenii s-au născut” și în special de refrenul:*

*„La o margine de lume
Unde Dumnezeu a vrut
Într-o zi cu voie bună
Moldovenii s-au născut”.*

Cu o mică schimbare. Mă bucur că la o

margine de lume Novateca s-a născut.

Pentru bibliotecarii din bibliotecile publice, dar și pentru întreg domeniul bibliotecar, Programul Național Novateca este un mare noroc. Cu implementarea lui, bibliotecile publice și-au schimbat fața cu adevărat. O schimbare despre care vorbim de mai multe decenii. Proporțiile și beneficiile încă urmează a fi conștientizate, dar deja de pe acum este clar că nici o istoriografie a bibliotecilor din Moldova, din această perioadă de timp, nu va fi întreagă fără această pagină extrem de importantă.

E. T.: *A fost (și continuă să fie) o plăcere și o onoare pentru mine să lucrez în acest program împreună cu bibliotecarii, partenerii, oficialii guvernamentali și cetățenii obișnuiți din întreaga țară. Am învățat atât de multe despre Moldova și sectorul bibliotecilor în toți acești ani. Impactul pe care Novateca îl are de la începuturi și-l va avea în viitor este un adevărat testament al colaborării fructuoase și a eforturilor dedicate ale tuturor celor care au participat. Multe mulțumiri tuturor celor care au contribuit și au participat în programul Novateca, și au sprijinit bibliotecile lor locale!*

V. O.: *Mulțumiri și Dvs, dle Tracz. Folosesc acest prilej pentru a-mi exprima toată gratitudinea personalului Novateca și Dvs, personal, pentru că ați investit aici nu doar timp, dar ați depus eforturi să ajutați, să dați o nouă dimensiune bibliotecilor din Moldova și să înțelegeți realitățile de la această „margine de lume”.*

Vera OSOIANU
Interlocutor, traducător

Producția editorială în anul 2016 în Republica Moldova: indicatori statistici și logistici

Valentina CHITOROAGĂ,
Camera Națională a Cărții din
Moldova

Abstract:

În articol se aduc date statistice ce reprezintă o imagine de ansamblu a producției editoriale din Republica Moldova în anul 2016. Sunt incluse date, tabele statistice cu privire la domeniile științei, estimarea procentuală a industriei editoriale, limbile de publicare ale documentelor. Datele statistice în baza cărora a fost realizată analiza, au fost preluate din rapoartele statistice naționale ale Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova, instituție fondată la 1 iunie 1957, care exercită funcțiile unei agenții bibliografice naționale – controlul bibliografic național, elaborarea bibliografiei naționale, Agenție Națională ISBN-ISMN-ISSN, CIP, Centru Depozit Legal.

Cuvinte-cheie: producție editorială, statistică editorială, editori, structuri editoriale, Camera Națională a Cărții din Republica Moldova, ISBN, ISMN, ISSN, CIP, Depozit Legal.

Dezvoltarea competențelor informaționale ale Camerei Naționale a Cărții (CNC), ca producător și furnizor de date și informații statistice editoriale, a dus la creșterea gradului de vizibilitate și utilitate a rapoartelor și informațiilor statistice în vederea fluidizării procesului editorial-statistic național.

Elaborarea informațiilor statistice privind atât industria editorială, cât și diseminarea rezultatelor definitive, a fost, și este, una dintre prioritățile activității Camerei Naționale a Cărții. Prin datele și informațiile

Abstract:

The article provides statistical information, which represents an overview of publishing products in Moldova in 2016. It includes data, statistical tables within the divisions of science, the percentage analysis of the publishing industry and the language of the printed documents. Statistical data, which served for analyze, were taken from national statistical reports of the National Book Chamber of Moldova, an institution that was founded on June 1, 1957, and carries out the functions of the national bibliographic agencies – national bibliographic control, elaboration of national bibliography, ISBN-ISMN-ISSN National Agency, CIP, Legal Deposit Centre.

Keywords: printed production, publishing statistics, editors, publisher's structure, National Book Chamber of Moldova, ISBN, ISMN, ISSN, CIP, Legal Deposit.

statistice furnizate întregului spectru de utilizatori (editori, bibliotecari, cercetători etc.), CNC și-a demonstrat importanța, contribuind la susținerea informațională a procesului editorial național.

Indicatorii statistici din prezentul studiu/analiză sunt raportați la datele Camerei Naționale a Cărții, care funcționează conform Legii cu privire la activitatea editorială, fiind preluați din rapoartele statistice naționale ale CNC.

Anul de raportare 2016 se referă la date-

le înregistrării documentelor în Depozitul Legal al CNC.

În numărul cărților și broșurilor editate, intrate în Depozitul Legal, se reflectă activitatea de producție editorială, acestea cuprinzând publicațiile apărute pe întreg teritoriul Republicii Moldova, realizate de editurile de stat și particulare, centrele editoriale ale instituțiilor de învățământ superior, centrele de informare și documentare ale unităților, ministerelor și instituțiilor administrative cu activitate editorială.

Ca unitate de înregistrare s-a luat fiecare carte, broșură, volum, fiecare număr de revistă, ziar etc. Evidența statistică se efectuează pentru fiecare publicație în parte, pe principiul *de visu*, adică „pe viu”, folosind date reale, nu doar cifre din rapoartele anuale ale editorilor.

Cartea este o publicație neperiodică, având cel puțin 49 de pagini. Broșura este o publicație neperiodică ce conține între 5 și 48 de pagini.

Elementele componente înregistrate sunt: *titlu* (publicație) – unitatea de măsură a numărului de publicații ce se editează sau se publică, prezentat sub forma unui volum de sine stătător din punct de vedere tipografic; în cazul ziarelor și revistelor se consideră ca titlu separat toate denumirile acestora; *tiraj* – numărul exemplarelor în care s-a tipărit o carte, o broșură, un ziar sau revistă, sau orice alt document.

În anul 2016, în Republica Moldova au activat circa 195 de editori, incluzând edituri și firme editoriale, indiferent de mărimea și forma lor de proprietate. Indicatorii statistici au fost mai mici decât în anul 2015. Pe parcursul anului raportat au fost înregistrate 2550 de titluri de cărți și broșuri, față de 2700 în anul 2015, declinul fiind de 5,5%.

Industria de carte în anul 2016 s-a aflat în scădere, mai precis cu 150 de titluri mai puțin față în anul 2015.

Deși în scădere, producția editorială se poziționează, putem zice, constant, după cum reiese și din Tab. 1:

Tabelul nr. 1

**Ponderea editării cărților și broșurilor
în RM în anii 2011-2016**

<i>Cărți și broșuri</i>	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Total	2470	2724	2685	2724	2700	2550
dintre care în limbile:						
• română	1730	1875	1861	1826	1811	1730
• rusă	319	383	373	375	345	345
• alte limbi	421	466	451	523	544	475

În Tab. 2 este redată estimarea procentuală a editării cărților și broșurilor în 2016 față de anul 2015. Numărul total de titluri scoase a fost mai mic decât în 2015, iar tirajul – mai mare.

Tabelul nr. 2

**Estimarea procentuală a editării cărților și broșurilor
în anii 2015-2016**

<i>Numărul de cărți și broșuri (titluri)</i>	2016	2015	%
Total	2550	2700	- 5,5
Tiraj total (mii ex.)	2303,2	2210,8	4,1

În ceea ce privește producția de carte, numărul de titluri a scăzut cu 5,5%, iar numărul de exemplare a înregistrat o creștere de 4,1%.

Evoluția producției editoriale naționale în anul 2016, în funcție de domeniul editorial și limba de publicare a fost următoarea:

**Editarea cărților și broșurilor în anul 2016
în funcție de domeniul editorial și de limba de publicare**

Domenii editoriale	Numărul cărților și broșurilor (titluri)				Tiraj, mii ex.		
	Total	din care în limbile:			Total	din care în limbile:	
		Română	Rusă	Alte		Română	Rusă
Total	2 550	1 730	345	475	2 303,2	1 698,0	382,1
1. Științe sociale. Politică. Economie	816	525	131	160	565,4	360,1	161,3
2. Științe naturale	208	156	24	28	263,8	211,3	40,3
inclusiv:							
a) biblioteconomie	19	17	-	2	1,8	1,8	-
b) bibliografie	38	20	-	18	3,1	2,1	-
3. Științe tehnice	119	77	18	24	61,1	42,8	9,8
4. Științe agricole	52	34	9	9	55,3	37,1	15,3
5. Medicină. Sport	149	107	18	24	41,1	26,6	6,4
6. Științe filologice. Artă	307	191	32	84	619,3	415,0	90,7
7. Învățământ. Cultură	327	223	47	57	237,0	187,7	37,7
inclusiv:							
a) cultură	8	3	2	3	1,7	0,8	0,3
b) învățământ superior	63	44	14	5	12,3	5,4	6,4
c) învățământ de cultură generală	93	62	12	19	77,9	61,9	10,4
8. Lingvistică. Literatură artistică	326	238	49	39	123,9	104,4	12,0
9. Literatură pentru copii	199	175	17	7	330,8	312,5	8,6
10. Literatură cu caracter universal	47	4	-	43	5,5	0,5	-

Asupra datelor prezentate în Tab. 3, putem face câteva comentarii pe care nu le considerăm lipsite de interes. Astfel, din cele 10 categorii de domenii, 816 titluri de carte aparțin domeniului social, economic, politic – domeniu cu cel mai ridicat indice de vizibilitate; următorul domeniu în clasament este învățământul, cu 327 de titluri; pe locul trei s-a situat literatura artistică, cu 326 de titluri; după care urmează științele filologice și arta cu 307 titluri; științele naturale cu 208 titluri; literatura pentru copii – 199 de titluri, medicina și sportul cu 149 de titluri; științele tehnice cu 119 titluri.

Tabelul nr. 4

Anul editorial 2016 în dependență de destinația funcțională a publicațiilor

Destinația funcțională	Numărul cărților și broșurilor (titluri)				Tiraj, mii ex.		
	Total	din care în limbile:			Total	din care în limbile:	
		Română	Rusă	Alte		Română	Rusă
	2 550	1 730	345	475	2 303,2	1 698,0	382,1
1. Științifice	385	163	38	184	66,0	30,1	28,8
2. Științifico-populare	393	258	58	77	158,5	91,6	36,7
3. Oficiale	41	24	1	16	20,6	10,7	9,6
4. Normative de producție	19	10	2	7	4,7	3,2	1,2
5. Manuale și lucrări didactice	957	707	147	103	1 282,7	958,9	206,6
6. Literar-artistice	326	238	49	39	123,9	104,4	12,0
7. Pentru copii și adolescenți	199	175	17	7	330,8	312,5	9,7
inclusiv:							
științifico-cognitive	36	33	-	3	75,5	68,1	7,4
enciclopedii pentru copii și adolescenți	11	8	-	3	31,0	23,0	8,0

Destinația funcțională	Numărul cărților și broșurilor (titluri)				Tiraj, mii ex.			
	Total	din care în limbile:			Total	din care în limbile:		
		Română	Rusă	Alte		Română	Rusă	Alte
8. Religioase	58	38	16	4	188,8	105,0	83,4	0,4
9. Informativ și de reclamă	30	11	1	18	13,9	3,5	1,5	8,9
10. Enciclopedii, lucrări de referință	112	82	11	19	99,1	66,1	23,5	9,5
11. Lucrări practice de producție	30	24	5	1	14,2	12,0	2,1	0,1

Manualele, lucrările didactice au avut un număr de 957 de titluri, estimate la 37% din numărul total de titluri; cartea științifico-populară – 393 de titluri, respectiv 15,4%; științifică – 385 de titluri, respectiv 15%; literar-artistică – 326 de titluri, respectiv 13%, însumează un număr mai mult de jumătate din numărul total de apariții, atât a titlurilor, cât și a tirajului. Așadar, cartea științifică, academică și literar-artistică – principalii indicatori cantitativi din totalul produsului editorial – este în dinamică, fiind scoase 1735 de titluri din numărul total.

Tabelul nr. 5

**Producția de carte 2016 în procente
în funcție de numărul de titluri și tiraj**

Domeniu	Nr. de titluri	Tiraj (mii ex.)	Nr. de titluri în %	Tiraj în %
TOTAL	2550	2 303,2	100%	100%
Științe social-politice și social-economice	816	565,4	32,0	24,5
Științe naturale	208	263,8	8,1	11,4
Științe tehnice	119	61,1	4,6	2,6
Științe agricole	52	55,3	2,0	2,4
Științe medicale. Sport	149	41,1	5,8	2,1
Învățământ. Cultură	327	237,0	13,0	10,2
Științe filologice. Artă	307	619,3	12,0	27,0
Literatură artistică (Beletristică)	326	123,9	13,0	5,3
Literatură pentru copii	199	330,8	8,0	14,3
Literatură cu caracter universal	47	5,5	1,8	0,2

Tab. 5 reflectă: științele social-politice și social-economice au fost în scădere cu 10 titluri față de anul 2015 și constituie 32% din volumul total al titlurilor. Învățământul și literatura artistică au o pondere a câte 13%, iar științele filologice și arta – 12%.

Domeniul tehnic, agricol, medical, a constituit 320 de titluri sau 12,4%, cu 8,2% (391 de titluri) mai puțin față de anul 2015. Cărțile pentru copii (povești, basme, cărți interactive) și tineret de asemenea au fost în scădere cu 62 de titluri sau cu 7,6% mai puțin ca în anul 2015.

În tab. 6 sunt expuși indicii cantitativi ai titlurilor de carte scoase de editorii naționali, grupați pe structuri editoriale.

Tabelul nr. 6

Distribuția cărților și broșurilor pe structuri editoriale în anul 2016

Nr	Editori	Nr. de cărți și broșuri (titluri)	Tiraj (mii ex.)	Nr. de cărți și broșuri în %
1.	Edituri de stat	89	418,90	3,49
2.	Edituri/Instituții de învățământ superior de stat	420	39,70	16,47
3.	Edituri/Instituții de învățământ superior private	91	8,80	3,57
4.	Edituri/Edituri private	844	1225,40	33,10

5.	Editori/Centre de informare și documentare ale unităților, ministerelor și instituțiilor administrative cu activitate editorială	218	232,00	8,55
6.	Cărți apărute fără indicarea numelui editorului	859	375,50	34,47
7.	Editor/tipografie	29	2,90	0,35
TOTAL		2550	2 303,20	100,00

Datele expuse în tab. 6 ne demonstrează: 756 de titluri sau 29,6% de carte a fost editată de editurile de stat, centrele editoriale ale instituțiilor de învățământ superior de stat și centrele de informare și documentare ale unităților, ministerelor și instituțiilor administrative cu activitate editorială; 935 de titluri, sau 36,6% au fost editate de editorii privați; 859 de titluri, sau 33,6% au apărut fără indicarea numelui editorului.

În baza de date „Editori naționali” a Camerei Naționale a Cărții și în ISBN Directory: la data de 01.01.2017 erau înregistrați 385 de editori, dar activi în anul 2016 au fost 195.

Tabelul nr. 7

Editori, preponderent cu cel mai mare număr de titluri de carte editate în anul 2016

<i>Editori</i>	<i>Cărți și broșuri (titluri)</i>	<i>Tiraj total (mii ex.)</i>	<i>Nr. de cărți și broșuri în %</i>
Edituri de stat, Centre editorial-poligrafice ale instituțiilor de învățământ superior de stat			
<i>USM</i>	125	11,2	4,9
<i>UTM</i>	63	3,7	2,4
<i>Știința</i>	45	346,1	1,7
<i>ASEM</i>	44	4,9	1,7
<i>Universul</i>	33	54,6	1,3
<i>Subtotal</i>	<i>310</i>	<i>420,5</i>	<i>12,0</i>
Editori particulari			
<i>Arc</i>	112	420,8	4,4
<i>Pontos</i>	97	23,1	3,8
<i>Cartier</i>	83	125,2	3,2
<i>Prut Internațional</i>	47	8,1	1,4
<i>ULIM</i>	30	2,1	1,8
<i>Subtotal</i>	<i>369</i>	<i>579,3</i>	<i>14,6</i>
Total	679	999,8	26,6

Luând în considerare numărul de titluri publicate în anul 2016, pe piața cărții pe primele cinci locuri erau situați editorii: USM, Arc, Pontos, Cartier, UTM, care au publicat peste 30 de titluri per/an.

Datele din tab. 7 demonstrează că editorii din top au editat mai mult de un sfert (sau 26,6%) din totalul titlurilor publicate și 43,4% din tirajul anual total.

Statistica limbilor de publicare a cărților și broșurilor în anul 2016, în RM, este redată în tab. 8:

Tabelul nr. 8

Limbile de publicare a cărților și broșurilor în anul 2016

<i>Cărți și broșuri în limbile</i>	<i>Nr de titluri</i>	<i>Tiraj</i>	<i>% din nr. total de titluri</i>
Română	1 730	1 698,0	68,0
Bulgară	6	3,9	0,3
Daneză	1	0,1	0,4
Engleză	105	100,4	4,0
Franceză	17	4,3	0,6
Găgăuză	17	12,0	0,6

Germană	8	0,7	0,3
Italiană	4	0,3	0,6
Latină	1	0,3	0,4
Rusă	345	382,1	13,0
Țigănească	1	0,1	0,4
Ucraineană	4	1,6	0,6
Bilingve (română-rusă)	86	27,6	3,0
Multilingve (text paralel în trei și mai multe limbi)	225	71,8	9,0
	2 550	2 303,2	100%

Limba de publicare a cărților și broșurilor în Republica Moldova este, în proporție covârșitoare, cea română – 68%, urmată la distanță mare de cea rusă – 13% și de cea engleză – 4%.

Editarea de carte continuă să fie multinațională, după cum ne demonstrează datele din tab. 8, iar cărțile sunt publicate nu numai în limbile conașionalilor care locuiesc în RM, dar și în limbile majore ale comunității mondiale – engleză, franceză, rusă, această situație rămânând aproape neschimbată în ultimii zece ani.

Tabelul nr. 9

Numărul cărților și broșurilor traduse în anul 2016

<i>Traduceri</i>	<i>Nr. de titluri</i>	<i>Tiraj</i>
Total	320	529,8
din care:		
traduceri din română în alte limbi	87	201,7
traduceri în română din limbile popoarelor lumii	114	1698,0

Tabelul nr. 10

Caracteristici ale producției de cărți și broșuri în anul 2016

<i>Gen documente</i>	<i>Nr. de titluri</i>	<i>Tiraj (mii ex.)</i>	<i>Numărul de titluri, în %</i>	<i>Tiraj, în %</i>
Cărți într-un volum	1976	1710,7	77,5%	74,3%
Cărți multivolum	574	592,5	22,5%	25,7%
TOTAL	2550	2303,2	100%	100%
Cărți legate (în copertă tare)	335	282,0	13,1%	12,2%
Cărți broșate (în copertă flexibilă)	2158	1973,6	84,6%	85,7%
Cărți în cutii, mape comune	57	47,6	2,2%	2,1%
Publicații noi (în I-a ediție)	2348	1434,9	92,1%	62,3%
Reeditări	202	868,3	7,9%	37,7%
Intr-un volum	2124	1698,9	83,3%	73,8%
Multivolum	426	604,3	16,7%	26,2%
Traduceri	320	529,8	12,5%	23,0%

Analizând specificul producției cărților și broșurilor, constatăm proporțiile relativ mari, prezentând o disproporție dintre numărul de cărți – 1976 și numărul de broșuri (cu un volum mai mic de 48 de pag.) – 574; dintre cele în copertă tare – 335 de titluri și cele broșate – 2158 de titluri; dintre producția de titluri de carte în prima ediție – 2348 de titluri și reeditări – 202, dintre cărțile într-un volum – 2124 și multivolum – 426, situație aproape neschimbată față de anul 2015.

Tabelul nr. 11

Cărți imprimate peste hotare în anul 2016

Țări	Nr. de titluri	Tiraj (mii ex.)		% față de numărul de titluri		% față de tiraj
China	28	67,0	260,9	1,1%	2,9%	0,9%
Lituania	5	15,0	34,9	0,2%	0,7%	0,1%
Malaysia	1	2,0	14,9	0,0%	0,1%	0,1%
România	11	19,1	389,1	0,4%	0,8%	1,3%
Rusia	30	108,0	315,6	1,2%	4,7%	1,1%
Slovacia	1	3,0	180,7	0,0%	0,1%	0,6%
Spania	2	6,0	33,5	0,1%	0,3%	0,1%
Ungaria	5	11,9	259,2	0,2%	0,5%	0,9%
Total	83	232,0	1488,8	3,3%	10,1%	5,0%

Tabelul nr. 12

Distribuția cărților și broșurilor pe grupe de tiraj în anul 2016

Tiraj	Numărul de titluri	Tiraj total (mii ex.)	Numărul de titluri, în %	Tiraj, în %
Până la 500 ex.	1729	309,1	67,8	13,4
Până la 1000 ex.	231	217,1	9,1	9,4
Până la 5 mii ex.	298	796,7	11,7	34,6
Până la 10 mii ex.	30	232,9	1,2	10,1
Până la 50 mii ex.	25	621,9	1,0	27,0
Până la 100 mii ex.	2	125,5	0,1	5,4
Fără indicarea tirajului	235	-	-	-
	2550	2303,2	100,0%	100,0%

Dacă în anul 2015 tendința de micșorare a tirajului la producția editorială națională s-a manifestat ca cea la nivel mondial, în 2016 tirajul a crescut în mediu cu 10%, ceea ce rezultă: piața cărții și preferințele utilizatorilor au contribuit la această creștere, fiind mărită cererea pentru o anumită publicație.

Tabelul nr. 13

Editarea seriilor în anul 2016

Resurse în continuare	Total titluri	Total numere	Tirajul mediu, mii ex.	Tirajul anual, mii ex.
Total titluri	208	1 014	314,6	2 133,5
din ele:				
Reviste	174	839	262,0	1 782,4
Buletine	34	175	52,6	351,1
Ziare	130	3 620	972,6	25 285,7

Tabelul nr. 14

Alte tipuri de publicații apărute în anul 2016 (în comparație cu anul 2015)

Gen documente	Titluri		
	2016	2015	Rata creșterii, %
Autoreferate	226	225	1%
Resurse electronice	135	62	21%
Hărți	3	3	0%
Publicații artă	100	56	56,0%

Analiza datelor statistice a producției editoriale pe anul 2016, ne demonstrează un echilibru, o balanță a repertoriului cărții naționale. Se menține constantă editarea publicațiilor de importanță științifică, socială și culturală.

Referințe bibliografice:

1. APARIȚIILE editoriale. Raport statistic anual, Nr 1. Publicații. Camera Națională a Cărții. Chișinău, 2017. 4 p.
2. INSTITUȚIE încrezătoare în evoluție. Raport de activitate a Camerei Naționale a Cărții 2016. Chișinău, 2017. 64p.
3. CHITOROAGĂ, Valentina, DIACONU, Margareta. Producția editorială a anului 2015: indicatori statistici și de conținut. Chișinău, 2016. 8 p. Manuscris.
4. CHITOROAGĂ, Valentina. Anul editorial 2014 în Republica Moldova: statistică oficială. Chișinău, 2016. 8 p.

Standardizarea în domeniul Biblioteconomiei, Informării și Documentării: avantaje, probleme și perspective

Elena BORDIAN,
Biblioteca Republicană Tehnico-
Științifică a Institutului de Economie,
Finanțe și Statistică

Abstract:

Articolul reflectă activitatea de standardizare în domeniul informare și documentare, organizațiile și tipurile de documente care reglementează activitatea de standardizare la nivel mondial și național, norme și prevederi pentru procese, produse și servicii în domeniu. Este prezentată structura Comitetului Tehnic nr.1 Biblioteconomie. Informare. Documentare și obiectivele principale pentru activitatea de standardizare în domeniul biblioteconomic, impactul standardelor în funcționarea eficientă a bibliotecilor, adaptarea la cerințele actuale de dezvoltare și modernizare a serviciilor și produselor informaționale oferite utilizatorilor.

Cuvinte-cheie: Standard; Comitetul Tehnic nr. 1 „Biblioteconomie. Informare. Documentare”.

Abstract:

The article reflects standardization work in the field of information and documentation; organizations and types of documents regulating the standardization activity at the global and national level; standards and regulations for processes, products and services in the field. The structure of the Technical Committee No.1 in Library Science, Information and Documentation is presented, as well as the main objectives for standardization work in the field of librarianship, impact of standards on the effective functioning of the libraries, their adaptation to actual requirements of development and upgrading of information products and services offered to users.

Keywords: Standard; Technical Committee No.1 in Library Science, Information and Documentation.

Sistemul de informare și documentare operează cu termeni, norme, prescripții și prevederi standardizate la nivel internațional și național pentru procese, produse și servicii în activitatea biblioteconomică. Standardizarea în sine este o cale ideală de dezvoltare și modernizare a societății în cazul în care standardele sunt percepute ca elemente strategice pentru cei ce le folosesc, dacă sunt adaptate cerințelor pieței. Comisia Europeană definește această activitate prin două caracteristici esențiale:

- cooperare voluntară între industrie, consumatori, autorități publice și alți factori interesați;
- orientarea pieței spre competitivitate. Standardizarea constituie o activitate

specifică prin care se elaborează norme, ansambluri de norme, prescripții sau prevederi pentru produse, procese sau servicii. Ea include difuzarea și aplicarea standardelor în diverse domenii și este utilizată în contextul unei normalități în care exigențele explicite și implicite sunt transformate în parametri măsurabili, criterii etalonate de orientare în viața cotidiană.

Activitatea de standardizare se realizează prin documente tehnice denumite **standarde**, fundamentate științific pe rezultatele cercetărilor și tehnologiilor, sintetizând o experiență colectivă. Standardele au ca obiect de interes produse, procese și servicii și includ:

- norme, sau ansambluri de norme, ce stabilesc definiții, terminologii, unități de măsură;

- condiții de calitate, condiții de execuție, caracteristici, metode de încercare și aplicare ale unui produs, proces sau serviciu;
- prescripții obligatorii sau cu caracter de recomandare.

Acestea utilizează și realizează un limbaj tehnic comun și pot fi valabile pe teritoriul unei țări, zone geografice sau pe plan internațional. Pot fi aplicate atât într-un domeniu specific de activitate umană, cât și în domenii cu o răspândire mai largă. De exemplu, ISO 9001:2000, Managementul calității se adresează atât sectorului public, cât și sectorului privat.

În Directivele ISO/CEI Partea 2:2001, standardul este definit ca un document, stabilit prin consens și aprobat de un organism recunoscut, care furnizează, pentru utilizări comune și repetate, reguli, linii directoare sau caracteristici pentru activități sau rezultatele lor, în scopul obținerii unui grad optim de ordine într-un context dat.

Standardele variază în dependență de caracter, subiect sau volum. Aceste documente includ mai multe discipline: de la aspectele tehnice, economice și sociale ale activității umane până la toate disciplinele de bază, cum ar fi limbajul, matematica, fizica etc. Standardele sunt:

- **coerente și consecvente:** elaborate de către comitetele tehnice, coordonate de către un organism specializat și asigură depășirea barierelor dintre diverse domenii de activitate și politici comerciale;

- **rezultatul participativ:** reflectă rezultatele activității desfășurate în comun, ce implică toate părțile competente și sunt validate prin consens, pentru a reprezenta toate interesele relevante: producători, utilizatori, consumatori, autorități, laboratoare etc.;

- **proces active:** bazate pe experien-

ța reală și conduc la rezultate materiale în practică (produse – atât bunurile, cât și serviciile, metodele de încercare, etc.);

- **actualizate:** revizuite periodic sau, după cum dictează circumstanțele, pentru a le asigura actualitatea, evoluează împreună cu progresul social și tehnologic;

- **referințe** în contracte comerciale și în instanță în cazul unei dispute;

- **recunoscute național sau internațional:** documente recunoscute ca valabile la nivel național, regional sau internațional, după caz;

- **disponibile pentru oricine:** pot fi consultate și achiziționate fără restricție.

Din punct de vedere al aplicabilității standardele sunt documente tehnice **voluntare** (din 01.01.2007, conform modificărilor din legislație) cu caracter informativ, de recomandare. Dar procedurile de elaborare le asigură legitimitate democratică – în special prin implicarea tuturor factorilor interesați relevanți (la care există voința de aplicare) în procesul de elaborare a lor. Utilizarea unui standard poate fi **obligatorie** când:

- organizația a luat decizia să respecte anumite standarde corespunzătoare domeniului său de activitate și, ca urmare, a declarat utilizarea lor;

- atunci standardul devine un instrument obligatoriu pentru acea organizație;

- sunt menționate într-un contract (privat), într-o reglementare (lege publică);

- ca bază tehnică într-un proces (ca dovadă).

1. <http://www.bibliotecadigitala.ase.ro??>

Activitatea de standardizare este atributul organizațiilor și organismelor de standardizare și, în mod formal, este structurată pe mai multe niveluri: Organizații de standardizare internaționale, Organizații de standardizare europene și regionale, organisme naționale de standardizare.

Fig.1 Organizații de standardizare

Tendința de armonizare a standardelor naționale cu cele internaționale (europene) s-a conturat încă din anii '90, prin adărea și cooperarea cu mai multe organisme de standardizare din diferite țări. Republica Moldova a devenit membru corespondent al **Organizației Internaționale de Standardizare** în anul 1995. ISO este o organizație internațională, non-guvernamentală, instituită la 14 octombrie 1947, care a pus bazele cooperării internaționale în activitățile de standardizare. Printre obiectivele standardelor ISO sunt: asigurarea calității, securității ecologice, siguranței economiei, fiabilității, compatibilității, interoperabilității, eficienței, eficacității, precum și a altor caracteristici esențiale; de asemenea, standardele ISO facilitează comerțul și accelerează transferul tehnologic. Actualmente ISO oferă peste 100 de standarde în domeniul informare și documentare.

Comisia Electrotehnică Internațională (IEC) - Republica Moldova devine membru asociat al IEC la 27 ianuarie 2012, prin intermediul Comitetului Electrotehnic Moldovean (CEM), obținând astfel acces deplin la documentele de lucru. Țara noastră a devenit membru al **Uniunii Internaționale a Telecomunicațiilor (ITU)** în anul 1992 prin intermediul Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor.

Organizațiile europene de standardizare fac parte din nivelul regional al structurii organizaționale (fig.1). **Comitetul European de Standardizare (CEN)** are misiunea de a susține economia europeană în cadrul comerțului global, pentru bunăstarea cetățenilor europeni, concomitent cu protejarea mediului înconjurător. Din luna ianuarie 2009, Republica Moldova a obținut statutul de membru afiliat al CEN.

Comitetul European de Standardizare în Electrotehnică (CENELEC) reprezintă o platformă pentru experții care elaborează standarde europene în domeniul electrotehnic, pentru a facilita comerțul între state prin înlăturarea barierelor tehnice, favorizarea creării unor noi piețe, precum și a reduce costurile cu scopul de a dezvolta Piața Europeană. Republica Moldova a devenit membru afiliat al CENELEC la

04.04.2014.

Institutul European de Standardizare în Telecomunicații (ETSI) are scopul de a elabora și menține standardele tehnice inovative și de calitate în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor prin utilizarea metodologiilor și proceselor moderne. Republica Moldova este membru observator al ETSI din anul 2014.

Standardizarea interstatală (regională) se efectuează în cadrul Sistemului de standardizare interstatală, ai cărui membri sunt organismele naționale de standardizare ale statelor CSI. Republica Moldova este membru cu drepturi depline al **Consiliului Euro-Asiatic de Standardizare, Metrologie și Certificare (EASC)** și al **Asociației Interregionale de Standardizare (IRSA)**. În iunie 2013 Institutul Național de Standardizare a semnat un nou Acord de parteneriat în domeniul standardizării cu **Asociația de Standardizare din România (ASRO)**, prin care a obținut anumite beneficii, cum ar fi:

- adoptarea standardelor române în calitate de standarde moldovene;
- implicarea specialiștilor INS și a experților din economia RM în lucrările comitetelor tehnice de standardizare ale ASRO;
- desfășurarea de instruire și stagii de pregătire profesională;
- cooperarea între experții ASRO și cei ai INS în proiectele derulate cu finanțare din partea donatorilor străini sau din alte surse, alte activități.

Infrastructura națională de standardizare în Republica Moldova este formată din: Organul central de specialitate al administrației publice centrale, responsabil de infrastructura calității; **Organismul național de standardizare** (Institutul Național de Standardizare) și comitetele tehnice de standardizare. Activitatea de standardizare se reglementează prin coduri de bună practică, aprobate de organismul național de standardizare, precum și prin acte normative aprobate de organul central de specialitate al administrației publice, responsabil de infrastructura calității.

Cadrul legal al activității de standardizare este prevăzut în Legea cu privire la

standardizare nr. 590 din 22.09.1995 cu modificările ulterioare, Hotărârea Guvernului privind unele măsuri de reformare a sistemului infrastructurii calității nr. 996 din 27.12.2012, actualizate de către INS în 2014.

Activitatea de standardizare în RM este efectuată de către **Institutul Național de Standardizare**, care stabilește principiile și metodologia standardizării naționale, gestionează Fondul național de documente normative în domeniul standardizării, organizează activități de armonizare a standardelor naționale cu standardele internaționale și cele europene, coordonează activitatea comitetelor tehnice de standardizare.

Un impact direct asupra activității de standardizare națională a avut Acordul de Asociere a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană, semnat la Bruxelles la 27 iunie 2014. Acest Acord prevede o serie de obligațiuni, pe care țara noastră s-a angajat să le implementeze, prin intermediul INS:

1. să preia toate standardele europene;
2. să anuleze toate standardele naționale conflictuale;
3. să retragă practicile interne inconsistente cu cele europene;
4. să se abțină de la modificarea legislației și a practicilor interne, doar în scopul alinierii cu cele comunitare (păstrarea status quo).

Procesul de adoptare a standardelor europene prevede îndeplinirea a două condiții obligatorii: prima - preluarea standardelor europene implică în mod automat retragerea standardelor contradictorii; a doua constă în faptul că îndeplinirea condițiilor pentru obținerea statutului de membru cu drepturi depline în organismele europene de standardizare, presupune preluarea a circa 80% din standardele europene. În aceste condiții, standardele europene vor fi preluate în mod progresiv în calitate de standarde naționale. Din aceste considerente, procedurii de anulare sunt supuse GOST-urile adoptate ca standarde naționale, precum și standardele naționale originale, elaborate în Republica Moldova, dacă acestea vor fi identificate drept contradictorii cu standardele europene. Chiar dacă vor fi anulate, GOST-urile pot fi utilizate în contractele

private dintre producătorii și exportatorii moldoveni și, respectiv, importatorii din țările CSI. De exemplu, *ГОСТ 7.11-2004 Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиографическая запись. Сокращения слов и словосочетаний на иностранных и европейских языках*, a fost anulat, fiind considerat standard conflictual pe măsura adoptării standardelor europene în acest domeniu. Dar acest document nu este interzis pentru utilizare la necesitate.

Comitetele tehnice de standardizare sunt organisme create în diverse domenii ale economiei naționale. Acestea reprezintă entități de lucru ale organismului național de standardizare, fără personalitate juridică, create benevol, la propunerea, în suportul și pentru beneficiul părților interesate, pentru a realiza lucrări de standardizare la nivel național. Comitetele tehnice naționale de standardizare sunt aliniate la comitetele tehnice de standardizare ale organizațiilor internaționale și/sau europene de standardizare. De exemplu, Comitete tehnice în domeniul Informării și Documentării la ISO - CT 46, în România - CT 229, în Ucraina - CT 144, în Rusia - CT 191, în Bulgaria - CT 16, în RM - CT1.

Componenta și atribuțiile comitetelor tehnice de standardizare, modul de constituire, de înregistrare și de funcționare a acestora se stabilesc de către organismul național de standardizare. La stabilirea componenței comitetului tehnic se urmărește prezența echilibrată a părților interesate, după caz: producători, beneficiari, instituții de cercetare-dezvoltare, de proiectare, de învățământ, asociații sau organizații profesionale, autorități de supraveghere a pieței, consumatori, precum și reprezentarea autorităților de reglementare. Comitetele tehnice sunt formate din grupuri de specialiști, care reprezintă factorii interesați în procesul de elaborare a standardelor, pe diferite domenii de activitate, coordonați de un reprezentant al organismului național de standardizare, în cazul RM - de Institutul Național de Standardizare.

Structura și modul de organizare a comitetelor tehnice de standardizare sunt stabilite în codul de bună practică în domeniul

standardizării CBP 1-2:2014 „Principiile și metodologia standardizării. Structura și modul de organizare a comitetelor tehnice de standardizare” publicat pe pagina web a INS (www.standard.md).

Comitetul Tehnic nr.1 „Biblioteconomie. Informare. Documentare”(CT nr.1) asigură examinarea, elaborarea și punerea în aplicare a standardelor în domeniul biblioteconomic. Comitetul a fost creat la 14 octombrie 1992, la inițiativa Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, urmare a demersurilor către Departamentul „Moldova – Standard”, în componența acestuia fiind invitați reprezentanți ai centrelor biblioteconomice și bibliotecilor mari din țară. Printre inițiatorii și primii diriguitori ai acestui organism menționăm biblioteconomiștii: Ludmila Corghenci, Tatiana Ischimji, Vera Osoianu.

Mai mult de două decenii în calitate de președinte al CT nr.1 a fost Iulia Tătărescu, șef departament Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a UASM, care a depus efort și cunoștințe pentru ca acest comitet să fie viabil și util comunității bibliotecare. În prezent, în componența CT nr.1 sunt 14 membri, reprezentanți permanenți ai următoarelor instituții: Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca Națională pentru copii „Ion Creangă”, Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”, Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” a AȘM, Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică, Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a UASM, Biblioteca Științifică Medicală a USMF „Nicolae Testemițanu”, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți, Biblioteca Științifică a Universității de Stat din Moldova, Camera Națională a Cărții, Facultatea „Jurnalism și Științe ale Comunicării” a USM, Centrul Național de Informare și Reabilitare al Societății Orbilor, Institutul Național de Standardizare.

Modificările în componența CT nr. 1 se înaintează de către președinte și se aprobă prin hotărârea organismului național de standardizare. Conform Codului de bună practică membrii obțin dreptul de vot din momentul emiterii hotărârii organismului național de standardizare cu privire la

aprobarea componenței comitetului tehnic și/sau modificarea acestuia.

Membrii CT nr.1 au dreptul:

- să solicite toate informațiile referitoare la activitatea comitetului tehnic;
- să primească pentru examinare proiectele de standarde, care sunt în discuție;
- să înainteze propuneri privind elaborarea de standarde noi sau revizuirea standardelor existente;
- să propună candidatura președintelui comitetului tehnic.

Obligațiunile membrilor CT nr.1 țin de:

- participarea regulată la ședințele de lucru;
- examinarea proiectelor de standard cu avizul și opinia sa în termenii stabiliți;
- prezentarea și susținerea poziției instituției pe care o reprezintă, în rezultatul consultării cu specialiștii acesteia;
- identificarea și informarea comitetului tehnic asupra modificărilor care consideră că sunt necesare pentru a menține un standard în actualitate.

În conformitate cu p. 4.4.3 al Codului de bună practică, Președintele CT este ales pentru un mandat de trei ani și poate fi reales pentru un alt mandat consecutiv, de trei ani. O persoană nu poate fi aleasă președinte mai mult de două mandate consecutive.

Comitetul Tehnic nr.1 se ocupă predominant cu traducerea standardelor internaționale care se referă la principiile, metodele și aplicațiile cu privire la terminologia practicilor privind bibliotecile, centrele de documentare și informare, arhivele, știința informației și editare.

Obiectivele principale ale CT nr.1 sunt:

- elaborarea documentelor normative naționale;
- examinarea standardelor internaționale și europene în vederea posibilității preluării lor în calitate de standarde naționale sau armonizării standardelor naționale cu ele;
- examinarea standardelor în vigoare (modificare, revizuire, confirmare, anulare);
- colaborarea la lucrările de standardizare interstatală în domeniu (țările CSI, România);
- asigurarea informațională despre

procesul de standardizare în domeniu.

Pe parcursul a 23 de ani de activitate au fost promovate de către Comitetul Tehnic nr. 1 și aprobate de către INS, 46 de standarde naționale. Doar în ultimii 5 ani (2010-2015) în domeniul Informare și documentare au fost aprobate 19 SM standarde naționale, 2 GOST – standarde interstatale, și anulate 64 de documente (GOST-37 și SM-27).

Avantajele activității de standardizare se manifestă în toate fazele circuitului info-documentar. În continuare, menționăm doar cele mai importante, care au contribuit direct la elaborarea mai multor dicționare, documente tehnologice, ghiduri, reguli unice pentru dezvoltarea și modernizarea întregului Sistem Național de Bibliotecă din Republica Moldova. De exemplu:

- terminologia de specialitate (elaborarea dicționarelor în domeniu);
- standardizarea descrierii bibliografice a documentelor, unică pentru toate tipurile de bibliotecă (elaborarea ghidurilor, regulilor unice de descriere bibliografică);
- reglementarea activităților instituției compatibile cu a celorlalte (utilizarea

CZU, ISSN, ISBN, crearea bazelor de date);

- diversificarea și sistematizarea serviciilor (crearea și implementarea de noi servicii pentru utilizatori);
- evaluarea performanțelor instituțiilor info-documentare (utilizarea indicatorilor unici de evaluare pentru bibliotecă);
- evidența statistică a documentelor, proceselor, serviciilor, facilităților, resurselor umane, etc. (elaborarea Formularului statistic național 6-c).

Activitatea Comitetului Tehnic nr.1 contribuie la armonizarea standardelor europene cu cele naționale și informarea mediului biblioteconomic despre tendințele și oportunitățile de dezvoltare a biblioteconomiei în ansamblu. Standardele au un impact considerabil asupra calității produselor, proceselor și serviciilor de bibliotecă. Documentele de standardizare sunt un suport esențial în funcționarea eficientă a bibliotecilor și adaptarea la cerințele actuale de dezvoltare și modernizare, în coordonarea, sistematizarea și armonizarea proceselor și serviciilor și, nu în ultimul rând, pentru consolidarea nivelului de competitivitate a bibliotecilor în societate.

Referințe bibliografice:

1. Lege cu privire la standardizare: nr. 590 din 22.09.1995. [Accesat 21 febr. 2017]. Disponibil: <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=311694&lang=1>.
2. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind unele măsuri de reformare a sistemului infrastructurii calității: nr. 996 din 27.12.2012. [Accesat 21 febr. 2017]. Disponibil: <http://lex.justice.md/md/346213/>.
3. TĂTĂRESCU, Iulia. Standardizarea – garant al calității [Standard – Quality Guarantor]. În: Probleme actuale ale teoriei și practicii biblioteconomice. Către 45 de ani de învățământ biblioteconomic superior în Republica Moldova = Current Trends in Librarianship Theory and Practice. Forty Five Years of Librarianship Graduate Education în Moldova. Chișinău: MUSEUM, 2005, pp. 119-123. ISBN 9975-948-40-5.
4. INSTITUTUL NAȚIONAL DE STANDARDIZARE. Suport de curs în domeniul standardizării. Chișinău, 2015. 63 p. [Accesat 26 febr. 2016]. Disponibil: <http://www.standard.md/public/files/anunt/2015/suport%20de%20curs%20varianta%20finala.pdf>.
5. NICOLESCU, Ovidiu, VERBONCU, Ion. Fundamentele managementului organizațional. Cap. 3. Strategia organizației [Accesat 26 febr. 2016]. Disponibil: <http://www.bibliotecadigitala.ase.ro/biblioteca/pagina2.asp?id=cap3>.
6. CBP 1-2:2014. Principiile și metodologia standardizării. Structura și modul de organizare a comitetelor tehnice de standardizare: cod de bună practică în domeniul standardizării. Institutul Național de Standardizare. [Accesat 26 febr. 2016]. Disponibil: www.standard.md.
7. Tehnologia informației în cercetarea științifică. Cap. 7. Publicații speciale de informare și documentare în cercetare. Standarde [Accesat 26 febr. 2016]. Disponibil: <http://but.unitbv.ro/Doctorat/Cap7-Publicatii%20speciale-Standarde-TIC-09.pdf>.
8. Tehnologia informației în cercetarea științifică. Publicații speciale. Standarde. Cap. 8. Publicații speciale de informare și documentare în cercetarea științifică. [Accesat 26 februarie 2016]. Disponibil: <http://www2.unitbv.ro/LinkClick.aspx?fileticket=qJ2wBS9akhk%3D&tabid=4516&language=en-US>.

Colaborare Școală - Biblioteca Publică din orașul Chișinău la sfârșitul sec. XIX

Lucia ARGINT,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Liceul Teoretic „Gheorghe Asachi”

Abstract:

Istoria Chișinăului este plină de fapte necunoscute sau slab elucidate în istoriografia Republicii Moldova. Unul dintre subiectele, care sunt cercetate și analizate pe o scară mică de către specialiști, se referă la istoria apariției și consolidării bibliotecilor publice pentru adulți și copii, la sfârșitul sec. al XIX-lea - începutul sec. al XX-lea. În articol sunt prezentate mai multe aspecte privind evoluția Bibliotecii Publice din Chișinău în ultimele decenii ale sec. al XIX-lea, dezvăluind identitatea reprezentanților societății basarabene care fie au contribuit la dezvoltarea bibliotecilor; donații de colecții de cărți. Cercetarea reflectă activitatea tutorilor și bibliotecarilor; care au completat în mod sistematic colecțiile de carte, au promovat și au susținut dezvoltarea bibliotecilor publice în regiunea dintre Prut și Nistru. Este vorba îndeosebi despre profesorii și absolvenții Liceului de fete nr.1 al Zemstvei din Basarabia, care în calitate de tutori ai bibliotecilor au sprijinit financiar biblioteca, încurajând promovarea literaturii și lecturii.

Cuvinte cheie: Biblioteca Publică din Chișinău; Liceul de fete nr.1 al Zemstvei din Basarabia; istoria bibliotecilor.

Abstract:

The story regarding the evolution of Chisinau still remains to be untapped, being full of unknown or poorly elucidated facts in the historiography of the Republic of Moldova. At the moment, one of the subjects, which are researched and analysed on a small scale by specialists, concerns the history of the emergence and consolidation of public libraries for both adults and children, at the end of the 19th century – beginning of the 20th century.

In the present article, the goal was to present several aspects regarding the evolution of the Public Library from Chișinău during the last decades of the 19th century, revealing the identity of well-known and lesser-known representatives of the Bessarabian society, who have either contributed to libraries' foundation or opened reading rooms, donating book collections and making widely sought literature available to the public. The research includes the names of tutors and librarians, who have systematically supplemented the book collections, supported the tendencies of preserving, promoting and developing public libraries in the region between Prut and Nistru. At the same time, I tried to revitalize the historical memory regarding school teachers and graduates of the Nr.1 Lyceum for Girls of the Bessarabian Zemstvo who, as library tutors and librarians, supported financially the library and encouraged the promotion of literature, reading and libraries from Bessarabia at the turn of the century.

Keywords: Public Library from Chișinău, the Lyceum for Girls of the Bessarabian Zemstvo, library tutors, librarians.

*”Astăzi, când am scos valorile false
și mai avem multe postamente goale,
să-i readucem acasă pe cei și acele fapte
care ne-au marcat existența și ne
reprezintă foarte frumos în lume”*

Pe timpuri, unul dintre scriitori, a asociat biblioteca cu *cosmosul*, iar cartea necitită cu o *enigmă a naturii*. Cu toate acestea, în spatele acestui „cosmos”, au stat figuri ale unor personalități concrete, care au susținut și promovat activitatea Bibliotecii Publice din Chișinău.

Actualmente, în era digitală, când bibliotecile virtuale nu sunt o noutate, iar interesul pentru lectură scade, este greu de imaginat, de conceput frământările și emoțiile intelectualității unui oraș provincial care grație bibliotecii publice au obținut ieșire sau acces la „galactica” culturii universale. De rând cu mai mulți activiști sociali ai vremii, un rol important în spriginirea activității bibliotecii publice l-au avut mai mulți profesori din instituțiile de învățământ mediu din Chișinău, nu întâmplător, primul director al bibliotecii publice din Chișinău a fost și el profesor de liceu¹.

Și cu toate că la sfârșitul sec. al XIX-lea elevilor, în mod special elevelor, li se interzicea frecventarea bibliotecilor publice în favoarea celor școlare, întâlnim mai mulți profesori de la Liceul nr.1 de băieți din Chișinău și Liceul nr.1 de fete a Zemstvei din Basarabia, unde și-au demonstrat preocuparea pentru activitatea bibliotecii publice din orașul Chișinău. Pe parcursul timpului numele unor reprezentanți ai instituțiilor amintite au intrat în anonimat, și doar studiile recente cu referire la evoluția unei dintre școlile cu cele mai vechi tradiții din Chișinău, Liceul Teoretic ”Gh. Asachi” (pe timpuri Liceul nr.1 de fete a Zemstvei din Basarabia), ne permit restabilirea aportul unor intelectuali uitați.

Așa, găsim profesori de la Liceul nr.1 de fete a Zemstvei din Basarabia implicați în diverse proiecte culturale printre care susținerea și promovarea bibliotecii publice din Chișinău. Un activist pe tărâmul social și cultural al Chișinăului a fost Hristo-

for KIROV (1844-1888) bulgar de origine, care în deceniul șapte al sec. al XIX-lea, activa ca profesor predând geografia elevelor din instituția menționată mai sus. La 10 februarie 1875, Hristofor Kirov, (împreună cu Petr Donskoi), a fost numit din partea Dumei epitrop al Bibliotecii Publice. Epitropii trebuiau să aibă grijă de buna funcționare a instituției. În obligațiile lor se înscriau verificarea cheltuielilor bibliotecii, aprobarea listelor cărților, ziarelor și registrelor pe care le achiziționa biblioteca, numirea, eliberarea și supravegherea activității bibliotecarului. H. Kirov a contribuit substanțial și cu unele îmbunătățiri în activitatea bibliotecii publice. La cererea Dumei, în august 1876, Kirov elaborează un proiect al „Regulamentului Bibliotecii Publice a orașului Chișinău”, care conținea 14 paragrafe, și „Regulile pentru cititorii bibliotecii” compus din 17 paragrafe și zece modele de registre. Proiectul Regulamentului presupunea că: Biblioteca să fie întreținută de către Duma orașenească și să fie controlată de doi epitropi, ce urmau a fi aleși pe un termen de patru ani (§ 1); Toată suma acordată din partea Dumei trebuia să fie cheltuită conform indicațiilor epitropului (§ 3); La sfârșitul fiecărui an, epitropii trebuiau să prezinte Dumei un raport de activitate al bibliotecii (§ 6); În achiziționarea cărților noi, urmau să fie luate în considerare și doleanțele cititorilor (§ 7); În sala de studiu, trebuia să se afle o carte de reclamații, care urma să fie verificată de către epitropi de două ori pe lună (§ 10-11); Biblioteca trebuia să dispună de șampilă proprie cu inscripția Кишиневская Городская общественная библиотека (§ 13) etc. La 1 septembrie, aceste proiecte ale lui H.Kirov au fost prezentate Dumei și la 16 septembrie 1876 ele au fost aprobate. În iunie 1879, numele lui Kirov continua să figureze ca tutore al acestei instituții.

Un alt pedagog, activist pe tărâm social și cultural, a fost Anton MANUILOV (1844–1937), care preda matematica și fizica la Liceul nr.1 de băieți din Chișinău, și concomitent la Liceul nr.1 de fete a Zemstvei din Basarabia. Pe lângă faptul că era un

¹ Este vorba despre Gavriil Bilevici, profesor la Liceul de băieți nr.1 din Chișinău.

cunoscut autor de manuale de matematică și astronomie pe care le-a donat bibliotecii, A. Manuilov a activat și ca epitrop al Bibliotecii Municipale din Chișinău, începând cu anul 1894, iar în calitate de membru-fondator al Bibliotecii, s-a manifestat și ca un activ organizator al lecturilor pentru publicul larg, contribuind și la fondarea unei săli de lectură gratuită (1896).

În calitate de epitropi ai Bibliotecii publice din Chișinău au mai activat și alți profesori care citeau ore atât la Liceul nr.1 de băieți din Chișinău, cât și la Liceul nr.1 de fete a Zemstvei din Basarabia printre care (din anul 1905) Demian GHENIȚA și protoiereul Vasilii LAȘKOV, pe ultimul îl găsim în această funcție și în următorii ani, inclusiv în anul 1912. De asemenea, printre membrii consiliului bibliotecii figurau și alți pedagogi și reprezentanți ai Liceului de fete nr.1 a Zemstvei din Basarabia, de exemplu, în anul 1899 în calitate de membri obligatorii al consiliului bibliotecii activau V. L. SOLOVIOV, directorul Liceului n.1 de băieți și președintele Consiliului pedagogic al Liceului nr.1 de fete a Zemstvei din Basarabia și directoarea Liceului nr.1 de fete a Zemstvei din Basarabia A. T. LEBEDEVA.

După mai multe decenii de interzicere pentru elevi de a frecventa bibliotecile publice, în anul 1899, grație insistenței mai multor profesori și în mod special al Dăriei Harjevski, la una dintre ședințele sale, din 30 aprilie, Duma orașenească decide să se pronunțe în favoarea deschiderii pe lângă Biblioteca Publică din Chișinău, a unei secții cu cărți pentru copii și a accepta frecventarea bibliotecii de către elevi. La 26 mai, 1899, în prezența autorităților locale, a membrilor consiliului bibliotecii, a reprezentanților Dumei orașenești, a orașenilor de onoare și al unui număr de peste 300 de copii, după o rugăciune festivă, secția cărților pentru copii în numele poetului rus "A. Pușkin" a fost oficial deschisă. Comunitatea intelectuală locală s-a auto-sesizat, dăruind în această zi pentru secția nou deschisă 400 de cărți și reviste pentru copii. Fiecare copil prezent a primit în dar câte o broșură jubiliară în cinstea celor 100 de ani de la nașterea poetului A. Pușkin. Tot în această zi, în sala pentru copii s-au

desfășurat și primele lecturi publice. Deși oficial copii puteau frecventa biblioteca din mai 1899, în realitate însă, accesul copiilor la sala de lectură a bibliotecii s-a realizat din ianuarie 1900, în tot acest răstimp, efectuându-se diverse lucrări pentru organizarea și împărțirea literaturii după vârstă, gen, tematică, grupe etc. În procesul catalogării literaturii adunate pentru copii, un aport considerabil l-au adus unii profesori foarte cunoscuți în acel timp: A. I. Kirpicinovic, A. A. Kociubinski și D.I. Tihomirov etc.

Deoarece biblioteca servea scopurilor educaționale și de instruire, iar bibliotecarele urmau să mențină un contact permanent cu micii cititori, oferindu-le modele de lectură eficientă, verificarea celor lecturate, explicarea cuvintelor, expresiilor și al termenilor necunoscuți, în calitate de lucrătoare a bibliotecii în secția cărților pentru copii erau acceptate ca lucrătoare voluntare și absolventele Liceului nr.1 de fete a Zemstvei din Basarabia, care tradițional pregătea cadre didactice. Cu toate acestea, faptul că societatea recunoștea că lectura independentă trebuia să aducă doar foloase contribuind la dezvoltarea copiilor, aceasta nu a putut deveni un impediment pentru închiderea sălii de lectură pentru copii în anul 1904 din cauza lipsei de spațiu. Cu toate acestea, în următorii ani, elevii și profesorii instituțiilor de învățământ mediu de stat beneficiau de serviciile Bibliotecii Publice fără a lăsa gaj. Elevele nevoiașe cu recomandări din partea administrațiilor instituțiilor erau deservite gratis. Începând cu anul 1907 acces la serviciile bibliotecii publice încep a avea și profesorii școlilor parohiale. Pentru a atrage mai mulți cititori din această tagmă socială și pentru a fi cât mai funcționali, reprezentanții bibliotecii demonstau colaborare, propunând ca profesorii să indice din timp ce volume, ediții periodice se solicită și care sunt necesare pentru a fi comandate.

Ulterior Biblioteca pentru maturi a început a fi numită Biblioteca Publică Municipală, iar secția cu literatură pentru copii - Biblioteca "A.S. Pușkin".

Relația de colaborare între Biblioteca Publică din orașul Chișinău și Liceul nr.1 de fete a Zemstvei din Basarabia nu s-a

limitat doar la implicarea profesorilor de rând cu profesorii, nu rămâneau în urmă nici absolventele, unele dintre ele susținând prin diverse activități promovarea valorilor bibliofile. Din presa timpului aflăm că în anul 1873 nobila Anastasia DROMAȘKO a deschis în orașul Chișinău, o bibliotecă publică. O absolventă susținătoare activă a bibliotecilor publice și o organizatoare a citirii populare a fost Nadejda I. TERLEȚKI (1887-1927). Fiind totodată și directoare a Școlii Primare nr.5 din orașul Chișinău și implicată în diverse activități comunitare, culturale și sociale, N. Terlețki se manifestă activ, participând alături de Daria HARJEVSKI (directoare a Bibliotecii Publice din 1884) la consolidarea fondului de cărți pentru Biblioteca Publică din orașul Chișinău.

Timp de mai mulți ani, (începând cu anul 1903), în calitate de ajutor al directoarei bibliotecii D. Harjevski, a activat o altă absolventă a Liceului nr.1 de fete a Zemstvei din Basarabia - Maria I. ARIONESCU (sora mai mare a pictoriței Lidia Arionescu - Baillayre).

Grație aportului intelectualității basarabene, al donațiilor unor persoane particulare, dar și al unor societăți, instituții și organizații locale dar și externe, Biblioteca Municipală, pe parcursul anilor și-a îmbogățit semnificativ fondul și colecțiile de carte. Aceasta a atras noi cititori din diverse pături sociale. Numărul cititorilor din rândul profesorilor și elevilor de asemenea a crescut. Un argument în acest sens poate servi datele statistice ce se conțin în rapoartele anuale pe care le prezenta Biblioteca Publică Dumei orașenești. Așa, în anul 1899, în calitate de cititori erau înscriși 101 profesori și 62 profesoare, iar din rândul elevilor -108 băieți și 14 fete, în anul 1908 în calitate de cititori deja erau înscriși 133 de profesori și 97 de învățătoare, iar din rândul elevilor - 933 băieți și 343 de fete.

În anul 1912, Biblioteca Publică participă la expoziția școlară jubiliară. În zilele expoziției, biblioteca expune mai deosebit conținutul colecției din secția *Бессарабоведение*. Au fost prezentate în jurul la 1000 de cărți, hărți, planuri și 54 de documente vechi (gramote) în limbile mol-

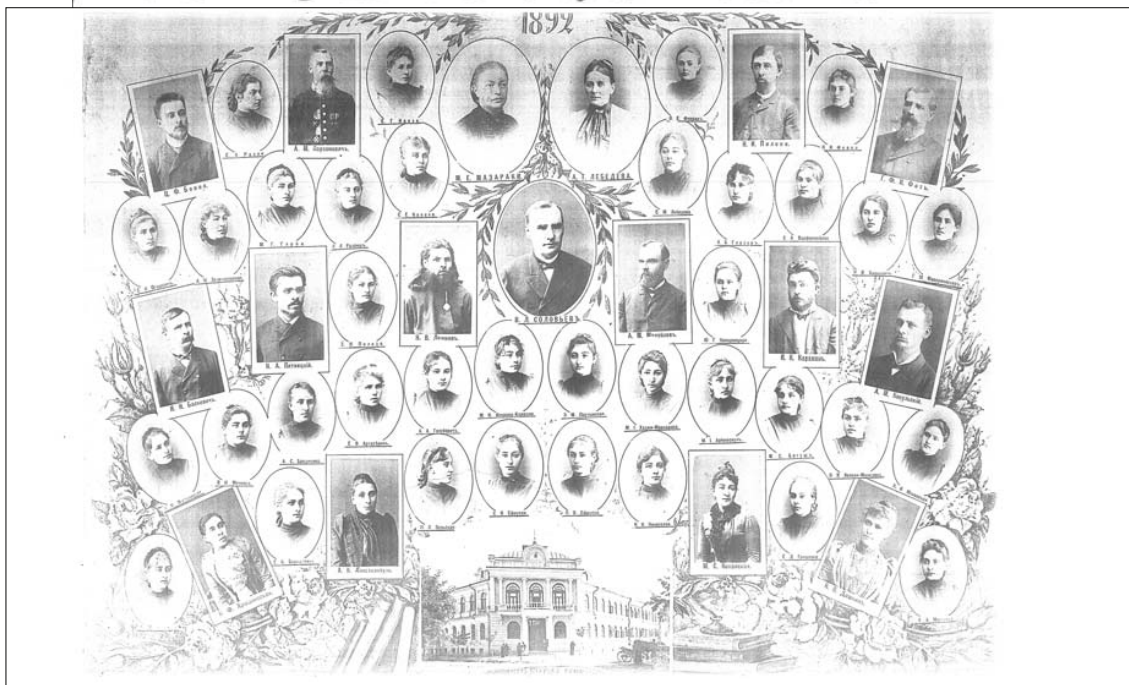
doveneasă și sârbă, date din secolele XVI, XVII, XVIII și înc. sec. al XIX-lea. De rând cu acestea au fost expuse diverse materiale legate de aflarea în Basarabia a poetului A. Pușkin, litografii și fotografii a rămășițelor casei generalului I. Inzov din Chișinău. Hrisoavele vechi, cărțile rare și prețioase copertate neobișnuit, au produs un interes deosebit în rândul vizitatorilor, publicul adunat cu uimire descoperind un tezaur interesant și valoros deținut de Biblioteca Publică din Chișinău.

Istoria și experiența Bibliotecii Publice din Chișinău, demonstrează că pe timpuri, exista un statut social deosebit al intelectualilor: învățătorii care făceau parte din elita intelectuală a unei societăți, erau atât educatorii copiilor, cât și îndrumătorii morali, și culturali ai adulților, pentru că se puneau mare accent în ridicarea populației prin cultură. Influența intelectualității provinciale asupra conștiinței/mentalității și comportamentului social, în multe privințe era cauzat de faptul că activitatea intelectualului din acel timp nu se limita doar cu îndeplinirea doar a unor obligații strict profesionale. Intelectualul de la sfârșitul secolului al XIX-lea apare în rolul de mentor spiritual și un exemplu al comportamentului social dar și un păstrător/protector al unor tradiții sau reguli morale. Adesea manifestările comportamentale, activismul civic al unor intelectuali din acel secol poate fi explicat prin tendințele sale de a sluji societății, care erau realizate prin implicarea lor nemijlocită în diverse proiecte sociale și culturale de amploare: organizând societăți științifice, istorico-arhiologice, fondând diverse instituții cu caracter educațional sau filantropic, aziluri, școli, muzee, biblioteci etc. Ceea ce la rândul său contribuiau la dezvoltarea diverselor domenii ale culturii din Basarabia. Se observă faptul, că intelectualitatea provincială locală, era mai rezervată, puțin indecisă, pentru manifestări active de amploare politice, posibil și din cauza distanței ce o proteja de intrigile marilor capitale. Unul dintre cele mai eficiente metode asupra nivelului instruirii populare, utilizate de către intelectualitatea basarabeană acelei epoci, consta în organizarea lecturilor publice, populare.

În așa mod, evoluția Bibliotecii Publice din orașul Chișinău scoate în evidență un mod specific de a fi și de a organiza intelectualitatea pentru o cauză comună (fără a se ține cont de identitatea religioasă sau națională)

dintr-o epocă de mult apusă, modelele sociale și comportamentale a unei pătri sociale dispărute, ce a reprezentat prin acțiunile sale o veritabilă elită spirituală a societății basarabene.

Библиотеки для чтенія: 1) Гришенко, Анны, дворянки; сущ. съ 1874 года. 2) Дайлисъ, Розы, кишиневской мѣщанки; сущ. съ 1884 г. 3) Дромашко, Анастасіи, дворянки; сущ. съ 1873 г. 4) Іоельзона, Алтера, кишиневскаго мѣщанина; сущ. съ 1870 года. 5) Кишиневскаго городскаго общества; сущ. съ 30-хъ годовъ. 6) Лихтанскаго, коллежскаго совѣтника; сущ. съ 1884 года. 7) Правленія кишиневскаго общества взаимнаго вспоможенія приказчикамъ; сущ. съ 1889 года.

Daria Harjevski.

În vîeneta Liceului nr. 1 de fete din anul 1892, sunt incluși mai multe personalități implicate în activitatea Bibliotecii Publice din Chișinău: epitropi și membri al consiliului Bibliotecii: A. Manuilov, N. Lașkov, V. Soloviov, A. Lebedeva. Iar dintre eleve: M.I. Arionescu, viitoare lucrătoare a bibliotecii.

Referințe bibliografice:

1. COLESNIC, Iurie. Chișinău. Enciclopedie. Chișinău: Ed. Museum, 1997. 569 p.
2. COLESNIC, Iurie. Femei din Moldova. Enciclopedie. Chișinău: Ed. Museum, 2000. 311 p.
3. DUMINICA, Ivan. Bulgarul Hristofor Kirov (1844-1888) – activist pe tărâmul social al Chișinăului. În: Identitățile Chișinăului : Materialele conferințelor internaționale. Chișinău: Editura Arc, 2015. pp. 115-127.
4. Бессарабская школьная выставка в г. Кишиневъ 1912 года. Кишиневъ: Типография Г. Ю. Волина, 1912. 39 p.
5. Кишиневская Городская Общественная Библиотека. Отчет за 1899 год (22-й год существования). Кишинев : Тип. - Литогр. Э. Б. Шлиомовича, 1900. 67 p
6. Кишиневская Городская Общественная Библиотека. Отчет за 1908 год (31-й год существования). Кишинев : Я. Н. Перпера, 1909. 24 p.
7. Кишиневская Городская Общественная Библиотека. Отчет за 1910 год (33-й год существования). Кишинев, 1911. 18 p.
8. Кишиневская Городская Публичная Библиотека; Библиотека имени А. С. Пушкина. Отчет за 1912 год (35-й год существования). Кишинев: 1913. 56 p.
9. Общественная Библиотека. Отчет за 1907 год (30-й год существования). Кишинев : Тип. Я. Н. Перпера, 1909. 24 p.
10. Отчет Кишиневской городской общественной библиотеки за 1898 годъ. Кишинев: Типография Э. Шлиомовича, 1899. 61 p.

Manuscrisele vechi slavo-române - univers bibliofil dat uitării

Marius TĂRÎȚĂ,
Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei

Abstract:

Articolul se axează asupra importanței vechilor manuscrise religioase româno-slave care, în general, sunt prea puțin cunoscute publicului. Ca exemplu ilustrativ ne va servi un manuscris transilvan din anul 1511 care la moment se află expus în Muzeul Mitropoliei Cluj. În rândurile de mai jos ne vom referi la două aspecte – istoriografia slavonismului cultural din Transilvania în secolul al XV-lea - începutul secolului al XVI-lea și caracteristicile Tetraevanghelului de la Cluj, copiat de preotul Mihail de la Bîrgău în anul 1511.

Cuvinte-cheie: manuscrise religioase; slavonism cultural; Tetraevanghelul de la Cluj.

Abstract:

The paper is dedicated to a Slavonic manuscript from Transylvania, copied in 1511 in the village of Bîrgău. The text of the paper is divided in two parts. The first one is dedicated to the historiography of the issue of the Slavonic culture in Transylvania in XVth-XVIth centuries. In general it comprises two kinds of works - the studies which contain short references to the Old Romanian written culture from Transylvania and the repertories of Old Slavonic manuscripts in different funds from nowadays. The second part deals with the manuscript copied by the priest Mikhail from Bîrgău in 1511. The manuscript has Moldavian influences, that's why in my opinion this priest should have studied at a monastery from Moldova (it could be Neamț).

The purpose of this paper is to pay attention to the importance of the Old Slavonic-Romanian manuscripts and to the necessity of digitalizing at least their first pages and decorations.

Keywords: religious manuscripts, old church slavonic cultural influence; the Four Gospels (Tetraevangheliar) from Cluj

Istoriografia problemei

În ceea ce privește istoriografia problemei slavonismului cultural din Transilvania și opiniilor emise de cercetători, distingem două grupuri de lucrări – inventarele de manuscrise păstrate în diferite fonduri (de biblioteci și muzee) din Transilvania și lucrările în care s-au dat aprecieri fenomenului culturii religioase slavo-române scrise din Transilvania secolelor XV-XVI.

În opinia istoricului maghiar László Makkai, au existat mai mulți factori care au influențat cultura română din Transilvania la sfârșitul secolului al XIV-lea – în secolul al XV-lea. Printre aceștia se numără: centrul monastic de la Tismana în Țara Românească și păstorul său Nicodim, care au contribuit la răspândirea ideilor isihaste, fluxul călugărilor sârbi și bulgari care părăseau peninsula balcanică în urma avansului oștirilor otomane, mănăstirea Peri din Maramureș,¹

care a mediat influențele venite din Halici și o școală pentru laici care a existat la Șcheii Brașovului, fiind fondată de negustori din Balcani.² Deși din abordarea lui Makkai nu rezultă recunoașterea influențelor moldovene, alți autori au pus accentul pe acestea. De exemplu, istoricul de artă Marius Porumb menționează importanța mănăstirii Plosca, de unde ar proveni un șir de cărți religioase din care mai multe s-au pierdut și, pe lângă aceasta, contactul direct cu manuscrisele moldovene. Unul din acestea, în opinia sa, atestă influența motivelor ornamentale de la Putna (1467, 1470) – frontispiciul care utilizează motivul cercurilor înlănțuite.³ Bazându-se pe această observație, M. Porumb consideră că manuscrisul transilvănean din 1511, la care ne vom referi mai jos, a fost scris în Moldova în secolul al XV-lea și dăruit în 1511 parohiei din Bîrgău.

Istoricul clujean Adrian A. Rusu a supus unui exercițiu critic influențele moldovene, menționând, cu privire la o parte din manuscrisele cunoscute, că acestea nu ar avea proveniență moldovenească.⁴

Cel de-al doilea grup de lucrări este constituit de inventarii ale manuscriselor slavo-române din Transilvania, apărute, între anii 1963 și 2009. Printre cercetătorii din a doua jumătate a secolului al XX-lea îi menționăm pe I. Iufu,⁵ Ch. Pistrui⁶ și T. Bojan.⁷ Ultimul s-a referit doar la manuscrisele Bibliotecii Filialei Academiei Române

din Cluj-Napoca. Mai recent, în anul 2009, Anca Opaț a editat *Repertoriul manuscriselor slavone din B.A.R. din Cluj-Napoca*. Unul din manuscrisele păstrate la Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca, *Liturghierul* de la Feleac din anul 1481, a fost scanat și poate fi consultat pe pagina electronică a bibliotecii.⁸

Menționăm și *Repertoriul...* lui Radu Constantinescu din anul 1986, în care sunt menționate mai multe manuscrise slave care provin din Transilvania și care se află în colecții din străinătate.⁹

Manuscrisul din anul 1511

Tetraevanghelul copiat în satul transilvănean Rusul Bîrgăului (jud. Bistrița), în anul 1511,¹⁰ se afla în februarie 2008, când am făcut câteva fotocopii din el, printre expozatele Muzeului Mitropoliei Ortodoxe din Cluj-Napoca.¹¹ Conform descrierii pe care am fotografiat-o atunci, manuscrisul se afla în colecția Muzeului, după lucrări de restaurare, cel târziu la 2 iulie 1962. Anterior s-a păstrat în Arhiva parohiei din comuna Rusul Bîrgăului (vezi anexa nr. 1). De fapt, manuscrisul a supraviețuit unei perioade de peste 440 de ani, în parohia aceluiași sat, ajungând într-o stare satisfăcătoare în secolul al XX-lea.

Conform inscripției de la fila 152 a manuscrisului, acesta a fost scris de preotul Mihail, în biserica din satul Bîrgău/Bîrgov.¹² Datorită acestui fapt manuscrisul

¹ Despre statutul acestei mănăstiri și medierile familiei Drággfy la Patriarhia din Constantinopol vezi studiul semnat de Baán István, *A körtvélyesi monostor*, în **Vigilia**, 1988, nr. 10, pp. 749-754.

² *History of Transylvania*, volume I. From the Beginnings to 1606, capitolul III semnat de László Makkai – *Transylvania in the Medieval Hungarian Kingdom (895-1526)*, paragraful 4, pe pagina mek.oszk.hu/03400/03407/html/1.html consultat la data de 24.03.2016.

³ Marius Porumb, *Ștefan cel Mare și Transilvania. Legături culturale și artistice moldo-transilvane în sec. XV-XVI*, în **Limba Română**, 2004, nr. 7-8, p. 128.

⁴ Adrian A. Rusu, *Ștefan cel Mare și Transilvania. Un inventar critic, date nevalorificate și interpretări noi*, în **Analele Putnei**, I, 2005, 2, p. 101. Menționează un *Tetraevanghel* semnalat de B. P. Hașdeu, existent încă la Blaj în 1922 și ulterior dispărut în „împrejurări necunoscute” și la *Liturghierul* analizat amănunțit în *Catalogul manuscriselor slavo-române din București*, 1981, p. 119, unde s-a tras concluzia că ar fi fost „redactat de trei mâini diferite, undeva în Transilvania”.

⁵ I. Iufu, *Manuscrise slave în bibliotecile din Transilvania și Banat*, în **Romanoslavica**, 1963, VIII, pp. 451-468.

⁶ Chiril Pistrui, *Manuscrise slave în Transilvania*, în **Biserica Ortodoxă Română**, 1974, XCII, nr. 3-4, pp. 425-435; Idem, *101 manuscrise slave în Transilvania (sec. XIII-XVII)*, în **Biserica Ortodoxă Română**, 1978, XCVI, nr. 1-2, pp. 127-148.

⁷ Teodor Bojan, *Manuscrisele slavone din Biblioteca Filialei Academiei R.S. România*, Cluj-Napoca, 1987, 86 p.

⁸ http://documente.bcuccluj.ro/web/bibdigit/patrimoniu/BCUCLUJ_FCS_MS4745.pdf

⁹ *Manuscrise de origine românească din colecții străine. Repertoriu*. Întocmit de Radu Constantinescu, București, 1986, pp. 36, 40, 49, 70, 80, 81, 83, 166, 201, 209.

¹⁰ Acestuia i-a fost dedicat un studiu de M. Dan și O. Filipoiu în anul 1963 – *Contribuții la istoria legăturilor culturale dintre Moldova și Transilvania în orânduirea feudală. Un manuscris slav transilvănean din 1511*, în **Mitropolia Moldovei și Sucevei**, 1963, anul XXXIX, nr. 1-2, ianuarie-februarie, pp. 55-64.

¹¹ Mulțumim pe această cale Părintelui Bogdan Ivanov și Părintelui de la Muzeul Mitropoliei, al cărui nume din păcate nu l-am reținut, pentru permisiunea de a ține în mâini și a fotografia mai multe file din manuscris.

¹² Vezi anexa nr. 2 pentru traducerea autografului în română după cum apare în descrierea de la Muzeului Mitropoliei Ortodoxe din Cluj. Iar în anexa nr. 3 poate fi văzută copia foto a textului, astfel cum arată în original.

capătă valențe suplimentare – ne arată orizontul de cultură pe care le avea un preot ortodox român la anul 1511. Putem presupune că preotul Mihail a studiat la una din mănăstirile moldovene, cel mai probabil Neamț (dacă e să valorificăm observația lui Marius Porumb, privind proveniența ornamentului), unde, pe lângă studierea limbii slave bisericești, a însușit și arta copierii și înfrumusețării manuscriselor. Această artă presupunea și executarea frontispiciilor, inițialelor și ligaturilor. De asemenea, este posibil ca acest manuscris din 1511 să fi făcut parte dintr-un șir de manuscrise copiate de preotul Mihail, dar care nu s-au păstrat. Trebuie să fi existat cel puțin originalul de pe care s-a inspirat.

În opinia lui M. Dan și O. Filipoiu, acest manuscris: *atestă încă o dată existența unor centre de copişti în această parte a țării, precum și contribuția acestora la acest fenomen.*¹³

O primă concluzie pe care o putem deduce este că, spre deosebire de Moldova, în care confesiunea dominantă era cea ortodoxă, iar centrele de urgență culturală au fost constituite de mănăstiri (Neamț, Bistrița, Putna ș.a.), în Transilvania, din cauza faptului că majoritatea nobililor erau catolici, situația instituțională a Bisericii Ortodoxe era una mai puțin clară. Dincolo de puținătatea surselor privind istoria ortodoxiei și/sau istoria literaturii religioase române vechi din Transilvania, manuscrisul vizat de noi reprezintă o mărturie a unui alt tip de supraviețuire/dăinuire duhovnicească, comparativ cu situația din Moldova și Valahia. În Transilvania, deși a lipsit un suport politic, comunitățile locale ale celor de confesiune ortodoxă au fost puternice. Acestea au fost însuflețite de persoane cu un orizont cultural larg. Aceste comunități, după cum arată și istoriografia la care ne-am referit în prima parte a comunicării, au fost mai puternice la Prislop, Șcheii Brașovului, Peri, Hațeg, Bîrgău sau în alte părți. Astfel, localul, în durată lungă, a salvat atât confesiunea, cât și elementul național.

În ce privește *Tetraevanghelul* din 1511, acesta a fost scris cu litere unciale, a câte 22 de rânduri pe pagină. Apare o excepție după fila 5 (E), o pagină cu un scris mai mărunț, care prezintă vizibil alte caracteristici și cuprinde 24 de rânduri pe pagină. Diferența apare și la scrierea denumirii Ierusalim – Erusalim (la f. 5) și Ierusalim (la

f. 6). Este posibil ca fila scrisă mai mărunț să fi fost inserată mai târziu. La moment, însă, nu putem formula o părere clară despre aceasta. Pentru comparație cititorii pot confrunta anexele nr. 5 și 6. Din elementele de scriere specifice în manuscris, notăm litera A capitalizat, din primul rând de pe prima filă și primul rând de la Precuvântarea lui Teofilact (vezi anexele nr. 4 și 7). Mai sunt și alte elemente asupra cărora nu vom stăruii în textul de față.

Prin prezenta comunicare ne-am dorit să atragem atenția asupra valorii bibliofile pe care o au vechile manuscrise slavo-române din secolele XV-XVI. Multe din ele se păstrează în fonduri arhivistice, fonduri bibliotecare din diferite locații geografice, în muzee și astfel nu sunt la îndemâna cercetătorilor în orice moment. Considerăm că e necesară fotocopierea, fie și parțială, a acestor obiecte de patrimoniu, cu scopul de a le accesibiliza pe platforme on-line. Aceste platforme ar putea fi destinate cercetătorilor, bibliotecarilor, cititorilor înscriși la biblioteci, care le-ar putea accesa on-line, în variantă securizată (nume, parolă), dacă este necesar. Prin anexele la prezentei comunicări am încercat să ilustrăm în privința manuscrisului din 1511, câteva elemente, care ar putea fi utile unui cercetător, dar și de interes pentru publicul larg.

Anexa nr. 1. *Descrierea de la Muzeul Arhiepiscopiei Cluj*

Manuscrisul slavon din anul 1511, păstrat în Arhiva Parohiei din comuna Rusul Bîrgăului, raionul Bistrița, a fost studiat de profesorul universitar Silviu Dragomir, profesor universitar Mihail Dan, profesor Onisim Filipoiu și profesor Theodor Ghițan din orașul Cluj, între anii 1955-1960.

În urma studiului profesorului universitar Mihail Dan și profesorului Filipoiu Onisim, publicat în Revista Mitropolia Moldovei din Iași, apreciindu-i-se valoarea lui culturală, s-a găsit necesar ca să se ia măsuri pentru o mai bună conservare.

În acest scop, prin concursul Arhivelor Statului din Bistrița și Cluj, cu sprijinul lui Ion Marcus și Ion Cîmpianu, s-a încercat recondiționarea filerelor expuse degradării acestui manuscris, prin metoda conservării în celofan.

Deoarece această metodă s-a dovedit a nu fi cea mai indicată până se vor găsi metode mai moderne de restaurare a manuscriselor,

¹³M. Dan și O. Filipoiu, *op. cit.*, p. 55.

la sugestia directorului Bibliotecii Universitare din Cluj, Constantin Negulescu, s-a confecționat prin grija maestrului Compactor Cristureanu, de la atelierul de legătorie al Bibliotecii Universitare din Cluj, o copertă protectoare, după modelul vechilor legătorii din Transilvania din veacul al XVI-lea.

Lucrările de salvare și restaurare a acestui manuscris s-au făcut din inițiativa profesorului universitar Alexandru Husar, profesorului Onisim Filipoiu și profesorului Theodor Ghițan din Cluj.

Manuscrisul a fost pus la îndemâna specialiștilor pentru studiu și restaurare, prin bunăvoința și înțelegerea părintelui Hangan Ioan, paroh în comuna Rusul Bîrgăului.

Cluj, anul 1962, ziua de 2 iulie.

Anexa nr. 2. Traducerea în română a informației de la fila 152 a manuscrisului transilvan din 1511 (fișa din Muzeul Mitropoliei Cluj).

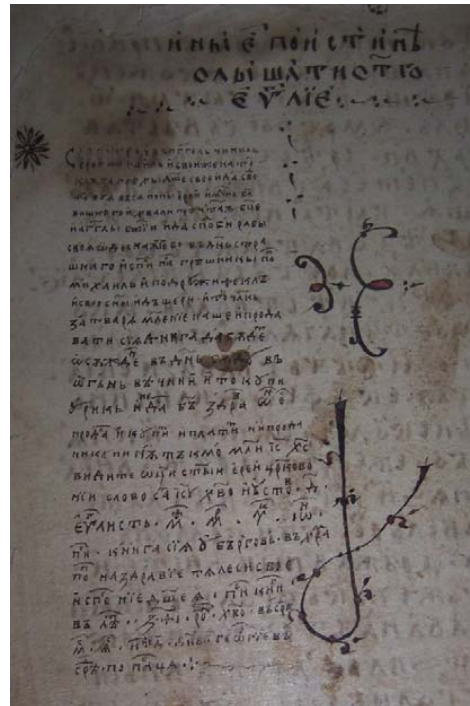
Acest Tetraevanghel l-a făcut preotul Mihail și soția sa Tecla pentru păcatele sufletelor lor ca să-i fie de mărturie toți preoții erei și să roage pe Dumnezeu cel preainalt să laude pre Preacinstita Născătoare de Dumnezeu cu Cuvântul lui Dumnezeu pentru a învrednici pe robii săi la dreapta sa în ziua strașniciei Judecării, pe noi păcătoșii Popa Mihail și soția Tecla și pe fii și fiicile sale. Care om va zăvorî rugămintea noastră și va vinde această carte să fie osîndit în ziua Judecării la focul de veci și cine o cumpără de veci să nu-l țină Dumnezeu sănătos pe cel ce o vinde, o cumpără și o plătește. Ci rugăm pe Isus Cristos să vedeți Sfinți Părinți erei ai Bisericii în sus cuvîntul său a lui Isus Cristos prin cei 4 Evangheliști Matei Marcu Luca Ioan.

S'a scris această carte în Bîrgău, în biserică, spre sănătatea trupească a sa și mîntuirea sufletească.

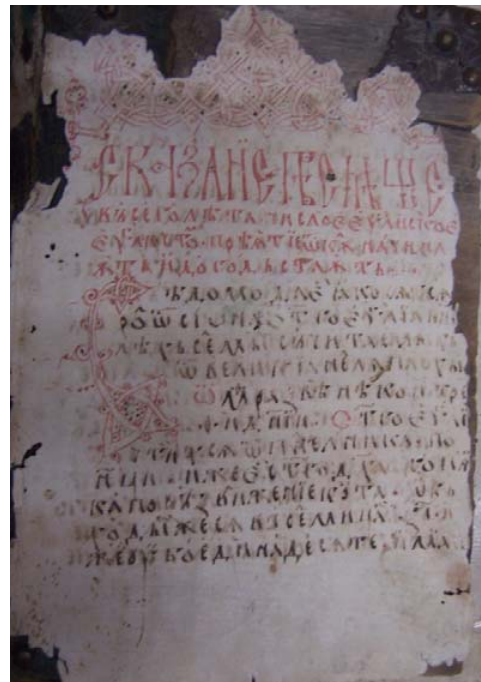
S'a scris cartea în anul 7019, 8 săpt. 4 zile Sf. Gheorghe, mercuri după Paști

(Fila 152)

Anexa nr. 3. Semnătura părintelui Mihail din Bîrgău

Anexa nr. 4. Prima filă din Tetraevanghel

Valori bibliofile din Mănăstirea Răciula

Igor CERETEU,
Institutul de Istorie al Academiei de
Științe a Moldovei

Abstract:

Mănăstirea Răciula a fost construită în secolul al XVIII-lea pe moșia Nișcani. Așezământul monahal datează din 31 mai, 1798. Primele informații despre existența cărților în schitul Răciula datează din 1803 și 1822, când a fost construită biserica de lemn cu hramul Sf. Nicolae. În lista bunurilor din biserica de iarnă, scrisă la 27 septembrie 1822, în noua biserică de lemn a fost adusă evanghelia. Prima inventariere a cărților din mănăstirea Răciula a fost făcută în perioada interbelică de P. Constantinescu-Iași. Conform acestor date, în 1929, în biblioteca mănăstirii existau cel puțin 53 de tipărituri românești, inclusiv 13 cărți vechi și 40 de cărți tipărite în perioada modernă a cărții românești. În prezent, mănăstirea are o bibliotecă bogată, în care am cercetat 67 de cărți religioase, tipărite la: Mănăstirea Neamț, Chișinău, București, Râmnic, Iași, Brașov, Buda, Buzău, Sibiu, între 1760-1913, iar alte șapte cărți au fost identificate în alte mănăstiri sau biblioteci publice.

Cuvinte-cheie: mănăstirea Răciula, cărți vechi, biserică, moșia Nișcani, evanghelie, bibliotecă, Mănăstirea Neamț, Chișinău, București, Râmnic, Iași, Brașov, Buda, Buzău, Sibiu.

Abstract:

Răciula monastery was built in the late eighteenth century on the Nișcani estate. The monastery dates from May 31, 1798. The first information about the existence of books Răciula hermitage dates from 1803 and 1822 when the wooden church was built consecrated to St. Nicholas. According to a list of things from winter church, established on 27 September 1822, the new wooden church was brought prestol the holy gospel taken from the church the old. Inventory books Răciula monastery was made in the interwar period by P. Constantinescu-Iasi. According to these data in 1929 in the monastery library there were at least 53 Romanian printings, including 13 books and 40 books old Romanian modern Romanian. Currently the monastery has a rich library of which we researched 67 religious books, printed Neamt Monastery, Chisinau, Bucharest, Râmnic, Iasi, Brasov, Buda, Buzau, Sibiu between 1760-1913, and seven other books were idntificate other monasteries or public libraries.

Keywords: Răciula monastery, old books, church, estate Nișcani, gospel, library, Neamt Monastery, Chisinau, Bucharest, Râmnic, Iasi, Brasov, Buda, Buzau, Sibiu.

Mănăstirea Răciula este situată în zona Codrilor Orheiului în apropierea altor trei așezăminte monahale cu vechi tradiții creștine: Frumoasa, Hârbovăț și Hârjauca. A fost edificată la sfârșitul secolului al XVIII-lea pe moșia răzeșilor din satul Nișcani. Dacă în istoria altor mănăstiri și schituri momentul fondării nu este

surprins de documentele vechi, în cazul schitului Răciula situația este lămurită. Conform unui vechi document din 31 mai 1798 răzeșii din Nișcani au „făcut acel schit” și au delimitat „o parte de loc din moșia Nișcanii să o de schitului”¹. Două săptămâni mai târziu, la 15 iunie 1798 a fost emis un alt document, adevărat de

¹ Documente privitoare la istoria Țării Moldovei în secolul al XVIII-lea (1787-1800). Cărți domnești și zapise. Colecția Moldova în epoca feudalismului, volumul XI. Volum realizat de Larisa Svetlicinâi, Demir Dragnev, Eugenia Bociarov. Coordonatori: Demir Dragnev, membru coresp. al AȘM și Valentin Constantinov, doctor în științe istorice, CEP USM, Chișinău, 2008, p. 323, nr. 260.

Mitropolitul Moldovei Iacob Stamate, în care se confirmă că răzeșii au făcut „un schișor pe dreaptă a lor moșie de baștină, anume Nișcanii, în ținut(ul) Ōrhei(ului), în poiana ci să numește Răciula, cu a lor chel-tuală și osteneală, într-u numile și cinstirea Nașterii a Preasfintei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoare și Pururea Fecioarei Mariei”². Răzeșii au construit în Poiana Răciula prima lor biserică din lemn, au în-zestrat schitul cu o parte din moșia Nișcani.

Dacă în privința timpului edificării schitului nu există careva îndoieli, în ceea ce privește fondarea bibliotecii nu avem mărturii documentare, însă credem că ctitorii schitului l-au asigurat cu cele necesare, oferindu-i în dar și cărțile manuscrise sau tipărite pentru oficierea serviciului divin.

În acest context este cunoscut că „Sfinția sa, monahinea Elisaveta, starița de la Sfânta mănăstire Socola” a cumpărat un *Octoih* (București, 1792) cu patruzeci și trei de lei, pe care l-a dăruit la 5 iulie 1803 mănăstirii Răciula, pentru a fi pomenită de preoții mănăstirii³.

În anul 1822, când a fost construită și sfințită biserica de lemn în schitul Răciula, într-un izvod de lucrurile bisericii de iarnă, întocmit la 27 septembrie 1822, în biserica nouă de lemn a fost adusă „o evanghelie pe s(fâ)n(tul) prestol luată din bisărica vechi, din trii ci să află cu finifturi”⁴. Este foarte probabil ca una dintre aceste *Evanghelii* să fie cea tipărită la Buda în anul 1812, pe care P. Constantinescu-Iași a cercetat-o înainte de 1929⁵. Este de înțeles că în biserica veche exista o bibliotecă din cărți bisericești, iar în altarul ei erau păstrate trei evanghelii. După construirea bisericii de iarnă unele dintre acestea, printre care și o evanghelie, au fost aduse din biserica veche. La sfințirea lăcașului, care s-a produs la 8 octombrie 1822, blagocinul mănăstirilor egumenul Venedict a dăruit mănăstirii „noul testament moldovinesc, tabla legăturii împăraților și altă tablă pentru familia împărătească”⁶. Dintre acestea avem siguranța că egumenul

Venedict a dăruit la îndrumarea Arhiepiscopului Chișinăului și Hotinului Dimitrie *Noul Testament* (Sankt Petersburg, 1819) și *Rânduiala panihidei* (Chișinău, 1817), care se mai aflau în rezervele de cărți ale mitropoliei în anul 1822. Un *Triodion* (Kiev, 1702) din biblioteca mănăstirii Răciula a fost dăruit în perioada interbelică Societății istorico-arheologice bisericești din Basarabia și inclus în catalogul acestei instituții⁷.

Inventarierea cărților mănăstirii Răciula a fost făcută în perioada interbelică de P. Constantinescu-Iași. Potrivit acestor date în anul 1929 în biblioteca mănăstirii existau cel puțin 53 de tipărituri românești, dintre care 13 – cărți românești vechi și 40 de cărți românești moderne: *Octoih* (Râmnic, 1763), *Liturghier* (Iași, 1794), *Orologhion* (Brașov, 1806), *Viețile sfinților pe octombrie* (mănăstirea Neamț, 1809), *Evanghelie* (Buda, 1812), *Liturghie* (Râmnic, 1813), *Viețile sfinților pe iulie* (mănăstirea Neamț, 1814), *Viețile sfinților pe august* (mănăstirea Neamț, 1815), *Liturghie* (Chișinău, 1815), *Octoih de canoane pentru pavecerniță* (mănăstirea Neamț, 1816), *Psaltire* (București, 1820), *Irmologhion* (București, 1820), *Tipicon* (Chișinău, 1823), *Triod* (mănăstirea Neamț, 1833), *Psaltire* (Iași, 1835), *Octoih* (mănăstirea Neamț, 1836), *Penticostar* (mănăstirea Neamț, 1841), *Ceaslov* (mănăstirea Neamț, 1843), *Triod* (mănăstirea Neamț, 1847), *Ceaslov* (mănăstirea Neamț, 1848), *Apostol* (mănăstirea Neamț, 1851), *Psaltire* (mănăstirea Neamț, 1853), *Minee pe 12 luni* (Sibiu, 1853-1854), *Penticostar* (Chișinău, 1853), *Proloage I-IV* (mănăstirea Neamț, 1854-55), *Rânduiala Sf. Liturghii* (Buzău, 1856), *Tipicon* (Chișinău, 1857), *Ceaslov* (mănăstirea Neamț, 1858), *Evanghelie* (mănăstirea Neamț, 1858), *Ceaslov* (mănăstirea Neamț, 1858), *Evanghelie* (Sibiu, 1869), *Chiriadromion*, 2 ex. (Chișinău, 1860), *Antologhion* (Chișinău, 1861), *Octoih* (Chișinău, 1862), *Ceaslov* (Chișinău, 1862), *Ceaslov* (mănăstirea Neamț, 1874), *Psaltire* (Chișinău, 1907), *Trebnic* (Chișinău, 1908)⁸.

² *Ibidem*, p. 324.

³ Paul Mihail, *Cărți bisericești, manuscrise și icoane din Basarabia*, în *Mărturii de spiritualitate românească din Basarabia*, Știința, Chișinău, 1993, p. 192.

⁴ ANRM, fond 205, inventar 1, dosar 2992, f. 31^v.

⁵ P. Constantinescu-Iași, *Circulația vechilor cărți bisericești românești în Basarabia sub ruși*. Extras din *Revista Societății istorico-arheologice bisericești din Chișinău*, vol. XIX, Chișinău, 1929, 56 p.

⁶ ANRM, fond 205, inventar 1, dosar 2992, f. 35-35^v.

⁷ *Catalogul bibliotecii Societății istorico-arheologice bisericești basarabene din Chișinău*. Cu o prefață de Iosif M. Parhomovici. Casa Eparhială, etaj, Chișinău, 1924, Tipografia Eparhială, 1925, p. 1-75. Supliment la *Revista Societății istorico-arheologice bisericești din Chișinău*, vol. XVI, Tipografia și Legătoria Eparhială, 1925, p. 12.

⁸ P. Constantinescu-Iași, p. 39-53.

Dintre cărțile tipărite până la 1830, cele mai numeroase sunt tipăriturile de la mănăstirea Neamț (31%), urmate de cărțile tipărite la Chișinău (15%), București (15%), Râmnic (15%), Iași (8%), Brașov (8%), Buda (8%). După anul 1830 situația numerică a cărților din biblioteca mănăstirii Răciula se modifică substanțial. Din numărul total de 53 de cărți atestate în această perioadă, mai numeroase sunt tipăriturile de la mănăstirea Neamț – 17 exemplare (30%), de la Sibiu – 16 tipărituri (30%), Chișinău – 11 cărți (20%), Iași, București și Râmnic cu câte 2 exemplare (câte 4 % fiecare) și Buzău, Buda și Brașov – câte un exemplar (câte 2 %). Creșterea prezenței numărului cărților de la mănăstirea Neamț în Basarabia poate fi explicată prin importanța de care se bucura această mănăstire în spațiul istoric al Moldovei și prin legăturile spirituale cu mănăstirile din stânga Prutului pe parcursul secolului al XIX-lea. Tipografia de la Chișinău și-a început activitatea în 1814, iar cărțile tipărite în această officină erau difuzate centralizat în toate bisericile și mănăstirile eparhiei. Numărul mare de cărți tipărite la Sibiu, atestate în Basarabia, este datorat prezenței *Mineielor* tipărite în 1853-1854.

Biblioteca mănăstirii Răciula a fost cercetată de A. David înainte de 1934⁹, care a identificat 12 cărți de caracter bisericesc tipărite la Chișinău, unele dintre care au fost semnalate și de P. Constantinescu-Iași: *Liturghie* (1815), *Pentru scoposul Rosieneștii însoțiri a Bibliei* (1818), *Minei de obște* (1819), *Tipic în scurt* (1823), *Instrucția blagocinului asupra bisericilor* (1827), *Pentecostar* (1853), *Tipicon* (1857), *Chiriacodromion* (1860), *Învățătură către preotul nou începător* (1861), *Ceaslov* (1862), *Octoih* (1862).

În anul 2013 am întreprins o călătorie la mănăstirea Răciula, unde am cercetat cărțile vechi din bibliotecă și din strana bisericii de iarnă. Cuvioasa maica Lavrenția ne-a pus la dispoziție întreaga bibliotecă și condiții de cercetare, căreia îi mulțumim și pe această cale. În continuare prezentăm catalogul cărților din mănăstire, cu indicarea autorului (acolo unde este cazul), titlului, locului tipăririi, tipografiei și anului de ediție, urmate de descrierea fizică și de însemnările manuscrise:

1. Iraclie, Episcopul Capadochiei, **Lafsaicon**, București, Tipografia Mitropoliei, 1760

Note generale: Exemplarul prezintă [12] f., [132] f. numerotate de mână. Dimensiunile cărții: 20, x 14,5 x 4 cm. Pagină culeasă: 15 x 11. Foaia de titlu este încadrată lateral de un chenar simplu de linie, iar sus și jos de câte un rând de ornamente florale tipografice. Pe verso-ul foii de titlu – stemele reunite ale Moldovei și Țării Românești. Tipar cu negru, pe o coloană, cu 25 de rânduri pe pagină. Copertile de lemn, piele cafenie. Pe marginile copertilor – chenar imprimat, iar pe centru – o compoziție florală mică, imprimată. Cheutori din metal. Cotorul din piele. Stare bună de conservare. Colligată cu: Samuil Ravvi Jidovul, *Alcătuire înaurită*, Iași, Tipografia Mitropoliei, 1771.

Însemnări: F. 1-6: „Acest Lafsaicon pentru folosiri sufletești l-am aferosit surorii meli, maicăi Sarafima shimonahia din monastirea Tabăra din Basarabia, spre vecinica mea pomeniri. (1)838, iuli 30. Ionichi monah din schit Lipova”.

F. 16^v-17: „Această fecioară ce o chieama Momonie după ce ș-au luat răspunsul de la cuviosul Macarie că banii s-au împărțit la nevolnicia de scârbă pentru bani s-au bolnăvit și fiindu ia aproape de moarte ... a iadului munci și întunearicul cel împărțit și focul cel nestinsu și viermii cei neadormiți, de cari munci foarte s-au îngrozit și i să arătă un înger cari îi zisă dintr-aceste munci te-au izbăvit Macarie, cari ț(i)-au cumpărat pistrile, după aceea s-au trizit și au ... (țaiat la restaurare)”.

F. 141^v: „De aice să începe altă carte, ce iaste înprotiva jidovilor, cari s-au legat tot într-o legătură cu Lafsaiconul”.

2. Samuil Ravvi Jidovul, **Alcătuire înaurită**, Iași, Tipografia Mitropoliei, 1771

Note generale: Exemplarul prezintă [10] f., 125 p. Dimensiunile cărții: 20, x 14,5 x 4 cm. Pagină culeasă: 13 x 11 cm. Foaia de titlu nu este încadrată în chenar. Pe verso – foaie albă. Tipar cu negru, pe o coloană, cu 22 de rânduri pe pagină. Copertile – lemn, piele cafenie. Pe marginile copertilor – chenar imprimat, iar pe centru o compoziție florală mică imprimată. Cheutori din metal. Cotorul din piele. Stare bună de conservare. Colligată cu: Iraclie,

⁹ Alexandru David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpânirea rusă (1812-1918)*, vol. I (1814-1880), Universitas, Chișinău, 1993, p. 30, nr. 1; 45/15; 55/21; 67/34; 70/40; 112/73; 120/81; 128/90; 132/93; 133/94; 136/98; 138/99.

Episcopul Capadochiei, *Lafsaicon*, București, Tipografia Mitropoliei, 1760. Stare bună de conservare. Cartea a fost descrisă și însemnarea transliterată în perioada interbelică de Paul Mihail, identificată în biblioteca mănăstirii Frumoasa¹⁰.

Însemnări: Ft.^v: „Acest tom întru care să cuprindă Lavsaicon a vieților precuvioșilor părinți, cum și carte(a) Samuil Ravvi Jid(ovul), fiind a unchiului meu Ștefan pah(arnic), carele s-au săvârșit, în shima călugăriei, numindu-l după mantie Serafim la an 1782, mart, și s-au îngropat la bisăreca Blagoveșteniilor în Eși, a fost lăsat prin diiata sa ca să-l de(a) la preoții ce vor lua alte ale sale lucruri să-i slujască sărindare, pentru care carte făcându-mi acum cerere maica Casăiana monahie, ca să lasă o aibă pentru cetire și s-o copii și ei că cetindu-o să va folosi sufletește și va fi pomenirea unchiului meu, i-am dat-o pentru pomenirea sfinții sale monah Serafim, pre cari Dumnezeu să-l eriti. 1782, april 29 zile. Ștefan sftenic de taină”.

F.1: „De aice să începe cu alt list, fiind și carte asta alta”.

F.9: „Marie 1780, mai 4, Vasile 1781, iuni 6”.

3. **Catavasier**, Iași, Tipografia lui Mihail Strilbițki, 1792

Note generale: Prezintă p. 4-368. Dimensiunile cărții: 15 x 9,5 x 4 cm. Pagină culeasă: 11 x 7,3 cm. Coperțile – lemn, piele neagră, cu chenare imprimate pe margini. Pe centrul primei coperti este imprimat semnul crucii. Tipar cu negru, grecesc și românesc, pe o coloană, cu 17 rânduri pe pagină. Coperțile sunt desprinse de carte. Necesită restaurare.

4. **Catavasier**, **Blaj**, [Tipografia Mitropoliei], 1793

Note generale: Exemplarul prezintă [3] f., 426 p., 3 f. Dimensiunile cărții: 15,5 x 10 x 3,8 cm. Pagină culeasă: 11,5 x 7 cm. Text cu negru și roșu, pe o coloană, cu 19 rânduri pe pagină. Coperțile carton, piele cafenie. Pe margini chenar dublu de linii, iar pe centru – crucea, aplicată prin presare. Cotorul din piele. Stare bună de conservare.

¹⁰ Paul Mihail, *op. cit.*, p. 78.

Însemnări: P. 40-50: „Acest Catavasieri este a lui Toadir sân Andrei și este cumpărat din Bălți, drept bani 120 lei în argint din casna lui Luca ot sat Michiuți din ... ce l-au scos din toată rânduiala a cărții și cini s-ar ispiti să-l furi să cie afurisit cu tot neamul lui, l-au învățat la list (sic!) 1814”.

5. **Ceaslov**, Iași, Tipografia Mitropoliei, 1797

Note generale: Exemplar incomplet. Prezintă [1] f., 624 p. Lipsește foaia de titlu. Dimensiunile cărții: 26 x 18,5 x 4,5 cm. Pagină culeasă: 18,7 x 12,5 cm. Coperțile – carton, pânză neagră. Pe centrul primei coperti este imprimată crucea într-un chenar dreptunghiular. Cotorul – piele neagră. Coperțile sunt desprinse de carte. Foile sunt restaurate nereușit. Necesită restaurare.

6. **Psaltire**, Iași, Tipografia Mitropoliei, 1802

Note generale: Exemplarul prezintă [2] f., 364 p. Are foaie de titlu, încadrată în chenar floral simplu. Dimensiunile cărții: 22,5 x 17,5 x 4,5 cm. Pagină culeasă: 16,5 x 14,5 cm. Tipar cu negru, pe o coloană, caractere de trei mărimi cu 19 și 26 de rânduri pe pagină. Frontispicii, inițiale, viniete. Coperțile – carton, piele neagră. Cotorul – pânză. Pe centrul primei coperti este aplicată prin presare crucea, într-un chenar dreptunghiular. Foile au fost restaurate nereușit de proprietari.

7. Ioan Damaschin, **Descoperirea pravoslavniciei credințe**, Iași, Tipografia Mitropoliei, 1806

Note generale: Prezintă [10] f., 564 p. Dimensiunile cărții: 22 x 16 x 3,5 cm. Pagină culeasă: 15,5 x 10,3 cm. Coperțile – carton, hârtie cafenie. Cotorul – piele, deteriorat. Cartea necesită restaurare.

Însemnări: F. 1-9: „Acista bogoslov iaste a preot(ului) Ioan sin Andrei, cumpărat de sfințae sa și ceni să va isca zicând că să fei a lui să fii supt blăstămul sfinților părinți. Ierei Ioan ...”.

8. **Viețile sfinților pe luna martie**, Tipografia Mănăstirii Neamț, 1813

Note generale: Exemplarul prezintă f. 5-287. Dimensiunile cărții: 32,5 x 20 x 5

cm. Pagină culeasă: 27 x 16 cm. Foaia de titlu este încadrată în ramă din ornamente vegetale. Pe verso acestei foi – stema Moldovei. Coperțile – carton, cotorul – pânză. Cartea a fost restaurată. Stare bună de conservare.

9. **Viețile sfinților pe luna mai**, Tipografia Mănăstirii Neamț, 1813

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f., f. 296. Dimensiunile cărții: 33,5 x 21 x 7 cm. Foaia de titlu este încadrată în ramă din ornamente vegetale. Pe verso acestei foi – gravura *Înălțarea Domnului*. Tipar cu negru, pe o coloană, cu 42 de rânduri pe pagină. Textul este încadrat în chenare de linii. Frontispicii, inițiale mari. Coperțile – carton, piele. Chenar imprimat pe marginile coperților. Cartea este desprinsă, necesită restaurare.

10. **Viețile sfinților pe luna mai**, Tipografia Mănăstirii Neamț, 1813

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f., f. 2-296. Are foaie de titlu. Dimensiunile cărții: 35 x 22 x 6,5 cm. Coperțile – carton, pânză lucioasă cafenie. Colțare cu galben, pe centru – crucea, iar mai jos, titlul cărții: ВНЕЦИЛЕ СФИНЦИЛОР МАЙ. Cartea a fost restaurată. Stare bună de conservare.

11. **Molebnic**, Chișinău, Tipografia Exarhicească, 1815

Note generale: Exemplarul prezintă [4] f., 128 f. Dimensiunile cărții: 20 x 15 x 2,5 cm. Pagină culeasă: 14 x 12 cm. Text pe o coloană, în negru, cu 21 de rânduri pe pagină. Coperțile – carton, pânză neagră. Cotorul – piele, deteriorat. Necesită restaurare.

Însemnări: Forzațul I: „Biblioteca bisericii Sf. Treime din s. Grătiești, jud. Lăpușna, cerc I, anul 1935, februarie 22 zi”.

12. **Octoih de canoane pentru pavecerniță**, Tipografia Mănăstirii Neamț, 1816

Note generale: Exemplarul prezintă [6] f., 327 f. Are foaie de titlu. Dimensiunile cărții: 22,5 x 17,5 x 6,5 cm. Coperțile carton, învelite în hârtie albă. Pe centrul primei coperti este lipită o gravură Maica Domnului cu Pruncul. Cartea a fost restaurată.

13. **Ceasoslov**, Chișinău, Tipografia Exarhicească, 1817

Note generale: Exemplarul prezintă [3] f., 285 f. Dimensiunile cărții: 31 x 19,5 x 5,5 cm. Nu are foaie de titlu. Coperțile – carton, pânză neagră. Cotorul – piele neagră. Foile sunt restaurate nereușit de proprietari. Necesită restaurare.

Însemnări: Forzațul I: I. „M. Rafaila o murit în anul 1965, luna septembrie în 17 zile. Sofia, Nadejda și Libovia”.

II. „Ili Gheorghievici, 1972 g., tatăl meu o murit pe data de 23 april, în ziua de Sfântul Gheorghii, sâmbătă”.

14. **Ceasoslov**, Chișinău, Tipografia Exarhicească, 1817

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f., 229 f. Dimensiunile cărții: 29,5 x 19 x 5,3 cm. Nu are foaie de titlu. Coperțile – carton, hârtie. Cartea necesită restaurare.

15. **Ceasoslov**, Chișinău, Tipografia Exarhicească, 1817

Note generale: Exemplarul prezintă f. 5-285. Dimensiunile cărții: 29,5 x 19 x 5,5 cm. Nu are foaie de titlu. Coperțile – carton, cotorul pânză. Coperțile sunt desprinse de carte. Necesită restaurare.

16. **Ceasoslov**, Chișinău, Tipografia Exarhicească, 1817

Note generale: Exemplarul prezintă [2] f., 288 f. Dimensiunile cărții: 30 x 20 x 5,5 cm. Nu are foaie de titlu. Coperțile – carton pânză neagră. Pe centru este imprimată crucea. Foile au fost resturate de amatori. Coperțile sunt desprinse de carte. Necesită restaurare.

Însemnări: Pe o foaie albă la începutul cărții: „1974, legat Dumitrașcu Mihail”.

17. **Psaltire**, Tipografia Mănăstirii Neamț, 1817

Note generale: Exemplarul prezintă [6] f., 200 f. Dimensiunile cărții: 29 x 20,5 x 3,5 cm. Pagină culeasă: 21 x 14,5 cm. Foaia de titlu este încadrată în coloane de gravuri. Pe verso foii de titlu – gravură *Înălțarea Domnului*, semnată: „ВЛІЕТ 1817 МО ГЕРБ”. Următoarele 5 foi conțin *Tipic al Sfinților părinți...*, *Tipic cum să cuvine a ceti Psalti-*

rea preste tot anul, *Învățătură cum să citeaște Psaltirea în sfântul și marele post, Cu-vânt înainte, Rânduiala cum să cade a să ceti Psaltirea deosebi*. Textul este încadrat în chenar dublu de linii. Tipar cu negru și roșu, pe o coloană, caractere de 2 mărimi, cu 25 și respectiv 33 de rânduri pe pagină. Cu gravuri în text. Greșeli în numerotarea tipografică a foilor: în loc de 3 figurează 8. Inițialele sunt mari, ornate frumos. Frontispicii, viniete. Începutul cadismelor sunt date cu roșu, restul cu negru. Copertile carton, hârtie neagră. Pe marginile primei coperti două rânduri de chenare. Pe centru un medalion oval cu imaginea ștearsă. Necesită restaurare.

Însemnări: Ft.: „Cojocari Ileana”.

18. **Psaltire**, Chișinău, Tipografia Exarhicească, 1818

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f.t., 25 f., 344 f., [1] f. Dimensiunile cărții: 22,8 x 17 x 8 cm. Pagină culeasă: 14 x 12 cm. Titlul cărții pe două pagini, încadrată în chenar. Tipar cu negru, pe o coloană, caractere de două mărimi cu 17 și respectiv 22 rânduri pe pagină. Textul este încadrat în chenare de linii. Numerotare tipografică greșită: în loc de 336 figurează 335; după foaia 340 urmează 341, 340, 340, 342 și ultima foaie nu este numerotată. Copertile – lemn, piele. Pe coperta a doua – un chenar imprimat. Urme de cheutori. Cotorul din pânză. Cartea a fost restaurată nereușit.

Însemnări: Pe o foaie albă la începutul cărții: I. „Această Psaltire esti a lui Iosupu, cu prețul diuzeci și cinci lei”.

II. „Să să știi că am scris eu, cel mult păcătoș și cene va ceti să mă pomenească, blagocestivul Dumnezeu să-l pomenească în împărăția cerului în veci. Theodor ... 1821”.

Pe verso-ul acestei foi: I. „Iosăp a diiaconului Vasile ot Lăpușna au învățat la pomenitul dascal Ion Dimitrii Popovici ot Stolnicenii la anul 1824”.

II. „Si fii știut în ci an au murit Alixandru Pavlovici, anul 1825, luna dechemvrii 2 zile, atunce am fost eu în târgușorul Leova”.

III. „Această sfântă carti ci să numești Psaltire o am cumpărat di la iromonacul Theofan ot monastirea Gărjauca cu preț 17 lei și 20 capici Ioan sin Niculai Parfenov și

esti cu adevărat a me. Anul 1840, luna mart 31 zile”.

Foaia de titlu: „Donată bisericii din Coșcodeni. 19.06.1989 anul”.

Pe o foaie albă la sfârșitul cărții: „Di si va întâmpla omului să pici în gălbînări să caute iarbă ci si chiamă rostopască și gălbinele di grădină i siminoc și si le puie pisate în rachiu spirt și si priemească întru o săptămână trii linguri dimineața pi nimâncati, la amează și sara înaintea mesii și di nu si va folosi întru săptămână si priemească și al doile, al treile tot în acel feliu”.

Pe o foaie albă la sfârșitul cărții: „Această Pisaltiri esti a lui Iosip sin diaconului Vasile ot Lăpușna. Cine să va ispiti ca si o furi să fii blăstămat di celi dousprăzăci săboară și treclet să fii, la un loc cu Iuda și în bordei cu sătana. Iosip sin diaconul Vasile”.

19. **Psaltire**, Chișinău, Tipografia Exarhicească, 1818

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f.t., 25 f., 344 f. Dimensiunile cărții: 20,5 x 16 x 6,5 cm. Copertile – carton, hârtie neagră. Cartea a fost restaurată nereușit.

20. **Apostol**, Buzău, Tipografia Episcopiei, 1836

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f.t., 232 p. Dimensiunile cărții: 35 x 23,5 x 3 cm. Foia de titlu este încadrată în chenar cu gravuri cu chipuri de sfinți și scene biblice. Pe verso foii de titlu – gravura *Duminica tuturor sfinților*. Tipar cu negru și roșu, pe o coloană, cu 39, 40 de rânduri pe pagină. Copertile – carton, învelite în hârtie albă. Stare bună de conservare.

Însemnări: Ft.: „Mo(na)h(ia) Epidilfora Alexandrovna.1960”.

P. 1-27: „Aceasta carte ce se numește sfânt Apostol este donat sfântei monastiri Răciula cu hramul Nașterea Maicii Domnului de noi ieromonah Vitalie Munteanu și cine î-l va înstreina din sf(â)n(ta) mânăstiri cu ne ertat canon se va pedepsi de Dumnezeu. 1935, oct. 30”.

21. **Paraclisul Sfântului Mare Mucenic Hristofor**, Tipografia Mănăstirii Neamț, 1843

Note generale: Exemplar complet. Pre-

zintă [1] f.t., 39 p. Dimensiunile cărții: 17,5 x 11,5 x 1,5 cm. Foaia de titlu este încadrată în chenar din ornamente florale stilizate. Pe verso-ul acestei foi – gravura *Înălțării lui Iisus Hristos*. Tipar cu negru și roșu. Coperțile din carton, piele artificială cafenie. Pe centru este imprimată crucea. Cartea a fost restaurată.

Însemnări: Pe foaia de gardă: I. „Paradisul Sf. Hristofor și viața lui îi la 9 mai. Rog pe cititori să păstreze cărticica că de mare folos este. M-rea Răciula. Cojocari Veronica din s. Todirești”.

II. „Greșnaia <păcătoasa> mon. Varvara”. Ft.: „Mon. Varvara”.

F. 1: „m. Varvara din s. Todirești”.

22. **Psaltire**, Tipografia Mănăstirii Neamț, 1843

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f.t., [5] f., 200 f. Dimensiunile cărții: 32 x 21,5 x 3,5 cm. Coperțile din lemn, piele cafenie. Chenare și colțare imprimate pe prima copertă, în centru crucea cu galben. Cotorul – piele, în partea de sus are imprimat titlul cărții: ПСАЛТИРЕ. Cheutori metalice. Cartea este desprinsă. Necesită restaurare.

Însemnări: F. 1-5: „Această Psaltire este proprietatea mea, luată de la părintele Kallistru Ghiorghii din sfânta Monastire Neamț la anul 1901, februarie 9 zile. Vasile Gheorghită”.

23. **Triodion**, Tipografia Mănăstirii Neamț, 1847

Note generale: Exemplar complet. Prezintă [1] f.t., [3] f., 401 f., [2] f. Dimensiunile cărții: 37,7 x 24 x 6 cm. Coperțile – carton, învelite în hârtie albă. Pe centrul primei coperti a fost lipită o imagine cu Maica Domnului cu Pruncul. Stare bună de conservare.

Însemnări: Ft.: „Acest Triod este a mănăstirii Răciula, 1936, 13 ianuarie. Legat de ieromonahul Antonin din m. Gârboveț. 1936, ianuarie 13 zile”.

24. **Penticostarion**, Tipografia Mănăstirii Neamț, 1848

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f.t., 202 f., [1] f. Dimensiunile cărții: 36,5

x 23 x 3,5 cm. Pagină culeasă: 28,5 x 18. Coperțile din carton, acoperit cu mușama albă. Pe centru este desenată crucea. Stare bună de conservare.

Însemnări: Ft. – f.1: „Această carte, ce se numește Penticostarion, adică Triodul Paștelui, este a smeritului Ieromonahu Teofilact din Sf. Mre Curchi. Anul 1848”.

25. **Minei pe luna martie**, Sibiu, Tipografia Episcopiei, 1853

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f.t., 106 f. Dimensiunile cărții: 36 x 23,5 x 2,8 cm. Pagină culeasă: 28,5 x 18,3 cm. Coperțile din carton, hârtie roșie. Pe centrul primei coperti un medalion șters. Cotorul – piele cafenie, rupt în partea de jos. Necesită restaurare.

26. **Catehism creștinesc pe larg**, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1854

Note generale: Exemplar incomplet. Prezintă p. 5-248. Dimensiunile cărții: 23 x 15,5 x 1,5 cm. Pagină culeasă: 15 x 10,5 cm. Coperțile din carton, pânză lucioasă de culoare roză. Pe centru – crucea. Cotorul – pânză neagră. Cartea a fost restaurată. Stare bună de conservare.

27. **Prolog** [martie-mai], Tipografia Mănăstirii Neamț, 1855

Note generale: Exemplarul prezintă 265 f. Lipsește foaia de titlu. Dimensiunile cărții: 33 x 20 x 4,5 cm. Coperțile din carton, pânză roșie. Pe marginile copertilor – chenar dublu de linii, iar pe centru – crucea, aplicate prin presare. Coperțile sunt desprinse de carte. Cotorul piele, deteriorat. Necesită restaurare.

28. **Psaltire**, Chișinău, Tipografia Duhovnicească, 1857

Note generale: Exemplarul prezintă [2] f.t., 23 f., 236 f., 82 f. Dimensiunile cărții: 22,5 x 18 x 5 cm. Pagină culeasă: 16 x 12,8 cm. Titlul cărții pe trei pagini, încadrat în chenar. Pe prima pagină – chenar care imită un portal cu două coloane cu ornamente vegetale, se încheie sus cu gravura *Sfânta Treime*. Următoarele două pagini au un chenar simplu din ornamente tipografice. Tipar cu negru, pe o coloană, caractere de două mă-

rimi, cu 18 și respectiv 23 de rânduri pe pagină. Copertile din carton, pânză vișinie. Pe centrul primei coperti este aplicat cu galben semnul crucii. Cotorul – pânză neagră. Stare bună de conservare a cărții.

29. **Tipicon**, Chișinău, Tipografia Duhovnicească, 1857

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f.t., [3] f., [2] f., 438 f. Dimensiunile cărții: 35 x 21,5 x 8 cm. Pagină culeasă: 29,5 x 17,8 cm. Titlul cărții pe două pagini, încadrat în chenar din ornamente tipografice stilizate. Urmează pe 3 p. cuprinsul cărții. Tipar cu negru și roșu pe o coloană, cu 39-42 de rânduri pe pagină. Frontispicii, inițiale mari cu roșu, viniere. Copertile din carton, piele cafenie. Pe marginile copertilor – chenar imprimat. Pe centru – un medalion dreptunghiular cu Fecioara și Pruncul. Cotorul din piele. Stare bună de conservare.

30. **Tipicon**, Chișinău, Tipografia Duhovnicească, 1857

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f.t., [3] f., [2] f., 438 f. Dimensiunile cărții: 36 x 21,5 x 7 cm. Copertile din carton, piele cafenie. Pe marginile copertilor – chenar imprimat. Cotorul – piele. Necesită restaurare.

Însemnări: Pe o foaie albă la începutul cărții: „Сей молдавский Типикон принадлежитъ церкви с. Царевки, 3 окр. уезда, Кишин. Епархии” <Acest Tipicon moldovenesc este a bisericii din satul Țareuca, cercul 3 al județului, eparhia Chișinăului>.

31. Agapie Criteanul Aghioritul, **Minunile Maicii Domnului**, București, Tipografia lui Iosif Romanov și tovărășie, 1858

Note generale: Exemplarul prezintă 224 p. Lipsesc: foaia de titlu, paginile liminare, p. 1-6 și sfârșitul cărții. Dimensiunile cărții: 25,5 x 17,5 x 1,8 cm. Pagină culeasă: 20,5 x 14 cm. Copertile din carton, piele. Pe marginile copertilor – chenar imprimat, iar pe centrul primei coperti – crucea. Cotorul din piele, rupt. Cartea necesită restaurare.

32. Nichifor, Arhiepiscopul Astrahanului, **Chiriacodromion**, Chișinău, Tipografia Casei Arhieresti, 1860

Note generale: Exemplarul prezintă [3] f., 728 p. Dimensiunile cărții: 25 x 16,5 x 4,5 cm. Pagină culeasă: 19 x 12,5 cm. Copertile din carton, hârtie albă. Necesită restaurare.

Însemnări: Pe o foaie albă de la începutul cărții: „Cartea aceasta este a lui irom. Victorin Stratan I. din satul Țibirica”.

33. **Ceaslov**, Chișinău, Tipografia Duhovnicească, 1862

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f.t., [1] f., 222 f. Dimensiunile cărții: 34,5 x 21,5 x 4,5 cm. Copertile din carton, pânză. Cartea necesită restaurare.

34. **Ceaslov**, Chișinău, Tipografia Duhovnicească, 1862

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f.t., [1] f., 222 f. Dimensiunile cărții: 34,5 x 21 x 4 cm. Copertile din carton, pânză. Cartea necesită restaurare.

35. **Ceaslov**, Chișinău, Tipografia Duhovnicească, 1862

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f.t., [1] f., 222 f. Dimensiunile cărții: 35 x 22 x 4,5 cm. Copertile din carton, pânză. Cartea este desprinsă, necesită restaurare.

36. **Ceaslov**, Chișinău, Tipografia Duhovnicească, 1862

Note generale: Exemplarul prezintă 222 f. Lipsesc: foaia de titlu și f. [1] de la începutul cărții. Dimensiunile cărții: 36 x 22 x 5 cm. Copertile din carton, pânză neagră. Pe centrul primei coperti este aplicată crucea cu galben. Cotorul din pânză. Cartea a fost restaurată, foile sunt lipite la margini.

37. **Ceaslov**, Chișinău, Tipografia Duhovnicească, 1862

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f.t., [1] f., 222 f. Dimensiunile cărții: 39 x 24,5 x 4 cm. Copertile din carton, piele. Pe marginile copertilor – chenar imprimat, cu urme de aurire. Pe centru – un medalion octogonal cu Fecioara și Pruncul. Cotorul din piele. Stare bună de conservare a cărții.

38. **Ceaslov**, Chișinău, Tipografia Duhovnicească, 1862

Note generale: Exemplarul prezintă 222

f. Lipsește foaia de titlu și f. [1] de la începutul cărții. Dimensiunile cărții: 35,5 x 21,5 x 5,5 cm. Copertile din carton, învelite în hârtie albă. Cartea a fost restaurată, foile lipite la margini cu hârtie de calc.

39. Drăghici, Manolachi, **Acatistul Preacuvioasei Maicii noastre Parascheva**, Iași, Tipografia lui Adolf Bermann, 1862

Note generale: Exemplarul prezintă 41 p. Dimensiunile cărții: 25,5 x 20 x 3 cm. Pagină culeasă: 25,5 x 19,5 cm. Copertile din carton, hârtie, rupte pe margini. Cotorul – piele cafenie. Colligată cu: Manolachi Drăghici, *Acatistul Sfântului Marele Mucenic Mina*, Iași, Tipografia lui Adolf Bermann, 1862 și Manolachi Drăghici, *Acatistul Sfântului Spiridon*, Iași, Tipografia lui Adolf Bermann, 1862. Cartea necesită restaurare.

Însemnări: Forzațul I: „Monahia Elpidifora”

Pe o foaie albă la sfârșitul cărții: „Această carte am cumpărat-o de la maica Oliga 1936 eu maica Elpidifora, am plătit 70 lei, dară faci 100 lei”.

40. Drăghici, Manolachi, **Acatistul Sfântului Mare Mucenic Mina**, Iași, Tipografia lui Adolf Bermann, 1862

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f.t., 24 p. Dimensiunile cărții: 25,5 x 20 x 3 cm. Pagină culeasă: 25,5 x 20 cm. Copertile din carton, hârtie, rupte pe margini. Cotorul – piele cafenie. Colligată cu: Manolachi Drăghici, *Acatistul preacuvioasei Maicii noastre Parascheva*, Iași, Tipografia lui Adolf Bermann, 1862 și Manolachi Drăghici, *Acatistul Sfântului Spiridon*, Iași, Tipografia lui Adolf Bermann, 1862.

41. Drăghici, Manolachi, **Acatistul Sfântului Spiridon**, Iași, Tipografia lui Adolf Bermann, 1862

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f.t., 24 p. Dimensiunile cărții: 25,5 x 20 x 3 cm. Pagină culeasă: 25,5 x 18,5 cm. Copertile din carton, hârtie, rupte pe margini. Cotorul – piele cafenie. Colligată cu: Manolachi Drăghici, *Acatistul Preacuvioasei maicii noastre Parascheva*, Iași, Tipografia lui Adolf Bermann, 1862 și Manolachi

Drăghici, *Acatistul Sfântului Marele Mucenic Mina*, Iași, Tipografia lui Adolf Bermann, 1862. Cartea necesită restaurare.

Însemnări: Ft.: „Monahia Elpidifora Mogâldea. 1943”.

41. Drăghici, Manolachi, **Acatistul Sfântului Spiridon**, Iași, Tipografia lui Adolf Bermann, 1862

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f.t., 28 p. Dimensiunile cărții: 20 x 13,5 x 2 cm. Copertile din carton, hârtie neagră. Cotorul – pânză. Pe centrul primei coperti este imprimată crucea. Colligată cu Beldiman Gheorghe, Manoliu Dimitrie, *Viața Sfântului Sfințitului Mucenic Haralambie*, Iași, Tipografia lui Adolf Bermann, 1865 și Stamati, Dimitrie, *Acatistul Sfântului Dimitrie*, Iași, Tipografia A. Bermann, 1873.

42. **Octoih**, Chișinău, Tipografia Duhovnicească, 1862

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f.t., 325 f. Dimensiunile cărții: 36,5 x 22 x 6 cm. Copertile din carton, învelite cu hârtie albă. Pe centrul primei coperti este lipită gravura *Maica Domnului cu Pruncul*. Foile au fost restaurate cu hârtie simplă.

43. **Octoih**, Chișinău, Tipografia Duhovnicească, 1862

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f.t., 325 f. Dimensiunile cărții: 38,5 x 23,5 x 5 cm. Copertile din carton, pânză cafenie. Cartea a fost restaurată în anul 1989. Stare bună de conservare.

Însemnări: Forzațul 1: I. „Octoih pe 8 glasuri. Dăruiesc sf-tei m-ri Răciula această sf. carte și vă rog să nu uitați și de mine nevrednica și păcătoasă”.

II. „Acest Octoih l-am legat în anul 1989 în s. Funduri Vechi, l-au legat părintele Ioan Zăcu cu matușca lui Maria. Vă rog să-l păstrați și de mine să nu uitați. Greșn(aia) <păcătoasa> mon. Varvara. Vă rog din suflet pomeniți aceste nume la morți ca ctitor: mon. Varvara, Vladimir, Xenia, Maria”.

III. „Cojocari Veronica Vl. Greșnaia <păcătoasa> m. Varvara”.

Ft.: „Vă rog maică egum. Evstafie pentru cărți să ne pomeniți la morți, ca ctitori, aceste nume: mon. Varvara, Vladimir, Xenia, Maria”.

F.t.^v: „Cojocari Vironica Vlad., s. Todirești”.

44. Beldiman Gheorghe, Manoliu Dimitrie, **Viața Sfântului Sfințitului Mucenic Haralambie**, Iași, Tipografia lui Adolf Bermann, 1865

Note generale: Exemplarul prezintă 64 p. Dimensiunile cărții: 20 x 13,5 x 2 cm. Pagină culeasă: 18 x 13,3 cm. Copertile din carton, hârtie neagră. Cotorul – pânză. Alfabet de tranziție. Pe centrul primei coperti este imprimată crucea. Colligată cu Manolachi Drăghici, *Acatistul Sfântului Spiridon*, Iași, Tipografia lui Adolf Bermann, 1862 și Stamatii, Dimitrie, *Acatistul Sfântului Dimitrie*, Iași, Tipografia A. Bermann, 1873.

45. Simeon, Arhiepiscopul Tesalonicului, **Tractat asupra dogmelor credinței creștine ortodoxe**, București, Tipografia Toma Teodorescu, 1865

Note generale: Exemplarul prezintă 2 f., 368 p., 4 f., 1 pl. Dimensiunile cărții: 32 x 23 x 4 cm. Pagină culeasă: 31 x 22,5 cm. Copertile din carton, pânză galbenă. Chenar floral imprimat pe marginile primei coperti. Cotorul – piele. Colligată cu un fragment a altei cărți laice, neidentificată. Stare bună de conservare.

Însemnări: F.t.^v: „Această carte cu numele de Tesalonicu au fostu a mea, care mai jos sântu iscălitu și din dragostia care am avutu asupra părintelui Ghedeon monah și hagiui, cu toată buna voință și dragostea am dat-o sfinții sale, ca si fii rugătoru lui Dumnezeu și pentru mine păcătosul. Și am scris aicia cu mâna mea, care mâna va putrezi, iară slova va rămâne spre pomenirea mea și vă rogu din tătu sufletul dragilor, cari veți citi aicea să ziceți Dumnezeu si-i erte toate păcatele lui cele de voe și cele fără de voe, cele din zi și cele din noapte ca să le mântueascu de ale lui fa(p)te, care să va judeca la moarte preotul Dimitrie Costantinescul de la biserica Muntuleasa. 1866 av(gust) 5”.

46. **Opt-glasar**, București, Tipografia Hranov și C-nie, 1872

Note generale: Exemplarul prezintă 214 p., [1] f. Dimensiunile cărții: 23 x 15,5 x 3 cm. Pagină culeasă: 17 x 11,5 cm. Titlul cărții este încadrat. Pe verso-ul foii de titlu

gravura – *Răstignirea lui Hristos*. Copertile carton, hârtie. Pe prima copertă este imprimată crucea, într-un chenar dreptunghiular. Cotorul – pânză cafenie. Stare bună de conservare.

Însemnări: Pe o foaie albă la începutul cărții: „Monah Afinoghen Negară”.

F.t.: „Răceula. Davida Tatienu G.”.

47. Stamatii, Dimitrie, **Acatistul Sfântului Mare Martir Dimitrie, izvorătorul de mir**, Iași, Tipografia lui A. Bermann, 1873

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f.t., 38 p. Dimensiunile cărții: 20 x 13,5 x 2 cm. Pagină culeasă: 17,5 x 13,3 cm. Copertile din carton, hârtie neagră. Cotorul – pânză. Pe centrul primei coperti este imprimată crucea. Colligată cu: Beldiman Gheorghe, Manoliu Dimitrie, *Viața Sfântului Sfințitului Mucenic Haralambie*, Iași, Tipografia lui Adolf Bermann, 1865 și Manolachi Drăghici, *Acatistul Sfântului Spiridon*, Iași, Tipografia lui Adolf Bermann, 1862.

48. **Ceaslov**, Tipografia Mănăstirii Neamț, 1874

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f. t., [4] f., 357 f. Dimensiunile cărții: 36 x 24 x 5,5 cm. Pagină culeasă: 22,5 x 14,5 cm. Foaia de titlu este încadrată în chenar din medaioane. Pe verso – gravură cu Iisus Hristos, semnată „Protoierei Mihail”. Urmează pe foile nenumerotate „Înainte cuvântare către cetitori”, semnată de starețul mănăstirilor Neamțul și Secul Timothei. Textul este încadrat în două rânduri de chenare. Pe verso f. [5] – gravura *Înălțarea Domnului*, semnată de Theodosie mo: 1854. Text pe o coloană, în negru și roșu, caractere de două mărimi, cu 32 și 37 de rânduri pe pagină. Gravuri în text, semnate de Ghervasia mon: 1833, Theodosie 1831, Theodosie monah 1833, Theodosie monah 1834. Frontispicii de dimensiuni mari și variate. Inițiale, ornate frumos în roșu, vinierte în negru. Copertile din carton, piele. Pe prima copertă chenare și colțare imprimate. Pe centru crucea. Cotorul – piele. Stare bună de conservare a cărții.

48. **Ceaslov**, Tipografia Mănăstirii Neamț, 1874

Note generale: Exemplarul prezintă [1]

f.t., 357 f. Foaia de titlu este fragmentată, lipsesc primele foi nenumerotate. Dimensiunile cărții: 31,5 x 20,5 x 6,5 cm. Foile sunt desprinse. Cartea necesită restaurare.

49. **Pannihidă împreună cu Litia mică**, București, Tipografia Toma Teodorescu, 1875

Note generale: Exemplar complet. Prezintă 61 p. Dimensiunile cărții: 20 x 13,5 x 1 cm. Titlul cărții este încadrat în chenar din ornamente vegetale simple. Pe verso – gravură cu chipul lui Iisus Hristos, încadrată în chenar. Copertile din carton, pânză galbenă. Colligată cu *Prohodul Domnului*, București, Tipografia Toma Teodorescu, 1875. Alfabet de tranziție. Stare bună de conservare. Pe p. 2 un ex-libris în blazon: **С. Н. Краснюкъ**.

Însemnări: P. 1 (de titlu): „Sosipatra Nestorovna Crasniuc”.

50. **Prohodul Domnului**, București, Tipografia Toma Teodorescu, 1875

Note generale: Exemplarul prezintă 28 p., 11 p. cu *Rânduiala rugăciunii la sărbători naționale*. Dimensiunile cărții: 20 x 13,5 x 1 cm. Copertile din carton, pânză galbenă. Frontispicii, inițiale, viniete. Colligată cu *Pannihidă împreună cu litia mică*, București, Tipografia Toma Teodorescu, 1875. Alfabet de tranziție. Stare bună de conservare.

Însemnări: F. 11: „Mon. Sosipatra Crasniuc”.

51. **Viețile sfinților pe luna aprilie**, vol. VIII, București, Tipografia Gutenberg, Joseph Göbl, 1905

Note generale: Exemplarul prezintă p. VII-VIII, 888 p. Lipsesc p. I-VI. Dimensiunile cărții: 16,5 x 11,5 x 4,5 cm. Copertile și cotorul din carton, pânză roșie. Cartea necesită restaurare.

52. **Psaltire**, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1907

Note generale: Exemplar incomplet. Prezintă p. 515-620. Dimensiunile cărții: 26 x 19 x 1,5 cm. Copertile din carton, hârtie neagră. Cotorul – pânză verde. Pe prima copertă este lipită crucea din pânză verde. Necesită restaurare. Colligată cu *Slujba și acathistul Preasfintei Născătoarei de Dum-*

nezeu în cinstea icoanei făcătoarei de minuni Iversca, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1908.

53. **Slujba și Acatistul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu**, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1908

Note generale: Exemplar complet. Prezintă 72 p. Dimensiunile cărții: 26 x 19 x 1,5 cm. Copertile din carton, hârtie neagră. Cotorul – pânză verde. Pe prima copertă este lipită crucea din pânză verde. Necesită restaurare. Colligată cu un fragment de *Psaltire*, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1907.

54. **Trebnic**, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1908

Note generale: Exemplarul prezintă 562 p. Dimensiunile cărții: 25 x 19 x 3,5 cm. Copertile din carton, învelite în hârtie albă. Foaia de titlu a fost restaurată cu hârtie de calc.

55. **Trebnic**, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1908

Note generale: Exemplarul prezintă p. 563-1334. Conține *Deplinirea Trebnicului*, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1912 (p. 1129-1334). Dimensiunile cărții: 25 x 19 x 4 cm. Copertile din carton, învelite cu hârtie albă. Necesită restaurare. Este continuarea precedentei cărți, copertate separat.

56. **Acatistul Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu bucuria tuturor scârbiților**, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1909

Note generale: Exemplarul prezintă 42 p. Dimensiunile cărții: 26,5 x 19 x 0,7 cm. Copertile din carton, pânză verde lucioasă. Cotorul – pânză albă. Cartea a fost restaurată. Stare bună de conservare.

Însemnări: Ft.: I. „Aceasta Acafist i-a poslușniți Oliga Bejenari di la Gâsnașeni”.

II. „Cojocari Anastasia I.”

57. **Cărticică de rugăciuni pentru mirni**, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1909

Note generale: Exemplar incomplet. Cartea prezintă p. 5-481, după care umează [2] f. și alte III p. Copertile din carton, piele neagră. Foile sunt desprinse unele de altele, rupte la colțuri. Necesită restaurare.

Însemnări: Forzațul II: „Mama au murit pe data de 4 mai, stil vechi, 1970, duminică”.

58. **Viețile sfinților pe luna ianuarie**, Cartea I, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1909

Note generale: Exemplarul prezintă XXVIII p., 608 p., [2] f. Dimensiunile cărții: 29 x 20,5 x 5,5 cm. Copertile din carton, hârtie neagră. Pe centrul primei coperti este imprimată crucea într-un chenar dreptunghiular. Colligată cu *Viețile sfinților pe luna ianuarie*, Cartea II, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1910. Cartea necesită restaurare.

Însemnări: Pe o foaie albă la începutul cărții: „Sora Parascovia Margine”.

59. **Viețile sfinților pe luna ianuarie**, Cartea I, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1909

Note generale: Exemplarul prezintă XXXVIII p., 608 p., [2] f. Dimensiunile cărții: 28,5 x 20,5 x 3 cm. Copertile carton, pânză neagră. Pe centrul primei coperti este imprimată crucea, într-un chenar dreptunghiular. Cotorul pânză.

60. **Viețile sfinților pe luna ianuarie**, Cartea I, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1909

Note generale: Exemplarul prezintă XXXVIII p., 608 p., [2] f. Dimensiunile cărții: 28 x 19,5 x 3,5 cm. Copertile din carton, hârtie kaki. Pe centrul primei coperti este imprimată crucea. Cotorul – pânză.

61. **Slujba și acathistul Sfântului Serafim din Sarov**, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1910

Note generale: Exemplarul prezintă 86 p. Dimensiunile cărții: 26,5 x 20 x 1,5 cm. Copertile din carton, piele artificială neagră. Cotorul – pânză. Colligată cu: *Acatistul Sfântului marelui Mucenic și Tămăduitorului Panteleimon*, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1913; *Acathistul sfintei întocma cu apostolii Mariei Magdalenei*, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1911; *Slujba cu acathistul acoperemântului Preasfintei Născătoare de Dumnezeu*, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1913. Copertile necesită restaurare.

62. **Viețile sfinților pe luna ianuarie**, Cartea II, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1910

Note generale: Exemplarul prezintă p. 609 – 1100, [2] f. Dimensiunile cărții: 29 x 19 x 3 cm. Copertile din carton, Pânză portocalie lucioasă. Pe centrul primei coperti este imprimată crucea. Cartea a fost restaurată. Stare foarte bună de conservare.

62. **Viețile sfinților pe luna ianuarie**, Cartea II, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1910

Note generale: Exemplarul prezintă p. 609 – 1100, [2] f. Dimensiunile cărții: 29 x 20,5 x 5,5 cm. Copertile din carton, hârtie neagră. Pe centrul primei coperti este imprimată crucea într-un chenar dreptunghiular. Colligată cu *Viețile sfinților pe luna ianuarie*, Cartea I, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1909. Cartea necesită restaurare.

63. **Viețile sfinților pe luna ianuarie**, Cartea II, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1910 (3 ex.)

Note generale: Exemplarul prezintă p. 609 – 1100, [2] f. Dimensiunile cărții: 28 x 20 x 3 cm. Copertile din carton, pânză cafenie. Cotorul – piele. Pe marginile copertilor – un chenar dublu de linii. Cartea este desprinsă. Necesită restaurare.

Însemnări: Forzațul I: „Ecaterina Vasiliu. Răciula”.

64. **Acatistul Sfintei întocmai cu apostolii Mariei Magdalena**, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1911

Note generale: Exemplarul prezintă 52 p. Dimensiunile cărții: 26,5 x 20 x 1,5 cm. Copertile din carton, piele artificială neagră. Cotorul – pânză. Colligată cu: *Acatistul Sfântului marelui Mucenic și Tămăduitorului Panteleimon*, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1913; *Slujba cu acathistul acoperemântului preasfintei Născătoare de Dumnezeu*, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1913; *Slujba și acathistul cuviosului Serafim, făcător de minuni*, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1910. Copertile necesită restaurare.

65. **Acatistul Sfântului Marelui Mucenic și Tămăduitorului Panteleimon**, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1913

Note generale: Exemplarul prezintă 49 p. Dimensiunile cărții: 26,5 x 20 x 1,5 cm. Copertile din carton, piele artificială neagră. Cotorul – pânză. Colligată cu: *Slujba cu acathistul acoperemântului preasfintei Născătoare de Dumnezeu*, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1913; *Acatistul sfintei întocma cu apostolii Mariei Magdalenei*, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1911; *Slujba și acathistul cuviosului Serafim, făcător de minuni*, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1910. Copertile necesită restaurare.

66. **Cuvânt bun poslușnicului celui nou începător**, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1913

Note generale: Exemplar complet. Prezintă 82 p., [1] f. Dimensiunile cărții: 20 x 13,3 x 1 cm. Copertile din carton, pânză neagră. Pe centrul primei coperti este imprimată crucea. Cartea a fost restaurată. Stare bună de conservare.

67. **Slujba cu acatistul Acoperemântului Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu**, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1913

Note generale: Exemplarul prezintă 77 p. Dimensiunile cărții: 26,5 x 20 x 1,5 cm. Copertile din carton, piele artificială neagră. Cotorul – pânză. Colligată cu: *Acatistul Sfântului marelui Mucenic și Tămăduitorului Panteleimon*, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1913; *Acatistul sfintei întocma cu apostolii Mariei Magdalenei*, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1911; *Slujba și acathistul cuviosului Serafim, făcător de minuni*, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1910. Copertile necesită restaurare.

În urma cercetărilor efectuate în perioada 2012-2013 în mănăstirile din Republica Moldova am constatat că unele cărți, care au aparținut altădată mănăstirii Răciula, au ajuns în alte așezăminte monahale. Am considerat necesar de a include în listă și aceste exemplare, alături de Petru Movilă,

Mărturisirea ortodoxă (mănăstirea Neamț, 1864), identificată printre cărțile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova¹¹:

68. **Octoih de canoane pentru pavcerniță**, Tipografia mănăstirii Neamț, 1816

Note generale: Exemplar complet. Prezintă [9] f., 327 f. Dimensiunile cărții: 22 x 17,5 x 6,5 cm. Pagină culeasă: 14 x 11,2 cm. Foaia de titlu este încadrată în ramă cu gravuri. Pe verso – Sfântul Ioan Damaschin. Urmează pe foile nenumerate o prefață *Cătră pravoslavnicii cetitori*, semnată de Silvestru, Stareț al sf. mănăstiri Neamțul și Secul. Text pe o coloană în negru și roșu, cu 22 de rânduri pe pagină. Textul este în chenar identic cu cel de la *Liturghia*, tipărită la Chișinău în 1815. Inițiale mari, viete, gravuri. Copertile din carton, piele cafenie, cu chenar pe margini și medalion pe centru, aplicate prin presare la rece.

Însemnări: F. 1-7: „Acești carte îi dăruit bisericii din Mănăstirea Răciului di shimonahia Evlampii. Sfinția sa s-au mutat din viață la anul 1925, 4 decabri”.

F. 37: „Eu, nevrednicul preot Gheorghii și cu soția me Soltana, am fost slujitori la Sfânt(ul) Panteleimon și multe cărți am cumpărat că am fost iubitor de cetire spre slava lui Dumnezău și ai Maicii lui”.

F. 62: „1816, iunie 22. Gheorghii iconom Hușanu, ci am fost slujitor la Panteleimon, mă rog tuturor ce vor ceti să mă pomenească”.

F. 77^v: „Eu, nevrednicul Gheorghii iconom, dinpreună cu soția me Solta(na), fiind iubitor de laudele lui Dumnezeu, oricari va ceti să ne pomenească și pre noi”.

F. 88: „Eu, nevrednicul preot Gheorghe, dinpreună cu soția me Soltana, am cumpărat această carte spre slava lui Dumnezeu și spre pomenire noastră și oricare va avea-o să nu ne dei uitării, ca și ei să aibă de la Dumnezeu iertare de păcate”.

F. 98: „Totdeauna cinstește pre Dumnezău și pre Maica lui, ca să vă ierte greșalele și vă rugați și pentru mene, nevrednicul și

¹¹ Igor Cereteu, *Cartea românească veche și modernă în fonduri din Chișinău. Catalog*. Cuvânt înainte Prof. univ., dr. Iacob Mârza, Tipomoldova, Iași, 2011, p. 309, nr. 962.

păcătosul Gheorghe preot cu soția me Sol-tana și tot neamul lor. 1841”.

Deținător: Mănăstirea Suruceni

69. **Apostol**, Tipografia mănăstirii Neamț, 1851

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f.t., [3] f., 220 f. Dimensiunile cărții: 31,5 x 21 x 3 cm. Pagină culeasă: 23 x 14 cm. Foaia de titlu este încadrată într-un chenar de medalioane, care se încheie sus cu icoana Sfintei Treimi. Pe verso foii de titlu – stema domnitorului Grigore Ghica, cu stihuri asupra stemei. Urmează 2 foi cu *Înainte cuvântare* a arhimandritului Neonil. Pe următoarea pagină – versete din Psalmi. Pe verso acestei foi – gravură cu chipul Sfântului Evanghelist Luca. Text pe o coloană, caractere de două mărimi, cu 33 și respectiv 38 de rânduri pe pagină. Inițiale cu roșu, gravuri. Copertile din carton, piele. Pe centrul primei coperti un medalion șters. Cotorul – piele. Stare bună de conservare.

Însemnări: Forzațul I: I. „Moșneguț Anna Grigorievna, m-rea Reciula, r-n Călărași”.

II. „Eu păcatoasa m. Evpraxia dăruiesc m-rea Frumoasa, anu 2005”.

F. [2]-[3]: „Această carte ce se numește Apostol, eu Anna Moșneguț Grigo(rievna) din m-rea Reciula am cumpărat-o de la maica Sosipatra Crasinuc. Am plătit pre ia 300 rubli, 1970, luna ianuarie”.

F. 1-8: „Anul 1892, luna lui mai 23 s-au dăruit această carti în cinstea Maicii Domnului și a Sfântului Necolai de fratele Nestor Crasniuc, în călugării monah Nicodim Crasniuc”.

Deținător: Mănăstirea Frumoasa

70. **Prolog** [septembrie-noiembrie], Tipografia mănăstirii Neamț, 1854

Note generale: Exemplarul prezintă [1] f.t., [3] f., 238 f. Dimensiunile cărții: 31 x 20 x 3,4 cm. Pagină culeasă: 26 x 15 cm. Foaia de titlu este încadrată în chenar din medalioane cu chipuri de sfinți, în partea de sus – gravura *Sfânta Treime*, iar jos – *Înălțarea*. Pe verso-ul foii de titlu – gravura *Înălțarea lui Hristos*, încadrată în chenar din ornamente tipografice. Copertile din carton, pânză verde, cotorul – pânză neagră. Pe prima

copertă – titlul scurt al cărții: PROLOG. Tipar cu negru pe o coloană, cu 37 de rânduri pe pagină. Frontispicii, viniete, inițiale mari cu negru. Cartea a fost restaurată. Însemnarea este tăiată la restaurarea cărții.

Însemnări: F. 1-10: „<Această sfântă carte> Viețile sfinților este data mei de ... Nestorov Crasniuc”.

Deținător: Mănăstirea Chistoleni

71. **Minei de obște**, Chișinău, Tipografia exarhicească, 1819

Note generale: Exemplar incomplet. Prezintă 3 f., 221 f. Dimensiunile cărții: 33 x 20,5 x 4 cm. Pagină culeasă: 25 x 16,2 cm. Ultima pagină din 18 p. nu este numerotată. Titlul este pe două pagini. Prima încadrată în chenar din ornamente vegetale, a doua – din trei rânduri de chenare din ornamente florale stilizate. Tipar cu negru, pe o coloană, caractere de două mărimi, cu 35-37 și 40 de rânduri pe pagină. Frontispicii, inițiale, viniete. Copertile din carton, pânză lucioasă de culoare verde. Pe centru este imprimată crucea, într-un chenar dreptunghiular, cu galben. Cartea a fost restaurată.

Însemnări: Forzațul I. „Acest Minei este dăruit lu(i) P. Vasilie Fuștei de la monahinia Moșneguța Evpraxia, azi 3/I.94 pe nou. Ca amintire din satul Reciula, fostul lor păstor 20 de ani”.

II. „Dăruit de maica Eupraxia Moșneguț, mănăstirea Reciula lui Arh. Ambrosie”.

Deținător: Mănăstirea Frumoasa

72. **Pateric**, București, Tipografia Mitropoliei, 1828

Note generale: Exemplar complet. Prezintă [2] f., 162 f., [2] f. Dimensiunile cărții: 29 x 20,5 x 3,5 cm. Pagină culeasă: 24,5 x 17 cm. Foaia de titlu este încadrată într-un chenar care imită lateral două coloane, sus figuri de sfinți, iar jos – ornamente vegetale. Pe verso stema Țării Românești, cu versuri. Urmează pe o pagină „Către pravoslavnicii cetitori”. La sfârșitul cărții, pe două foi numerotate din scara cărții. Tipar cu negru, pe două coloane, cu 41 de rânduri în coloană. Copertile din carton, pânză neagră. Pe centrul primei coperti este imprimată, într-un chenar dreptunghiular, crucea. Cotorul lipsește. Cartea necesită restaurare.

Însemnări: F. [1]: „Această carti numită Pateric o dăruiesc nepoati(i) meli ... din monastirea Răciula, eu starițu nastoiateliu ieroshimonah Ilie Hulpe din Sfântul Munte Athon”.

Deținător: Mănăstirea Hîncu

73. Agapie Criteanul Aghioritul, **Minunile Maicii Domnului**, Tipografia mănăstirii Neamț, 1847

Note generale: Exemplar complet: 16 p., 152 p. Dimensiunile cărții: 24 x 19 x 2,5 cm. Pagină culeasă: 18 x 13,5 cm. Copertile din carton, piele. Cotorul piele. Pe cotor este imprimat titlul scurt al cărții: МИНУНИЛЕ МАЙЧИЙ ДОМНУЛУЙ. Pe marginile copertilor – chenar floral imprimat, cu urme de aurire. Pe centrul primei coperti – un medalion romboidal cu imaginea ștearsă, cu urme de aurire. Stare bună de conservare a cărții.

Însemnări: P. 7-11 (din 16): „Dăru-it Arh. Ambrosie Munteanu de la maica Evprac(s)ea Moșnegușu, măn. Răciula”.

P. 152: „Moșnegușa Anna, Reciula”.

Deținător: Mănăstirea Frumoasa

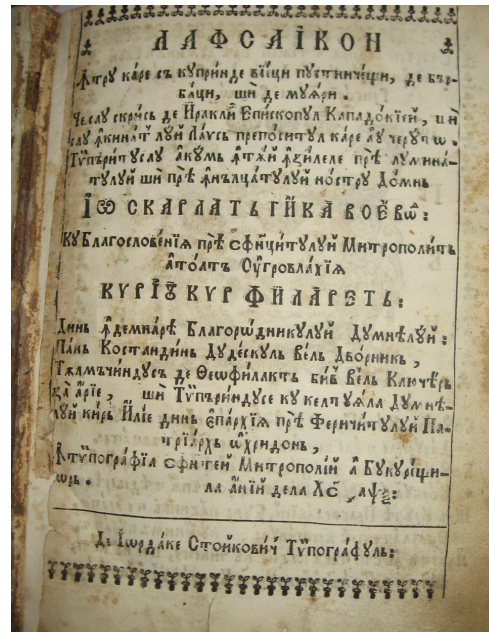
74. Petru Movilă, **Mărturisirea ortodoxă**, Tipografia Mănăstirii Neamț, 1864

Note generale: Exemplarul prezintă 16 f. nn. + 320 p. Lipsește foaia de titlu și primele două foi nenumerotate. Dimensiunile cărții: 17,5 x 11,5 x 1,8 cm. Pagină culeasă: 12 x 8,5. Copertile din carton, pânză de culoare cafenie, cu chenar aplicat prin presare. Text pe o coloană, în negru, cu 21 de rânduri pe pagină. După f. t. urmează o predoslovie, semnată de arhimandritul Filaret Scriban. 1844. Urmează pe 15 p. *Viața Mitropolitului Petru Movilă*, apoi alte 9 p. cu *Întăriturile Patriarhale la această carte. Nectarie cu mila lui Dumnezeu Patriarh Sfintei Cetăți Ierusalimul și a toată Palestina*, iar la sfârșitul acestui text: *În Constantinopol, în lăcașul nostru, în anul 1662, noiembrie 10. Urmează alte 4 pagini: Parthenie cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop Constantinoplei, a Romei noaă și icumenic (a toată lumea) Patriarh. Pe verso – gravura Sfânta Treime. Cotorul este din piele și are imprimat în partea de sus titlul scurt al cărții: „МЪРТУРИСИРЕ ОРТОДОЗЪ”.*

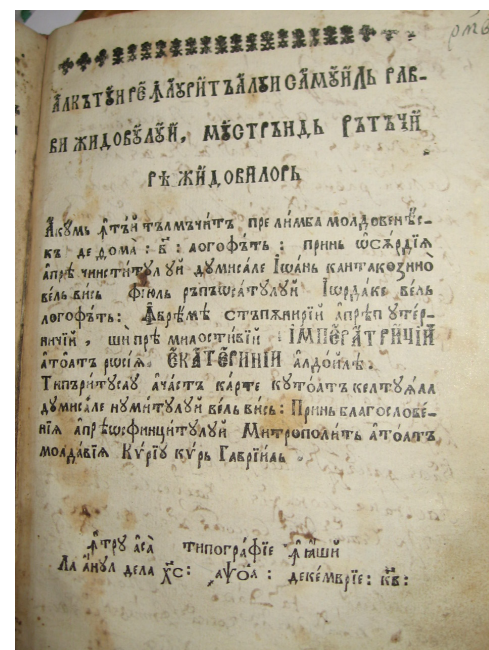
Copertile sunt desprinse de carte. Foile în partea de jos au fost tăiate de către un posesor, pentru a lichida însemnarea veche. Din fragmentele rămase putem stabili că în anul 1872 a aparținut mănăstirii Noul Neamț.

Însemnări: Forzațul I: „Spre folosul sufletesc fr. Feodor de la maica Clavdia din Sf. Mănăstire Răciula”.

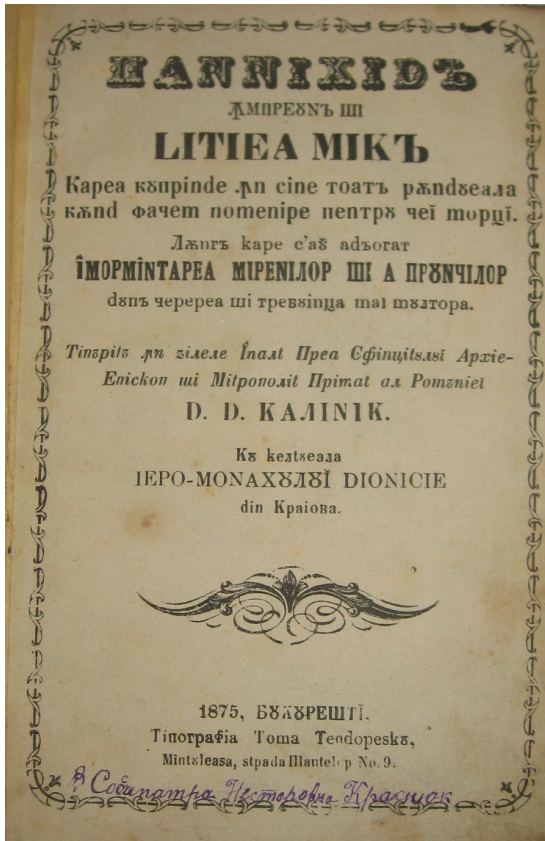
Deținător: Biblioteca Națională a Republicii Moldova, cota I-1223966

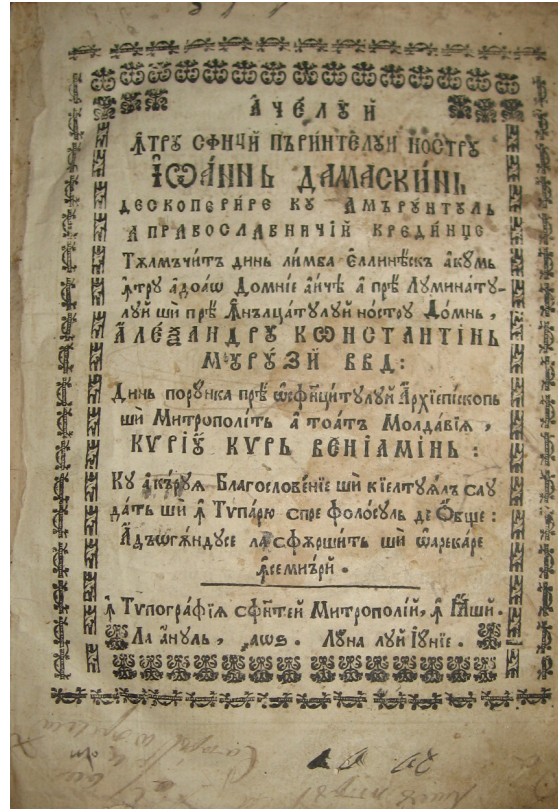
1. Lafcaicon, București, Tipografia Mitropoliei, 1760

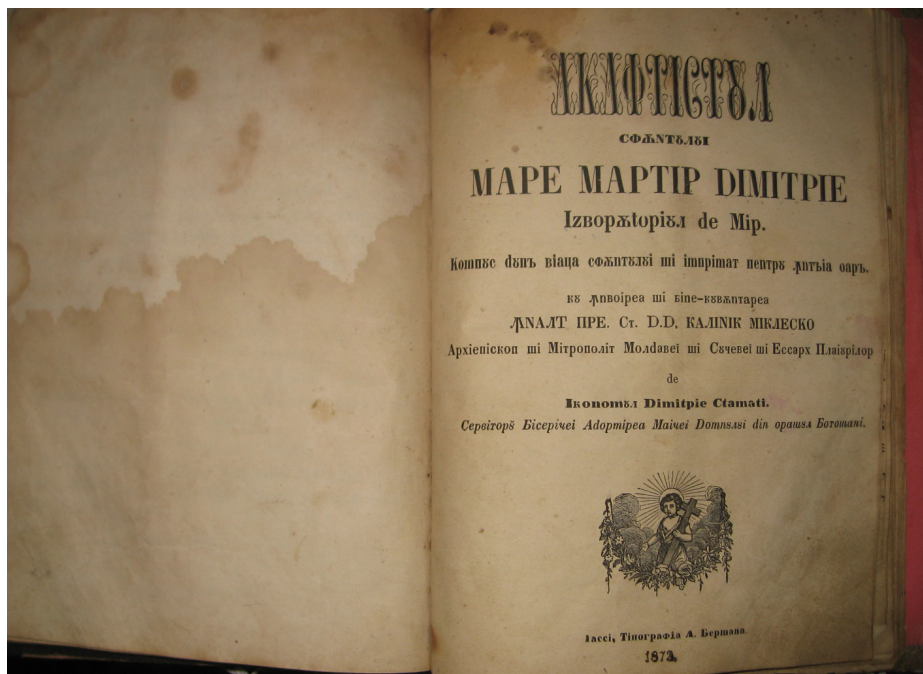
2. Samuil Ravvi Judovul, Alcătuire inaurită, Iași, Tipografia Mitropoliei, 1771

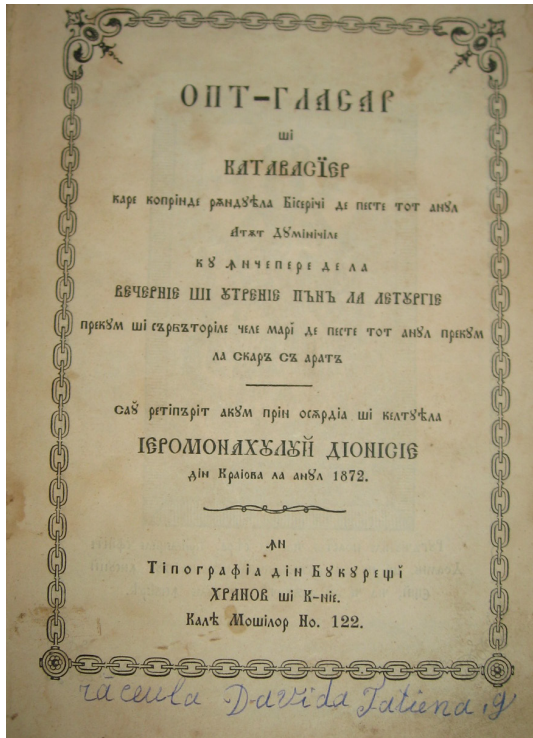
3. Panihidă cu Litia mică, București, Tipografia Toma Teodorescu, 1875

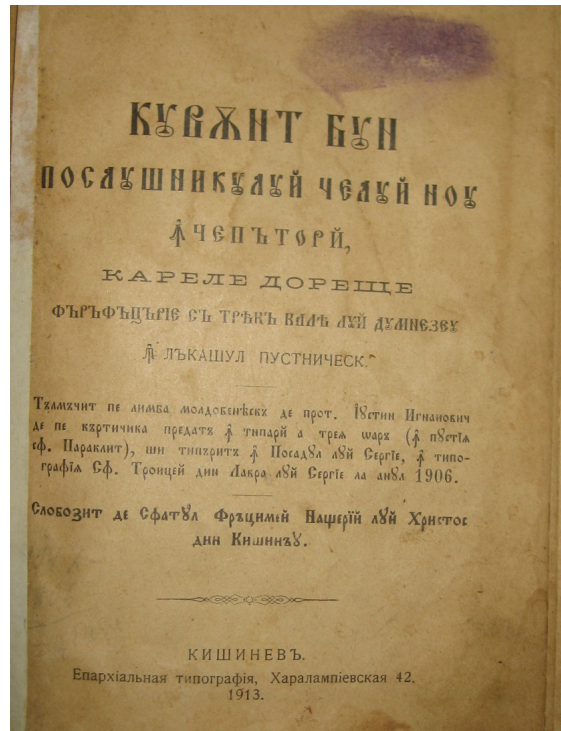
5. Ioan Damaschin, Descoperirea credinței, Iași, Tipografia Mitropoliei, 1806

4. Acatistul Sf. Marelui Mucenic Dimitrie, Iași, Tipografia A. Berman, 1873

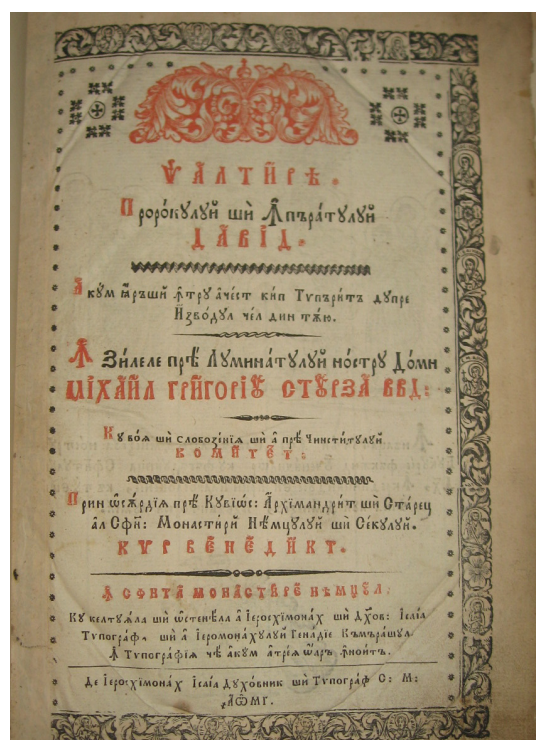
6. Opt-glasar, București, Tipografia Hranov și C-nie, 1872

8. Cuvint bun poslușnicului nou începător, Chișinău, Tipografia Eparhială, 1913

7. Psaltire, Tipografia Mănăstirii Neamț, 1817

9. Psaltire, Tipografia Mănăstirii Neamț, 1843

Provocările culturii informației în bibliotecile universitare din Republica Moldova

Ane LANDØY,
Biblioteca Universității
din Bergen

Silvia GHINCULOV,
Biblioteca Științifică a
Academiei de Studii
Economice a Moldovei

Abstract:

Începând cu anul 2012, Biblioteca Universității din Bergen, Norvegia și Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova (ASEM) au colaborat în mai multe proiecte de dezvoltare a bibliotecilor finanțate de guvernul norvegian prin intermediul Programului Eurasia. Această lucrare relevă rezultatele studiului „Perfecționarea în cultura informației pentru utilizatorii Bibliotecii Științifice a Academiei de Studii Economice din Moldova”. Scopul studiului a fost de a identifica rolul bibliotecii în dezvoltarea abilităților în cultura informației ale studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și de a studia necesitățile de educare ale consumatorilor în noul context informațional. Au fost obținute informații veridice asupra nivelului de competențe în cultura informației ale utilizatorilor Bibliotecii Științifice ASEM, identificate problemele și formulate propunerile pentru perfecționarea programelor de educare a utilizatorilor. La sondaj au participat 1004 respondenți de la 6 facultăți. În calitate de instrument al cercetării a fost utilizată metoda anchetei în baza chestionarului on-line

Cuvinte-cheie: cultura informației, utilizatorii de informații, necesități informaționale, servicii informaționale, instrumente de cercetare a informației, bibliotecă universitară.

Societatea modernă este caracterizată prin noul rol al informației și ea determină calitatea activității instituției de învățământ. Intensificarea schimbului de informații a determinat o schimbare și în sistemele educaționale. Contextul economic, tehnologic și social impune bibliotecilor universitare din Republica Moldova să fie

Angela REPANOVICI,
Universitatea Transilvania
din Brașov, România

Natalia CHERADI,
Biblioteca Științifică a
Academiei de Studii
Economice a Moldovei

Abstract:

From 2012 University of Bergen Library, Bergen, Norway and the Scientific Library of the Academy of Economic Studies of Moldova (ASEM) have collaborated in several library development projects funded by the Norwegian government through the Eurasia-programme. This paper reveals the results of the “Strengthening the information literacy skills of the library users at Scientific Library of the Academy of Economic Studies from Moldova” survey. The aim of the study was to identify the role of the library while developing information literacy skills for students, teachers, and researchers and to study educational needs of consumers in the new information context. The survey covered 1004 respondents from six departments. As a research tool it was used the questionnaire survey method from SurveyMonkey online.

Keywords: information literacy, information users, information needs, information services, information research tools, university library

mai flexibile și să se conecteze la tendințele de evoluție manifestate pe plan mondial, să alinieze serviciile și produsele informaționale destinate utilizatorilor la standardele internaționale, contribuind la îmbunătățirea calității învățământului superior.

Bibliotecile universitare au misiunea de a participa la procesul de instruire, formare și

educare prin facilitarea accesului la cunoștințe, prin promovarea culturii informației, contribuind astfel la dezvoltarea atitudinii pozitive față de educație și cunoștințe. Rețelele de informare influențează demersul de utilizare a informației, respectiv și procesul medierii infodocumentare, care impune personalului bibliotecii să însușească experiențe noi.

Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice este integrată în mai multe proiecte de colaborare internațională care orientează activitatea instituției spre noile tehnologii și standarde de calitate. Tema culturii informației a fost în centrul atenției colaborării Moldo-Română-Norvegiene în dezvoltarea serviciilor informaționale pentru învățământ și cercetare. Două proiecte de amploare *Dezvoltarea noilor servicii informaționale pentru învățământul economic superior din Moldova* (2012-2014) și *Modernizarea serviciilor bibliotecilor universitare din Moldova* (2016-2019), finanțate de Programul Norvegian de Cooperare cu Eurasia în domeniul învățământului superior sunt axate pe inovarea educației în domeniul utilizării a informațiilor. Universitatea din Bergen alături de Universitatea Transilvania din Brașov, au devenit principali parteneri strategici ai sistemului infodocumentar din Republica Moldova.

În societatea informațională și a cunoașterii cultura informației devine o parte componentă a culturii profesionale. În acest context, în cadrul proiectului „Dezvoltarea noilor servicii informaționale pentru învățământul economic superior din Moldova” s-a realizat sondajul *Perfecționarea în cultura informației pentru utilizatorii Bibliotecii Științifice a Academiei de Studii Economice din Moldova*. Scopul studiului a fost de a identifica rolul bibliotecii în dezvoltarea abilităților în cultura informației ale studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și de a studia necesitățile de educare ale consumatorilor în noul context informațio-

nal. Au fost obținute informații veridice asupra nivelului de competențe în cultura informației ale utilizatorilor Bibliotecii Științifice ASEM, identificate problemele și formulate propunerile pentru perfecționarea programelor de educare a utilizatorilor.

La sondaj au participat 1004 respondenți de la 6 facultăți. În calitate de instrument al cercetării a fost utilizată metoda anchetei în baza chestionarului on-line SurveyMonkey, compus din 12 întrebări [3]. Studiul a cuprins respondenți din diverse niveluri de instruire: ciclul I licență – 64%; ciclul II masterat – 25%; ciclul III doctorat – 5%; postdoctorat – 4%; alte categorii – 2%. Respondenții au fost prezenți în eșantion în proporții egale, în funcție de numărul de studenți înscriși la facultăți.

Prima întrebare s-a referit la „... nivelul de cunoștințe pe o scală de la 0 la 3, 0 – minim, 3 – maxim, pe care îl aveți despre...”:

- *Evaluarea surselor de informare electronice* (actualitate, conținutul informațional, organizarea textului, accesibilitate, veridicitate, modul de navigare, mesajele publicitare, scopuri etc.) – scorul mediu ponderat al tuturor răspunsurilor la această întrebare este 2,89. Este un rezultat valoros, însă aproximativ 5% de respondenți au evaluat cunoștințele lor la nivelul zero, confirmând nivelul diferit al competențelor în cultura informației la diverse categorii de utilizatori.

- *Instrumentele de căutare a informațiilor* (OPAC, bibliografii, baze de date etc.) - scorul mediu este 2,74. Astfel, consumatorii de informații au evaluat cunoștințele sale la un nivel ridicat. Însă, în procesul observării am remarcat că aceste cunoștințe se limitează la instrumente Internet și sunt insuficiente pentru o căutare calitativă a informației.

- *Strategii de căutare a informațiilor* (cuvinte cheie, operatori logici, tezaure etc.) - scorul mediu 2,90 demonstrează încrederea consumatorilor în cunoștințele și abilitățile lor, ceea ce confirmă presupune-

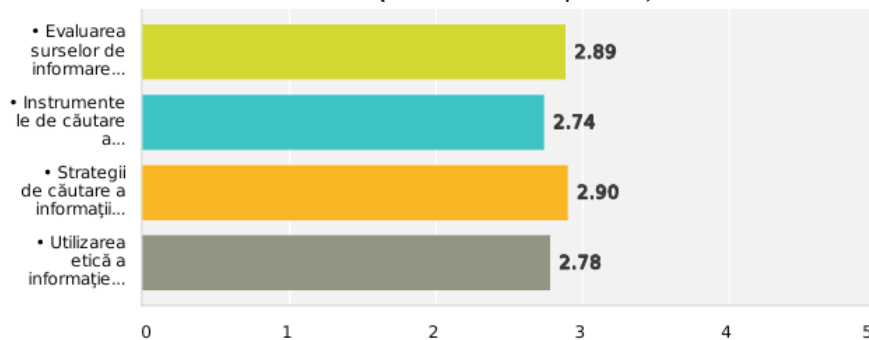

Figura 1. Repartizarea răspunsurilor privind competențele informaționale

rea noastră că utilizatorii percep Internetul ca cel mai important instrument de căutare a informațiilor.

- *Utilizarea etică a informației* (citări, referințe bibliografice, plagiat, proprietatea intelectuală și dreptul de autor) - scorul mediu 2,78. Respondenții au evaluat destul de înalt cunoștințele lor privind utilizarea etică a informației, cu toate acestea, mai mult s-au referit la subiectele cum ar fi „drepturile de autor” și „plagiarism”. În același timp, cunoașterea regulilor de citare, întocmirea listelor bibliografice și prezentarea referințelor, precum și înțelegerea profundă a fundamentelor proprietății intelectuale este mai diminuată la studenții din anii I – III, în comparație cu cei care învață la masterat și doctorat.

Răspunsurile la această întrebare au identificat un scor destul de ridicat al cunoștințelor utilizatorilor în domeniul culturii informației. Cu toate acestea, rezultatele obținute se bazează pe convingerea subiectivă a utilizatorilor și pot fi diferite de estimarea obiectivă a cunoștințelor prin testare sau prin alte forme de verificare.

Întrebarea „Care este nivelul de cunoștințe pe o scală de la 0 la 3, 0 - minim, 3 - maxim, pe care îl aveți despre...” a relevat următoarea configurație a răspunsurilor:

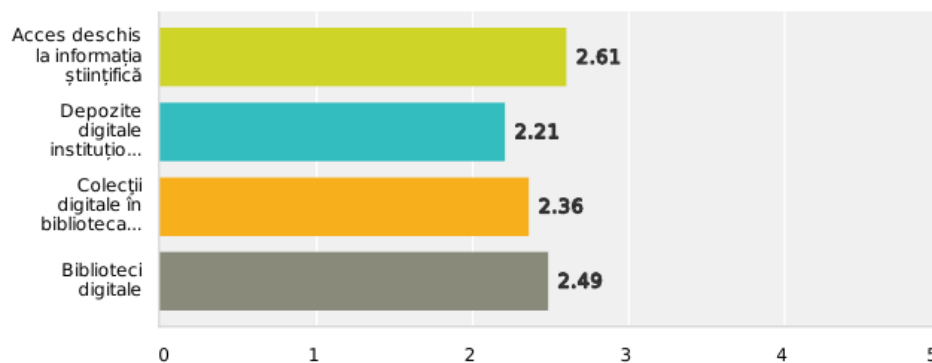

Figura 2. Repartizarea răspunsurilor privind sistemele de informare

- *Acces Deschis la informația științifică* – punctajul mediu este de 2,61, indicând cunoștințele consumatorilor privind mișcarea internațională Open Access.

- *Depozite digitale instituționale* – scorul mediu ponderat indicat pentru cunoștințele în acest domeniu, este de 2,21. Peste 60% din respondenți au indicat un scor de la 0 la 1. Acest rezultat demonstrează cunoștințe insuficiente ale utilizatorilor despre depozite digitale instituționale, fapt explicat de noutatea acestui serviciu în

bibliotecile științifice din Republica Moldova.

- *Colecții digitale în biblioteca universitară* – punctajul mediu este de 2,36. Respondenții au demonstrat cunoașterea insuficientă a colecțiilor digitale universitare din următoarele motive: percepția tradițională a bibliotecii ca o colecție de publicații tipărite; colecția digitală în bibliotecă este în proces de formare; promovarea insuficientă a colecțiilor digitale în rândul utilizatorilor.

- *Biblioteci digitale* – punctajul mediu este de 2,49. Consumatorii au cunoștințe privind aceste resurse informaționale, datorită popularității lor în Internet și caracterizate prin disponibilitate și ușurința de căutare.

Răspunzând la întrebarea „În cazul în care nivelul Dvs. de cunoștințe este mare vă rugăm să indicați sursele de informare...”, respondenții consideră că nivelul lor de cunoștințe se datorează studiului individual – 65,6%, iar cursurilor din facultate – 61%. Un moment important pentru perfecționarea cursurilor de cultura informației ar fi și implementarea unor noi forme de învățare individuală on-line.

Rezultatele răspunsului la întrebarea „Care dintre elementele din lista de mai jos prezintă cel mai mare interes pentru Dvs.? (vă rugăm să indicați 3 subiecte)” a permis respondenților să identifice temele de interes pentru care doresc îmbunătățirea cunoștințelor în cultura informației. Majoritatea respondenților sunt interesați de *strategii de căutare a informațiilor* – 48,4% și de *instrumente de căutare a informațiilor* – 46,7%.

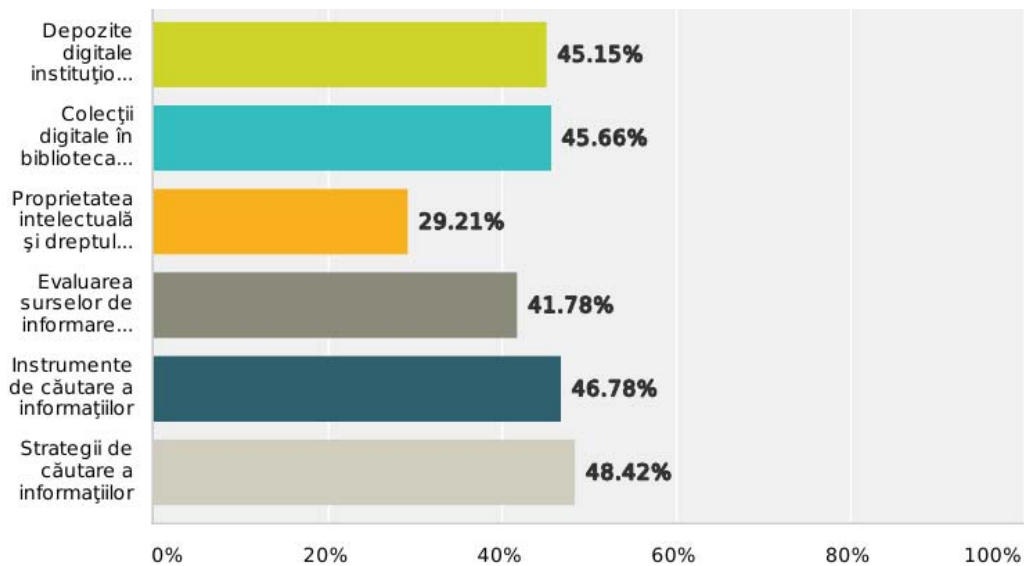

Figura 3. Repartizarea răspunsurilor privind temele de interes

Întrebarea „Dacă s-ar introduce în bibliotecă Dvs. asemenea cursuri, credeți că utilizatorii ar fi interesați?” a reliefat următoarea opinie a respondenților: *Da* – au răspuns 89,1%; *Nu* – 10,8%. În răspunsurile la întrebarea „Dacă se organizează cursuri de cultura informației, care din conceptele de mai jos credeți că ar trebui prezentate?”, respondenții au identificat următoarele teme: *depozite digitale instituționale*, *Acces Deschis la informația științifică* – 42%; *strategii de căutare a informațiilor* – 40%. Respondenții consideră mai puțin importante temele: *evaluarea surselor de informare electronice* – 27%; *integrarea informațiilor în produse educaționale* – 26%.

Întrebarea de tip scală în forma de diferențială semantică a identificat opiniile respondenților despre importanța Cursurilor, privind cultura informației „Care este părerea Dvs. despre importanța cursului *Cultura Informației în cadrul ASEM?*”. Majoritatea respondenților au părerea că acest curs este important – 53%; foarte important – 29,2%. Respondenții sunt conștienți de importanța și necesitatea de a-și îmbunătăți abilitățile de informare pentru autodezvoltarea lor, pentru a fi competitivi pe piața muncii din Republica Moldova. Dorința utilizatorilor de a participa la instruire a fost identificată prin răspunsurile la întrebarea „În cazul în care Biblioteca

ASEM ar oferi cursuri de formare în cultura informației ați dori să le urmați?”, după cum urmează: *Da* – 79,12%; *Nu* – 20,88%. Astfel, intenția de a urma cursuri de cultura informației a fost exprimată de marea parte a respondenților implicați în studiu.

În urma cercetării, care a avut scopul de a identifica rolul bibliotecii în dezvoltarea culturii informației a utilizatorului în contextul universitar, s-au constatat următoarele:

- Formarea culturii informației a membrilor comunității universitare este direct legată de activitatea educațională a instituției de învățământ, având un impact semnificativ asupra reușitei academice a studenților.

- Sondajul a identificat problemele în cultura informației, precum și modalitățile de optimizare a educării utilizatorului în condițiile actuale. În acest context este necesar de a determina responsabilitățile bibliotecarilor, condițiile și mijloacele de realizare a instruirii utilizatorilor. Trebuie stabilite conținuturile de bază, un program de pregătire comun, care să cuprindă diferite niveluri de instruire în cultura informației și pregătite condițiile pentru implementarea unui astfel de curs în curriculumul universitar.

- Implementarea cursului „Cultura informației” în curriculumul universitar va

asigura acțiunea independentă a studentului în însușirea cursurilor de la facultate și în studiul individual.

- Cunoștințele dobândite în cadrul acestui curs vor contribui la succesul viitoareii cariere profesionale a tinerilor specialiști, precum și la adaptarea persoanelor la mediul informațional actual.

Aceste rezultate confirmă ipotezele studiului și argumentează necesitatea de a face un efort susținut pentru a atinge nivelul competenței în cultura informației așteptate în învățământul superior. Formarea în cultura informației trebuie să se axeze pe strategiile de căutare și integrare a rezultatelor, să corespundă nevoilor reale ale tineretului studios și să fie organizată în parteneriat strâns dintre profesor și bibliotecar.

Bibliotecile constituie o componentă fundamentală în promovarea cunoștințelor și a cunoașterii. Competențele în cultura informației sunt primul pas în calea spre realizarea scopurilor educaționale. Bibliotecarii, ca membri ai comunității educative și specialiști în domeniul informării, joacă rolul cheie în asigurarea instruirii în cultura informației, sprijinindu-se pe programe

integrate în cursuri universitare. Este nevoie de dezvoltare a programelor de formare a culturii informaționale, de educare a utilizatorilor pentru o îmbunătățire a activităților de predare desfășurate de bibliotecă, dar se simte și nevoia unui sprijin instituționalizat din partea universității.

Pe plan internațional există numeroase exemple de programe destinate dezvoltării culturii informației, parteneriate între biblioteci și instituții de învățământ superior, care demonstrează clar beneficii pentru ambele părți implicate.

Proiectele realizate în colaborare cu instituțiile de învățământ din România și Norvegia vor consolida poziția învățământului superior din Moldova la nivel național și internațional, vor maximiza contribuția bibliotecilor și capacitatea lor de a media în mod eficient relația între utilizatori și informațiile de care au nevoie. Rezultatele acestor colaborări vor constitui un cadru strategic pentru dezvoltarea durabilă a politicilor naționale privind accesul la informație în întregul Sistem al învățământului superior din Republica Moldova.

Referințe bibliografice:

1. Limberg, L., Sundin, O., Talja, S. Three theoretical perspectives on information literacy. *Journal for Information* [online]. In: *Technology Studies as a Human Science*, 2013, nr. 11(2), pp. 93-130. [Accesat 24 februarie 2017]. Disponibil: <http://etjanst.hb.se/bhs/ith/2-11/llosst.pdf>.
2. Proiect „Modernization of academic library services in Moldova” [online]. [Accesat 24 februarie 2017]. Disponibil: <https://newinformationservices.wordpress.com/>.
3. *Survey Monkey* [online]. [Accesat 24 februarie 2017]. Disponibil: <https://www.surveymonkey.com/>.

Surse electronice de informare utilizate în formarea culturii informației utilizatorului

Mihaela STAVER,
Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo”, Bălți

Abstract:

Autorul prezintă noi conținuturi, metode și instrumente de predare a cursului „Bazele Cultura informației” în cadrul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți. Se referă la modulul 1 – Instrumente de recuperare a informației pentru studii și cercetări – motoare de căutare (portaluri, directoare, rețele sociale etc.), de cercetare de management al datelor: OpenAIRE, Acces Deschis (DOAJ, OAJI, DOAB, OA blog-ul OA, IBN, Zenodo de-pozit), site-ul și blog-ul BȘ USARB, Repozitoriul instituțional ORA etc.

Cuvinte-cheie: cultura informației; arhive electronice; Acces Deschis; statistici de bibliotecă.

Abstract:

The author writes about new contents, methods and tools of teaching the course „The Bases of Information Literacy” at Balti University. In particular refers to Module 1: Information retrieval tools for studies and research: search engines (portals, directories, social networks, etc.), Data management research: OpenAIRE, Open Access (DOAJ, OAJI, DOAB, OA blog OA, IBN, Zenodo Repository), the site and blog of BS USARB, Institutional Repository ORA (Open Research Archive) USARB, international interactive world catalogues Open Library, Calameo, Issuu, Scribd.

Keywords: electronic archives, information, Open Access, directors, statistics, portals, library, ORA USARB, social networking, blog.

Pe parcursul tuturor etapelor de dezvoltare a societății, omul a manifestat necesitatea de a informa și de a fi informat. Informația face parte din ambianța cotidiană a omului secolului XXI în cele mai diverse forme de prezentare și difuzare (cărți, documente electronice, mass-media etc.)

Sociologul american Daniel Bell afirmă că „informarea este baza progresului societății. Mai multă informație înseamnă mai multă cunoaștere, mai multă cunoaștere înseamnă mai multă participare, iar mai multă participare înseamnă mai multă putere”.

Mediul electronic poate produce mutații majore la nivelul societății, așa cum invenția tiparului a produs mutații care au dus la dezvoltarea societății în forma cunoscută astăzi (Galaxia Gutenberg). Nu întâmplă-

tor se vorbește de Societatea Informației, caracterizată de creșterea explozivă a informației disponibile prin intermediul tehnologiei informației ce se bazează pe Internet.

Un loc special în sfera serviciilor de informare îl joacă bibliotecile, cu noul lor rol de furnizor și mediator de informații între comunitatea celor care le produc și a celor care le consumă, adică utilizatorii. Biblioteca Științifică USARB este cea care dezvoltă și aprofundează abilitățile studenților în domeniul de căutare și prelucrare a informației. Fiind participantă în proiectele: „Modernizarea serviciilor bibliotecilor universitare din Moldova” (Parteneriatul dintre Norvegia și Moldova) (2016-2019); Proiectul „ERASMUS+” (Servicii de suport pentru rețeaua de biblioteci: modernizarea

bibliotecilor în Armenia, Moldova și Belarus prin dezvoltarea personalului bibliotecar și reformarea bibliotecilor (2015-2018); Proiectul „MISISQ - TEMPUS – Modern Information Service for Improvement Study Quality” (2013-2016), contribuie la dezvoltarea *Bibliotecii inovatoare* ca suport pentru educație, cercetare și învățare continuă; acordarea serviciilor infobibliotecare modernizate, crearea spațiului informațional unic pentru mediul academic.

Un rol important în aceste proiecte este predestinat Culturii Informației. În cadrul acestor proiecte la Biblioteca USARB au fost organizate trainere de formare a formatorilor privind Cultura Informației. Cursul *Bazele Culturii Informației* a fost redactat conform cerințelor proiectelor, tematica modulului a fost completată și adaptată într-o nouă versiune.

Cursul este destinat studenților anului I de la toate facultățile: la secția zi și cu frecvență redusă; elevilor Liceului Republican „Ion Creangă”.

Modulul I: Instrumente de regăsire a informației pentru studii și cercetări: motoare de căutare (portaluri, directoare, rețele sociale etc. Managementul datelor de cercetare: OpenAIRE, Open Acces (DOAJ, OAJI, DOAB, blogul OA, IBN, Zenodo repository). Site-ul, blogul BȘ USARB, Repozitoriul instituțional ORA (Open Research Archive) USARB) Cataloage internaționale interactive din lume Open Library, Calameo, Issuu, Scribd este promovată timp de 4 ore în limba română și rusă.

Cultura informației a devenit iminentă pentru studenți în era informațională, astfel, bibliotecarii au devenit parte a procesului educațional, introducând în procesul de învățământ noile tehnologii cu care utilizatorii accesează informația în diverse forme și formate – reale sau virtuale. Diversitatea suporturilor, creșterea cantitativă a informațiilor, sistemele de regăsire a informației, impun formarea continuă a culturii Informației utilizatorului.

„Cultura Informației presupune formarea unui ansamblu de cunoștințe teoretice și abilități practice care permit identificarea unei nevoi informaționale, urmată de localizarea, evaluarea și utilizarea informației găsite, într-un demers de rezolvare a unei probleme, de găsire a unui răspuns și de comunicare a informației regăsite și prelucrate într-un produs nou, cu valoare adăugată”, susține Hermina Anghelescu. Definiția

ALA (Asociația Bibliotecilor Americane) (1989) despre Cultura Informației afirmă că, pentru a avea o cultură informațională o persoană trebuie:

- ✓ să conștientizeze necesitatea informației;
- ✓ să poată localiza;
- ✓ să poată evalua;
- ✓ să poată utiliza eficient informația.

De ce este necesar să ne informăm?

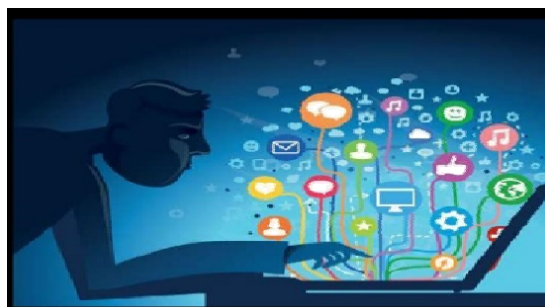
- Pentru a ne forma deprinderi și cunoștințe necesare pe întreaga durată a vieții;
- Pentru a ține pasul cu noutățile din domeniu;
- Pentru a găsi niște răspunsuri la întrebări precise;
- Pentru a umple niște lacune în cunoaștere.

Cum afirma Samuel Johnson, *un om informat valorează cât doi și, mai important decât a avea o informație este să știi unde s-o găsești.*

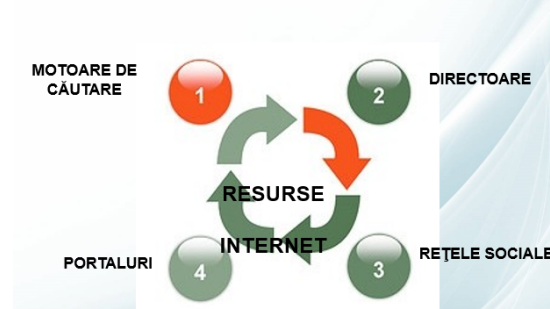
Pentru căutarea informațiilor pe web, studenții navighează prin imensul ocean de informații.

Pentru a naviga cu succes ei trebuie să fie conștienți de instrumentele de căutare disponibile.

„Prima sarcină atunci când căutați informații de înaltă calitate este încercarea de a accesa un serviciu care oferă un material de calitate în domeniul care vă interesează.” (Cooke 55)

SURSE DE INFORMARE ELECTRONICE

Motor de căutare – un „serviciu” de regăsire a informațiilor stocate în bazele lor de date. O definiție mai simplă ar fi că un motor de căutare este un site, unde fiecare vizitator poate să pună o întrebare despre un subiect și acesta afișează o listă de site-uri apropiate domeniului căutat.

Dacă dorim să facem o căutare avansată, trebuie să ne familiarizăm cu mai multe motoare de căutare. Pentru aceasta putem accesa: <http://www.20search.com/>.

Un motor de căutare care oferă accesul liber la resurse web academice ar fi BASE <http://www.base-search.net>. În comparație cu alte motoare, BASE are următoarele caracteristici: sunt selectate cele mai relevante resurse și aici sunt incluse numai serverele de documente care respectă cerințele specifice de calitate.

BASE <http://www.base-search.net>

Motor de căutare care oferă accesul liber la resurse web academice.
BASE este operat de Biblioteca Universității din Bielefeld, Germania.

În comparație cu motoarele de căutare comerciale, BASE are următoarele caracteristici:

- Sunt selectate cele mai relevante resurse
- Sunt incluse numai serverele de documente care respectă cerințele specifice de calitate

Scop
îmbunătățirea diseminării literaturii științifice ce oferă disponibilitate în accesarea cunoștințelor științifice și academice

Motor de căutare a documentelor științifice pentru calculator și informații de știință

CiteSeerX este un motor de căutare a documentelor științifice pentru calculator și informații de știință, scopul fiind îmbunătățirea diseminării literaturii științifice ce oferă disponibilitate în accesarea cunoștințelor științifice și academice.

Un *director web* este un catalog de site-uri. Înscrierea într-un director web se referă la faptul că după înscriere, va exista un link către site-ul nostru. Un Directoriu include pagini web organizate pe diverse subiecte, care permit: citirea / descărcarea cărților; audierea muzicii și sunt axate pe site-uri de calitate.

Cu ce ne ajută înregistrarea în directorii web?

✓ Dacă apărăm în multe directorii, devenim cunoscuți și de Google, și de oricine dorește să caute în aceste directorii.

✓ Google vede linkurile îndreptate spre paginile web indicate, de către direc-

toarele web, ceea ce îl determină să ne considere site-ul unul de mare importanță.

Un Directoriu este folosit atunci când avem de căutat un subiect larg și dorim să evităm site-uri nefiltrate.

Tipuri de directorii:

■ Directoriul *MOOCs* <http://www.mooc.co/> este un director on-line masiv de *Cursuri deschise on-line* (MOOCs).

■ *DOAB*: Director de cărți cu acces deschis. Directoriul este deschis pentru toți editorii care publică cărți academice, recenzate în Acces Deschis. DOAB prezintă utilizatorilor 3275 de peer-review cărți academice de la 110 editori. <http://www.doabooks.org>

■ Directoriul de reviste în Acces Deschis (*DOAJ*) <https://doaj.org>.

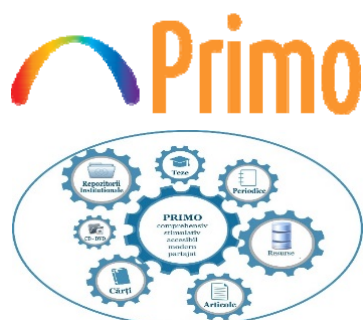
A fost lansat în 2003 la Universitatea din Lund, Suedia, cu 300 de reviste cu acces deschis și astăzi conține cca 9186 de reviste academice din 130 de țări cu acces liber care acoperă toate domeniile științei, tehnologiei, medicină, științe sociale și umaniste.

■ Directoriul „*OAJI*” – Open Academic Journals Index <http://oaji.net>.

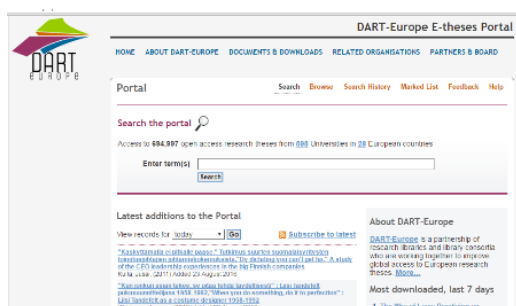
Este o bază de date a revistelor științifice full-text cu acces deschis.

Fondator – Centrul rețelei internaționale pentru cercetare fundamentală și aplicată, Federația Rusă. Republica Moldova are 13 reviste înregistrate în OAJI.

Portalul este un site cu mai multe domenii informaționale, precum: noutăți, forum, meteo, resurse pe categorii etc. pe când un simplu site este destinat informării vizitatorului despre ceva anume. Exemple de portaluri:

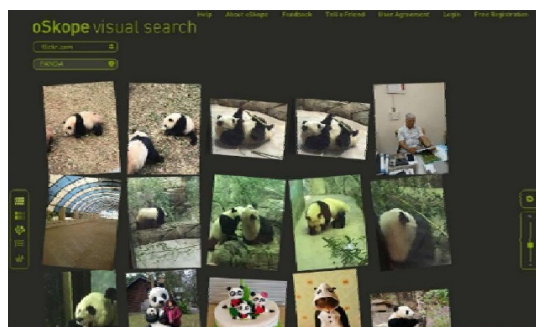
- **Portalul PRIMO** <http://primo.libuniv.md/>. Crearea acestui sistem a fost posibilă grație participării Bibliotecii USARB în cadrul Programului TEMPUS, Proiectul MISISQ. Accesând platforma PRIMO obțineți rapid informații relevante și de calitate. *Portalul PRIMO* – asigură căutarea informației concomitent în 7 cataloage ale bibliotecilor universitare partenere în proiect, precum și un șir de resurse externe cum ar fi: EBSCO, SpringerLink, HINARI, AGORA etc.

- **DART Europa** <http://www.dart-europe.eu> – oferă accesul la 603,917 teze de cercetare cu acces deschis la 580 de universități din 28 de țări europene.

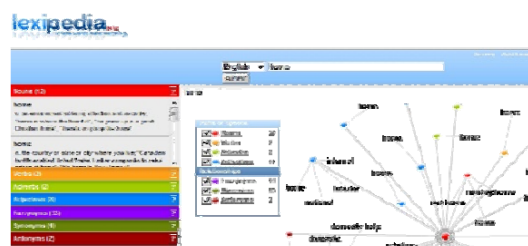
Nici un motor de căutare nu acoperă întregul web. În cazul în care facem căutarea unui subiect, folosind un anumit motor de căutare și nu obținem rezultatele dorite,

aceasta nu înseamnă că pe web nu există această informație, pur și simplu acest motor de căutare nu dispune de informația dată. Este important de a utiliza diverse motoare de căutare, deoarece nu toate conțin același tipuri de documente. Mai există și *instrumente de căutare vizuală* a informației, spre exemplu:

- **InstaGrok** <http://www.instagrok.com> este un motor de căutare educațional care produce harta interactivă („grok”) a unui concept și permite utilizatorului să rafineze ulterior căutarea prin accesarea noțiunilor asociate. INSTAGROK face procesul de învățare mult mai distractiv și mai eficient.

- **oSkope:** <http://www.oskope.com/> este un motor de căutare care permite utilizatorului să caute imagini și elemente multimedia găsite pe Amazon, Flickr, Yahoo sau YouTube.

- **Lexipedia** <http://www.lexipedia.com> este o rețea semantică on-line și prezintă cuvintele cu relațiile lor semantice afișate într-un cuvânt web vizual animat în șase limbi: engleză, olandeză, spaniolă, italiană, germană, franceză.

Rețelele sociale on-line facilitează întâlnirea în spațiul virtual a persoanelor care, de obicei, împărtășesc interese comune. Apărute în primul deceniu al secolului XXI, au devenit fenomene de masă. Într-un timp relativ scurt, cele mai mari rețele au atins sute de milioane de utilizatori și continuă să se dezvolte. (Facebook, Google+, Ok etc.).

Principale rețele în lume în anul 2016, după datele statistice de pe <http://small-biztrends.com/2016/05/popular-social-media-sites.html>, ar fi cele prezentate în această imagine.

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecă Russo” din Bălți (<http://libruniv.usarb.md/>) are profil deschis în 8 rețele sociale: Facebook, Twitter, Flickr, YouTube, Delicious, Pinterest, Google+, OK.

Pe parcursul a șase luni ale anului 2016, pe rețele au fost plasate în jur de peste 100 de informații utile pentru studenți și cadre didactice despre evenimentele care au avut loc în Biblioteca Științifică USARB, acestea fiind accesate de 151 248 de ori.

Facebook, la ora actuală, este cea mai populară rețea socială cu 113 342 de aprecieri și 64 042 utilizatori unici, care au accesat 143 de postări timp de 6 luni. Pe *Twitter*, Biblioteca a postat 125 de informații (*tweet-uri*) în aceeași perioadă, acumulând 972 Tweets, 21 494 de impresii, 201 Following, 95 Followers.

Pe *Flickr* au fost postate 117 albume foto, cu un total de 1151 fotografii. La moment, pe pagina *Flickr* sunt plasate 5 185 fotografii de la activitățile și evenimentele care au loc în BȘ USARB.

O altă rețea socială, practică și flexibilă ce se bucură de popularitate enormă este *Google+*, în care au fost plasate 147 de informații, 508 persoane interesate, 56 866 de afișări. Pe *Delicious* au fost distribuite 275 de link-uri, 35 de informații. Biblioteca USARB este prezentă pe *Pinterest* cu 25 de albume și 311 pinuri. Grupul de pe *Ok* are 201 abonați, 147 de postări, 35 de albume, 3155 de fotografii.

În ultimii ani, rețelele sociale au început să fie utilizate de către biblioteci cu

scopul de a ajunge mai ușor la utilizatori. Prezența Bibliotecii Științifice USARB pe rețele are ca scop furnizarea de informații utilizatorilor despre diverse activități, produse și servicii. Biblioteca USARB își promovează produsele și prin Bibliotecă deschise/platforme informaționale:

SCRIBD <https://ru.scribd.com>

ISSUU <https://ru.scribd.com>

SLIDESHARE <http://www.slideshare.net/libruniv>

[net/libruniv](http://www.slideshare.net/libruniv)

CALAMEO <http://ru.calameo.com/accounts/1133349>

OPEN LIBRARY <http://ru.calameo.com/accounts/1133349>

Prin conturile de pe platformele informaționale se promovează informații utile utilizatorului ce țin de colecția și publicațiile bibliotecii, ale membrilor comunității universitare, evenimente, oameni etc.

Accesul Deschis este o nouă normă în învățământ și cercetare. Accesul Deschis în Europa – OpenAIRE – este un proiect european continuat prin OpenAIREplus. Misiunea acestuia este de a dezvolta o platformă de coordonare pentru infrastructura electronică a cunoștințelor umaniste și tehnice din Europa, un Information Hub ce facilitează fluxul și schimbul de date.

În conținutul cursului *Cultura Informației* au fost introduse mai multe informații despre, mișcarea *Open Acces* și resursele: *OpenDOAR*, *The Directory of Open Access Repositories – OpenDOAR*, *DOAB – Directory of Open Access Books*, *DOAJ – Directory of Open Access Journals – Repertoriul Revistelor în Acces Deschis*. Accesul Deschis (Open Access) este accesul digital, on-line, gratuit la informații, fără restricții privind drepturile de autor și de acordare a licențelor. Accesul Deschis este

în beneficiul cercetătorilor, inovatorilor, profesorilor, studenților și publicului larg și promovează fluxul de cunoștințe la nivel mondial pentru procesele de inovare și dezvoltare.

Calea Verde (Green Road) – Depozite digitale instituționale și tematice. Un exemplu ar fi Arhiva electronică instituțională – ORA (Open Research Archive) USARB a documentelor științifice, educaționale, de reglementare elaborate de către cadrele didactice și bibliotecarii USARB, inițiată în anul 2012 de către bibliotecarii universitari bălțeni. Adresa on-line a Arhivei ORA – USARB: <http://libruniv.usarb.md:8080/jspui/>. Repozitoriul ZENODO <https://zenodo.org> permite cercetătorilor, oamenilor de știință, de a partaja, păstra și a prezenta rezultatele cercetării.

Calea de Aur (Golden Road) – reviste electronice cu acces deschis din Republica Moldova, 17 titluri, din spațiul universitar bălțean făcând parte revistele *Limbaj și Context*; *Glotodidactica*, înregistrate în DOAJ. Eliminarea barierelor de acces la publicațiile științifice va pune fundamentele pentru o comunicare științifică eficientă, va îmbogăți educația și va oferi o vizibilitate mai mare și măsurabilă a activității de cercetare. Pentru mai multe informații despre promovarea Accesului Deschis în Republica Moldova, studenților le este prezentat Blogul Open Acces în Republica Moldova.

La orele de Cultura Informației studenții sunt familiarizați cu noțiunea de *Instru-*

ment Bibliometric Național <https://ibn.idsi.md>, care reprezintă o bibliotecă electronică științifică în care sunt stocate, clasificate și măsurate date cu caracter public, privind contribuțiile științifice ale tuturor cercetătorilor din sfera științei și inovării din Republica Moldova. Pentru moment aceste date se referă în special la articolele științifice publicate în reviste evaluate și acreditate de categoriile A, B, B+ și C. La moment se poate afla despre articolele cu cel mai mare număr de vizualizări, se afișează lista publicațiilor unui autor, numărul de vizualizări a informației despre articol (titlu, autori, rezumat, cuvinte-cheie).

Studentul poate accesa de la distanță informația plasată pe site-ul Bibliotecii Științifice USARB (catalog electronic, livrarea documentelor electronice, colecții digitale etc.) <http://libruniv.usarb.md>, iar blogul *În dialog cu cititorii* (<http://bs-usarb.blogspot.md/>) este o modalitate suplimentară de promovare a serviciilor de bibliotecă, resurselor și programelor în spațiul virtual pentru toate categoriile de utilizatori reali și virtuali, unde utilizatorii pot să se informeze, să partajeze cunoștințe și să lase comentarii.

În cadrul orelor de *Cultura Informației* studentul dobândește competențe informaționale, noi abilități privind definirea clară a temei cercetate, formularea strategiilor de căutare luând în considerare variatele surse de informare ce constituie factorul cheie în educația pe parcursul întregii vieți.

Referințe bibliografice:

1. BANCIU, Doina *Servicii de informare pentru cetățeni în societatea informațională*. [on-line]. [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: www.academiaromana.ro/pro_pri/doc/st_f00.doc.
2. Bazele Culturii Informaționale: Curs universitar. Bălți: Presa universitară bălțeană, 2007. 156 p. – ISBN 978-9975-50-002-9. [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: http://tinread.usb.md:8888/tinread/fulltext/bsu/baz_cult_inf.pdf.
3. CAVANAGH, Jerald. Web Searching! Search Strategies & Tactics : [Tutorial]. Limerik, 2016. 108 p.
4. CONSTANTINESCU, Nicolaie. Introducere în Resurse Educaționale Deschise : [Prezentare PowerPoint]. București, 2014.
5. CONSTANTINESCU, Nicolaie. OpenAIRE plus a doua generație a Infrastructurii de Cercetare Europene cu Acces Deschis : [Prezentare PowerPoint]. București, 2013.
6. Curriculum la disciplina „Tehnologii informaționale și comunicaționale”. Bălți, 2008. 30 p. ; [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: <http://tinread.usb.md:8888/tinread/fulltext/bsu/curriculum.pdf>.
7. Introducere în documentare: [Prezentare PowerPoint]. Cluj-Napoca, 2016.
8. LAU, Jesus. Linii directoare privind cultura informației și instruirea de-a lungul întregii vieți. Chișinău: Gunivas, 2010. 64 p. ISBN 978-9975-4070-2-1.
9. REPANOVICI, Angela. Ghid de Cultura informației : [Resursă electronică]. București: Ed. ABR, 2012.
10. TÎRZIMAN, Elena. Bibliotecile în societatea contemporană – provocări, mutații, perspective în context digital. [on-line]. [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: <http://www.lisr.ro/13-tirziman.pdf>.
11. ȚURCAN, Nelly, CHERADI, Natalia. Înregistrarea revistelor științifice în Acces Deschis (OA): probleme și perspective : [Prezentare PowerPoint]. Chișinău, 2013.
12. URSACHI, Lenuța. Surse de informare utilizate în activitatea de cercetare. [on-line]. [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: <http://www.slideshare.net/lursachi/surse-de-informare-utilizate-n-activitatea-de-cercetare>.

Noi paradigme informaționale oferite de distribuitorii conținuturilor științifice EBSCO și SpringerLink

Olga DASCAL,
Snejana ZADAINOVA,
BȘ USARB

Abstract:

Biblioteca Științifică USARB oferă acces la cele mai prestigioase și reprezentative surse de informare, inclusiv baze de date. Articolul prezintă o analiză a facilităților oferite de bazele de date, abonate de bibliotecile-participante în Proiectul MISISQ: posibilități simple de căutare, efectuarea căutărilor avansate cu interrelaționarea surselor în care se face căutarea, intensificarea interesului pentru conținuturile științifice în cadrul comunității academice.

Cuvinte cheie: resurse electronice; baze de date; conținut științific abonat.

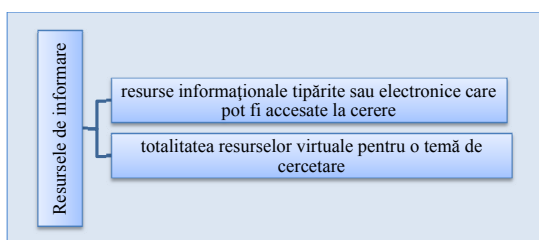
Abstract:

The most prestigious and representative information sources are available for readers in USARB Scientific Library. Scientific content from subscribed databases are exploited in educational and research process and offered access to various information resources, library services and new products. The facilities offered by these databases requires a more effective promotion and maintenance by researchers, teachers and students.

Keywords: electronic resources, subscribed databases, scientific content, research and education.

Scopul cercetării: analiza facilităților oferite de bazele de date, abonate de bibliotecile - participante în Proiectul MISISQ, posibilitățile simple de căutare, efectuarea căutărilor avansate cu interrelaționarea surselor în care se face căutarea, posibilitatea formării, cu ajutorul bazelor de date, a unei comunități academice preocupată de studiu și cercetare.

În prezent informația presupune o acțiune reciprocă, reală sau virtuală, între o sursă de informare și utilizator.

Tehnologiile informaționale influențează puternic asupra procesului de informare-documentare și cercetarea științifică prin :

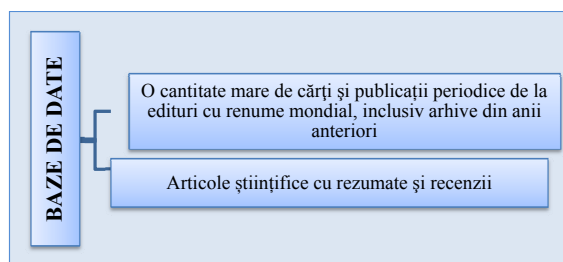
- timpul minim de căutare a informației necesare;
- interacțiunea cu alte surse de informare se poate realiza, de asemenea, într-un timp relativ scurt;
- programe care accentuează nevoile informaționale ale utilizatorilor;
- posibilitatea cercetării conținutului unei baze de date cu un număr mare de înregistrări;
- eventualitatea memorizării tipului de căutare și folosirea acestuia în căutărilor ulterioare în alte baze de date din același sistem;
- posibilitatea de căutare a unor teme cu conținut multidisciplinar și multiconceptual;
- aptitudinea de acces prin mai multe puncte pentru fiecare înregistrare;

➤ căutarea unui subiect de cercetare în mai multe baze de date.

Ce sunt bazele de date științifice?

Bazele de date științifice sunt constituite din instrumente și servicii informaționale ce oferă rezultatele cercetărilor din toate domeniile de specialitate. Bazele de date pot fi prezentate pe un suport electronic (CD-ROM) sau pot fi accesibile în Internet. Ele oferă reviste, ziare și cărți din toate domeniile de știință.

Ce cuprind bazele de date?

Bazele de date mai pot conține:

Sute de grafice, imagini, hărți, figuri, descrieri ale revistelor, date bibliografice, trimeri către articolele din bazele de date similare etc.

Ce posibilități oferă bazele de date:

- ✓ căutare după autor, titlu, domeniu, cuvinte-cheie, an de publicare, etc.;
- ✓ descărcarea, stocarea și imprimarea informației, expedierea ulterioară pe rețelele sociale (Facebook, Google+ etc.);

În ultimii ani mișcarea pentru Accesul Deschis la informație este activ promovată și susținută de tot mai mulți participanți. Această mișcare se află în atenția guvernelor, organismelor de finanțare, editorilor și universităților din întreaga lume.

Literatura științifică în Open Access este electronică, on-line, gratuită, permanentă, full-text, disponibilă oricând și pretutindeni în lume, liberă de cele mai multe restricții de copyright și licențiere. Poate fi sub forma unor articole din reviste care au trecut prin procesul de recenzare, de control al calității la etapa preprinturilor, lucrări ale unor conferințe, rapoarte tehnice, teze de doctorat, documente/schițe de lucru, informații de cercetare, fișiere multimedia sau orice alte formate, atâta timp cât s-a înțeles că valoarea lor este împărtășită liber doar pentru cercetare, educație și alte scopuri de acest fel. Toate publicațiile pot fi

citite, descărcate, copiate, reproduse, distribuite, printate, utilizate în orice alte țeluri legale pe diverse platforme electronice.

Prin Consorțiul Resurselor Electronice pentru Moldova (REM), Biblioteca Științifică USARB, de exemplu, oferă accesul la peste patruzeci de baze de date. Resursele electronice abonate de USARB sunt resurse științifice credibile și pot susține procesul de învățământ, calitatea cercetărilor științifice și pot satisface necesitățile informaționale ale utilizatorilor.

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți pune la dispoziția cititorilor unele din cele mai prestigioase și reprezentative surse de informare științifică:

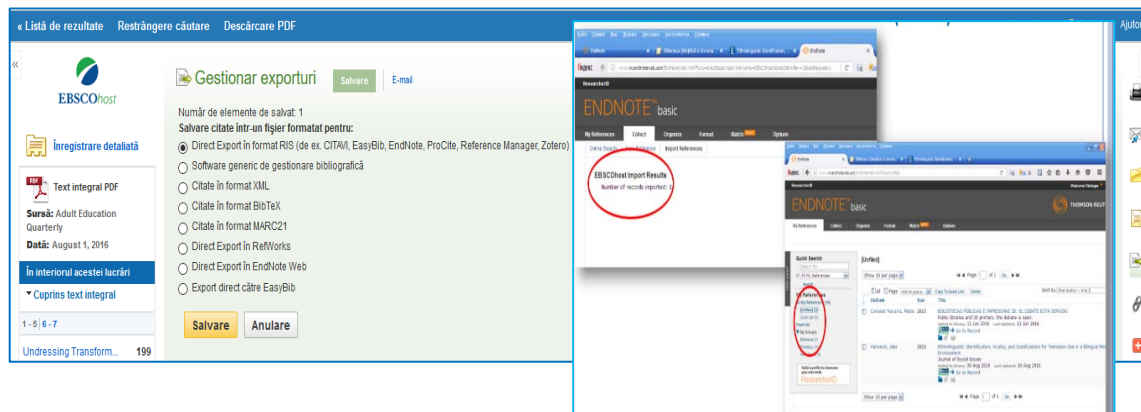
➤ Bazele de date oferite de EBSCOhost - un puternic serviciu de referințe online accesibil prin conectare directă. Oferă acces la o varietate de baze de date full-text EBSCO, precum și la alte baze de date renumite ale celor mai importanți furnizori de informație din lume.

EBSCOhost este o platformă științifică ce găzduiește baze de date multidisciplinare sau cu un conținut dintr-un anumit domeniu, includ colecții de referințe generale cu acces la textul integral al revistelor, cărților, hărților și imaginilor.

Baza de date a fost special elaborată pentru instituțiile academice și la Bălți, este accesibilă doar în spațiile USARB, care propune utilizatorilor săi accesul la 11 baze de date EBSCO. Această colecție științifică oferă informații din aproape toate domeniile de studiu academic, inclusiv: educație, informatică, inginerie, fizică, chimie, lingvistică, artă și literatură, științe medicale, studii etnografice și multe altele.

EBSCOhost deține un translator automat. Traducerile sunt efectuate în peste treizeci și cinci de limbi: engleză, franceză, germană, spaniolă, portugheză, rusă, etc. Această opțiune este disponibilă doar pentru articolele în format HTML. Articolele pot fi și audiate. Pentru articolele în format PDF, care nu se traduc direct, materialul se salvează și se traduce prin traducătorul on-line.

Documentele accesate prin căutarea simplă sau avansată pot fi exportate în Export Manager EndNote. Referințele adăugate din EBSCO se salvează în biblioteca personală EndNote.

Sistemele personale de management ale resurselor bibliografice *Mendeley*, *EndNote*, *Zotero* permit:

- ✓ Crearea unei baze de date bibliografice personale prin import automat din alte baze de date bibliografice, cataloage, site-uri Web sau prin introducerea manuală a referințelor bibliografice;
 - ✓ Organizarea referințelor și documentelor atașate în scopul regăsirii și identificării lor rapide;
 - ✓ Exportul referințelor în diferite formate și publicarea lor pe Web;
 - ✓ Generarea automată a listelor bibliografice în conformitate cu standardele stilistice;
- Numărul accesărilor bazelor de date EBSCO este în creștere în fiecare an - o dovadă incontestabilă a actualității și necesității informației științifice în format electronic.

**Session Usage Report Site: Alecu Russo Bălți State University Detail Level:
Site Period: 2014 - 2015**

Anul	Accesări	Căutări	Full text	PDF	HTML	Abstracte	Smart Link
2015	2799	30553	5586	4567	1302	1574	-
2014	2196	18416	4158	2914	1166	1486	271
Total	4995	48969	9744	7481	2468	3060	271

CONSORTIUL REM 2014

RAPORTUL ORGANIZATIEI REM – RESURSE ELECTRONICE PENTRU MOLDOVA

2014

Nr. crt.	Denumirea instituției	EBSCO*	Pachet bazele de date din EIFL**	Springer
		12 baze de date	Statistica EBSCO	
1.	Biblioteca Centrală a USM	+ 1115	7	+
2.	Biblioteca Științifică a Universității de Stat „A. Russo”	+ 2855	9	+
3.	Biblioteca Științifică a ASEM	+ 1841	9	+
4.	DIE ULIM	-	7	-
5.	Biblioteca Științifică a UTM	+ 392	8	+
6.	BȘ a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”	+ 379	7	+
7.	Biblioteca Universității de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul	+ 244	7	+
8.	Biblioteca Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI	-	4	-
9.	Biblioteca Universității Slavone a Republicii Moldova	-	5	-

Analiza de utilizare confirmă că în ultimii ani a crescut popularitatea acestor resurse în mediul academic bălțean, în special în rândul profesorilor - cercetători, masteranzilor, doctoranzilor. S-a mărit eficacitatea acțiunilor de promovare și ca rezultat a crescut numărul de căutări și accesări, în 2015 - 2 799 față de anul 2014 - 2 196. În 2 ani au fost efectuate 48 969 de căutări. Utilizarea de resurse EBSCO este considerată foarte valoroasă.

➤ **SPRINGERLINK** - baza de date conține informații cu full texte din diverse domenii: business și management, chimie, geografie, inginerie, mediul ambiant, drept, matematică, fizică, psihologie, științe sociale, statistică etc. Sursa se actualizează zilnic. Accesul este oferit numai din spațiile USARB.

Posibilitățile SpringerLink:

acces full-text la colecții de reviste
număr nelimitat de utilizatori
accesarea conținuturilor revistelor abonate în anul curent
acces rapid, 24 de ore din 24

SpringerLink este unul din liderii mondiali care oferă cărți și reviste ce acoperă practic toate domeniile de cercetare. Această bază de date este o resursă sigură de informații pentru cercetători, cadre didactice și studenți.

Mediul universitar educațional și informațional intersectează diverse necesități de informare, biblioteca fiind suportul informațional de bază al procesului de instruire și cercetare.

SpringerLink conține un număr mare de conținuturi on-line accesibile prin cuvinte-cheie. Cu ajutorul acestei baze de date utilizatorul găsește răspunsuri la toate solicitările sale informaționale dintr-un spectru larg de subiecte până la ultimele descoperiri tehnico-științifice.

Unul din scopurile principale ale școlii superioare este pregătirea specialiștilor de înaltă calificare care pot realiza și cercetări științifice de calitate.

Investigarea științifică nu se poate desfășura fără o documentare profundă și competență a unui sistem ce înglobează informații actualizate, precum sunt EBSCO și SpringerLink, pe care utilizatorul le procesează astfel încât să le poată folosi atunci când sunt necesare.

Analizatorul conținutului jurnalului de evenimente AWStats permite generarea statisticilor precise și detaliate pentru determinarea nivelului de utilizare a conținutului, statistica traficului. La vizitarea paginii <http://libruniv.usarb.md/> utilizatorii pot deschide mai multe fișiere odată, inclusiv lista cu baze de date. Aici apare indicile de vizite unice, obținute zilnic, ce indică cantitatea utilizatorilor care vizitează/afișează aceste pagini.

Efectele utilizării bazelor de date prin site-ul Bibliotecii reflectă dinamica dimensiunii serviciilor digitale. Utilizatorii consideră că informația oferită este absolut necesară și binevenită. O bună parte din ea este utilizată în cercetarea propriu-zisă, alta - în coordonarea activității științifice a studenților sau în activitatea didactică. Analiza unor date

statistice arată că numărul accesărilor EBSCO, SpringerLink și altor resurse eIFL constituie 50% din cifra totală de consultări ale e-resurselor științifice oferite de BȘ USARB. Putem constata că utilizatorii universitari consideră informația expusă în baze de date științifice absolut necesară, utilă, binevenită și de mare importanță.

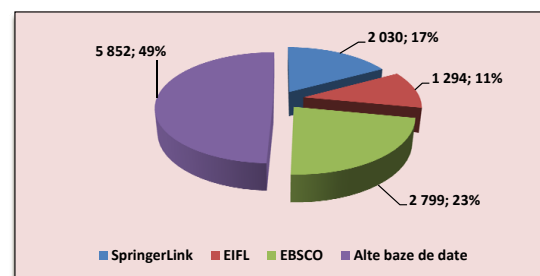

Figura 1. Accesarea bazelor de date de pe pagina Web a BȘ USARB (anul 2015)

Societatea contemporană este o societate informațională, comunicațională și foarte dinamică, într-o permanentă schimbare și transformare, în care informația și accesul la aceasta sunt condiții indispensabile ale progresului la nivel global. Astăzi căutarea informației științifice pe net pentru documentare și cercetare presupune o cultură a informației, anumite abilități în acest domeniu și cunoașterea anumitor strategii de documentare.

Datorită Proiectului MISISQ și platformei ExLibris PRIMO, ce oferă nu numai o căutare unică în șapte cataloage, dar și în bazele de date abonate, iar în viitorul apropiat și în Repozitoriile instituționale, avem posibilitatea să ne orientăm în volumul mare de cunoștințe existente, contribuind, totodată, la dezvoltarea științei și a cunoașterii în general.

Oportunitățile oferite de Proiectele internaționale în domeniul biblioteconomiei și științelor informării trebuie exploatate în cea mai mare măsură pentru asigurarea procesului de învățământ și cercetare utilizând resurse informaționale, serviciile avansate și produsele moderne. Unul din obiectivele prioritare ale Proiectului este de a ridica nivelul culturii informației în rândul utilizatorilor USARB. Grație implementării Proiectului MISISQ și platformei ExLibris PRIMO devine posibilă utilizarea și mai eficientă a mijloacelor și resurselor informaționale oferite de distribuitorii conținuturilor științifice EBSCO și Springer-Link, îmbunătățirea comunicării științifice pe plan internațional.

Este bine cunoscut faptul, că utilizatorii, accesând serviciile specifice marilor distribuitori EBSCO și SpringerLink în primul rând:

- identifică necesitățile sale de informare, principii și structura accesului la baze de date;
- evidențiază strategii, câmpuri de căutare, filtre, operatori logici;
- localizează și gestionează rezultatele căutărilor.

Cunoștințele și competențele acumulate de bibliotecari în cadrul cursurilor de formare a formatorilor WP3 – Cultura informației vor fi aplicate în activitatea cu utili-

zatorii, la predarea, extinderea și integrarea unor noi aspecte în cursul *Bazele Culturii Informației* pentru asigurarea informațională a unui învățământ de calitate.

Urmează ca cursurile și tutorialele elaborate de formatorii în cultura informației să devină accesibile pentru utilizatori ori de câte ori ar avea nevoie de cunoștințe în cultura informației.

Rezultatele cercetărilor științifice expuse în acces deschis se manifestă la nivel mondial și sprijină circulația liberă și deschisă a informațiilor, ideilor. Comunitatea științifică internațională, structurile infodocumentare, de fapt, toți cei interesați de informația de ultimă oră, trebuie să fie conectați la realizările științifice și cunoștințele la care s-a ajuns în acest moment. Doar pornind de la aceste idei poate fi efectuată cercetarea adevărată, se pot ridica standardele în știință, se poate vedea ce s-a scris și cum s-a scris, se pot evita repetările, se pot reduce diferențele și lacunele în informare, se poate crește astfel vizibilitatea instituțiilor și a celor implicați în cercetare. Astfel, este necesar să vedem permanent ceea ce se produce în domeniul diseminării cunoașterii și a rezultatelor acestora, și de asemenea, trebuie să percepem și să apreciem valoarea noilor oportunități pe care mediul electronic le-a deschis.

Datorită faptului că biblioteca trebuie să se adapteze permanent la noile servicii și produse, aspectele legate de cunoașterea a ceea ce înseamnă cultura informației au devenit mai necesare. Acest fapt este valabil atât pentru bibliotecari universitari cât și pentru utilizatori, care astăzi au devenit dependenți de resursele electronice științifice.

Este evident că Accesul Deschis la informație a schimbat pentru totdeauna domeniul comunicării și cercetării științifice!

Concluzii :

- ✓ rezultatele accesării EBSCO și SpringerLink oferă destule informații pentru :
 - a decide care articole corespund temei de cercetare;
 - rafinarea rezultatelor;
 - ✓ producătorii / editorii subliniază întotdeauna aspectele care îi avantajează;
 - ✓ modalități de vizualizare a articole-

lor disponibile (format PDF și HTML);
✓ modalitatea în care este făcută indexarea;

✓ posibilitatea traducerii interfeței și în alte limbi.

Referințe bibliografice:

1. CONSTANTINESCU-MATIȚA, Maria-Stela. Open Access - calea către porți și minți deschise [on-line]. [Accesat 8 febr. 2016]. Disponibil: <http://www.bcucluj.ro/bibliorev/arhiva/nr16/biblio2.html>.
2. ERICH, Agnes. Rolul bibliotecii universitare în eficientizarea utilizării resurselor electronice [on-line]. [Accesat 1 oct. 2016]. Disponibil: <http://www.lisr.ro/17-erich.pdf>.
3. TOPALO, Valentina. EBSCO - un spațiu informațional performant. În: Confluente bibliologice. 2009, nr. 3/4, pp. 22-26. ISSN1857-023.
4. ȚURCAN, Nelly. Accesul la resursele informaționale științifice în bibliotecile din Republica Moldova [on-line]. [Accesat 1 oct. 2016]. Disponibil: <http://bibliopolis.hasdeu.md/index.php?bpa=1892>.
5. ȚURCAN, Nelly. Politicile Accesului Deschis [on-line]. [Accesat 1 oct. 2016]. Disponibil: <http://studiamsu.eu/wp-content/uploads/06.-p.41-56.pdf>.
6. ШРАЙБЕРГ, Яков. Библиотеки, электронная информация и меняющееся общество в информационном веке [on-line]. [Accesat 4 febr. 2016]. Disponibil: <http://lib.1september.ru/2006/18/4.htm>.
7. <http://libruniv.usarb.md/>.
8. <http://misisq.usmf.md/index.php/ro/>.

Mendeley – instrument util de organizare a referințelor bibliografice

Anișoara NAGHERNEAC,
Marina MAGHER,
BȘ USARB

Abstract:

Articolul abordează modul de a construi un sistem personal prin intermediul software-ului Mendeley - instrument util de management al referințelor bibliografice. Platforma Mendeley este utilizată de către studenți, masteranzi, doctoranzi, profesori, bibliotecari și alte categorii de cercetători. Utilizatori fideli ai softului Mendeley sunt și universitățile, centrele științifice, bibliotecile universitare din țările europene, SUA, Marea Britanie, Canada, Australia, America de Sud.

Cuvinte-cheie: software Mendeley; referințe bibliografice; biblioteca personală; citare.

Abstract:

The article deals with how to build a personal bibliographic system through Mendeley software, useful management bibliographical references, tools useful for researchers.

Keywords: software tools, Mendeley, account creation, personal library, management references, inserting references, imported citations.

Postulatul *a ști de ce să înveți și a ști cum să înveți* [1] – a fost actual întotdeauna, mai ales în prezent, când tehnologiile informaționale au invadat lumea, devenind o parte integrantă a culturii moderne. Este foarte dificil să ții piept acestei avalanșe, (producției de informație în continuă creștere), dacă nu stăpânești anumite tehnici de căutare/găsire/stocare/prelucrare/prezentare a informației, care necesită abilități specifice.

În această ordine de idei, grație oportunităților Proiectului MISISQ, pentru desfășurarea unui învățământ de calitate și obținerea abilităților de instruire pe parcursul întregii vieți, în promovarea cursului *Bazele culturii informației* au fost integrate noi aspecte oferite de training-ul privind WP3 *Cultura informației* (desfășurat la Cluj-Napoca, România la Biblioteca Universității

de Medicină și Farmacie). Este de datoria noastră de a instrui utilizatorul în cadrul acestor ore, deoarece, concomitent cu pregătirea profesională, studentul trebuie să dobândească deprinderi și experiență proprie în informarea/cercetarea științifică.

În acest articol încercăm să familiarizăm utilizatorul cu modalitatea de construire a unui sistem bibliografic personal, care ar facilita considerabil munca de cercetare a acestuia.

Sunt cunoscute mai multe softuri de gestionarea referințelor bibliografice: *End-Note, Zotero, Mendeley, JabRef, KBibTeX, Citavi etc.* – instrumente specializate în colectarea, depozitarea și organizarea referințelor (articole, cărți, site-uri web, fișiere PDF, video etc.) și în elaborarea și editarea bibliografiilor ce însoțesc orice lucrare de cercetare.

Programele date permit cercetătorului:

- ✓ Crearea unei baze de date bibliografice personale prin import automat din alte baze de date bibliografice, cataloage, site-uri web sau prin introducerea manuală a referințelor bibliografice;
- ✓ Organizarea referințelor și documentelor atașate, cu scopul de a le regăsi și identifica rapid;
- ✓ Punerea în comun a bibliotecilor personale cu specialiști și colegi din același domeniu;
- ✓ Exportul referințelor în diferite formate și publicarea lor pe web;
- ✓ Generarea automată a listelor bibliografice în conformitate cu standardele stilistice.

Pentru orice lucrare academică/de cercetare, încorporarea referințelor într-un document este o sarcină importantă. O soluție eficientă ne oferă platforma Mendeley, care va însoți cercetătorul, fiindu-i un asistent de nădejde în munca de cercetare.

Mendeley este un program (un soft academic) gratuit folosit pentru căutarea și managementul documentelor, extragerea bibliografiilor și pentru colaborarea și cercetarea on-line. Acesta apare sub forma unei combinații dintre o aplicație desktop și un site care ajută la descoperirea, partajarea și manevrarea rezultatelor cercetării. Producătorul: Mendeley Ltd [2].

Compania Mendeley (denumirea provine de la numele biologului austriac Gregor Mendel și a chimistului rus Dmitrii Mendeleev), a fost fondată în anul 2007 de o echipă de tineri cercetători, doctoranzi, ingineri, profesori din diferite universități din Marea Britanie și SUA.

Dorința lor era de a ajuta toți cercetătorii să selecteze lucrări științifice de calitate pe orice temă prezente pe Internet și în diverse

baze de date.

Prima versiune a acestui program a fost lansată în 2008. Este singura care oferă ambele versiuni ale aplicației, în mod gratuit. În anul 2009 Mendeley a câștigat premiul *European Start-up of the Year 2009* (de la plugg.eu) și, tot în același an, premiul *Best Social Innovation Which Benefits Society 2009* (de la TechCrunch) [3].

În anul 2013 a fost lansată aplicația Mendeley pentru iPhone și iPad.

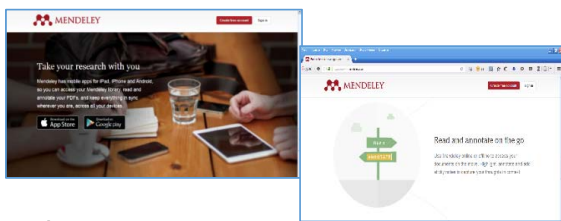
Tot în anul 2013, Mendeley a fost cumpărat (cu 50 de milioane de euro) de către Editura Elsevier, unul dintre cei mai mari furnizori mondiali de informații științifice din mai multe domenii de știință, precum și o companie de tehnologii informaționale care deservește astăzi peste 30 de milioane de oameni de știință, 4500 de organizații și universități din 180 de țări. Produsele companiei Elsevier: revistele *The Lancet*, *Cell*, colecția de reviste electronice *Science Direct*, serii de cărți *Trends*, *Current Opinion*, *Henry Gray's Anatomy*, baza de date *Scopus*. Elsevier editează anual mai mult de 2000 de reviste științifice, cu aproape 250 000 de articole. În arhiva editurii se păstrează peste 7 milioane de publicații. Abonamentul la reviste este contra plată, prețul unui abonament variază de la câțiva dolari, până la zeci de mii.

De platforma Mendeley beneficiază aproximativ 5,5 milioane de utilizatori (studenți, masteranzi, doctoranzi, profesori, bibliotecari și alte categorii de cercetători). Multe universități, centre științifice, biblioteci universitare din SUA, Marea Britanie, Canada, Australia, America de Sud precum și din țările europene sunt utilizatori fideli ai softului dat [4].

Caracteristicile generale ale softului Mendeley: se prezintă ca un instrument util de management al referințelor bibliografice gratuit, fiind compatibil cu Microsoft Word, OpenOffice, LaTeX, generând automat peste 1000 de tipuri de bibliografii. Este o platformă academică de socializare care oferă 2GB spațiu gratuit de stocare și sincronizare *cross-device* cu 400 de milioane de înregistrări bibliografice care se dublează la fiecare 6 săptămâni.[5]

Softul Mendeley permite:

- Colaborarea rapidă și ușoară cu alți cercetători on-line;
- Colectarea, organizarea, stocarea și partajarea tuturor tipurilor de informații;
- Importarea rapidă a documentelor din alte biblioteci de cercetare;
- Găsirea documentației relevante referitoare la informațiile ce prezintă interes;
- Accesarea informațiilor on-line de oriunde și oricând;
- Adăugarea referințelor automat/manual;
- Încărcarea documentelor, făcându-le accesibile și sincronizându-le pe stații de lucru, pe Mendeley Desktop;
- Schimbul resurselor informaționale (referințelor) cu alți utilizatori Mendeley, pentru o colaborare mai productivă;
- Organizarea mai ușoară a colecției

de articole științifice de pe calculatorul personal, dar și crearea unui „dosar” cu informația găsită;

- Generarea automată a citărilor și referințelor bibliografice [6].

În continuare, pas cu pas, vom descrie de taliat etapele de lucru în softul Mendeley:

Etapa 1. Crearea contului Mendeley.

Accesăm adresa Mendeley: <http://www.mendeley.com/>, click pe *Create a free account* (crearea unui cont gratuit).

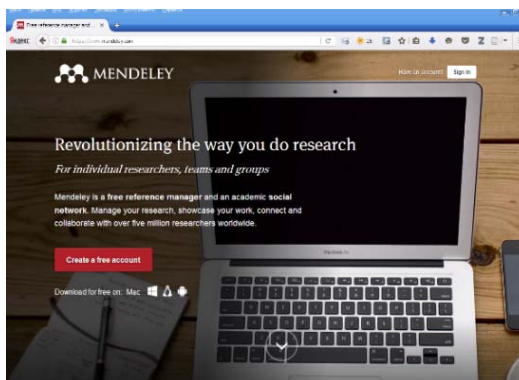

Fig. 1. Crearea contului

Completăm câmpurile cu informația solicitată: e-mail, parolă, domeniul de cercetare și creăm un cont personal în platforma Mendeley.

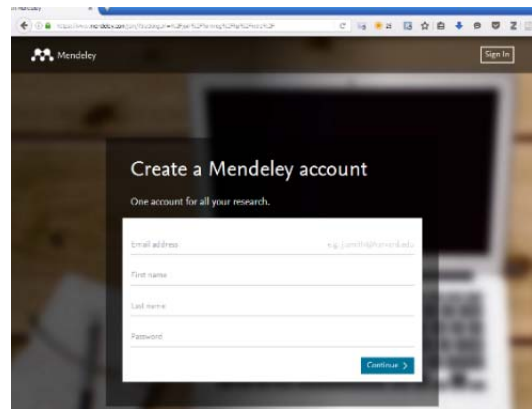
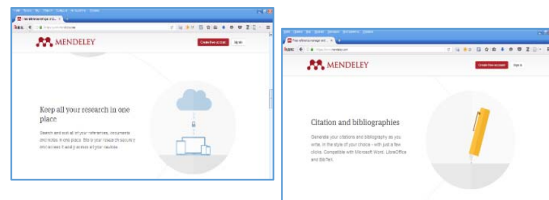

Fig. 2. Completarea câmpurilor solicitate

Instalăm softul Mendeley pe calculatorul personal.

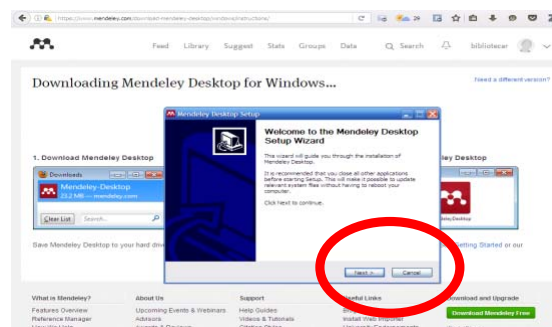

Fig. 3. Instalarea Mendeley

Introducem e-mailul, parola și intrăm în biblioteca personală.

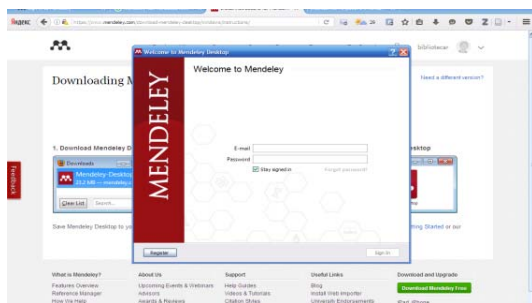

Fig. 3. Intrarea în Mendeleey

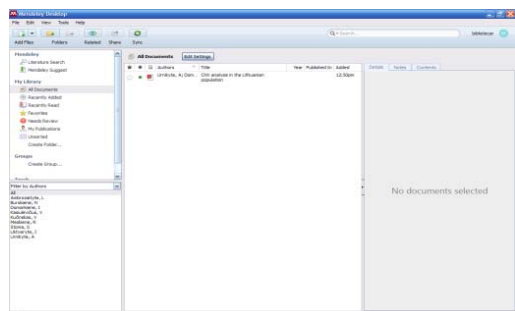

Fig. 4. Interfața bibliotecii Mendeleey

Pentru valorificarea bibliotecii Mendeleey, este necesar de a instala *plugin-ul* (program special care poate să se integreze într-un alt program (numit „de bază”) pentru a îndeplini funcții specifice) pentru MS Word. În meniul *Tools* (instrumente) **căutăm butonul *Install MSWord Plugin*** (instalarea plugin-ului pentru MS Word) și îl instalăm.

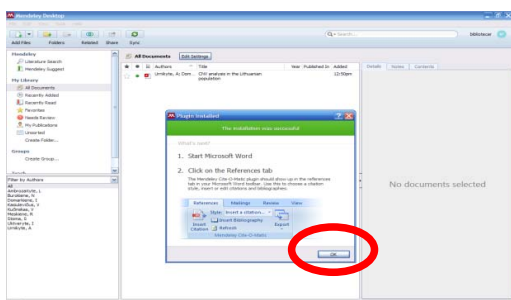
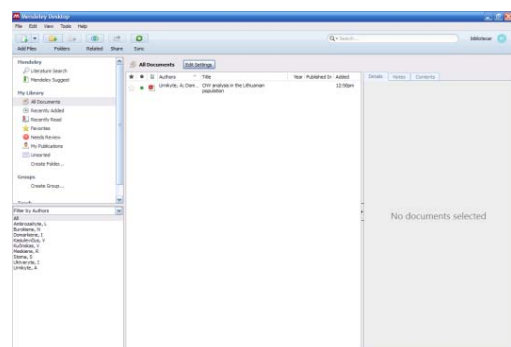

Fig. 5, 6. Instalarea plugin-ului pentru MS Word

În biblioteca personală Mendeleey există posibilitatea de a crea fișiere pentru organizarea tematică a documentelor, putem crea grupuri tematice cu alți colegi, grupuri tematice cu documente disponibile pentru toți participanții grupului. Mendeleey ne permite să adăugăm în biblioteca personală datele din documente PDF, datele dintr-un fișier cu documente PDF sau datele din alte sisteme de management ale referințelor bibliografice (Endnote, Zotero etc.), totodată, Mendeleey permite și adăugarea manuală a referințelor bibliografice, cele pe care le-am consultat în diverse surse.

Pentru adăugarea manuală a referințelor bibliografice în meniul *File* (Fișier) găsim butonul *Add Entry Manually* (adăugarea manuală a înscrierii), alegem tipul documentului: (articol din revistă, carte, capitol din carte etc.) completăm toate câmpurile necesare: titlul articolului, autorul, titlul revistei, anul, numărul etc. Toate datele bibliografice apar în fereastra din partea dreaptă, acestea pot fi redactate în orice moment.

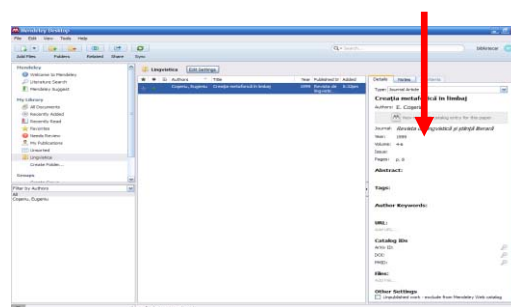
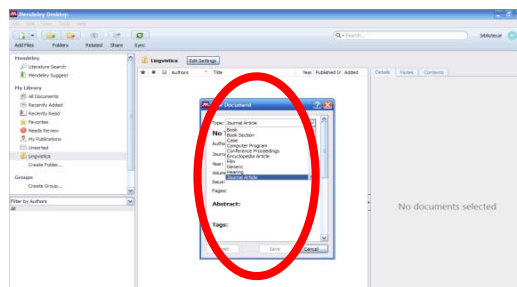

Fig. 7, 8. Adăugarea manuală a referințelor bibliografice

Mendeleey aranjează toate documentele din bibliotecă, inițial, după tematica referințelor, apoi în ordinea alfabetică a primului autor. La început, referințele în grafia latină, apoi cele în grafia chirilică.

Pentru adăugarea referințelor biblio-

grafice din Internet sau dintr-o bază de date online, în meniul *Tools* (instrumente) căutăm butonul *Install Web Importer* (instalarea importatorului web). Se deschide pagina web Mendeley unde găsim butonul *Save to Mendeley* (salvare în Mendeley), cu ajutorul mouse-ului tragem acest buton pe bara de marcaje.

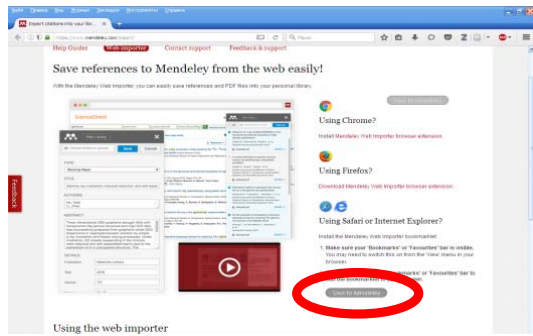

Fig. 9a. Instalarea importerului web

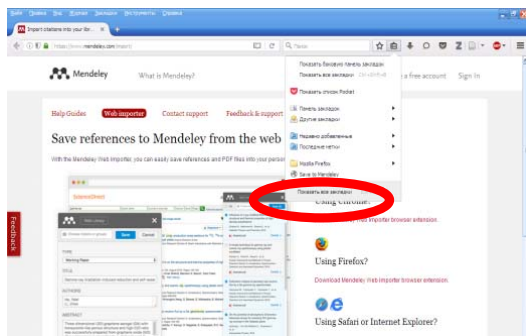

Fig. 9b. Instalarea importerului web

Pentru a salva un document din Internet sau din diverse baze de date în format PDF, este necesar să facem click pe butonul *Save to Mendeley* (salvare în Mendeley) de pe bara de marcaje, astfel documentul selectat se salvează automat în biblioteca personală.

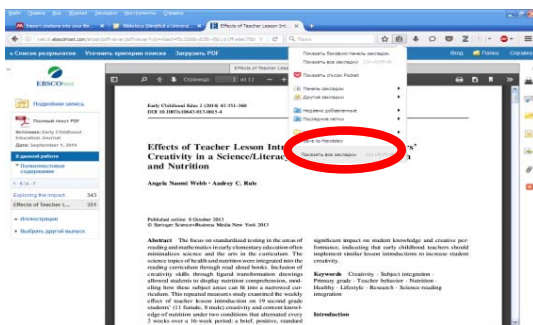

Fig. 10. Importarea documentului PDF

Pentru importarea referințelor bibliografice din catalogul PRIMO (integrat în LibUniv Catalog, unde căutarea informației este asigurată prompt în 7 cataloage ale bibliotecilor universităților din RM), accesăm PRIMO, căutăm documentul necesar, apăsăm pe titlul documentului. În partea dreaptă a paginii deschidem fereastra cu *Ațiuni* și apăsăm *Export RIS* (Research Information Systems/Cercetarea sistemelor informaționale).

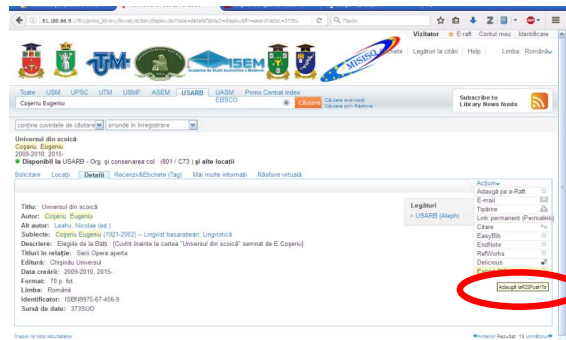

Fig. 11a. Adăugarea referințelor din PRIMO

După deschiderea ferestrei *Import* pentru manager citări, dăm clic pe butonul „ok” și salvăm datele documentului în calculatorul personal. Accesăm biblioteca Mendeley, click *Add Files* (adăugarea fișierului) se deschide un fișier cu documentele descărcate. Alegem documentul nostru PRIMO RIS Export și îl importăm în biblioteca Mendeley.

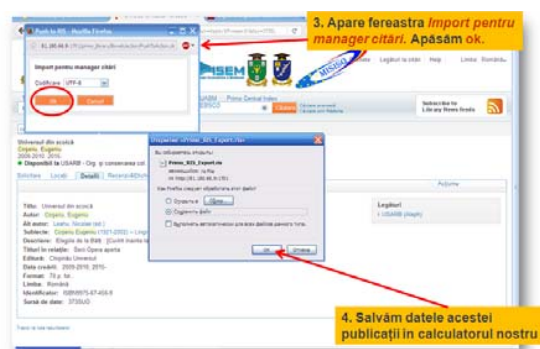

Fig. 11b. Adăugarea referințelor din PRIMO

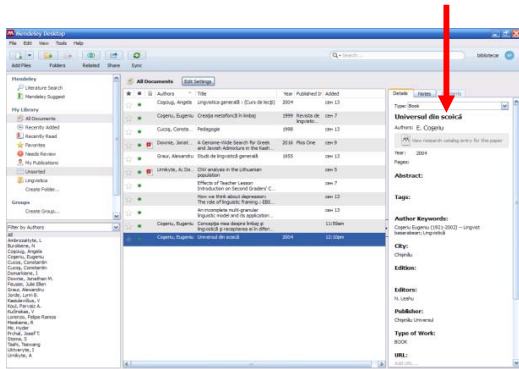

Fig. 11c. Adăugarea referințelor din PRIMO

Etapa 2. Modul de realizare a citărilor în lucrarea științifică.

Pentru a indica în text sursa din care am citat, plasăm cursorul acolo unde este necesară citarea, clic *Insert Citation* (inserarea referințelor) apare o fereastră din biblioteca Mendeley unde introducem cuvintele-cheie din titlul documentului sau numele autorului. Selectăm documentul necesar, click ok. Pentru a alege un stil de citare în bara de instrumente alegem butonul *Style* (stil) și selectăm stilul necesar.

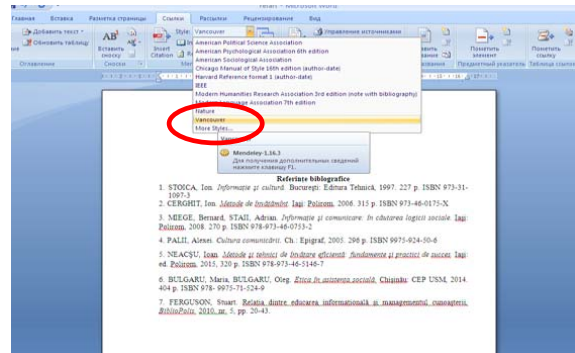

Fig. 13. Inserarea bibliografiei

Este important să notăm toate detaliile bibliografice ale sursei de informare la momentul utilizării ei, în caz contrar, vom consuma timp suplimentar/inutil pentru a ne întoarce și identifica sursele bibliografice. Sursele cercetate și prezentate în lucrare trebuie să fie de actualitate.

BȘ USARB orientează cercetătorii spre consultarea/utilizarea standardului SM ISO 690: 2012 în care sunt specificate regulile de alcătuire a referințelor bibliografice și prezentarea metodelor de citare.

În ultimul timp, tot mai multe edituri și reviste științifice impun folosirea acestor

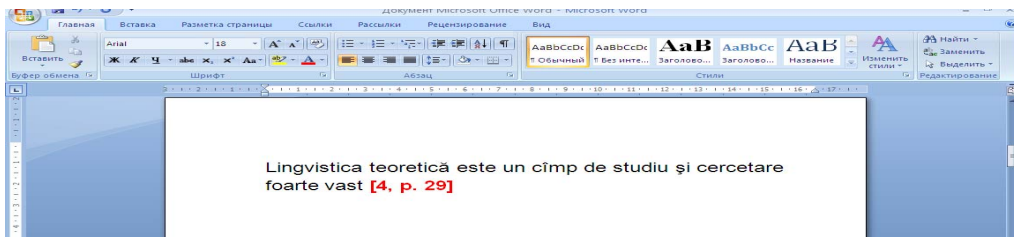

Fig. 12. Inserarea citărilor

Referința apare în text aranjată conform stilului ales.

Pentru a introduce lista referințelor bibliografice în lucrare, plasăm cursorul în locul necesar, click pe *Insert Bibliography* (inserare bibliografie) și lista apare în lucrare structurată conform stilului de citare ales din start [7].

softuri (EndNote, Mendeley, Zotero) de gestionare a referințelor bibliografice, în caz contrar (nerespectarea cerințelor) se soldează cu neadmiterea lucrării pentru publicare.

De aceea, câteva din orele cursului *Bazele Culturii Informației* sunt rezervate pentru familiarizarea utilizatorilor bibliotecii cu softurile moderne de gestiune a referințelor bibliografice.

Cultura informației va fi favorizată pe tot parcursul studiilor la universitate prin: oferirea consultațiilor individuale și în grup prin proiectări vizuale la diferite manifestări (zilele informării, zilele catedrelor, lunarul licențiatului/masterandului/doctorandului...)

Utilizatorul urmează să decidă cărui soft să-i dea prioritate în cercetare.

Referințe bibliografice:

1. HUIDIU, Cristina. Mendeley – managementul referințelor și tendințe în cercetare [on-line] [Accesat 18 sept. 2016]. Disponibil: cercetare.spiruharet.ro/pdfs/Mendeley.pps.
2. Mendeley [Mendeley [on-line]. [Accesat 10 sept. 2016]. Disponibil: <https://en.wikipedia.org/wiki/Mendeley>.
3. Mendeley, câștigătorul concursului Plugg 2009, face Web-ul mai serios [on-line]. [Accesat 10 sept. 2016]. Disponibil: <http://economie.hotnews.ro/stiri-it-5488583-mendeley-castigatorul-concursului-plugg-2009-face-web-mai-serios.htm>.
4. NEACȘU, Ioan. Metode și tehnici de învățare eficientă: fundamente și practici de succes. Iași: Ed. Polirom, 2015. 320 p. p. 10.
5. URSACHI, Lenuța. Organizarea și utilizarea eficientă a informației științifice cu ajutorul instrumentelor software. Galați, 2015.
6. ЛОКТЕВ, Андрей. Mendeley. Как создать персональную научную библиотеку и взаимодействовать с учеными всего мира [on-line] [Accesat 11 sept. 2016] Disponibil: http://library.spbstu.ru/media/attaches/page/avtoram_avtoram_proizvedenii/0bff3d9b169c43b2ae34f03dd2fff735_mendeley_28may2015.pdf.

Oameni în Profesie. Profesie prin Oameni

Lumea bibliotecară este diversă, incluzând optimiști și pesimiști, persoane cu apartenență instituțională și dintre cei care folosesc biblioteca ca platformă pentru a progresa în alte sectoare, motivați și nemotivați, „avocați” și „judecători” ai profesiei și alții. Astăzi, când profesiunea de bibliotecar este în declin, credem că nume de autorități, istoriile personale de succes, experiențele și gândurile persoanelor devotate domeniului sunt o pârgie eficientă de susținere, arugmentare a imaginii profesiei.

„Google îți poate returna 100.000 de răspunsuri, un bibliotecar ți-l poate da pe cel corect” - este remarcă scriitorului britanic Neil Gaiman.

Să ne cunoaștem reciproc, să centrăm atenția pentru oamenii care ne reprezintă, să-i facem auziți și vizibili, să le oferim tribuna. Cum suntem priviți și apreciați din exterior? Ce gândesc despre Bibliotecă și Bibliotecar, decidenții și partenerii? Să ne amintim de bunii colegi.

Acestea sunt intențiile pentru rubrica „Oameni în Profesie. Profesie prin Oameni”, oferindu-vă amintiri, opinii, destăinuri, mărturii, interviuri.

Ludmila CORGHENCI

STIMAȚI COLEGI!

Cu prilejul Zilei profesionale a Bibliotecarului, Vă aducem sincere felicitări pentru profesionalismul cu care Vă exercitați atribuțiile în promovarea cărții și lecturii, crearea de noi servicii pentru comunitate. Apreciem înalt calitățile profesionale, perseverența, onestitatea și responsabilitatea pe care le manifestați zilnic în abordarea sarcinilor pe care le realizați. Vă aducem mulțumiri pentru munca asiduă și contribuția Dvs. adusă societății moderne. Cu certitudine, Bibliotecarul a fost și va rămâne a fi mentorul spiritual, care prin cuvânt și cuget unește timpuri și generații.

Stimați colegi! Astăzi în jur totul se schimbă, dar un singur lucru rămâne cert: Bibliotecarul va rămâne mereu Omul Cărții, dincolo de cuvinte, dincolo de timp și dincolo de tehnologii. Un sincer, La mulți ani!

ECHIPA BIBLIOTECII NAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA

Numai un loc însuflețit poate fi un loc frumos de muncă

Aliona TOSTOGAN,
Biblioteca Națională a Republicii
Moldova

Numai un loc însuflețit poate fi un loc frumos de muncă.

Sper că m-am născut sub zodia norocoasă. Altfel nu văd cum, din atâtea meserii, să-mi ofere tocmai aceea, care mi se potrivește cel mai bine, profesia de bibliotecar. Și nu oriunde, ci chiar la Biblioteca Națională a Republicii Moldova.

Îmi amintesc cu drag cum mi-am început activitatea în sala de lectură sub directa îndrumare a doamnei Ludmila Iliș, care m-a învățat să iubesc cartea, să găsesc comunicarea potrivită cu litera scrisă și, nu în ultimul rând, să știu să comunic cu oamenii, cu cei care deschid ușa bibliotecii. Apoi mi-a fost destinat să lucrez în unul din „laboratoarele de specialitate” ale bibliotecii, Serviciul „Clasificarea colecțiilor”, sub îndrumarea unor doamne, cunoscătoare de materie în acest domeniu, doamnele Ludmila Corobco și Elena Petrova. De la Domniile Lor am învățat să iubesc clasificarea, să mă mândresc că fac parte din branșa celor care lucrează permanent cu cartea, să-mi antrenez spiritul creator, să-mi perfecționez sistemul de analiză și sinteză.

Apoi, am continuat activitatea în Serviciul „Moldavistica”, serviciu în care mi-am folosit experiența acumulată. Mai mult că atât, aici am avut posibilitatea de a mă

cufunda în misterele bibliografiei. Doar un bibliograf, pe lângă cunoașterea instrumentelor de informare, manevra de cuplare rapidă a solicitării beneficiarului cu aceste instrumente, viteza de investigație, trebuie să îmbine răbdarea și meticulozitatea cercetătorului științific, să posede capacitatea acestuia de a aduna și a sistematiza datele, de a vedea legătura dintre ele pentru ca, la momentul oportun, să le poată oferi celor interesați. În plus, am avut posibilitatea de a lucra creator, elaborând bibliografiile și lucrări de sinteză ca: almanahul „Imaginea Republicii Moldova în străinătate”, „Republica Moldova în lume”.

Se spune că omul sfințește locul. Din această zicală reiese că de fiecare dintre noi depinde ca locul de muncă să prindă viață, să înflorească, să se mențină în timp. Numai un loc însuflețit poate fi un loc frumos de muncă, plăcut ochiului și inimii. Și numai oamenii inimoși pot înfăptui astfel de minuni. Și unde poți investi mai mult suflet, dacă nu într-o bibliotecă, în care sălășluiesc mulțimi de volume, care cuprind gânduri și suflete ale oamenilor, unde vin grupuri întregi de oameni dornici să pătrundă cu mintea și sufletul în aceste bogății spirituale.

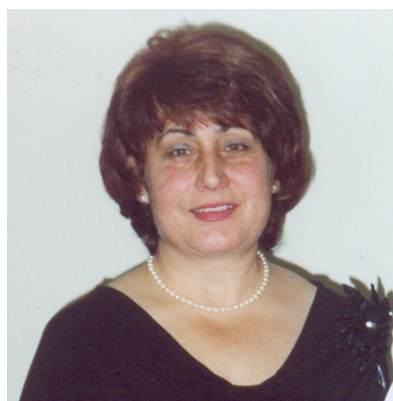
Iată cum cele mai de seamă valori sunt la

îndemâna bibliotecarului – omul cu o existență modestă printre rafturile încărcate de splendori. Astăzi ne confruntăm cu multe și profunde dificultăți materiale, financiare, dar biblioteca trăiește, își face activ simțită prezența în societate, este iubită și apreciată, pentru că indiferent de toate aceste probleme, pe bibliotecar îl găsești mereu la datorie, onorându-și obligațiile cu multă conștiinciozitate, onestitate și responsabilitate, ghidat fiind de puterea miraculoasă a cărților.

Cu prilejul sărbătorii profesionale a bibliotecarului, mulțumesc colegilor mei de la Biblioteca Națională, care întotdeauna m-au ajutat și m-au susținut, pentru minutul lor dar pe care îl oferă culturii, pentru tăria de care dau dovadă, rezistând și perseverând într-o meserie în care numai satisfacția morală te poate menține. Le doresc sănătate, voie bună, prosperitate și noi realizări pe tărâmul biblioteconomiei și bibliografiei.

Maria Furdui: „Nu poți avea succes în carieră, dacă nu ai personalitate și o echipă de buni profesioniști...”

Maria FURDUI,
Biblioteca Publică Raională
„Vasile Alecsandri”, Telenești

Maria Furdui, directoarea Bibliotecii Publice Raionale „Vasile Alecsandri” din Telenești, ne inspiră în rolul de manager și bibliotecar inovator, talentat. Deținătoare de premii, distincții, această tândră și cumpătată femeie, dar înzestrată cu o personalitate puternică și idei creative, a reușit/reușește să dețină statutul de lider, aducându-și aportul la consolidarea domeniului profesional și comunității.

Ludmila Corghenci: *La început – o prezentare succintă a „cărărilor vieții” Mariei Furdui...*

Maria Furdui: M-am născut în s. Țințăreni, r. Telenești, într-o familie de oameni muncitori unde cartea era la loc de cinste. Până am învățat a citi, sora mai mare, Eugenia, ne aduna în fiecare seară pe noi, lângă ea, două surori și un frate, și ne citea cu pasiune povești, încât după ce finaliza lecturam, discutam fascinați sau revoltați de acțiunile eroilor. Mai târziu sora a ales să devină profesoară, iar noi am fost prima ei experiență pedagogică. Într-un fel mi-a direcționat și mie pașii prin viață. Pe la vre-o 6 ani m-a

luat într-o duminică la bibliotecă. Trăiesc și azi fascinația de atunci la vederea rafturilor cu cărți și a vizitatorilor, care mișunau ca într-un Moll modern. Atunci, m-am îndrăgostit de bibliotecă. Eram cea mai fericită când bibliotecara îmi permitea să rătăcesc prin pagini de carte oricât de mult aș dori. Eram mândră când frații, colegii citeau cu pasiune cărțile recomandate de mine..

L. C.: *A fi bibliotecar este o profesiune sau o vocație?*

M. F.: Fiecare din noi vine într-o profesie pe diferite căi: una din ele este chemarea vocației. Cunosc mulți colegi, care și-au descoperit-o încă de pe băncile școlii sau din momentul când au început munca într-o bibliotecă. Aceste persoane își cunosc talentele și le dezvoltă, le transformă în abilități, le valorifică. Dar sunt și persoane care vin întâmplător în profesie, dar cu dorința de a face cât mai bine activitatea în care sunt antrenați, fără să se preocupe dacă asta le este vocația sau nu. Ei devin foarte buni profesioniști prin muncă asiduă, implicare maximă, pasiune.

L. C.: *Cum va fi în viziunea ta Biblioteca Publică Raională "Vasile Alecsandri" în anul 2030?*

M. F.: La sigur că va fi cea mai solicitată instituție socio-culturală de către publicul din întreaga țară și de peste hotare, care va da valoare oricui i-a pășit pragul în mod tradițional, dar și virtual.

L. C.: *Care este secretul unui bibliotecar de succes?*

M. F.: Pentru a fi un bibliotecar de succes trebuie să muncești mult, mult, să-ți dezvolti competențele diverse: de lider, manageriale, tehnologice, să fii creativ, sociabil și inventiv, să ai spirit de echipă și să inspire, să accepți provocările și să nu pierzi clipa. Mă bucur enorm că în ultimii ani s-au format și s-au afirmat în rețeaua națională de biblioteci un număr impunător de bibliotecari de succes. Este o consecință logică a investițiilor care s-au realizat în formarea bibliotecarilor, în special de către Programul Național Novateca.

L. C.: *Prin ce a-i convinge o persoană să îmbrățișeze profesia de bibliotecar?*

M. F.: În ultimii ani în biblioteca noastră sunt antrenați tot mai mulți voluntari tineri, care sunt în prag de alegere a profesiei. Ei sunt încântați de varietatea aspectelor muncii de bibliotecar: animator cultural, furnizor de servicii inovative, formator pentru diferite vârste, gestionar al înțelepciunii acumulate din toate timpurile în pagini de carte, timonier în oceanul de informație, în spațiul tradițional și virtual. Mai există oare vre-o profesie mai tentantă? Cu un salariu motivant, sunt sigură că mulți ar dori să îmbrățișeze această profesie.

L. C.: *Care este motoul dumneavoastră ?*

M. F.: În diferite perioade m-au însuflețit diverse motouri. Acum tot mai des îmi repet în momentele de cumpănă cuvintele scriitorului Paulo Coelho : *"Când îți dorești ceva cu adevărat, tot universul conspiră pentru îndeplinirea visului tău."*

L. C.: *Care sunt cele mai recente proiecte profesionale?*

M. F.: Cel mai mare proiect profesional, pe care echipa bibliotecii îl realizează în comun, prin susținerea mai multor actori co-

munitari, a finanțatorilor, a comunității de bibliotecari, este modernizarea bibliotecii. O facem cu pași siguri, prin dezvoltarea de competențe noi la bibliotecarii noștri. Un rol important îl are Centrul de Excelență Profesională, creat cu susținerea programului Novateca și specializat în fortificarea femeilor și fetelor (proiect în proces de implementare). Un alt aspect al modernizării este realizat prin crearea de servicii noi pentru public. La acest capitol suntem în proces de realizare a proiectelor: "Enciclopedia vie a raionului Telenești", "Biblioteca Bucătăriei", "Biblioteca fără frontiere", "La bibliotecă se învață mai bine", "Club de făurit povești", etc. Modernizarea componentei tehnice este foarte importantă și este susținută de administrația locală, iar profesionalismul nostru în aceste proiecte se manifestă prin a face cât mai atractive aceste spații și accesibile pentru publicul divers: de la bebeluși până la persoane cu deficiențe.

L. C.: *Sunt lucruri legate de activitatea bibliotecii pe care le înveți în fiecare zi?*

M. F.: E imposibil să muncești într-o bibliotecă și să nu înveți ceva nou în fiecare zi. Înveți din cărțile pe care le deschizi, paginile Web pe care le accesezi, de la oamenii cu care comunică. Fiecare cerință vociferată de utilizator declanșează un proces de căutare, găsire și evaluare. Învățăm comunicare, învățăm să motivăm, învățăm să fidelizăm.

L. C.: *Laureat al Premiului Național „Ion Madan”, Omul săptămânii declarat de ziarul „Timpul”... Ce importanță au pentru tine distincțiile, nominalizările?*

M. F.: În primul rând este o recunoaștere publică și oficială a muncii de echipă pe care o realizăm, dar și un angajament de a continua să ne facem munca cât mai profesionist, să îndreptăm și să surprindem publicul prin servicii variate de calitate.

L. C.: *Citiseam într-un roman de Maeva Haran, că în viață toate componentele trebuie să aibă un echilibru: profesia, familia, recreerea etc. Reușește acest lucru Maria Furdui?*

M. F.: Familia îmi împărtășește aspirațiile

și contribuie la multiplicarea succeselor. Sunt toți antrenați în susținerea bibliotecii, la fel cum sunt și eu implicată în susținerea lor. Totdeauna am avut prin ce ai susține: la școală, universitate, activitatea profesională, căci oricine are scopul să devină un profesionist valoros o să utilizeze la maximum potențialul informațional al unei biblioteci. Învăț câte puțin să-mi gestionez mai eficient timpul. Să mă joc cu nepoțelele, să adun familia în jurul unei mese delicioase, să citesc cele mai bune cărți, să nu pierd ocazia să admir farmecul oricărui anotimp. Îmi găsesc bucuria recreerii în lucruri mărunte și încerc să fiu fericită de la orice bucurie ce mi-o oferă viața.

L. C.: *Ce pasiuni are Maria Furdui în puținul timp liber ?*

M. F.: Pasiunea care și m-a impulsionat să-mi aleg această profesie - lectura. Îmi place să creez povești digitale. Explorez cu multă pasiune tehnologiile informaționale.

L. C.: *Dacă ai avea doar trei cuvinte la dispoziție, cum te-ai descrie?*

M. F.: E cam dificil. De multe ori lumea te vede diferit de cum te simți de fapt. Dar (dacă să vedem doar calitățile bune) eu mă simt curajoasă, creativă, responsabilă.

L. C.: *Ce nu am întrebat-o pe Maria Furdui?*

M. F.: E prea mult pentru o persoană, care totdeauna vorbește mult despre bibliotecă și mai puțin despre sine.

Interlocutor: Ludmila CORGHENCI

Specialist de vocație în domeniul biblioteconomiei

Petru RACU,
Biblioteca Națională a Republicii
Moldova

Abstract:

Prin intermediul articolului autorul repune în amintirea noastră chipul profesional și de coleg al domnului Vitalie Dubina, un profesionist de excepție, om de omenie și inteligent de speță.

Cuvinte-cheie: metodist; Vitalie Dubina; cultura profesională.

Abstract:

The author of the article brings back memories of Vitalie Dubina, an exceptional professional, excellent man, representative of intelligentsia, and makes accent on his professional and personal qualities of a colleague.

Keywords: Methodologist; Vitalie Dubina; Professional culture

Studiind o profesie sau alta, e normal să tinzi spre cele mai înalte urcușuri ale ei, să-i afli și toate subtilitățile specifice, care uneori ar părea să nu aibă cine știe ce importanță, dar într-adevăr fiind și ele componente necesare ale tehnologiilor respective. Asta pentru ca în activitatea practică de mai târziu să poți face față cerințelor profesionale la nivel înalt, ajungând astfel a fi specialist calificat, căci unul ca acesta în mod sigur e capabil să iasă cu cinste din orice situație problematică. [2].

În aspect teoretic noi, tinerii specialiști nou sosiți din aulele Institutului de Cultură din Moscova și încadrați în colectivul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, eram pregătiți bine, căci școala moscovită se bucura pe timpuri de un mare prestigiu în domeniul învățământului superior de specialitate. Ne-au fost dascăli mai multe personalități cu renume, printre care în mod deosebit azi îi putem menționa: Con-

stantin Abramov, Leonid Beleacov, Lev Frumin, Nicolai Kartașov ș. m. a. Toți ei ne-au transmis, de rând cu bagajul de cunoștințe prevăzute în programele de studiu, și o mare dragoste pentru profesia aleasă, pentru carte, cititor și cultură generală. Prelegerile ținute de ei ne impresionau puternic, iar de se și întâmpla uneori ca cineva dintre studenți să se plictisească în timpul orelor, fiind nevoiți să pătrundă în esența tratatelor biblioteconomice contrar propriilor dorințe, apoi acestea erau mici excepții de la situația obișnuită. [1].

Având o atare instruire profesională, la început de carieră ni se părea că posedăm cunoștințe atât de ample, încât nu se mai putea adăuga nimic mai mult la ele la locurile de muncă, unde urma să ne desfășurăm activitatea practică. Însă foarte în curând ne-am convins cu toții, și în special subsemnatul, că asta a fost doar o simplă amăgire. Ochii ni s-au deschis datorită șefului

Secției Metodice - Vitalie Dubina. Dumnealui era mai mult decât un teoretician de forță. Era un model unic în felul său în privința exemplului personal. Nu se impunea cu capacitățile sale bogate, nici nu ne înjosea pentru vreo greșeală sau alta, ci cu mult tact pur și simplu ne lămurea pe înțeles ce și cum să facem. Îmbina această tactică cu cea de a transmite altora deprinderile sale practice. Din punctul ăsta de vedere, dumnealui întotdeauna cu mare atenție urmărea să fie corect el însuși la îndeplinirea oricărui proces de lucru, manifesta responsabilitate chiar și pentru cele mai simple lucrări. Noi îl admirăm, cum el se cerceta în fiecare pas, pe care îl făcea și în fiecare cuvânt, pe care îl rostea. [1].

Acesta era cadrul psihologic al modelului specialistului de înaltă calificare. Toate atributele ce-l constituiau se aflau în perfectă armonie între ele și influențau comportamentul tinerilor specialiști cu de la sine, fără a fi cumva forțate, trezind totodată la dânșii și o reacție adecvată. Și într-atât de bine ni s-au întipărit ele în memorie, că până în ziua de azi ne amintim cu admirație de ținuta profesională a lui Vitalie Dubina. După cum se vede, dumnealui ținea bine cont de faptul, că impresiile puternice sunt foarte lucrătoare și nu-i lasă pe tinerii colegi să fie indiferenți la lucrurile estetice, la toate cele bune și folositoare. Le stimula acestora interesul față de evenimentele și situațiile de înaltă încărcătură psihologică, îi făcea să se încadreze plener în procesul organizării și desfășurării lor. [3].

Unul și același era Vitalie Dubina atât în relațiile de serviciu cu colegii săi, cât și în timpul numeroaselor deplasări pe teren, când pleca să acorde asistență metodologică specialiștilor din bibliotecile raionale, orașenești și chiar din cele sătești. Când plecam în deplasări împreună cu dumnealui, vedeam cât de mult el era așteptat preutindeni de către bibliotecari, cum îl stimau toți și rămâneau mulțumiți de ajutorul ce li se acorda din toate punctele de vedere, adică nu doar în aspect organizațional, ci și în aspect tehnologic. Încă și în al treilea aspect, cel psihologic, era apreciat și aici, pe teren. Nu dintr-o dată noi ne-am convins, că acest al treilea aspect asigura strânsa le-

gătură între toate capacitățile ce le posedă Șeful Serviciului Metodice, Vitalie Dubina. Asta însemna, exprimat în limbaj popular, că dumnealui a fost și om de omenie, că înțelegea pasul fiecăruia și fiecăruia căuta să-i dea sfatul necesar și potrivit, să-i dea pur și simplu o mână de ajutor în momentele complicate ce i se întâmplau în activitatea de bibliotecar. [2,4].

Este imposibil să dăm uitării modestia fostului nostru șef. Cu uimire am descoperit la dânsul această calitate de persoană altruistă în timpul unei deplasări la sudul Republicii; dacă nu mă înșeală memoria, în satul Moscovei fusesem atunci. Aveam de făcut un drum de țară, desfumat de o ploaie destul de puternică. Autobuze, mașini nu circulau și bibliotecarii ne-au pus la dispoziție o căruță cu doi cai, pe care ți se părea că trebuie să-i duci tu în spate. Șeful imediat a apreciat situația și nu s-a mai urcat în căruță, ci a mestecat glodul cu picioarele până am ajuns la destinație. Nu a renunțat la vizita în biblioteca din satul Moscovei, nici nu a încercat să ceară alți cai la căruță, nici nu s-a considerat cumva ofensat, pentru a găsi motiv de supărare. Mai mult ca atât, tot drumul el glumea, zicea că iubește mult natura cu toate fenomenele ce o înfrumusețează, că chiar se bucură mult de o asemenea situație, fiindcă nici nu mai ține minte de când nu a avut ocazie potrivită să facă plimbări de acestea. Pentru noi, cei din echipa ce se deplasa, ca, de altfel, și pentru bibliotecarii locali, comportamentul de atunci al lui Vitalie Dubina a fost fără precedent. Nu se mai vestise până atunci între bibliotecarii de rând, ca vreun șef de rang republican să fi acceptat o deplasare într-atât de neconfortabilă. Prin asta, șeful Cabinetului Metodice de la Biblioteca Națională a câștigat o stimă deosebită din partea subalternilor săi și a tuturor celor ce au fost martori oculari ai întâmplării în cauză.

Așa ni s-a întipărit nouă în memorie personalitatea fostului nostru șef – Vitalie Dubina. O personalitate distinsă, în care nu doar cultura profesională, ci și cultura cea generală erau bine înrădăcinate, făcându-l pe posesorul lor comod în relațiile cu oricine.

Referințe bibliografice:

1. FÎNTÎNARU, Teodora. Eu bibliotecarul. În: Bibliopolis. 2009, nr. 3, p.p.8. ISSN 1811-900 X.
2. RĂU, Alexe. Bibliotecarul public moldovean recent (schiță de portret socioprofesional, cultural și ființial. În: Magazin bibliologic. 2013, nr. 1/4, p.p. 205-210. ISSN 1857-1476.
3. REGNEALĂ, Mircea. 23 aprilie. Ziua bibliotecarului. Spuneți-vă părerea despre biblioteci și bibliotecari. În: Magazin bibliologic. 2013, nr. 1/4, p.p. 9-12. ISSN 1857-1476.
4. Galeria bibliotecarilor din Republica Moldova. Petru Ganenco (1934-1999). [on-line]. [Accesat 2 februarie 2017]. Disponibil: <https://www.bibliologibasarabeni.blogspot.md>

Nocturna Bibliotecilor – modalitate de identificare și valorificare a creativității personalului: din experiența Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova

Ludmila CORGHENCI,
Biblioteca Națională a Republicii
Moldova

Abstract:

Articolul reflectă evenimentele de succes ale Bibliotecii Naționale a R. Moldova din cadrul ediției a III-a a „Nocturnei Bibliotecilor”, anul 2016. Evenimentele descrise au constituit o modalitate eficientă de identificare și valorificare a creativității personalului, cu impact pozitiv în comunitatea profesională și pentru utilizatori. Însăși „Nocturna Bibliotecilor” urmărește scopul de a centra atenția comunității asupra bibliotecii ca actor și producător creativ, descoperind-o în dinamica și complexitatea sa.

Cuvinte-cheie: „Nocturna Bibliotecilor”; creativitate; bibliotecari.

Abstract:

The article presents the successful events that took place at the National Library of the Republic of Moldova, during the third edition of “Night at the Library” 2016. Here were discussed new ways for identifying and harnessing the librarian’s creativity, with a positive impact for our professional community and for our users. “Night at the Library” has the purpose of guiding the community’s attention toward the library, thus discovering its new dynamic and complexity.

Keywords: Night at the Library, creativity, librarians

Nocturna Bibliotecilor, eveniment produs anual (până în prezent realizând trei ediții), ține de inițiativa Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova realizată în colaborare cu Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România, cu susținerea Ministerului Culturii al Republicii Moldova și a Programului Național Novateca. Cea de-a treia ediție a „Nocturnei Bibliotecilor” (30 septembrie 2016) a fost parte integrantă a Campaniei Naționale de Informare „Ne vedem la bibliotecă!”. Nocturna Bibliotecilor urmărește scopul de a centra atenția comunității asupra bibliotecii ca actor și producător creativ, descoperind-o în dinamică și complexitatea sa.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM) a fost desemnată drept gazda lansării ediției a treia a evenimentului, fapt ce a provocat căutări de concepte și produse originale, valoroase și utile. Echipa de lucru a început pregătirile cu primul pas,

adresându-și întrebările: de ce? Ce? Cine? Cum am putea crea o atmosferă benefică pentru publicul prezent? Ce am putea face pentru a-i inspira pe alți colegi? Ce ar vrea să cunoască publicul despre Biblioteca Națională? Prin căutare de răspunsuri au fost generate mai multe soluții, integrate în conceptul evenimentului.

Pentru elaborarea conceptului echipa de lucru a implicat personalul BNRM în activități de felul:

- *pregătirea propunerilor* (sesizarea problemei pentru structurile BNRM, analiza posibilităților și formulări explicite, acumularea informației și căutări inovative de către reprezentanții structurilor BNRM)
- *cumularea ideilor* (perioada de așteptare/emitere/prezentare/consultare a soluțiilor, propunerilor, tratative cu protagoniștii activităților)
- *etapa de sinteză a ideilor conceptului* (în funcție de originalitatea, neconvenționalitatea acestora, personalul

antrenat manifestând independența gândirii, flexibilitate, capacitate de a lua decizii, de a transforma, dar mai ales de cunoaștere a domeniului și dorința de a arugmenta randamentul profesional).

- *stadiul final* (livrarea conceptului decidenților, finalități, diseminare în comunitate și mediul profesional).

În general, conceptul lansării „Nocturnei Bibliotecilor” a inclus două părți: lansarea evenimentului (procedură convenită între președintele Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova și directorul general al BNRM) și activități organizate de către structurile BNRM în scopul promovării/prezentării spațiilor/resurselor/serviciilor/produselor unicate ale BNRM.

Lansarea evenimentului a avut un caracter oficial, festiv, dar și emoționant. Aceste calificative, atribuite de către publicul prezent (prin intermediul discuțiilor întreținute în final, feedback), se datorează prestanței excelente pre-eveniment a orchestrei Centrului de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”. Luările de cuvânt ale președintelui ABRM, dr. Mariana Harjevschi; directorului general al BNRM, doamnei Elena Pintilei; directorului Programului Național Novateca, E. Tracz; membrii Formației „Akord” (Ambasadorul campaniei „Ne vedem la bibliotecă!”) au conferit substanță evenimentului, reliefând Biblioteca ca o prezență actuală indispensabilă, dar și obiectiv valoric de durată. Un act demn de apreciat al BNRM - donația de carte pentru Biblioteca Liceului „Pro Succes”, Chișinău, și Biblioteca din satul Bulboaca, raionul Anenii Noi.

La lansarea evenimentului au participat bibliotecari din toate rețelele de biblioteci (în mod deosebit menționăm activismul bibliotecarilor școlari din mun. Chișinău), cadre didactice, scriitori, studenți, liceeni. Surpriza evenimentului – prezența grupului de studenți, viitori bibliotecari, de la Colegiul de Arte „Nicolae Botgros”, Soroca, Catedra „Biblioteconomie și Asistență Informațională”.

Cea de-a doua parte a evenimentului a oferit publicului o suită de activități interactive, cu șansa de a cunoaște BNRM sub diverse aspecte:

- *excursii-panoramice* (spații deschise

și nedeschise pentru utilizatori, galerii ale personalităților etc.).

- *resurse documentare unicate* (Ce deține Biblioteca Națională și nu găsești în alte biblioteci; cum sunt tratate cărțile; publicații care ne mobilizează etc.).

- *lectura ajută să te cunoști și să cunoști...* (activități ce au demonstrat orientarea BNRM pentru „producerea” de cititor, acceptarea lecturii ca un mod de viață – clubul „Homo Estheticus”, conferința publică cu genericul: „Movie Night” și altele).

- să cunoaștem mai bine Europa... prin jocuri (jocuri instructive pentru toate vârstele).

- *master class* (al membrilor Formației Akord (Ambasadorul campaniei „Ne vedem la bibliotecă!” și cu subiectul „Primul ajutor Cărții”).

Nu vom exacerba în prezentarea activităților din cadrul „Nocturnei Bibliotecilor”, cert este că personalul BNRM a demonstrat capacități de creativitate cu impact pozitiv în comunitatea profesională și pentru utilizatori. Ne referim la factorii intelectuali, care determină capacitatea creativă: atitudine deschisă și receptivă, „producerea” în scurt timp a unui număr mare de idei, operare ușoară și rapidă... Rămânem în speranța că simțind gustul, fiind valorificată, creativitatea devine (este?) modul de viață profesională la BNRM.

Mai jos câteva reflecții metodologice pe marginea istoriilor de succes, realizate în cadrul „Nocturnei Bibliotecilor”, ediția 2016.

CUNOAȘTE ȘI CUNOAȘTE-TE: Lectura în viața omului (conferință/forum publică)

Conferința/forum-ul publică „Cunoaște și Cunoaște-te: Lectura în viața Omului” este un serviciu/eventiment care stimulează actul de „producere” a cititorului cu o nouă identitate: cu o atitudine individuală și civică activă, cu imaginație, cu o gândire critică.

Este un serviciu/eventiment, care încurajează, ajută, învață cititorii (copii, adulții) de a identifica cărțile care pot schimba, influența viața, și de a înlocui formula „plăcerea lecturii” cu „lectura e un mod de viață”. Lectura este accesibilă azi oricui (colecții de bibliotecă, acces la distanță), dar: ce să

citim? Cum să citim? Actul lecturii dă consistență persoanei, inițiază o schimbare? Cunoaște cititorul modalitățile/tehnicele de lectură?

Bibliotecile pot organiza astfel de evenimente trimestrial, pentru diferite grupuri-țintă (în funcție de interese), implementând următorii pași:

- analiza nivelului de lectură a grupului țintă preconizat, a modurilor și surselor preferate de lectură, a timpului acordat lecturii etc.;
- stabilirea temei, identificarea protagonistului/protagoniștilor, a grupului-țintă, a moderatorului;
- alegerea datei și a spațiului de desfășurare a evenimentului;
- identificarea aspectelor credibilității protagonistului conferinței/forumului pentru publicul preconizat: experiență, prezență în comunitate sau în domeniu, capacitatea de a vorbi convingător și incitant la subiectul propus etc.;
- mediatizarea pre-eveniment (Cum? De ex., afișul - să fie explicit și convingător; se poate apela la ajutorul serviciilor de design. Informația trebuie difuzată cu mult înainte de data producerii evenimentului și trebuie să includă date despre tematică, locație, data, program – prin rețele sociale, mass-media etc.);
- înregistrarea participanților (tradițional și online). Formularul de înregistrare online reprezintă principala sursă de informații despre participanți. Formularul trebuie să solicite și date de contact pentru comunicarea eventualelor modificări de program;
- selectarea echipamentelor, inclusiv audio-video, și a serviciilor tehnice necesare pentru desfășurarea evenimentului;
- identificarea din timp a formei de prezentare: prezentare PowerPoint, Prezi, expunere liberă;
- elaborarea/diseminarea materialelor de prezentare a protagonistului/protagoniștilor;
- invitarea unor artiști, artiști amatori sau începători, studenți, copii care pot participa în prezentarea unor texte, poezii, citate etc.;
- implicarea în organizarea evenimentului a reprezentanților unor cluburi,

grupuri pe interese, altor reuniuni, care au tangențe cu tema pusă în discuție;

- diseminarea informațiilor post-eveniment prin intermediul rețelelor sociale, prin elaborarea unui comunicat final diseminat participanților și prin rețele de sociale;
- elaborarea/transmiterea unei scrisori de mulțumire, sau a unei diplome de grațitudine pentru protagonistul conferinței, precum și pentru participanții activi la lucrări.

Sinteză: Vera OSOIANU, Ludmila CORGHENCI, BNRM

„HOMO ESTHETICUS” (salon literar/artistic)

Obiectivele de Dezvoltare Durabilă a Societății 2030 orientează instituțiile cu potențial educațional, inclusiv bibliotecile, pentru o educație de calitate, acestea integrând și componentele culturii intelectuale (cultura estetică, etică, literară, a informației etc.). Biblioteca este capabilă să susțină acest obiectiv, abordând integrat fenomenul educațional, prin instituirea și asigurarea funcționării Salonului literar/artistic „Homo Estheticus”.

Ce *scopuri* pot fi susținute prin intermediul Salonului „Homo Estheticus”?:

- stimularea creativității și încurajarea poziției inovatoare a membrilor comunității;
- primul scop ar fi amplificat prin cunoașterea, promovarea valorilor culturii, literaturii, științei și altor domenii, imprimate/prezentate în resursele documentare (din colecțiile bibliotecilor locale și ale altor instituții bibliotecare, stimulând împrumutul interbibliotecar tradițional și electronic);
- centrarea pe formarea culturii intelectuale a membrului comunității (drept urmare contribuind la formarea unor membri activi, interesați și participativi);
- oferirea de consultații, crearea mediilor benefice pentru discuții asupra provocărilor și posibilelor soluții;
- livrabile de caracter inovator (traininguri, ateliere, master-class și alte acțiuni interactive);
- încurajarea dialogului între generații (promovarea talentelor consacrate

în literatură, artă și alte domenii, dar și a tinerilor talente);

- editarea unei publicații (format electronic – revistă sau culegere – cu deținerea codurilor autorizate (ISSN sau ISBN, CIP).

Sinteză de : Vera OSOIANU, Ludmila CORGHENCI, BNRM

Master-class cu Ambasadorii Campaniei „Ne vedem la bibliotecă!” Formația „Akord”

Peste 32 de elevi de la Centrul de Excelență în Educație Artistică în frunte cu profesorii disciplinelor de specialitate, circa 56 de studenți din alte instituții, liceeni, bibliotecari și alte persoane, au venit special să-și vadă idolii, petrecând o seară utilă, plină de magie și energie pozitivă.

Deși avem mulți tineri talentați în domeniul muzicii, totuși industria muzicii din țara noastră nu este atât de dezvoltată, cei talentați rămânând până la urmă nedescoperiți. De asemenea, resursele financiare insuficiente pentru a-și dezvolta și promova talentul fac ca tinerii talentați să rămână în umbră.

Luând în considerație situația descrisă anterior, serviciul „Audiovideoteca” al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, a organizat în cadrul evenimentului *Nocturna Bibliotecilor* din 30 septembrie 2016, un master-class cu Ambasadorii Campaniei *Ne vedem la bibliotecă!* – formația „Akord”.

De ce master-class? Este important ca o astfel de activitate să întrunească următoarele componente: tehnologică (echipament tehnic și de amplificare, înregistrări muzicale etc.); metodologică (transmiterea de către facilitatori a unor recomandări de profil); psihologică (implementarea sintagmei „eu fac bine, dar pot face și mai bine”); pedagogică (interactivitate pentru a învăța să înveți, să faci, să fii și să conlucrezi eficient cu alții); informațională (orientarea publicului pentru lectură, acumulare de cunoștințe și deprinderi).

Să urmărim dacă componentele enumerate au fost reflectate în cadrul activității. La început frumoșii și talentații membri ai formației „Akord” – Igor Stribițchi și Igor Sîrbu, - au interpretat cântecul *Codrii mei*. Le-au vorbit elevilor entuziasmați despre orele de canto și muzică. Au familiarizat publicul cu elemente din limbajul muzical. De asemenea, au intonat exerciții vocal-intonațive, bazate pe moduri și modalități. Au efectuat analiza auditivă a unei creații muzicale, interpretată de unul dintre participanții la master-class. Aceste exerciții au fost extrem de utile și benefice pentru elevii pasionați de muzică. Băieții din „Akord” i-au îndemnat pe toți cei, care visează la o carieră în domeniul muzicii, să depună cât mai mult efort și dragoste în ceea ce fac, să-și dezvolte talentele, în oricare domeniu, bazându-se pe informații, cunoștințe, obținute prioritar prin intermediul bibliotecilor. Publicul prezent a avut multe de învățat de la tinerii interpreți, care sunt cunoscuți atât în țară cât și peste hotare.

La dispoziția participanților au fost puse materiale promoționale: pliante cu informații referitoare la Serviciul Audiovideoteca (funcțiile serviciului, colecția de documente, cataloage și fișiere etc.) și pliante cu date biografice despre membrii formației „Akord”.

La această activitate deosebită au fost reprezentanți mass-media: TV Moldova 1 și Canal 3. Eficiența și utilitatea master-class poate fi argumentată prin: autoritatea profesională a formației „Akord”, prezentarea informației „de senzație”, necunoscută de către public; interactivitatea facilitatorilor și a publicului și altele.

Sinteză: Elena MORARI, BNRM

Surpriza unei bibliografii *

Dr. H. C. Iurie COLESNIC

Abstract:

Paradoxal, un poet avangardist în esență, cu o profundă subtilitate intelectuală, cu un talent literar veritabil, a acceptat să rămână într-un teritoriu ocupat în speranța că numai în URSS talentul lui avangardist va fi apreciat pe merit. La o adică, dacă ar fi să judecăm liber, Al. Robot a fost cea mai elementară victimă intelectuală a propagandei comuniste. El nici nu-și imagina că scrisul lui rafinat va fi contrapus literaturii moldovenești din Transnistria, ce-l avea ca exponent de frunte pe Leonid Corneanu.

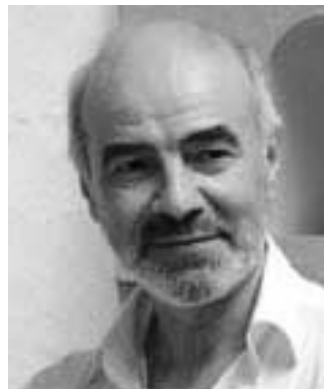
„Bun versificator [...] cu strofe căzând în valuri ca niște mătăsuri grele. Fondul însă ușor mistificat. Senzualitate (uneori obscenități) balltazariene, tradiționalisme Pillat-Voronca, puse într-un hermetism barbican galopant, lipsit de orice ciment intelectual [...]

O mare promisiune erau versurile pastorale, pe care le hrănea ereditatea biblică a poetului...”

Lucrările lui au fost publicate începând cu anii '60, când a apărut o tradiție de a aduce la lumină operele scriitorilor morți în război, dispăruți prematur din circuitul literar. Dar și atunci, la acea primă selecție făcută de Simion Cibotaru, cu toate restricțiile cenzurii, Al. Robot a apărut ca un poet profund original, ca o voce distinctă în toată poezia noastră.

Alexandru Robot este numele literar al lui Alter Rotmann, poetul care s-a născut la București, la 15 ianuarie, 1916, în familia lui Carol Rotmann, fost meșteșugar ajuns funcționar comercial, și Toni Israel, iar în luna iulie 1941, odată cu începerea războiului, a fost dat dispărut, fiind înrolat în Armata Roșie.

A cunoscut Basarabia din întâmplare. L-a găsit la București, ziaristul Al. Terziman, specializat în lansarea unor publicații basarabene, simpatizant al URSS și mort în GULAG. Acesta l-a și angajat la noua publicație *Gazeta Basarabiei*.

Abstract:

Paradoxically that an avant-garde poet in essence, with a deep intellectual subtlety and a genuine literary talent, had decided to remain at the occupied territory in a hope that only in the USSR merits of his avant-garde talent would be appreciated. After all, if we were to judge clearly, Al. Robot was a most elementary intellectual victim of communist propaganda. He couldn't imagine that his refined letters would be counteracted to Moldavian literature from Transdnier, in the forefront with Leonid Corneanu.

His works were first published in 1960s where it became a tradition to bring to light works of authors who died at war or went untimely from the literary round. And even then, in that first selection made by Simion Cibotaru, affected by censorship, Al. Robot appeared as a profoundly original poet, a very special voice in a whole our poetry.

Al. Robot avea vreo 19 ani când a venit la Chișinău, unde s-a integrat în viața de provincie.

Este greu de înțeles ce l-a făcut pe acest tânăr bucureștean, născut într-o familie cu preocupări comerciale, să vină în 1935 la Chișinău, unde mediul literar era foarte modest, unde presiunea asupra basarabenilor în problema limbii române era foarte acută, unde se cerea ca tot ce este politic să nu aibă influențe de stânga, căci se bănuia că Basarabia este bolșevizată.

„Cu Alexandru Robot am fost coleg de redacție la un ziar provincial. De multe ori, cu o cafea dinainte și o țigară fumegândă,

* Despre poetul Alexandru Robot vezi partea I a articolului „Sunt poeți care trăiesc din poezie și sunt poeți care trăiesc pentru poezie” de Iurie Colesnic în revista „Magazin bibliologic”, nr. 1/4, 2014, p.163-174.

stăteam ore întregi la taifas.

Nu, nu era prea vorbăreț, dar ceea ce spunea, avea miez și adâncime. Uneori se plângea că a ajuns slugă la stăpân, că robește atât pentru alții, dar de cele mai multe ori blestema stările sociale din acea vreme, și îndeosebi faptul că un poet ori prozator, în loc să scrie poezii, nuvele sau romane, este silit să robotească la fițuici de scandal, la reviste științifice sau la buletine municipale, pentru a-și câștiga o biată bucată de pâine.

Nu era mulțumit de munca pe care o presta și, ca cel mai evident manifest în acest sens, în cei doi sau trei ani cât a rămas în acel colț de țară și cu toate că a lucrat la două ziare locale, nu știi ca Al. Robot să fi semnat două sau trei articole.

Fuse adus în „orașu-n care plouă de trei ori pe săptămână” de către Al. Terziman, un adevărat lup de mare în presa vremii. Sfătuit de acesta sau poate din prea mult respect pe care i-l păstra, Al. Robot muncea din greu și mult, muncea conștiincios și cu râvnă. Citea tot materialul primit de la redacție, tăia ceea ce era potrivit, tăind din el sau adăugând ca să-i dea o formă cât de cât publicabilă.

Tot el se îngrijea de paginația gazetei, de caracterul literar cu care trebuia culeasă o știre sau alta, dar partea cea mai ingrătă și respingătoare a meseriei de gazetar era aceea că în atribuția lui de secretar de redacție cădeau și articole redacționale, așa-zise de fond, care se publicau în prima pagină și care elogiau o anumită dată istorică, o zi națională sau un eveniment politic mai important.

Aceste articole nu prea soseau de afară, de la corespondenți și colaboratori, silindu-l pe bietul secretar de redacție să le meșteșugărească el, ceea ce Al. Robot făcea prompt și conștiincios.

Din pricina aceasta eu îi aruncam câte o înțepătură de viespe, căci, deși nu semna cu numele lui aceste articole, în josul lor punând inițialele gazetei sau, pur și simplu, Redacția, el totuși le scria cu patos patriotard, venind în conflict flagrant cu celălalt Al. Robot, cel care deplângea că a ajuns slugă la stăpân și care blestema stările sociale din acea vreme.

Aveam impresia că dualitatea aceasta era o stare în care se complăcea.

Eu nu porneam cu înțepăturile de viespe

de la cine știe ce principiu sănătos sau de la vreo cauză mai nobile, nu; dimpotrivă, o făceam de milă, pentru că Al. Robot era așa de slab și sfrijit, încât munca aceea de adevărat robot nu-l putea duce la ceva bun.

Nu avea pe nimeni în acel colț de țară și nici nu-l ispiteau petrecerile, chefurile, cu toate că era la vârsta când un om face toate nebuniile.

Am încercat de mai multe ori să-l scot din vizuina lui, să-l atrag în vreo escapadă, dar nu s-a lăsat ispitit.

Când a început să se profileze la orizont spectrul războiului, ne-am trezit amândoi în București. Elementele politice luau amploare și nu prevesteau nimic bun.

Un cumplit semn de întrebare atârna deasupra întregii lumi, iar manifestațiile paramilitare se înmulțeau ca ciupercile după ploaie. Lumea, strâmtorată, săracă și alarmată, căuta zadarnic un deznodământ fericit.

Cel de-al Doilea Război Mondial se făcea simțit de la o zi la alta, bătea din ce în ce mai insistent la fiecare poartă, prevestind domnia lui întunecată și sângeroasă.

Într-o zi din acestea, l-am întâlnit pe Al. Robot pe bulevard, colț cu Berzoianu, în dreptul unei cafenele, cu ochii lui mari, neastâmpărați, întrebându-mă: „Ce fac, mă? Ce fac?”

I se citea pe față o stare de groază, stăpânit fiind de un cutremur nervos, răpus de evenimentele de la orizont: „Ce fac, mă?” era întrebarea care îl chinuia cumplit.

Până la urmă, soluțiile pe care le-a avut, a rămas să le aleagă: să plece sau să rămână în țară. Rămânând, își primejduia viața. Plecând, fără un ban într-o lume străină și necunoscută, era și mai cumplit. De aici se năștea acea aprigă întrebare: „Ce fac, mă?”

Înțelegând ce-mi cerea, mi-am dat seama că nici Dumnezeu din cer, dacă ar fi coborât atunci pe pământ, n-ar fi fost în stare să-i dea o povață.

Al. Robot, ca muți alții, se găsea în fața celei mai grele clipe din viață.

I-am spus cu sinceră și adâncă durere: „Să faci, Alexandru., ceea ce te îndeamnă conștiința.”

Peste o zi sau două, am aflat de la prietenii comuni, că Al. Robot plecase din țară.

Târziu, foarte târziu, după ce se potoli-

se marele pârjol, s-a zvonit că Al. Robot a pierit în crâncenul război, pe frontul Odesei, luptând cu arma în mână de partea sovieticilor.”

(Dominte Timonu, „Scară din umbră și lumină”, Chișinău 2008, pag. 201-203)

Al. Robot, angajat la *Gazeta Basarabiei*, a fost și a rămas a fi un publicist de stânga. Era foarte harnic, a colindat ținutul în lung și-n lat, lăsând impresii foarte frumoase și mărturii literare și despre Vâlkov cu pescarii săi lipoveni, și despre Bugaz, și despre Chișinăul cuprins de fierberea procesului antifascist al lui P. Constantinescu-Iași.

Redacția era locul unde își trăia în mare parte viața și viziunea unei redacții din acele vremuri, redacție schițată cu o mare doză de ironie și adevăr, devine ca un scenariu de film pentru zilele noastre. Fin psiholog, umorist înăscut și un mânuitor de condei cum rar se întâlnește.

O temă preferată de Al. Robot a fost portretizarea unor personalități ale epocii: balerina Ana Pavlova, balerinul Nijinski, cântăreața Maria Cebotari, scriitorii: Luigi Pirandello, Serghei Esenin, Edgar Poe, B.P. Hasdeu, Liviu Rebreanu, George Topârceanu, Panait Istrati ș.a.

Interviul cu Maria Cebotari a avut un destin aparte. Publicat în numărul din 6 iunie 1936 în *Gazeta Basarabiei*, a fost republicat de către cercetătorul Simion Cibotaru în revista *Cultura* din 4 februarie 1967, dar cu omisiunile făcute de cenzură. În original interviul intitulat *De vorbă cu Maria Cibotaru, basarabeană de origine, celebră azi în Europa*.

Paradoxal, un poet avangardist în esență, cu o profundă subtilitate intelectuală, cu un talent literar veritabil, a acceptat să rămână într-un teritoriu ocupat în speranța că numai în URSS talentul lui avangardist va fi apreciat pe merit. La o adică, dacă ar fi să judecăm liber, Al. Robot a fost cea mai elementară victimă intelectuală a propagandei comuniste. El nici nu-și imagina că scrisul lui rafinat va fi contrapus literaturii moldovenești din Transnistria, ce-l avea ca exponent de frunte pe Leonid Corneanu.

Registrul lui tematic după revenirea în Basarabia, după 28 iunie 1940, este pur și

simplicul uluitor. N-a rămas nimic din poetul de odinioară și redescoperim un stihuitor înregimentat în propagarea noii ideologii: *Roadă nouă, Moldova, Întâiul colhoz, Cântecul Patriei, Tinerețe sovietică, Primăvară colhoznică, Kotovski la Nistru, Serghei Lazo, Balada morții lui Tkacenko ș.a.*

El vedea URSS-ul cu optica împrumutată de la Alexandru Sahia, ziarist și militant comunist, despre a cărui carte interzisă de cenzură URSS *azi* a publicat o recenzie-recomandare în revista *Reporter* (nr. 84-85, 7 noiembrie 1935).

Mai ales că în 1941 apare *Istoria literaturii române de la origini până în prezent* a lui George Călinescu, în care Al. Robot este prezentat amplu în capitolul dedicat autorilor *dadaști, suprarealiști, hermetici*, adică exact acei scriitori care nu cadrau cu ideologia proletcultistă promovată acerb de sovietici. Criticul G. Călinescu descoperă în opera lui momente revelatorii și afinități literare: „*Bun versificator [...] cu strofe căzând în valuri ca niște mătăsurii grele. Fondul însă ușor mistificat. Senzualitate (uneori obscenități) balltazariene, tradiționalisme Pillat-Voronca, puse într-un hermetism barbarian galopant, lipsit de orice ciment intelectual [...]*”

O mare promisiune erau versurile pastorale, pe care le hrănea ereditatea biblică a poetului...” (pag. 902).

Cadrul analizei critice poate fi completat și cu alte nume de referință: Eugen Lovinescu scrie despre el în *Istoria literaturii române contemporane* (București, 1938), Perpessicius îi dedică pagini în vol. IV de *Mențiuni critice* (București, 1938). Creația lui o sintetizează și un alt critic, I. Negoieșcu, în *Istoria literaturii române* (București, 1991) ș. a.

Și acest poet rafinat și străin de orice demers ideologic vine la Chișinău după 28 iunie, 1940.

Întotdeauna am încercat să înțeleg această tendință a unor creatori de a găsi un spațiu ideal, unde li s-ar permite nestingherit să creeze și să se afirme. Eu cred că acest spațiu există numai în visurile poezilor, fiindcă orice societate preferă să țină și să controleze foarte rigid cadrul de expresie, fie politic, fie poetic.

Între multele texte eseistice risipite în publicațiile basarabene sunt unele de-o puritate primară. Sunt mici bijuterii literare, care pot fi incluse în orice manual școlar, în orice carte antologică.

Tableta *Mărțișoare* eu o văd ca pe o perlă, ca pe o mostră de scriitură poetică:

Viața cotidiană era apăsătoare pentru el. Fuse înrolat în armata română de două ori. Prima oară l-au întors la vatră din cauza condițiilor fizice. A doua oară și-a satisfăcut serviciul militar la București, cu toate umilințele inerente militariei. Fosta lui soție, Ana Lozovaia, într-un interviu acordat jurnalistului Gheorghe Budeanu, mărturisește: „*Serviciul în armată îl chinuia. O simplă însărcinare – să măture curtea cazarmii – n-a executat-o la nivel (oare cum putea el să măture exemplar, dacă nici mătura măcar nu știa s-o țină în mână?) și fu pălmuțit fără milă*” (Gheorghe Budeanu, *Portrete pe muchie de secol*, Chișinău, 2013).

Un caz aproape similar. Basarabeanul și omul cărții Alexandru David, tatăl pictorului Aurel David, s-a sinucis din cauza umilințelor la care a fost supus pe când își satisfăcea serviciul militar.

Vestea că rușii au ocupat Basarabia l-a făcut să părăsească garnizoana din București și l-a adus prin greutăți la Chișinău.

Era în armată, era caporal. A fost scos în fața frontului și a fost degradat ca unul care a încălcat statutele militare.

Credea sincer într-un viitor luminos descris de presa din URSS.

Dar ideea lui Al. Robot de a se regăsi în noul sistem era stearpă de la bun început, era o amăgeală. Deși începuturile, așa cum le descrie fosta lui soție, erau promițătoare:

„*Unde-i astăzi Piața Biruinței, pe atunci se afla Casa Eparhială, iar în ea – o cafenea. Cafeneaua începu să servească drept loc de întâlnire pentru scriitorii și ziariștii rămași în Chișinău sau sosiți de curând. Acolo se legau cunoștințe, se discuta despre viața nouă, se trasau planuri de creație. Uneori, îl însoțeam și eu pe Al. Robot. La cafenea îl vedeam glumind în vecinătatea lui Meniuc, Costenco, Istru...*”

La sfârșitul lui aprilie 1941, la Uniunea Scriitorilor din Moldova a avut loc o serată de creație a lui Al. Robot. În cadrul ei au

vorbit mai mulți scriitori, apreciind creația poetului de 25 de ani. Au vorbit frumos Costenco, Bucov, Istru, Corneanu, Vetrov și alții. După serata aceea, la 12 mai Al. Robot a fost primit în rândurile scriitorilor sovietici. A fost anul lui de bucurie, dar...” (Gheorghe Budeanu, *Portrete pe muchie de secol*. Chișinău, 2013).

Lucrările lui au fost publicate începând cu anii '60, când a apărut o tradiție de a aduce la lumină operele scriitorilor morți în război, dispăruți prematur din circuitul literar. Dar și atunci, la acea primă selecție făcută de Simion Cibotaru, cu toate restricțiile cenzurii, Al. Robot a apărut ca un poet profund original, ca o voce distinctă în toată poezia noastră.

Ani de zile am locuit în aceeași curte cu fosta lui soție, fără să bănuiesc cine este. Îmi părea o bătrânică foarte simpatică și inteligentă, dar mai bătrână decât veacul și simpatizată doar de pisicile ei. Gheorghe Budeanu a făcut un material frumos cu această femeie și cred că, prin ceea ce a mărturisit ea la sfârșitul vieții, nu numai că a întregit portretul poetului Alexandru Robot, dar a sporit și enigma care mai planează asupra acestui poet.

Evident că dispariția acestui poet a fost și rămâne pentru mine ca o enigmă. A apărut din București și a murit undeva lângă Odesa.

Martor al plecării lui în necunoscut a fost scriitorul David Vetrov:

„*Pe la sfârșitul lunii iulie 1941 eram la Odesa. Într-o zi, am văzut pe strada care ducea spre port o coloană mare de soldați. M-am dat în lături. Deodată, aud că unul dintre ostași mă strigă pe nume. Era Al. Robot. Am alergat la el și am însoțit coloana de soldați mergând alături. Robot mi-a spus că ei toți se îndreaptă spre debarcader, ca să se imbarce pe unul dintre vapoarele ce va lua cursul spre Crimeea. Părăsindu-l, i-am urat noroc și izbândă. De departe, am urmărit cum soldații s-au urcat pe vapor. În curând a trebuit să fug la adăpost, căci sirenele anunțau iarăși apropierea avioanelor germane. După un bombardament strașnic, am ieșit din adăpost ca să aud o veste groznică: vaporul ce ieșise acum o oră și ceva din port fusese lovit de o bombă inamică și s-a*

scufundat imediat cu cei 3000 de soldați pe care îi avea la bord. Robot fusese printre ei.” (Gheorghe Budeanu, *Portrete pe muchie de secol*. Chișinău, 2013).

O bibliografie a creației lui Al. Robot se impunea de mult timp, deoarece în ultimii ani au apărut câteva ediții care înglobau ciclurile versuri și mostre din publicistica lui. Dar o studiere atentă a creației lui sub aspect bibliografic n-a fost întreprinsă. Și totuși am avut recent ocazia să mă conving că acest subiect a fost temă de cercetate pentru Semion S. Cibotaru (1929-1984). Fiul lui, analistul politic Viorel Cibotaru mi-a pus la dispoziție fragmente din arhiva savantului care este mai cunoscut ca unul dintre criticii literari preocupat mai mult de studierea fenomenului realizmului socialist. Am avut plăcuta surpriză să mă conving că în realitate acest savant a fost preocupat sincer de studierea atentă a vieții literare interbelice și unul dintre autorii lui preferați a fost și Al. Robot, pentru care a întocmit un registru bibliografic care cuprinde articolele publicate în revistele și ziarele vremii până și după sosirea lui în Basarabia. Este o contribuție valoroasă la conturarea chipului veridic al creatorului Al. Robot. Autor care se maturizase cu mult timp înainte de sosirea sa la Chișinău, drept dovadă ne servește lista titlurilor publicațiilor pe care o reproducem aici:

AL. ROBOT CUVÂNTUL LIBER

1. *Cabotinajul* – 10 februarie, 1934.
2. *Interviul* – 3 martie, 1934.
3. *Dintr-un carnet anonim* – 10 martie, 1934.
4. *Monolog despre dialog* – 31 martie, 1934.
5. *Nijinski* – 22 decembrie, 1934.
6. *Elevul de liceu în mărime naturală* – 9 februarie, 1935.
7. *Umorul și justiția* – 16 martie, 1935.
8. *Dunikovski, omul care fabrică aur* – 13 aprilie, 1935.
9. *Cântecul străzii* – 13 aprilie, 1935.
10. *Doamna cu camelii la licitație* – 20 aprilie, 1935.
11. *Regii copii* – 20 aprilie, 1935.
12. *Fete în uniformă* – 20 aprilie, 1935.
13. *Paște la Rusciuc* – 27 aprilie, 1935.
14. *La Constanța, între petrol, cereale,*

demoni și pasageri – 29 iunie, 1935.

15. *Femeia poetului* – 13 iulie, 1935.
16. *Dunărea maritimă și porturile ei* – 3 august, 1935.
17. *Cazinoul* – 10 august, 1935.
18. *Plaja de la Sulina sau cimitirul prepeșițelor* – 31 august, 1935.
19. *Manifestările hitleriste ale sașilor din Ardeal* – 28 septembrie, 1935.
20. *Imperativul tineretului* – 25 ianuarie, 1936.

REPORTER

21. *Baletul și câteva aniversări* – 24 ianuarie, 1935.
22. *Baletul cambodgian sau dansatoarele regelui Manivong* – 31 ianuarie, 1935.
23. *Contradicții asupra femeii* – 7 februarie, 1935.
24. *60 scriitori trimiși la origine* – 14 februarie, 1935.
25. *Romanele d-lui Roger Verdel* – 21 februarie, 1935.
26. *Literatura de vis și literatura de realitate* – 7 martie, 1935.
27. *Anestin* – 14 martie, 1935.
28. *Cruciada femeilor* – 21 martie, 1935.
29. *Horia Oprescu sau itinerarii literare* – 11 aprilie, 1935.
30. *Recitalul Floria Cansali și Clark Nichols la teatrul Regina Maria* – 25 aprilie, 1935.
31. *Eu nu mai râd* – 6 octombrie, 1935.
32. *Monștri de piatră și de bronz* – 13 octombrie, 1935.
33. *Veselă pușcărie...* – 20 octombrie, 1935.
34. *Vreau să mor pentru Negus!* – 27 octombrie, 1935.
35. *Un document: Alexandru Sahia „URSS azi”* – 7 noiembrie, 1935.
36. *Escroci, dictatori* – 25 decembrie, 1935.

ADAM

37. *În târguri evreiești* (versuri) – 15 martie, 1938.
38. *În cimitirul evreiesc* (versuri) – 1 aprilie, 1938.
39. *Gheto* (versuri) – 15 aprilie, 1938
40. *„Momentul” Barbu Nemțeanu* – 15 mai, 1939.
41. *Sara* (versuri) – 1 iulie, 1939.

MERIDIAN

42. *Reportajul, metodele și creatorii – caietul cinci*, 1934.
43. *Periferie – caietul șapte* 1935.

GAZETA BASARABIEI

44. *Femeia identificată după virtute* – 26 decembrie, 1935.
45. *Cum a fost primit 1936 la Chișinău* – 5 ianuarie, 1936.
46. *Dramă dintr-un picior călcat* – 11 mai, 1936.
47. *Caleidoscop judiciar* – 17 iulie, 1936.
48. *Cu „Basarabia” spre Chișinău* – 17 noiembrie, 1936.
49. *Un apărător al familiei* – 4 ianuarie, 1937.
50. *„Napoleon era fată” la teatrul municipal* – 4 ianuarie, 1937.
51. *Omul care scrie petiții* – 7 ianuarie, 1937.
52. *Problema generațiilor* – 11 ianuarie, 1937.
53. *Reabilitarea astronomilor* – 14 ianuarie, 1937.
54. *Epidemia sinuciderilor* – 18 ianuarie, 1937.
55. *Avuțiile subsolului românesc nr.* – 12 februarie, 1937.
56. *Bombardare din greșeală...* – 4 aprilie, 1937.
57. *Film judiciar* – 9 aprilie, 1937.
58. *Printre aprozi și dosare* – 16 aprilie, 1937.
59. *Comratul, o vale a plângerii* – 19 aprilie, 1937.
60. *Cimitirul recoltelor de la Comrat* – 21 aprilie, 1937.
61. *Ce ne învață incendiul de la Comrat* – 22 aprilie, 1937.
62. *După vizita dlui Bec* – 29 aprilie, 1937.
63. *Săptămâna replicii internaționale* – 22 mai, 1937.
64. *Presa românească de la 1877* – 24 mai, 1937.
65. *În dosul turnurilor și zidurilor cenușii ale închisorii centrale* – 27 mai, 1937.
66. *Nunta din pușcărie* – 30 mai, 1937.
67. *Balta cernită* – 11 iunie, 1937.
68. *Insula Carolina* – 18 iunie, 1937.
69. *Morțile pasionate* – 31 iulie, 1937.
70. *Morții de la Zloți – Cărbuna* – 5 au-

gust, 1937.

71. *Rânduri despre sinuciderea unei cenușărese* – 7 august, 1937.

72. *Sinuciderea unei eroine* – 21 august, 1937.

73. *Zi pentru Hasdeu* – 27 august, 1937.

74. *Miracolul Crăciunului* – 23 decembrie, 1937.

LITERE

75. *Moarte în basm* – 15 aprilie, 1934.

FRONT LITERAR

76. *Brașov (versuri)* – ianuarie-februarie, 1937.

77. *Balcic (versuri)* – ianuarie-februarie, 1937.

RAMPA

78. *Literatura pe calea Victoriei* – 22 octombrie, 1932.

79. *Toamnă, ieri și astăzi* – 26 octombrie, 1932.

80. *Piața teatrului în intimitate* – 29 octombrie, 1932.

81. *La un examen de artiști* – 9 noiembrie, 1932.

82. *Liviu Rebreanu: „Ițic Strul, dezertor”* – 2 decembrie, 1932.

83. *M. Sadoveanu: „Uvar”* – 8 decembrie, 1932.

84. *Ion Minulescu* – 10 decembrie, 1932.

85. *Mihail Corbul* – 12 decembrie, 1932.

86. *I.L. Caragiale* – 19 decembrie 1932.

87. *Ion Pilat: „Caietul verde”* – 24 decembrie, 1932.

88. *Față în față cu eroul meu* – 25 decembrie, 1932.

89. *Anul literar* – 2 ianuarie, 1933.

90. *Sharl Bodler* – 4 ianuarie, 1933.

91. *Liviu Rebreanu: „Răscoala”* – 14 ianuarie, 1933.

92. *Boccaccio: „Decameronul”* – 19 ianuarie, 1933.

93. *Cronica bucureșteană (versuri)* – 25 ianuarie, 1933.

94. *Constantin Chirișescu „Flori din grădina copilăriei”* – 3 februarie, 1933.

95. *Despre tălmăciri și răstălmăciri* – 6 februarie, 1933.

96. *Mihail Sadoveanu: „Dumbrava mi-*

- nunată” – 8 februarie, 1933.
97. „*Patul lui Procust*” și scrisorile elogi în discuție – 13 februarie, 1933.
98. *Între nuvelă și roman* – 17 februarie, 1933.
99. *Camil Petrescu: „Patul lui Procust”* – 20 februarie, 1933.
100. *Goethe în românește* – 24 februarie, 1933.
101. *Cheia „Patului lui Procust”* – 27 februarie, 1933.
102. *Despre plagiat* – 11 martie, 1933.
103. *Abundență literară* – 13 martie, 1933.
104. *Cenaclu la dl Lovinescu* – 22 martie, 1933.
105. *Pompiliu Constantinescu* – 23 martie, 1933.
106. *Lucian Blaga: „La cumpăna apelor”* – 5 aprilie, 1933.
107. *Un roman al periferiei: George Mihail Zamfirescu „Maidanul cu dragoste”* – 10 aprilie, 1933.
108. *Amănunte mari și mici* – 23 aprilie, 1933.
109. *Erich Maria Remarque* – 24 aprilie, 1933.
110. *Panait Istrati în intimitate* – 24 aprilie, 1933.
111. *N.D. Coga în intimitate* – 5 mai, 1933.
112. *Mihail Sebastian: „Femei”* – 8 mai, 1933.
113. *Camil Petrescu: „Rapid-Constantinopol-Bioram”* – 11 mai, 1933.
114. *Jean Bart* – 15 mai, 1933.
115. *Tăcerea în literatură* – 18 mai 1933.
116. *Ziua cărții* – 21 mai, 1933.
117. *Cu Floria Cansali despre ea și despre alții* – 22 mai, 1933.
118. *Vara când năpădesc căldurile* – 29 mai, 1933.
119. *Dante: „Purgatoriul”* – 4 iunie, 1933.
120. *Reviste* – 11 iunie, 1933.
121. *Diverse obsesii de vară* – 15 iunie, 1933.
122. *Actorii fac plajă în piața teatrului* – 17 iunie, 1933.
123. *Un struț lipsit de aptitudini artistice* – 18 iunie, 1933.
124. *Cinematograf la periferie* – 19 iunie, 1933.
125. *Cacofoniile* – 21 iunie, 1933.
126. *La fotograf* – 22 iunie, 1933.
127. *Ediție specială* – 23 iunie, 1933.
128. *Futurism în pălărie* – 24 iunie, 1933.
129. *Vreau să fac teatru* – 25 iunie, 1933.
130. *Revista sărută* – 26 iunie, 1933.
131. *Teatru la Călărași* – 28 iunie 1933.
132. *Reclama, sufletul comerțului* – 29 iunie, 1933.
133. *Fanfara „Cărăbușului”* – 30 iunie, 1933.
134. *Cum se găsește un subiect* – 1 iulie, 1933.
135. *Cine este asasinul?* – 2 iulie, 1933.
136. *Popescu la telefon!* – 3 iulie, 1933.
137. *Cu Sigismund Zamski despre el și despre alții* – 3 iulie, 1933.
138. *Țară fără scandal* – 5 iulie, 1933.
139. *Fotografii măsluite* – 6 iulie, 1933.
140. *Între culise* – 7 iulie, 1933.
141. *Un erou fără identitate* – 8 iulie, 1933.
142. *Un adulter* – 9 iulie, 1933.
143. *Starea civilă a pietonului român* – 10 iulie, 1933.
144. *Calea Griviței* – 12 iulie, 1933.
145. *Scrisorile* – 13 iulie, 1933.
146. *Cuvinte pe care le pronunțăm* – 14 iulie, 1933.
147. *Actorul între două teatre* – 15 iulie, 1933.
148. *Aplauze* – 16 iulie, 1933.
149. *Insectele* – 17 iulie, 1933.
150. *Bucureștii noaptea* – 19 iulie, 1933.
151. *„Canal venețian”* – 21 iulie, 1933.
152. *„Cișmigiu-bar”* – 27 iulie, 1933.
153. *Sportul văzut din bibliotecă* – 28 iulie, 1933.
154. *Cetățeanul turmentat* – 29 iulie, 1933.
155. *Inovații meteorologice* – 30 iulie, 1933.
156. *Trenul* – 31 iulie, 1933.
157. *Portarii de minister* – 3 august, 1933.
158. *Repetiție în splendoare* – 4 august, 1933.
159. *Despre pudoare* – 5 august, 1933.
160. *Cei care se întorc* – 6 august, 1933.
161. *Lista de evenimente* – 7 august, 1933.

162. *Ce se dărâmă și ce se clădește?* – 10 august, 1933.
163. *Animație estivală* – 11 august, 1933.
164. *Două premiere* – 12 august, 1933.
165. *Ultimul act al dramei* – 13 august, 1933.
166. *Cronica estivală (versuri)* – 14 august, 1933.
167. *Perspective* – 17 august, 1933.
168. *Sinucideri* – 18 august, 1933.
169. *Oaspeți din București*.
170. *Se dărâmă și din greșeală* – 20 august, 1933.
171. *Viteza* – 21 august, 1933.
172. *Se dărâmă Elizee* – 23 august, 1933.
173. *Cum se face teatru* – 24 august, 1933.
174. *Cercul* – 25 august, 1933.
175. *O gară* – 26 august, 1933.
176. *Gangsteri pentru CFR* – 28 august, 1933.
177. *Atenție! Începem...* – 30 august, 1933.
178. *Cum se anunță noua sesiune literară* – 1 septembrie, 1933.
179. *Plimbări prin teatrele cartierului* – 13 septembrie, 1933.
180. *Examen de conservator* – 21 septembrie, 1933.
181. *Unde s-a întâlnit Gala Galaction cu doctorul Taifun și cu înțeleptul Origen* – 12 octombrie, 1933.
182. *Tudor Arghezi printre flori* – 23 octombrie, 1933.
183. „*Prietenii cărții*” – 27 octombrie, 1933.
184. *Ionel Teodoreanu lansează „Golia”* – 30 octombrie, 1933.
185. *Bucăți de toamnă (versuri)* – 6 noiembrie, 1933.
186. *Un teatru pe roată* – 8 noiembrie, 1933.
187. *Cu Liviu Rebreanu, romancierul* – 13 noiembrie, 1933.
188. *Toamna când mor poezii* – 15 noiembrie, 1933.
189. *În vizită la Ion Minulescu* – 20 noiembrie, 1933.
190. *Un succes al artei noastre la Roma* – 9 decembrie, 1933.
191. *Roman frivol* – 20 decembrie, 1933
192. *Caricaturi (poezii)* – 24 decembrie, 1933.
193. *Viața romanțată a unei melodii* – 25 decembrie, 1933.
194. *Femeia și literatura* – 30 decembrie, 1933.
195. *Omul care nu aderă la nimic* – 4 ianuarie, 1934.
196. *Despre femei* – 6 ianuarie, 1934.
197. *Demostene Botez: „În căutarea mea”* – 7 ianuarie, 1934.
198. *M. Sorbul: „O iubești?”* – 10 ianuarie, 1934.
199. „*Biblioteca școlară*” – 11 ianuarie, 1934.
200. *Panait Istrati: „Casa Thuringer”* – 12 ianuarie, 1934.
201. *Traduceri* – 13 ianuarie, 1934.
202. *Femeia pe gheață* – 13 ianuarie, 1934.
203. *Caricaturi pe zăpadă (versuri)* – 15 ianuarie, 1934.
204. *Viziuni* – 18 ianuarie, 1934.
205. *Femeia identificată după virtute* – 20 ianuarie, 1934.
206. *Considerații pe marginea zăpezii* – 24 ianuarie, 1934.
207. *Celebritatea* – 25 ianuarie, 1934.
208. *Boccaccio: „Decameronul”* – 25 ianuarie, 1934.
209. *Femeia la volan* – 27 ianuarie, 1934
210. *Treductibilitatea* – 28 ianuarie, 1934.
211. *În vizită la Maria Snejina* – 29 ianuarie, 1934.
212. *Loteria diavolului* – 1 februarie, 1934.
213. *Anna Pavlova* – 2 februarie, 1934.
214. *Femeia reporter* – 3 februarie, 1934.
215. *Sub cupola Academiei* – 4 februarie, 1934.
216. *Regretul* – 7 februarie, 1934.
217. *Reporterii, viața și mica publicitate* – 8 februarie, 1934.
218. *Scriitorii la circ* – 9 februarie, 1934.
219. *Lectură în stele* – 10 februarie, 1934.
220. *Spectacolul străzii și teatrul* – 11 februarie, 1934.
221. *Cuvinte istorice* – 12 februarie, 1934.
222. *Cuvinte încrucișate și experiența personală* – 14 februarie, 1934.

223. *Problema titlului* – 15 februarie, 1934.
224. *Constatări igienice* – 16 februarie, 1934.
225. *Eroi și escroci* – 17 februarie, 1934
226. *Cultul trecutului* – 18 februarie, 1934.
227. *Secolul tristeții* – 21 februarie, 1934.
228. *Teatrul de caricatură și șarje* – 22 februarie, 1934.
229. *Imoralitate arestată* – 24 februarie, 1934.
230. *Romanul autohton până la monologul interior* – 25 februarie, 1934.
231. *Peripeție, precocitate și iluzie* – 26 februarie, 1934.
232. *Detractorii* – 28 februarie, 1934.
233. *Semnele primăverii* – 1 martie, 1934.
234. *Minciuna* – 2 martie, 1934.
235. *Pentru o animație culturală* – 4 martie, 1934.
236. *Scriitori, văduve și pensii* – 5 martie, 1934.
237. *La pragul minunii* – 7 martie, 1934.
238. *Omul, animalele și literatura* – 8 martie, 1934.
239. *Ghidul jurnalistului* – 9 martie, 1934.
240. *Note și impresii din generația nouă* – 10 martie, 1934.
241. *Reportajul străzii* – 11 martie, 1934.
242. *Cărți proaste și cărți bune* – 12 martie, 1934.
243. *Gheto veac. XX* – 14 martie, 1934.
244. *Dispariția tragedienilor* – 15 martie, 1934.
245. *Între roman, frescă și reportaj* – 17 martie, 1934.
246. *Falimentul imaginației* – 19 martie, 1934.
247. *Reînvie melodrama* – 21 martie, 1934.
248. *Romanul maternității* – 24 martie, 1934.
249. *Discurs pentru conferențieri* – 25 martie, 1934.
250. *Aplauzele* – 26 martie, 1934.
251. *Monolog, dialog și conversație* – 29 martie, 1934.
252. *Fabulistul E. Steinberg* – 30 martie, 1934.
253. *Pentru un roman polițist* – 31 martie, 1934.
254. *Artă, viață și convenții* – 4 aprilie, 1934.
255. *Cartea de scandal* – 6 aprilie, 1934.
256. *Fragment despre umor* – 7 aprilie, 1934.
257. *Cronica pascală* – 8 aprilie, 1934.
258. *Aspectele actualității literare* – 8 aprilie, 1934.
259. *Lirica lui Ion Pilat* – 12 aprilie, 1934.
260. *Serghei Esenin* – 13 aprilie, 1934.
261. *Răfuielele dlui N.D. Kocea* – 15 aprilie, 1934.
262. *Nu vă acoperiți fața cu pălăria* – 16 aprilie, 1934.
263. *Reportaje, interviu și mistificare* – 18 aprilie, 1934.
264. *Salazar, dictatorul Portugaliei* – 19 aprilie, 1934.
265. *Romanul polițist* – 21 aprilie, 1934.
266. *Primăvara a eșuat în plină vară* – 22 aprilie, 1934.
267. *Ivan Hristov deschide o expoziție de peisaje în Bulgaria* – 26 aprilie, 1934.
268. *Geniul în viață și în artă* – 27 aprilie, 1934.
269. *Primăvara și aspectul femeii* – 28 aprilie, 1934.
270. „*Pescarii*” – 29 aprilie, 1934.
271. *Cronica dansului* – 7 mai, 1934.
272. *Matei Socor* – 11 mai, 1934.
273. *Ana de Noe* – 13 mai, 1934.
274. *Suprimarea hazardului* – 16 mai, 1934.
275. *Concluzii la „Săptămâna cărții”* – 21 mai, 1934.
276. *Iviri sub săbii* – 23 mai, 1934.
277. *O nouă editură* – 25 mai, 1934.
278. *Giorgio de Giacomo* – 26 mai, 1934.
279. *Întoarcerea poetului la uneltele sale* – 27 mai, 1934.
280. *O noapte la „Moși”* – 28 mai, 1934.
281. *Poezie și temperament poetic* – 3 iunie, 1934.
282. *La Lido* – 4 iunie, 1934.
283. *Duh de basm* – 7 iunie, 1934.
284. *Bilet la prieten* – 9 iunie, 1934.
285. *O scrisoare de dragoste, o profesoară și o sinucidere* – 13 iunie, 1934.
286. *Poezia gării* – 14 iunie, 1934.

287. *Nu citiți* – 15 iunie, 1934.
 288. *Considerații estivale* – 16 iunie, 1934.
 289. *Perpessicius* – 17 iunie, 1934.
 290. *Simulanții* – 18 iunie, 1934.
 291. *Pasiunea vitezei* – 21 iunie, 1934.
 292. *Viața lui Ștefan cel Mare* – 22 iunie, 1934.
 293. *Fapte diverse* – 23 iunie, 1934.
 294. *Artă și susceptibilitate* – 24 iunie, 1934.
 295. *Fine de an* – 27 iunie, 1934.
 296. *La poarta din urmă* – 28 iunie, 1934.
 297. *Surprinși de tren* – 29 iunie, 1934.
 298. *Improvizație asupra plagiatului* – 30 iunie, 1934.
 299. *Douăzeci de ani de la moartea lui Emil Gârleanu* – 2 iulie, 1934.
 300. *Femeile și umorul* – 7 iulie, 1934.
 301. *Drama evreiască* – 11 iulie, 1934.
 302. *Cărți pentru vacanță* – 15 iulie, 1934.
 303. *O carte despre Bernard Shaw* – 16 iulie, 1934.
 304. *Tristețe și neliniște* – 18 iulie, 1934.
 305. *Călătorie la Târgoviște* – 23 iulie, 1934.
 306. *Creatorul* – 25 iulie, 1934.
 307. *Viața simultană, nostalgie și spirit de aventură* – 26 iulie, 1934.
 308. *Lenea* – 29 iulie, 1934.
 309. *Indecența, obscenitate și imoralitate* – 1 august, 1934.
 310. *Sub cenușa fierbinte a verii* – 3 august, 1934.
 311. *Mircea Eliade și India* – 4 august, 1934.
 312. *Emancipare corporală* – 5 august, 1934.
 313. *Reprezentantul cântecelor populare* – 6 august, 1934.
 314. *Ștefan Petică* – 8 august, 1934.
 315. *Caractere* – 10 august, 1934.
 316. *Pe marginea unor „Scrisori din Germania”* – 12 august, 1934.
 317. *În vizită la Rene Ann* – 14 august, 1934.
 318. *La Snagov într-o duminică* – 13 august, 1934.
 319. *Trecutul, document compromițător* – 18 august, 1934.
 320. *Însemnări pe foi volante* – 20 august, 1934.
 321. *În vizită la Tudor Mușatescu* – 20 august, 1934.
 322. *Mihail Sebastian între polemici* – 26 august, 1934.
 323. *Însemnări pe foi volante* – 27 august, 1934.
 324. *Cronica coreografică* – 30 august, 1934.
 325. *Cât îi costă arta pe artiști* – 3 septembrie, 1934.
 326. *I. Sternberg* – 5 septembrie, 1934.
 327. *Cronica filmului* – 3 septembrie, 1934.
 328. *Cronica filmului* – 5 septembrie, 1934.
 329. *Despre stil și gramatică* – 8 septembrie, 1934.
 330. *Regele chibriturilor* – 10 septembrie, 1934.
 331. *Puncte de vedere* – 9 septembrie, 1934.
 332. *Un scriitor american: Valenti Williams* – 12 septembrie, 1934.
 333. *Așteptând la teatru să se deschidă porțile...* – 15 septembrie, 1934.
 334. *Ion Marin Sadoveanu despre călătoria sa în țara Nibelungilor* – 17 septembrie, 1934.
 335. *Femei și aur* – 19 septembrie, 1934.
 336. *Despre cărțile de școală din mai multe puncte de vedere* – 20 septembrie, 1934.
 337. *Elogiul vitezei* – 21 septembrie, 1934.
 338. *Literatura în căutarea vieții* – 22 septembrie, 1934.
 339. *Cronica filmului: „Zborul de noapte”* – 23 septembrie, 1934.
 340. *Nu distrugeți imaginația!* – 28 septembrie, 1934.
 341. *Dans* – 30 septembrie, 1934.
 342. *Cronica filmului: „Eskimo”* – 30 septembrie, 1934.
 343. *Pierre Benoit, scriitor de imaginație și aventură* – 1 octombrie, 1934.
 344. *În epoca lui Staviski* – 3 octombrie, 1934.
 345. *Jurnal politic de actualitate* – 4 octombrie, 1934.
 346. *Arme pentru pacifiști* – 5 oct, 1934.

347. *Încă un anonim debutează în literatură* – 6 octombrie, 1934.
348. *Cazul lui Barbă-Albastră* – 7 octombrie, 1934.
349. *Comentariu asupra actualității literare* – 8 octombrie, 1934.
350. *Oameni care au fost* – 10 octombrie, 1934.
351. *Acorduri și poezia toamnei* – 11 octombrie, 1934.
352. *Mendele Mocher Sforim* – 13 octombrie, 1934.
353. *Zidurile meșterului Manole, simbol al clădirilor fragile* – 14 octombrie, 1934.
354. *Opinia publică* – 17 octombrie, 1934.
355. *A fura o idee* – 18 octombrie, 1934.
356. *Apasionata* – 19 octombrie, 1934.
357. *Un reportaj, o vizită și două porți închise* – 20 octombrie, 1934.
358. *Momentul poetic și hai-kai-ul japonez* – 21 octombrie, 1934.
359. *Moartea lui Franc Nohain* – 24 octombrie, 1934.
360. *Jurnal de actualitate* – 25 octombrie, 1934.
361. *Romane captivante...* – 26 octombrie, 1934.
362. *Vagner în foaier și pe unde lungi* – 28 octombrie, 1934.
363. *Castele în Spania* – 29 octombrie, 1934.
364. *Șnițler și Tetoner* – 31 octombrie, 1934.
365. *Renașterea nuvelei* – 1 noiembrie, 1934.
366. *Panait Istrati între polemici și confidențe* – 3 noiembrie, 1934.
367. *Explorare duminicală a peninsulei balcanice* – 5 noiembrie, 1934.
368. *Despre nud* – 9 noiembrie, 1934.
369. *Upton Sinclair a căzut!* – 10 noiembrie, 1934.
370. *Ionel Teodoreanu, adolescența și noul său roman* – 11 noiembrie, 1934.
371. *Însemnări pe foi volante* – 12 noiembrie, 1934.
372. *De la Operă* – 11 noiembrie, 1934.
373. *Cronica coreografică* – 15 noiembrie, 1934.
374. *Muzic holl!* – 16 noiembrie, 1934.
375. *Don Quijote pentru copii* – 17 noiembrie, 1934.
376. *Panait Istrati și viața lui Adrian Zografi* – 19 noiembrie, 1934.
377. *Un roman din culise* – 21 noiembrie, 1934.
378. *Viața și opera lui Richard Wagner* – 24 noiembrie, 1934.
379. *București-Brașov cu automobilul* – 25 noiembrie, 1934.
380. *Păstrați curățenia pe calea Victoriei* – 26 noiembrie, 1934.
381. *Un nou roman de Cezar Petrescu* – 28 noiembrie, 1934.
382. *Vin turcii!* – 29 noiembrie, 1934.
383. *Antagonisme și farse* – 30 noiembrie, 1934.
384. *Un romancier spaniol: Jose Carajero* – 1 decembrie, 1934.
385. *Câteva volume de poezie* – 2 decembrie, 1934.
386. *Anișoara Odeanu a scris o carte despre studente* – 3 decembrie, 1934.
387. *O zi din viața unui mitropolit* – 5 decembrie, 1934.
388. *Panait Istrati a împlinit 50 de ani!* – 5 decembrie, 1934.
389. *Tragedia omului* – 6 decembrie, 1934.
390. *Un mare scriitor grec* – 9 decembrie, 1934.
391. *Romanul polițist nu moare* – 10 decembrie, 1934.
392. *Oameni excepționali* – 12 decembrie, 1934”.

Având la îndemână acest material e suficient să adăugăm la el partea creației realizate în Basarabia și putem obține o ediție completă „Al.Robot”, o ediție visată de înaintașii noștri care din condiții obiective, obstacole ideologice și de cenzură n-au reușit s-o întocmească.

Pe când timpurile de azi ne oferă această șansă și noi vom profita de ea.

Univox pentru bibliotecă și bibliotecari

Ludmila CORGHENCI,
Biblioteca Națională a Republicii
Moldova

Abstract:

Articolul reliefează actualitatea și importanța lucrării semnate de către Vera Osoianu „Tribuna avocatului bibliotecii”, componentele teoretice și practice ale îndrumarului.

Cuvinte-cheie: advocacy; statistica de bibliotecă; practici de advocacy.

Abstract:

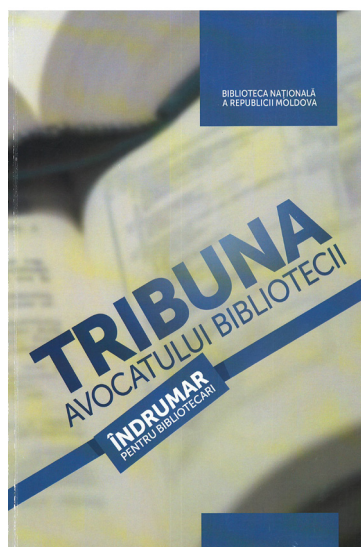
The article undelines the actuality and importance of the work „Tribuna avocatului bibliotecii” signed by Vera Osoianu, analyzes theoretical and practical components of this handbook.

Keywords: Advocacy; Library statistics; Practices of advocacy

Advocacy – un domeniu complex, care trebuie învățat de către bibliotecari. Acesta integrează acțiuni, prin care sunt centrate atitudinea publică și a factorilor de decizie asupra problemelor neglijate ale bibliotecilor. Advocacy este și un efort orientat pentru elaborarea/funcționarea unui cadru strategic și de reglementare benefic domeniului biblioteconomic. Advocacy este un proces ce implică profesioniști, argumentând capacitatea acestora de a participa la luarea deciziilor și responsabilitatea instituțiilor.

Vremurile nu sunt simple pentru nimeni. În situația, când bibliotecile trebuie permanent să demonstreze valoarea și indispensabilitatea lor în comunitate, este important de a recunoaște importanța elementelor strategiei de advocacy, a ști cum se planifică o campanie de advocacy și a deține abilități de implementare/utilizare de advocacy. Astăzi oricare bibliotecar este obligat de a fi avocat activ al instituției și profesiei, pe care a îmbrățișat-o. Suportul documentar în sprijinul conceptualizării fenomenului privind activitatea bibliotecară este insuficient, la fel și identificarea instrumentelor și reperelor de sprijinire a activității de advocacy.

Pentru a acoperi aceste necesități a fost elaborat și editat sub egida Bibliotecii Na-

ționale a Republicii Moldova îndrumarul *Tribuna avocatului bibliotecii*, autor Vera Osoianu-Filip (3).

Din punct de vedere al destinației funcționale, lucrarea, de fapt, se ridică la nivelul unui manual practic, realizând funcțiile de informare, de formare, de stimulare și autoinstruire. Abordările și descrierile teoretice sunt detaliate prin exemple, mostre concrete de documente, activități, adresări, link-uri, fapt ce amplifică capacitatea și posibilitatea de înțelegere a advocacy. Din volumul total de pagini (145), 34% este ocupat de partea teoretică-conceptuală, iar 66% - anexe cu mostre de instrumente și pârghii

de avocatură bibliotecară. Lucrarea abundă de bune practici în domeniul advocacy ale bibliotecilor din SUA și țări europene.

Construcția logică a lucrării este benefică învățării fenomenului „advocacy de bibliotecă”. Reliefând la început directoriile activității de advocacy la nivel local și național, autorul identifică în continuare și oferă recomandări metodologice pentru implementarea formelor concrete: proiecte, programe, campanii, scrisori, adrese, constituire de agenții și fundații și altele.

O atenție deosebită este acordată statisticii de bibliotecă – indicatorilor statistici și celor de performanță (relaționali), care la părerea autorului au menirea „... de a scoate în evidență natura multidimensională a serviciilor de bibliotecă și impactul instituției bibliotecare asupra societății” (3, p. 21). Considerăm necesar de a dezvolta acest subiect (traininguri de formare profesională, comunicări, publicații metodologice etc.) din mai multe considerente. Este vorba despre declararea în cadrul Forumului Managerilor Sistemului Național de Biblioteci (29 noiembrie 2016) ca prioritate a anului profesional curent – consolidarea sistemului de statistică bibliotecară. Bibliotecile publice teritoriale din Republica Moldova, în cadrul Programului Național Novateca, sunt implicate într-o experiență inedită – colectarea și raportarea on-line a datelor statistice – fapt ce implică revizuirea indicatorilor statistici, modificări în formularele statistice, învățarea și cunoașterea conținutului indicatorilor, promovarea/implementarea experienței la nivel național etc. Un alt argument – aprobarea recentă a noului standard SM ISO 11620-2016 „Informare și Documentare. Indicatori de performanță pentru biblioteci” (aprobat prin hotărârea nr. 309 din 22.11.2016 a Institutului de Standardizare din Moldova).

Referințe bibliografice:

1. Comunicat final pe marginea lucrărilor Forumului Managerilor Sistemului Național de Biblioteci, ediția 2016, 29 noiembrie 2016. Elab.: Ludmila Corghenci. [on-line]. [Accesat la 12.01.2017]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/Comunicat-final-Forumul-Managerilor-2016.pdf>.
2. MITUCĂ, Constantin. Advocacy și bibliotecile publice. [on-line]. [Accesat 12.01.2017]. Disponibil: http://ghid-pentru-bibliotecari.arc-software.ro/lib/exe/fetch.php?media=advocacy_1.pdf.
3. OSOIANU-FILIP, Vera. Tribuna avocatului bibliotecii. Îndrumar pentru bibliotecari. Chișinău: 2016. 146 p. ISBN 978-9975-3114-8-9.

Foarte importante sunt documentele/informațiile din compartimentul „Anexe”, acestea facilitând accesul persoanelor interesate la texte integrale, dar și economisind timpul profesional în cazul activităților în domeniu. Studiul „Bibliotecile publice din Republica Moldova: dinamica între anii 1990-2015” (Anexa nr. 1), un material consistent și substanțial, ar avea un statut de „studiu în studiu”, dat fiind complexitatea și fundamentarea acestuia în baza interpretării situațiilor statistice, metodelor comparative, a analizei documentelor etc. Se remarcă și Anexa nr. 8 – „Recomandări IFLA/UNESCO pentru bibliotecile publice” – acestea contribuind la alinierea bibliotecilor cerințelor și prevederilor internaționale. Integrând textele documentelor internaționale, recomandările IFLA, ALA, modele de documente de advocacy, compartimentul „Anexe” oferă cititorului (bibliotecar, cercetător, factor de decizie etc.) posibilitatea de a descoperi noi sensuri, noi valori a bibliotecii.

Referitor la compartimentul „Referințe bibliografice” constatăm, cu părere de rău, necorespunderii prevederilor standardului în vigoare: lipsa sistemului de citare, de numerotare a lucrărilor destinate citării, nerespectarea semnelor de punctuație, incorectitudinii în prezentarea elementelor identificării bibliografice a documentelor.

Parcursul lucrării V. Osoianu-Filip necesită implicare, atenție maximă. Fiind de utilitate maximă azi, lucrarea trebuie continuată și valorificată (ne referim la subiectul advocacy) la capitolul forme și metode de advocacy pentru diverse categorii de biblioteci, rezultate ale cercetării (acțiuni de formare a bibliotecarilor, dezvoltarea/editarea suportului documentar pentru implementarea advocacy etc.).

O lucrare care completează Raftul cu BIG Ideea!

Pledoarie pentru autoritatea tehnologiei de bibliotecă

Ludmila CORGHENCI,
Biblioteca Națională a Republicii
Moldova

Abstract:

Articolul prezintă o analiză a lucrării „Organizarea și funcționarea bibliotecii ca sistem tehnologic” de Viorica Lupu, Chișinău, 2016. Subiectul lucrării, orientarea teoretico-metodologică a acesteia, determină importanța și necesitatea cunoașterii și învățării materialului reflectat.

Cuvinte-cheie: biblioteca ca sistem; funcții tehnologice; documente tehnologice de bibliotecă; procese și operații tehnologice de bibliotecă.

Abstract:

The article presents an analysis of the work „Organizarea și funcționarea bibliotecii ca sistem tehnologic” by Viorica Lupu (Chișinău, 2016). The subject of this work and its theoretical and methodological orientation determines the importance and need for knowing and studying of the covered topics.

Keywords: The library system; techno-logical functions; library technology documents; library technology processes.

Lucrarea la care mă refer are o destinație diversă, fiind utilă din punct de vedere profesional atât cercetătorilor în domeniul biblioteconomiei și științelor informării, cât și specialiștilor practicieni din instituțiile bibliotecare, atât studenților de profil, tinerilor bibliotecari, cât și bibliotecarilor cu experiență în domeniu.¹

Este un studiu științific, care se înscrie pe linia intereselor și preocupărilor de cercetare ale autorului. Autorea Viorica Lupu, director adjunct al Bibliotecii Republicane Științifice Agricole a Universității Agrare de Stat din Moldova, - inspiră încredere prin experiența profesională, studii de excepție, publicații, afilieri profesionale impunătoare. Studiul este îndrăzneț, autorul manifestând poziții profesionale proprii în cazul conceptelor teoretice și practice abordate. Sintezele și comparațiile reflectate, concluziile personale, utilizarea corectă a metodelor de cercetare – toate acestea confirmă potențialul și competența științifică a autorului.

Importanța și interesul profesional pentru lucrare este determinat, în mare parte, de subiectul abordat: biblioteca ca sistem tehnologic. Lipsa de publicații/cercetări asupra subiectului în biblioteconomia basarabeană (tehnologia de bibliotecă fiind tratată doar la nivel empiric, practic, versus unele abordări teoretico-conceptuale și metodologice), influențează negativ la calitatea serviciilor și produselor de bibliotecă.

¹ **Lupu, Viorica.** Organizarea și funcționarea bibliotecii ca sistem tehnologic. Chișinău, 2016, 100 p. ISBN 978-9975-56-326-0.

Capitolul 1 al lucrării – „Biblioteca – sistem tehnologic. Principii, structură, funcții” – integrează conceptul bibliotecii ca sistem, structura și principiile de funcționare a bibliotecii ca sistem tehnologic, precum și funcțiile tehnologice ale bibliotecii. Lectura acestui capitol, oferă înainte de toate o imagine generală a ceea ce este o bibliotecă ca sistem, a componentei tehnologice a acestuia. Prezentarea rezumativă, dar consistentă a concepției sistemice, relevă condiționarea gamei serviciilor și produselor de bibliotecă, a calității acestora, de procesul tehnologic, de pregătirea tehnologică a produselor și serviciilor. Astăzi, când toate bibliotecile (naționale, publice teritoriale, din învățământ, specializate) se orientează prioritar pentru diversificarea/personalizarea serviciilor și produselor, este absolut necesar de a consolida baza tehnologică. La părerea autorului, biblioteca îndeplinește următoarele funcții tehnologice: alegerea asortimentului de servicii și produse informaționale; pregătirea tehnologică a acestora; crearea/punerea la dispoziția utilizatorilor a serviciilor/produselor (ca rezultat al intervenției tehnologice); evaluarea eficienței serviciilor/produselor (prin concordanța cu parametrii din documentul tehnologic) (p. 40).

Capitolul al doilea, de orientare practică-metodologică și intitulat „Metodologia de elaborare a documentelor tehnologice” reliefează implicațiile și eforturile bibliotecii în vederea optimizării activităților tehnologice. Autorul prezintă o evaluare a sistemului documentar de reglementare a tehnologiilor bibliotecii, o analiză de potențial și resurse pentru o asigurare eficientă a funcționării sistemului tehnologic. Este deosebit de utilă metodologia de elaborare a diferitor tipuri de documente tehnologice (nomenclator, instrucțiune, hartă-traseu, pașapoarte de bibliotecă, decizie tehnolo-

gică), care poate servi ca model și suport informațional în elaborarea documentelor proprii de bibliotecă. Iar utilitatea acestora și câmpul de influență ține nu doar de managementul operațional, tehnologic, ci și de cel organizațional, de calitate. De exemplu, un „Nomenclator al proceselor și operațiilor tehnologice în *Biblioteca sistem tehnologic.Principii, structură, funcții*, este un instrument de management, marketing, advocacy.

Utilitatea studiului este argumentată de recomandările autorului: instituirea în bibliotecă a comisiilor de profil; dezvoltarea culturii tehnologice a bibliotecarilor; analiza disciplinei tehnologice; elaborarea/ implementarea cadrului documentar tehnologic; inițierea unui dialog național referitor la transferul tehnologic.

Lucrarea include 6 anexe, aceste prezentând mostre concrete de documente tehnologice. Referințele bibliografice (69 de surse documentare) suplimentează conținutul lucrării, fiind un instrument util în dezvoltarea profesională.

Cum să clasificăm lucrarea în funcție de destinația ei funcțională? Un studiu științific, de fapt integrat cu elemente de publicație didactică (întrebări de recapitulare, structură logică și simetrică, expunere concisă etc.).

Aducerea în atenția specialiștilor a problemei „biblioteca ca sistem tehnologic” este vitală pentru funcționarea eficientă a instituției, calitatea serviciilor și produselor oferite comunităților, competitivitatea instituțională.

Alertețea ideilor, integritatea structurală și de conținut, ne permite să apreciem înalt lucrarea și s-o recomandăm pentru dezvoltarea profesională a managerilor de bibliotecă, a bibliotecarilor, responsabili de anumite procese tehnologice.

Omul Cuvântului, omul Bibliotecii

Raisa PLĂIEȘU,
Biblioteca Națională a Republicii
Moldova

Abstract:

Articolul pe scurt face o trecere-n revistă a creației scriitoarei Nina Soroceanu, care și-a găsit cititorul în firea interioară a receptorului, în vibrația sufletului care este cel mai autentic și sincer limbaj pentru cei ce vor să-și măsoare gândul și fapta prin ascensiune spirituală, prin drumul spre înțelegerea sensului său existențial. Prin acest fapt autoarea își construiește propriul criteriu de exigență – inima ce spune adevărul. Generozitatea poetei este și cea a poeziei sale care se configurează ca o rugăciune pentru cele sfinte ale vieții: suflet, mamă, copil, prietenie, credință; dar și pentru o floare, un zbor, un cântec, o taină... Rodul cuvintelor poetei Nina Soroceanu au dat în floare și în aromă de cuvinte coapte în cartea *Rodul cuvintelor: Nina Soroceanu: Biobibliografie*, apărută la Editura Bibliotecii Naționale a R.Moldova și este destinată scriitorilor; ziaristilor; bibliotecarilor; studenților; elevilor; tuturor celor interesați de a studia mai profund opera și activitatea Ninei Soroceanu și celor pasionați de creația ei.

Cuvinte-cheie: activitatea leterară a scriitoarei; critică literară; colaborarea autoarei cu bibliotecile, ziarele și revistele republicane; lansări de carte; prezentarea biobibliografiei autoarei; structura și criteriul de aranjare al materialului biobibliografic; destinația cărții diferitor categorii de cititori.

Abstract:

This magazine article is a shortly review of Nina Soroceanu's works, a Moldovan writer who found her readers through their inner spirit and vibration of the soul which represents the most authentic and genuine language for those who want to measure their thoughts and actions through spiritual ascension. This path leads to understand inner meaning of existence. This is how the author builds up her demand criteria- the heart that says the truth. The poetess's generosity is seen also through her poetry which is created as a prayer for the most holy things of life, such as: soul, mother, child, friendship, belief, and even for a flower, a fly, a song, a mystery... In her book "*Rodul cuvintelor: Nina Soroceanu: Biobibliografie*", the poetess Nina Soroceanu the harvest of the words blossoms and gives a fragrance of meaningful words. This book appeared at The National Library of the Republic of Moldova's Publishing and is appropriate for the writers, newspapermen, librarians, students, pupils, for all those who are interested to know much more about Nina Soroceanu's works and her activity, and for those who are really impressed by her works.

Key-words: the writer's literary activity; literary criticism; collaboration between author and libraries; the newspapers and magazines of the republic; book publishing; presentation of the author's biobibliography; the structure and the criteria of the arrangement of biobibliographical materials; the book's destination to different categories of readers.

*La început era Cuvântul și Cuvântul era
la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul.
(Ev. Ioan 1, 1-17).*

Cuvântul Lui Dumnezeu dă viață. El este izvorul vieții: "Întru El era viața și viața era Lumina oamenilor". Omul este semănător al cuvintelor prin timp, prin Darul ce-l primește de la Dumnezeu. Unul îl seamănă prin poezie, altul prin cântec. Poeta Nina Soroceanu izbutește să samene

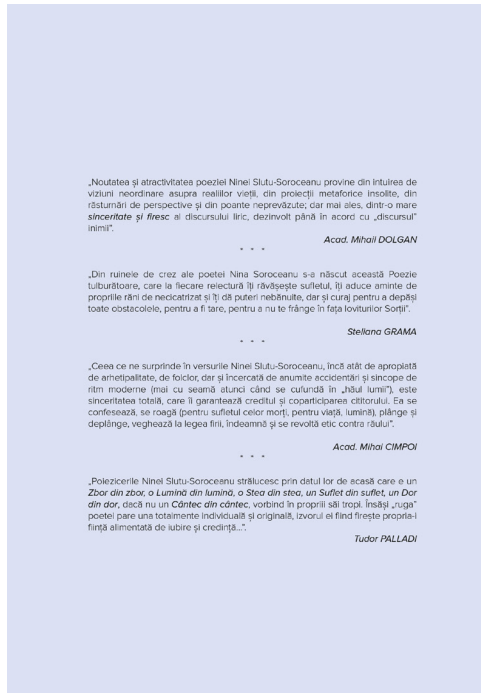
cuvântul și prin poezie, și prin cântec și nu numai, dar mâna ei dădătoare de frumos știe să mânuiască și pensula ca să contureze pe imaculatul hârtiei diferite portrete, schițe, șarje în chipuri de oameni, exprimându-le expresiile fețelor prin timp ceea ce îi reușește mult să facă și această creație. Se vede că-n chipul acestei poete, Nina Soroceanu, cuvântul scris și citit de ea a încolțit în sufletul ei mai devreme, înainte de a pleca la școală. Și a avut de unde să învețe, să

începe de la scriitorii pe care îi prefera să-i citească. Desigur și de la frații și surorile mai mari, ea fiind mezina în familie, de la fiecare a învățat câte ceva. Cartea a fost și rămâne cea mai fidelă prietenă a ei pentru toată viața. Anume cartea a luat-o de mână și i-a condus pașii în bibliotecă. Biblioteca a devenit pentru ea a doua casă pentru toată viața. Primele cărți citite înainte de a pleca la școală au fost de la bibliotecă, care i-au deschis prin viață un nou drum de lumină. Anume pe acest drum de lumină pășește prin vreme ca să-și lase iscălitura cu numele de Nina Soroceanu și alte pseudonime pe cele 25 de cărți de poezie și proză scrise de ea, ele fiind aleile de cărți care le sădește prin zile și nopți nedormite ale vieții. Biblioteca mereu o găzduiește și o însoțește pe autoare prin ani cu zeci de lansări de carte la Saloanele Internaționale de Carte atât la Biblioteca Națională a R.Moldova, cât și la Biblioteca Națională pentru Copii "Ion Creangă", la Festivalul Național al Cărții și Lecturii din R.Moldova, la diferite întâlniri cu cititorii și cu cei mari și cu cei mici, unde este apreciată cu diplome, mențiuni, diferite distincții pentru munca ei asiduă în creația literară și muzicală. Pe parcursul anilor frecventează și colaborează cu multe cenacluri literare: "Luceafărul", "Miorița", "Mihai Eminescu", "Dialog", unde îi ajută ca să-și șlefuiască versul prin timp, să înțească o colaborare mai activă cu ziarele și revistele raionale și republicane din Moldova. Mersul ei prin timp nu o lasă indiferentă la tot ce se întâmplă în jurul ei prin viață, căci mereu scoate în vileag adevărul care îl trece prin cuvântul ei scris cu mare suflet.

Criticii literari, diferiți analiști din Moldova și-au spus cuvântul pe fâgașul cărților care le-a editat prin timp, dându-i o apreciere la justa ei valoare. Își sacrifică viața nu numai pentru cei doi feciori ai ei care îi pierde prin viață, momente tragice cu pași de suferință grozavă, ci Dumnezeu o ajută să se ridice și să continue calea ca să-i educe și să-i crească cu poezia sa splendidă și pe alți copilași din țara în care trăiește. Cenaclul literar-artist "Ideal", Chișinău-București, condus de academicianul și poetul Vasile Căpățână de la Biblioteca Națională a R.Moldova, îi schimbă radical cursul editorialelor sale, unde pe parcursul anilor apare în colecția "Ideal" cu 101 poeme și nu numai, dar și în diferite antologii lansate prin cenaclu și editate de Editura "Biodova" de la București, editorul fiind același Vasile Căpățână. Pe scena literară când apare cu un recital, cuvântul scris și citit de ea mereu te înalță, te înaripează prin felul ei de ai da viață cuvântului ca să ajungă în adâncul sufletelor celor care o ascultă și o savurează în acea clipă neuitată.

Păcat, că Uniunea Scriitorilor din Moldova nu știe să aprecieze prin vreme corect valorile poezilor care vin și se duc prin timp, nu știe ce se petrece în laboratorul de creație al scriitorilor și anume să pătrundă măcar pe-o zi în sufletul poetei Nina Soroceanu, să vadă câte zăcăminte de cuvinte în fomă de cărți excelente mai așteaptă să fie editate, cel puțin citite și apreciate. Dar așa că în căutarea luminii cărții tot autorul o caută peste tot ca s-o editeze, s-o ducă cititorului și să o așeze pe rafturile bibliotecilor sau magazinelor. Acesta e destinul poetului de azi, să treacă prin toate încercările grele ale vieții de editare. Mi-amintesc cu câtă însuflețire vorbește despre creațiile altor autori de poezie la ședințele Cenaclului literar-creștin "Cuvântul" al Mănăstirii „Sf.Ap.Andrei” pe care îl moderez de mulți ani. De fiecare dată e foarte atentă și mereu își face consemnările personale în carnet astfel meditănd la tot ce se petrece în jur. Aprecierile, susținerea atât morală cât și literară ale tinerilor poeți pe care o determină că nu este indiferentă, întotdeauna sfatul dumneai pentru un tânăr condeier știe cum să-i încălzească sufletul celui ce scrie,

„Noutatea și atractivitatea poeziei Ninei Soroceanu provine din înțelegerea de viziuni neordinare asupra realității vișii, din protecții metaforice insolite, din răsturnări de perspective și din poante neprevăzute; dar mai ales, dintr-o mare sinceritate și firesc al discursului liric, dezinvolt până în acord cu „discursul” inimii”.

Acad. Mihail DOLGAN

„Din ruinele de crez ale poetei Nina Soroceanu s-a născut această Poezie tulburătoare, care la fiecare relectură îți răvășește sufletul, îți aduce aminte de propriile răni de nedecizitate și îți dă puteri neabătute, dar și curaj pentru a depăși toate obstacolele, pentru a fi tare, pentru a nu te frânge în fața loviturilor Sortii”.

Steliana GRAMA

„Ceea ce ne surprinde în versurile Ninei Soroceanu, încă atât de apropiată de amplitudine, de foalor, dar și încercată de anumite accidente și sincope de ritm moderne (mai cu seamă atunci când se cutură în „jibul lumii”), este sinceritatea totală, care îi garantează credul și coaparticiparea cititorului. Ea se confesează, se roagă (pentru sufletul celor morți, pentru viață, lumină), plânge și deplânge, veghează la legea firii, îndeamnă și se revoltă etic contra „făbuli”.

Acad. Mihail CIMPOI

„Poeziile Ninei Soroceanu strălucesc prin datul lor de ecasă care e un Zbor din zbor, o Lumină din lumină, o Stea din stea, un Suflet din suflet, un Dar din dar, oică nu un Cântec din cântec, vorbind în proprii săi tropi. Într-o „jugă” poetei pare una totalmente individuală și originală, țavorul ei fiind firește propriu și finit alimentată de iubire și credință...”.

Tudor FALLADI

RODUL CUVINTELOR

BIOBIBLIOGRAFIE

Nina SOROCEANU

să-l încurajeze ca să scrie creații și mai bune. Mi-amintesc de ziua lansării cărții „Hidronauții” de la Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” din anul 2005, scrisă de feciorul ei Danuț Postolachi, unde am pregătit copiii mei de la cenaclu, să prezinte un recital din acea carte [1]. A fost un punct culminant cu multă durere, patimă și mulțumire în privirile acestei poete care se scâldea în lacrimile pline de dor și iubire față de feciorul ei Dănuț care nu era printre copii, ci-l răpise boala necruțătoare și s-a stins devreme ca o lumânare în brațele mamei. Plângea inima în mine cu multă jale, dar mă rugam la Dumnezeu să-i dea puteri de viață acestei femei poete, să-i întărească sufletul prin timp, să-i dea mai departe Darul cuvântului scris ca în numele fiului ei Dănuț să scrie alte cărți pentru alți copii care vor veni în urma fiului ei.

Nu degeaba se zice, că orice întâlnire a unui om cu alt om, nu e pur întâmplătoare. Probabil așa mi-a fost dat ca să fiu și redactorul cărții acestei autoare *Rodul cuvintelor. Nina Soroceanu - Biobibliografie*, apărută recent la Editura Bibliotecii Naționale a R.Moldova chiar în ziua de naștere a autoarei - 23 februarie, 2017, cu cei 65 de ani împliniți [2]. Tot în această zi a fost și

lansarea acestei cărți, în cadrul Cenaclului literar-artistic “Ideal”, (moderator, poetul, Vasile Căpățână), unde la serata de creație a autoarei am prezentat această carte. Cartea *Rodul cuvintelor. Nina Soroceanu - Biobibliografie* este un pașaport literar-biobibliografic unde se oglindește toată creația autoarei de-a lungul timpului creator al vieții ei. În viziune profundă, cartea reflectă activitatea autoarei ca: publicistă, poetă, scriitoare (și pentru copii), textier de cântece, redactor de carte, colaborator al redacțiilor diferitor reviste și ziare și a Radioului Național. După cum menționează și alcătuitoarele acestei biobibliografii, Larisa Bulat și Tatiana Caprianu: “Atât în creația sa literară, cât și în cea publicistică, Nina Soroceanu a emis numeroase opinii interesante, profunde, care nu-și pierd actualitatea despre condiția și firea umană, despre procesul cultural-literar de la noi, despre domeniul învățământului, educației, lingvistic, etico-moral, spiritual. Pe lângă faptul că zbuțumata biografie a protagonistei acestei biobibliografii constituie un subiect captivant și interesant, de la sublim până la tragic (a pierdut cei doi fii), cititorul va înțelege că are în față un om cu un caracter stoic, tenace și perseverent, călit în lupta de a-și manifesta plener perso-

nalitatea, capabil să-și înfrunte destinul, să slujească arta cu devotament și dăruire”. În compartimentul “Aprecieri, referințe critice, comentarii literare” al acestei bibliografii conține multe articole ale criticilor literari, scriitorii, jurnaliști care au fost publicate în preca vremii: acad. Mihai Cimpoi, Ion Vatamanu, dr. Eliza Botezatu, dr.hab. Ion Ciocanu, Tudor Palladi, Claudia Partole, dr. Victoria Fonari, Cecilia Melniciuc, Galina Furdui, Efim Tarlapan, Vitalie Raileanu, Steliana Grama, dr. Victoria Fonari, Vlad Zbârciog etc. Spre exemplu cum o vede în viziunea sa, acad. Mihai Cimpoi, în postfață la placheta de versuri *Timp abrupt* de Nina Slutu: “Dincolo de mode și modernisme, încredințată doar propriilor mărturii și mărturisiri în deplină intimitate sufletească „la margine de inimă”, *Nina Slutu e o romantică întârziată într-o lume plină de durități și teatralități ciudate. Ea ține să citească Marea Carte a vieții de la început și cu toată plinătatea trăirii, cu tot complexul de „înseninări” și „limpeziri”: învață singurătatea și trăiește bucuria de a suferi, își asumă de una singură destinul / „și margine de drum îmi e destinul...” /, mângâie cu tandrețe pruncul, se contopește panteistic cu universul, printr-o logodire cu florile și stelele: “Cine știe, câte stele-au pierit – /eu să mă nasc; / câte ploii și-au plâns lacrima – /setea mea s-o potoale;/ câte fulgere m-au răsărit;/ câte flori m-au murit; / câte păsări/ m-au smuls din tăcere ?...” (Cine știe ?...). E în întreaga carte un ceremonial confesiv, punctat cu dezvăluiri sincere, pline de fior poetic autentic: “Vin din tăcere./ Vin din singurătate./ Vin din blestem./ Vin din cădere. / Vin din moarte. / Țin calea spre Dumnezeu” [3].*

Structura lucrării reflectă activitatea publicistică și literară a scriitoarei și cuprinde următoarele compartimente și subcompartimente: *Notă asupra ediției; Tabel cronologic; Bibliografie; Opera; Ediții aparte pentru maturi; Ediții aparte pentru copii; Antologii și publicații în antologii și culegeri; Publicații în ziare și reviste; Publicații în ziare, și reviste, pentru copii; Epigrame; Textier de cântece; Nina Soroceanu despre procesul de învățământ; Diverse; Interviuri realizate*

de Nina Soroceanu; Nina Soroceanu despre creația altor poeți; Recenzii semnate de Nina Soroceanu; Nina Soroceanu – redactor de carte; Studii introductive, argumente și postfețe semnate de Nina Soroceanu; Opera autoarei tradusă în limbi străine; Lansări de carte; Articole care conțin date despre Nina Soroceanu; Referiri despre viața și activitatea literară; Scriitoarea Nina Soroceanu în diferite emisiuni la Teleradio Moldova; Surse electronice; Emisiuni radiofonice realizate de Nina Soroceanu sau cu participarea autoarei la Teleradio Moldova; Aprecieri, secvențe răzlețe de la întâlnirile cu cititorii; Dialog în loc de epilog; Indexuri auxiliari: de nume, de titluri, de surse.

Criteriu de aranjare al materialului este direct cronologic, în ordinea aparițiilor publicațiilor, în cadrul anilor – ordine alfabetică, excepție făcând numai primul compartiment, deoarece pe primul loc e aranjată prima carte apărută a autoarei.

La sfârșitul cărții au mai fost introduse compartimentele: *Rodul cuvintelor; Coperțile cărților autoarei Nina Soroceanu pentru maturi și pentru copii; Ca-ntr-o oglindă, viața... File de album; Portrete și șarje realizate de autoarea Nina Soroceanu.*

Rodul cuvintelor. Nina Soroceanu: Biobibliografie este destinată scriitorilor, ziariștilor, bibliotecarilor, studenților, elevilor, tuturor celor interesați de a studia mai profund opera și activitatea Ninei Soroceanu și celor pasionați de creația ei.

Poezia Ninei Soroceanu și-a găsit cititorul în firea interioară a receptorului, în vibrația sufletului care este cel mai autentic și sincer limbaj pentru cei ce vor să-și măsoare gândul și fapta prin ascensiune spirituală, prin drumul spre înțelegerea sensului său existențial. Prin acest fapt autoarea își construiește propriul criteriu de exigență – inima ce spune adevărul. Generozitatea poetei este și cea a poeziei sale care se configurează ca o rugăciune pentru cele sfinte ale vieții: suflet, mamă, copil, prietenie, credință; dar și pentru o floare, un zbor, un cântec, o taină... *Rodul cuvintelor* poetei Nina Soroceanu au dat în floare și în aromă de cuvinte coapte.

Mă bucur, că prin ani pamântul ține și duce pașii acestei poete prin timp, iar soarele cerului ce-i miruiește în fiecă zi cu raza solară tâmplă o face ca să samene prin vreme cuvântul ei și prin poezie, și prin cântec

mai departe, aducând pe masa zilelor pâinea caldă a cărților pentru admiratorii și toți cititorii care mereu o așteaptă cu drag în pragul bibliotecilor, școlilor, așa ca altă dată.

Referințe bibliografice:

1. POSTOLACHE, Dănuț. Hidronauții : poveste fantastică. Chișinău: Baștina-Radog S.R.L., 2002. 64 p. ISBN 9975-61-172-9.
2. Rodul cuvintelor. Nina Soroceanu: Biobibliografie. Chișinău : Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 2017. 310 p. ISBN 978-9975-4318-9-7.
3. SLUTU, Nina. Timp abrupt. Chișinău: Museum, 2000. 149 p. ISBN 9975-905-45-5.

Autorii articolelor

ARGINT, Lucia – doctor în istorie, profesor de istorie la Liceul Teoretic „Gh. Asachi”, Chișinău; specialist principal, metodist la Direcția Generală Educație, Tineret și Sport; cercetător științific la Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă” din Chișinău
E-mail: lucia.argint@gmail.com

BARBEI, Svetlana – șef serviciu „Dezvoltare instituțională”, Biblioteca Națională a Republicii Moldova
E-mail: sbarbei@bnrm.md

BOLGARINA, Elina – șef serviciu „Literaturile Lumii”, Biblioteca Națională a Republicii Moldova
E-mail: litera@bnrm.md

BORDIAN, Elena – director, Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică a Institutului de Economie, Finanțe și Statistică
E-mail: ebordian@brts.md

CERETEU, Igor – doctor, conferențiar universitar, cercetător științific coordonator, Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei
E-mail: igor.cereteu@gmail.com

COLESNIC, Iurie – scriitor, cercetător
E-mail: iurie_colesnic@yahoo.com

CHERADI, Natalia – doctor, director adjunct, Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova
E-mail: cheradi@lib.ase.md

CHITOROAGĂ, Valentina – director general, Camera Națională a Cărții din R. Moldova
E-mail: valentina.chitroaga@gmail.com

CORGHENCI, Ludmila – șef al Centrului de Formare Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Biblioteca Națională a Republicii Moldova
E-mail: lcorghenci@bnrm.md

DASCAL, Olga – bibliotecar principal, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo”, Bălți
E-mail: dascal.olga@gmail.com

FURDUI, Maria – director, Biblioteca Publică Raională „Vasile Alecsandri”, Telenești
E-mail: bpotelenest@yahoo.com

GHINCULOV, Silvia – doctor, director, Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova
E-mail: gsilvia@lib.ase.md

LANDØY, Ane – Biblioteca Universității din Bergen
E-mail: ane.landoy@uib.no

MAGHER, Marina – șef oficiu, Serviciul „Comunicarea colecțiilor”, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo”, Bălți
E-mail: maghermarina26@gmail.com

NAGHERNEAC, Anișoara – șef serviciu „Informare și cercetare bibliografică”, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo”, Bălți
E-mail: ana.nagherneac@gmail.com

OSOIANU, Vera – director adjunct, Biblioteca Națională a Republicii Moldova
E-mail: bnrmvo2012@gmail.com

PINTILEI, Elena – director general, Biblioteca Națională a Republicii Moldova
E-mail: elena.pintilei@bnrm.md

PLĂIEȘU, Raisa – scriitoare, redactor, Centrul editorial-poligrafic, Biblioteca Națională a Republicii Moldova
E-mail: raisa_plăieșu@yahoo.com

RACU, Petru – specialist principal, Serviciul „Cercetare bibliografică”, Biblioteca Națională a Republicii Moldova
E-mail: petru.racu@mail.ru

REPANOVICI, Angela – Universitatea Transilvania din Brașov, România
E-mail: arepanovici@gmail.com, arepanovici@unitbv.ro

STAYER, Mihaela – bibliotecar principal, serviciul „Cercetare. Asistență de Specialitate”, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo”, Bălți
E-mail: stayer.mihaela@gmail.com

TOSTOGAN, Aliona – prim-director adjunct, Biblioteca Națională a Republicii Moldova
E-mail: a.tostogan@bnrm.md

TĂRÎȚĂ, Marius – doctor în istorie, cercetător științific superior, Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei
E-mail: marius@nichita.org

TRACZ, Evan – director, Programul Național Novateca
E-mail: etracz@irex.org

ZADAINOVA, Snejana – bibliotecar, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo”, Bălți
E-mail: snejanazadainova@gmail.com

Ghid pentru autori

Cerințele privind prezentarea articolelor științifice sunt reflectate în „Regulamentul de evaluare, clasificare și monitorizare a revistelor științifice”, aprobat prin hotărârea comună (nr. 147 din 25.06.2015) a Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al AȘM și Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare (art. 17, acces la textul integral - http://www.cnaa.acad.md/normative-acts/normative-acts-cnaa/attestation/reg_evaluare_reviste/).

Responsabilitatea opiniilor exprimate în articole revine în exclusivitate autorilor.

Structura articolului (font Times New Roman):

- titlul articolului (centrat, scris cu majuscule, bold, font size 12, la un rând);
- numele, prenumele autorului, afilierea instituțională, funcția deținută, gradul științific și titlul didactic, adresa e-mail (aliniere dreapta; font size 12; numele autorului este indicat cu litere majuscule);
- poza autorului (autorilor) – imagine în JPEG;
- abstract în limbile română și engleză (stânga-dreapta, font size 11; spațiu între rânduri 1,0; cursiv; nu va depăși 2000 de semne);
- cuvinte-cheie în limbile română și engleză (stânga-dreapta, font size 11; spațiu între rânduri 1,0);
- textul articolului (font size 12; spațiu între rânduri 1,5; volumul unui articol nu va depăși 10 pagini);
- opțional, în caz de necesitate - pot fi incluse în articol tabele/grafice/imagini, cu trimitere din text către acestea; acestea vor fi expediate redacției și separat, odată cu articolul, în format jpeg / png / tiff. În cazul tabelelor, de-asupra se scrie „Tabelul nr. X: titlu”, iar în cazul imaginilor, hărților etc., de desubt se scrie „Figura nr. X: titlu”;

- abrevieri: În cazul utilizării în publicație a abrevierilor, lista acestora urmează a se anexa. În cazul unui număr infim de abrevieri (1-3), ele pot fi indicate între paranteze în text.

Pentru fiecare articol va fi atribuit indexul Clasificării Zecimal Universale (CZU) – aceasta fiind responsabilitatea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova.

Referințele bibliografice vor fi prezentate la sfârșitul textului articolului, format Times New Roman; font 10; space 1,0, prin caracterele originale ale documentului. Structura referinței bibliografice se conformă prevederilor standardului SM ISO 690-2012 „Informare și Documentare. Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare (aprob. prin hotărârea INSM nr. 871-ST din 05.04.2012). Prezentarea și citarea referințelor bibliografice este realizată conform metodei „nume-dată” (sistemul Harvard).

Referințele se ordonează alfabetic (în funcție de caracterele originale ale documentului), după numele autorului ori titlu, scris cu majuscule, și se numerotează continuu.

Mostre de prezentare a referințelor bibliografice:

Cărți:

PETERS, Tom. Cercul inovației: drumurile bătătorite nu duc spre succes. București: Publica, 2011. 553 p. ISBN 978-973-1931-82-1.

VASILICĂ, Victoria, Dmitric, Ecaterina. Biblioterapie. Chișinău: Primex, 2016. 45 p. ISBN 978-9975-9696-7-3.

СТЕПАНОВ, В. К. Применение Интернета в профессиональной информационной деятельности. Москва, 2009. 304 p. ISBN 978-5-8183-1401-3.

Articole din revistă:

CEBOTARI, Margareta. JuniorBildungs: program informational/formativ pentru adolescenți, organizat la Biblioteca „Onsifor Ghibu”. In: Bibliopolis. 2014, nr. 5, pp.185-188. ISSN 1811-900X.

OSOIANU, Vera, CORGHENCI, Ludmila. Formarea continua a bibliotecarilor – prioritate strategică pentru anii 2017-2020. In: Magazin Bibliologic. 2015, nr. 1/2, pp. 77-85. ISSN 1857-1476.

Игумнова, Н.П. Библиоэтнология как научная и учебная дисциплина. В: Библиотекоеведение. 2017, nr. 6, pp. 616-622. ISSN 0869-608x

Articole din culegeri:

CORGHENCI, Ludmila. Cercetarea științifică la DIB în contextul Anului Creativității și al Inovării – 2009. In: Symposia Investigatio Bibliotheca: [simpozion național, 28 ian. 2010, Chișinău]. Chișinău, 2010, pp. 34-44.

Autoreferate. Teze de doctorat:

BORZIAC, Ilie. Paleoliticul superior din spațiul carpato-nistrean: (cronostratigrafie, cronologie și periodizare culturală). Autoreferat al tezei de doctor habilitat în științe istorice. Chișinău, 2008. 53 p.

POSTICĂ, Gheorghe. Civilizația medievală timpurie din spațiul pruto-nistrean (secolele V-XIII). Teză de doctor habilitat în științe istorice. Chișinău, 2006. 413 p. [Accesat 7 martie 2017]. Disponibil: http://www.academia.edu/13334679/Gheorghe_Postic%C4%83_Civiliza%C5%A3ia_medieval%C4%83_timpurie_din_spa%C5%A3iul_pruto-nistrean_secolele_V-XIII_Tez%C4%83_de_doctor_habilitat_%C3%AEn_%C5%9Ftiin%C5%A3e_istorice_Chi%C5%9Fin%C4%83u_2006_413_p.

ВИШНЯКОВ, И. В. Модели и методы оценки коммерческих банков в условиях неопределенности: диссертация ... канд. экон. наук. Москва, 2002. 234 p.

Surse electronice on-line:

KULIKOVSKI, Lidia. Inovatia în management – soluția schimbării în domeniul infodocumentar. Oportunități, probleme, roluri [on-line]. [Accesat 6 martie 2017]. Disponibil: <https://www.slideshare.net/ВМHasdeu/lidia-kulikovski-inovaia-n-management-ca-factor-de-supravieuire-ischimbare-a-bibliotecii>.

КЛЮЕВ, В. К. Менеджмент ресурсного потенциала библиотеки. Москва, 2011. 136 p. [Дата обращения: 7 марта 2017]. Режим доступа: http://www.library.ru/1/kb/articles/kluev/1/04_menegment.pdf.

Recenzarea articolelor. Toate articolele trimise spre publicare trec printr-un proces de recenzare anonimă: identitatea autorului și cea a recenzentului nu se divulgă reciproc. Recenzarea este efectuată de către doi specialiști selectați din cadrul Colegiului redacțional sau de către specialiști de profil, recenzenți ai revistei.

Articolul prezentat parcurge următoarele etape:

- *prima verificare* (respectarea instrucțiunilor de tehnoredactare, prezența elementelor constitutive obligatorii: abstract, cuvinte-cheie, introducere, conținutul propriu-zis, concluzii, referințe bibliografice (responsabili - de coordonatorii revistei);

- *selectarea* de către redactorul-șef a 2 recenzenți în funcție de domeniul de interes științific al acestora și de tema articolului);

- *evaluarea articolelor* în funcție de actualitate și originalitate (rezultatele noi, de interes profesional și importante; articolul corespunde domeniului revistei); conținut (claritatea titlului și reflectarea în acesta, precum și în abstract, a conținutului articolului; cuvintele-cheie formulate; expunerea clară a textului; abordarea problemei în publicații; succesiunea logică a materialului etc.); utilizarea etică și corectă a surselor de informare (eliminarea plagi-

atului în cercetarea științifică, elaborarea, prezentarea corectă a referințelor bibliografice; citarea surselor);

- recenziiile prevăd calificativele: *recomandare*, *revedere* sau *respingere* (dacă ambele sunt negative – articolul este respins pentru publicare în revistă; în cazul unei recenzii negative -redactorul-șef transmite articolul la a treia recenzare; revizuirea articolului ține de responsabilitatea autorului, fiindu-i transmise recomandările recenzentului)

Revista „Magazin Bibliologic” se declară publicație cu Acces Deschis, implementând licența și instrumentele Creative Commons (în scopul evitării barierelor

puse de prevederile legale privind dreptul de autor), astfel oferind utilizatorilor dreptul de a „citi, descărca, copia, distribui, imprima, căuta sau crea link” la textele integrale ale articolelor.

Articolele în varianta electronică pot fi transmise la Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie (bloc 2 BNRM, etaj 2, birou 20). Persoane de contact: Ludmila Corghenci, lcorghenci@bnrm.md, sau Ecaterina Dmitric, dbiblio@bnrm.md. Articolele prezentate fără respectarea cerințelor expuse anterior vor fi respinse.

Discutate și aprobate în cadrul ședinței din 9 februarie 2017 a Consiliului Științific BNRM (proces verbal nr.1 din 9.02.2017).